

<http://libruniv.usarb.md>

CONFLUENȚE , BIBLIOLOGICE

Revistă de biblioteconomie
și științele informării

ISSN 1857-0232

1-2
(57-58)

2020

Confluente Bibliologice

Revistă de biblioteconomie și științele informării

CB

1-2 (57-58), 2020

Confluente Bibliologice

Revistă de biblioteconomie și științele informării
a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”
Nr. 1-2 (57-58), 2020

Director: Elena HARCONIȚA

Colegiul de redacție:

Elena HARCONIȚA,

director

Lina MIHALUȚA,

director adjunct

Valentina TOPALO,

șef CD al ONU, șef Centru Manifestări Culturale

Silvia CIOBANU,

șef Centru Marketing. Activitate Editorială

Silvia GHINCULOV,

dr. în științe economice, directorul Bibliotecii Științifice ASEM

Radu MOȚOC,

inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați,

Membru de Onoare al Senatului USARB

Maria ȘLEAHTIȚCHI,

dr. în științe filologice, conf. univ. Universitatea de Stat din Moldova

Nicolae ENCIU,

dr. hab. în științe istorice, conf. univ. Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei

de Științe a Republicii Moldova

Mihaela STAVER,

bibliotecar principal, serviciul Cercetare. Asistență de specialitate

Clasificare/Indexare: Ana NAGHERNEAC, bibliotecar principal

Coperta / viziune grafică / machetare/ tehnoredactare:

Silvia CIOBANU, șef Centru Marketing. Activitate Editorială

Adresa redacției:

str. Pușkin, 38, mun. Bălți, 3100, Republica Moldova

Tel/fax: +373(231)52445; E-mail: libruniv@usarb.md; Web: <http://libruniv.usarb.md>

Tiparul: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

ISSN: 1857 - 0232

Sumar / Summary

CARTEA DE VIZITĂ / VISITING CARD

Lina MIHALUȚA

Importante realizări ale Bibliotecii Științifice în anul 2020 / The important achievements of the scientific library in 2020 6-10

BIBLIOMESAGER / LIBRARY MESSENGER

Rubrică îngrijită de Mihaela Staver / Mihaela Staver's column 11-25

PROCESE ȘI TEHNOLOGII BIBLIOTECARE / PROCESS AND LIBRARIAN TECHNOLOGIES

Anna NAGHERNEAC,
Angela HĂBĂȘESCU,
Olga DASCAL.

Servicii și resurse informaționale online oferite de Biblioteca Științifică USARB în condițiile crizei pandemice / Online information services and resources offered by USARB Scientific Library on Covid-19 crisis 26-33

Lilia CANȚÎR

Accesibili și incluzivi în ciuda situației de pandemie / Accessible and inclusive despite the pandemic situation 34-38

Olga DASCAL,

Snejana ZADAINOVA

Platformă IPR BOOKS un suport informațional în organizarea eficientă a activității universitarilor bălțeni la distanță / IPR BOOKS

Platform support balti academic community through distance activities 39-41

CENTRUL BIBLIOTECONOMIC DEPARTAMENTAL / DEPARTMENTAL LIBRARY CENTER

Mihaela STAVER

Identificarea resurselor cu acces deschis: RI ORA USARB, IBN, Repozitoriul Tematic Național (NTR Mold-LIS), DOAJ, BASE, etc. / Identifying open access resources: RI ORA USARB, IBN, National Thematic Repository (NTR MOLD-LIS), DOAJ, BASE, etc 42-49

PAGINI DE ISTORIE / THE PAGES OF HISTORY

Radu MOȚOC

„Domeniul lui Ion Ghica de la Ghergani” / „The domain of Ion Ghica from Ghergani” 50-53

Radu MOȚOC

Gabriel Badea-Păun 54-66

Radu MOȚOC

Narcis Dorin Ion 67-76

Radu MOȚOC

Artă și arhitectură funerară la Cimitirul Bellu / Funeral art and funeral architecture at Bellu Cemetery 77-82

Radu MOȚOC

Harta Daciei de Abraham Ortelius / The Map of Dacia by Abraham Ortelius 83-84

Sumar / Summary

Radu MOȚOC

Neamul Românesc în Basarabia

**de Nicolae Iorga / The Romanian people
in Bessarabia by Nicolae Iorga85-89**

Radu MOȚOC

Nicolae Iorga (1871-1940)90-94

Radu MOȚOC

Trei cărți despre Basarabia /

Three books about Bessarabia 95-99

Valentina VACARCIUC,

Margarita IULIC

**Maria Montessori – persoană
distinctivă în pedagogia secolului XX /**

*Maria montessori – a unique person
in the pedagogy of the twentieth
century 100-105*

Vasile SECRIERU

Scurt istoric al Revistei *Biserica*

***Basarabeană* / A brief history
of *The Basarabean Church*
Magazine 106-110**

Vasile SECRIERU

Episcopul Melchisedec Ștefănescu

**(1823-1892) – iubitor al cărții și
culturii românești /
*Bishop Melchisedec Ștefănescu (1823-
1892) - lover of romanian books and
culture 111-115***

SĂRBĂTORI PENTRU SUFLET /

SPIRITUAL FETES

Elena ȚURCAN

Vocea plaiului moldav - Maria Bieșu /

*The voice of the Moldavian land - Maria
Bieșu..... 116-121*

Elena ȚURCAN

Lucrări de Piotr Ilici Ceaikovski în

Colecția Biblioteca Științifică USARB /

Works by Pyotr Ilyich Tchaikovsky

in the USARB Scientific Library

Collection 122-125

Marina ȘULMAN

Strong presence: русские параллели

к стихотворению лауреата

нобелевской премии по литературе

2020 года Луизы Глюк «Тоска

Цирцей» 126-143

Elena ȚURCAN

Oglinda barocului muzical - Johann

Sebastian Bach / Johann Sebastian Bach

is the mirror of baroque 144-148

Marina ȘULMAN

Русский Сфинкс: Константин

Георгиевич Паустовский / Russian

Sphinx: Konstantin Georgievich

Paustovsky 149-164

Sumar / Summary

RAFTUL DE SUS / TOP SHELF

Natalia LUCHIANCIUC,
Olga DASCAL
**Romanul „Moromeții” de Marin Preda
din Colecția Bibliotecii Științifice
USARB / The novel „Moromeții”
(„The Moromete Family”) by Marin Preda
in the USARB Scientific Library
Collection 165-168**

Elena CRISTIAN
**Documente grafice în Colecția
Mircea Filip / Graphic documents
in the Mircea Filip Collection .. 169-172**

Angela HĂBĂȘESCU
**Valentina Rusu-Ciobanu, artist
plastic basarabean – 100 de ani de
la naștere / Valentina Rusu-Ciobanu,
Bessarabian plastic artist - 100 years
since birth 173-177**

Elena CRISTIAN
**Particularități ale managementului
calității în dezvoltarea colecțiilor /
Particularities of quality management
in collection development 178-184**

Varvara GANEA
**Programe de catalogare online
în BȘ USARB / Online cataloging
programs in SL USARB 185-189**

Lilia UCRAINEȚ
**Donatorii și donațiile anului 2019 /
Donors and donations in 2019 ... 190-200**

OMAGIERI / OMAGES

**ELENA HARCONIȚA – Liderul
Schimbării. Omagiu la 65 de ani /
ELENA HARCONIȚA – The Leader of
Change. Homage to 65 years 201-202**

**ANGELA HĂBĂȘESCU: pasiune
și perseverență. Omagiu la 50
de ani / ANGELA HĂBĂȘESCU:
passion and perseverance.
Homage to 50 years 203-204**

**IRINA ZALÎGAEVA - Omagiu la 50 de
ani / IRINA ZALÎGAEVA - Homage to
50 years 205-206**

**MARGARITA IULIC - Omagiu la 60 de
ani / MARGARITA IULIC - Homage to 60
years 207**

AUTORII / AUTHORS 208-209

IMPORTANTE REALIZĂRI ALE BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE USARB ÎN ANUL 2020

THE IMPORTANT ACHIEVEMENTS OF THE USARB SCIENTIFIC LIBRARY IN 2020

LINA MIHALUȚA

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, asemenea celor din întreaga lume, a fost profund afectată de apariția și răspândirea cu rapiditate a COVID-19 (Coronavirus).

Nu bănuiam, că activitatea cu care ne-am obișnuit, de ani buni încoace, va fi întreruptă brusc de o boală de proporții planetare, ce va pune în umbră inițiativele și obiectivele Bibliotecii Științifice USARB. Ceea ce a urmat a însemnat o adevărată provocare pentru toate bibliotecile din țară, care au reușit, mai mult sau mai puțin, să mențină legătura cu utilizatorii săi. Multe biblioteci au sistat temporar atât serviciile pentru public, cât și activitățile culturale, pentru a contribui la eforturile conjugate ale autorităților, precum și ale cetățenilor, de limitare a răspândirii bolii.

A fost o perioadă când Biblioteca Științifică USARB n-a funcționat pentru utilizatori, ceea ce a afectat numărul de documente împrumutate pentru anul trecut. Faptul acesta a dus la extinderea și dezvoltarea noilor programe și servicii.

Pentru a satisface necesitățile de documentare pentru studiu și cercetare ale utilizatorilor, o parte din activitățile tradiționale au fost realizate în mediul online, respectându-se, astfel, cerințele de distanțare socială.

Prin intermediul paginii web a Bibliotecii Științifice USARB libruniv.usarb.md, studenții, masteranzii, cadrele didactice au avut posibilitatea să acceseze diverse produse oferite de către Bibliotecă: catalogul electronic, repozitorii, biblioteci deschise, platforme informaționale, baze de date internaționale, tutoriale video, etc. În perioada anului 2020 pe pagina web a Bibliotecii au fost plasate 244 informații: în categoria Evenimente - 132, 6 buletine informative, 55 expoziții tematice și informative, 3 spoturi video, 48 informații din categoria publicații, baze de date, repozitorii, reviste curente.

Prin serviciului *expediere prin e-mail*, au fost transmise pe parcursul anului 2020 - **1984** mesaje (**561** mesaje pentru cadre didactice, **487** mesaje pentru masteranzi **936** mesaje la studenți/elevi) pentru **5 029** utilizatori (**195** cadre didactice, **4 834** utilizatori: **1 375** masteranzi, **3 459** studenți/liceeni), numărul total de documente și informații incluse fiind de **8 924**: dintre ele - **4029** pentru cadrele didactice universitare, **2 030** doc pentru masteranzi și **2 865** documente pentru studenți/elevi). De asemenea, prin intermediul Serviciului *Întrebă bibliotecarul*, dar și telefonic, biblioteca a venit în întâmpinarea cititorilor, răspunzând cerințelor informaționale ale acestora.

Un alt serviciu important inițiat în perioada de pademie este Serviciul interactiv *Bibliotecarul online*. Acesta reprezintă un live chat, care răspunde într-o formă simplificată la întrebările utilizatorului privind informațiile generale despre Bibliotecă precum: structură, condiții de acces, servicii, orar, etc.

Evenimentele din lumea literaturii, muzicii, artei, istoriei, psihologiei, precum și rememorarea sărbătorilor naționale și internaționale, prezentarea evenimentelor culturale, ce au marcat semnificația fiecărei zile a săptămânii, au întregit conținutul

notelor informative postate pe Facebook-ul Bibliotecii Științifice USARB și alte rețele sociale, bloguri, toate acestea fiind apreciate de vizitatorii online. Analiza datelor statistice pentru perioada anului 2020 relevă o dinamică înaltă a plasării și utilizării rețelei sociale Facebook. În 2020 au fost postate 203 informații, care au constituit 1 142 563 accesări cu 1 858 utilizatori abonați. A fost instalată versiunea DSpace 6.3 a Bibliotecii Digitale și s-au produs schimbări esențiale în structura blogului *Bibliotecarii USARB: Profesional* – în contextul *Anului Lecturii 2020* prin crearea a 2 pagini noi: *Lecturi profesionale* <https://bsusarbprofesional.blogspot.com/p/lecturi-profesionale.html> și *Reviste*. Creșterea de 6 ori (în comparație cu 2019) a accesărilor în acest blog s-a realizat grație acestor 2 rubrici, care au suscitât interesul bibliotecarilor prin conținutul publicat.

Anul universitar 2020-2021 a început altfel decât ne doream, marcat de noile provocări impuse de pandemia de COVID-19, dar în speranța de a fi pentru noi toți *de bun augur*. Din acest motiv turele ghidate prin spațiile Bibliotecii Științifice USARB nu au avut loc, așa cum obișnuiam an de an. În schimb, studenții proaspăt înmatriculați la USARB, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și a Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”, studenții de la extensiunea Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași au fost invitați să se informeze referitor la serviciile de care pot beneficia, fiind utilizatori ai Bibliotecii Științifice USARB, prin accesarea videospotului [Cunoaște Biblioteca Ta. Ea asigură Progresul Tău!](#)

Cursul *Bazele Culturii Informației* a suportat schimbări și el, a fost redus numărul de module, (din 5 module cum se promovau anterior s-au promovat doar 4), orele au fost repartizate pe Facultăți USARB și nu pe grupe, fiind promovate online.

Noaptea Cercetătorilor Europeni, sărbătorită pentru prima dată la BȘ USARB în data de 27 noiembrie, este un eveniment care ne-a adus mai aproape de lumea științei, marcat în acest an prin oferirea mai multor RESURSE ȘI SERVICII INFORMAȚIONALE ÎN SUSȚINEREA ȘTIINȚEI ȘI CERCETĂRII.

Prin activitățile de formare și atelierele, organizate în mediul online, deschidem o fereastră către explorarea lumii digitale, cu oportunitățile sale de dezvoltare și învățare. Chiar dacă situația actuală nu a permis realizarea unor întâlniri față în față, cele virtuale, prin intermediul diverselor platforme educaționale digitalizate, au permis întâlnirea cu studenții, masterazii, cadrele didactice. Încă de la începutul stării de urgență, Biblioteca Științifică USARB a știut să fie aproape de utilizatorii săi oferind diverse resurse informaționale în perioada de criză.

Anul 2020 a fost anul aniversării a 75-a de la fondarea Universității și Bibliotecii Științifice bălțene. Celebrarea evenimentului a fost marcată printr-un program amplu de activități desfășurate online (videoconferință, aplicația Google Meet) pe parcursul lunii octombrie. Comunitatea academică a Universității a promovat Conferința științifică internațională *Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor*, bibliotecarii integrându-se cu Secțiunea: BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII (format nou, online, aplicația Google Meet). La conferință au participat treizeci și opt de bibliotecari universitari.

Ministrul Educației, Culturii și Cercetării, Igor Șarov a adresat un mesaj de felicitare corpului didactico-științific, menționând că Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți are o *Bibliotecă Științifică inedită, unică în Republică*.

În cadrul Conferinței Științifice Internaționale au fost susținute 18 comunicări

axate, în mare parte, pe realizările bibliotecarilor, abordându-se următoarele subiecte: RI ORA USARB <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/> integrat în motorul de căutare a resurselor web academice BASE; Baze de date din Proiectul „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova” pentru cercetarea universitară; Oportunități de vizibilitate a cercetătorilor USARB în circuitul științific mondial; Catalogul electronic BŞ USARB: tendințe de dezvoltare orientate către utilizatori; Educație, cunoaștere, marketing: concepte, abordări, dimensiuni; Sinergii de marketing inovațional în Biblioteca Științifică USARB; Cartea românească promovată prin intermediul Blogului Centrului de Informare al României <https://cibalti.wordpress.com/>; Cultura bibliografică a publicațiilor și comunicărilor științifice: configurații tradiționale și online; Revistele electronice de specialitate la o nouă etapă de dezvoltare; Revista Confluente Bibliologice – 15 ani împreună cu cititorul; Calitatea colecțiilor universitare: cerințe și posibilități; Biodiversitate; Scriitorii universitari bălțeni în colecția Bibliotecii Științifice USARB; ANALE – suport infodocumentar pentru cercetarea științifică (Studiu bibliometric: 2010-2020) BŞ USARB; Комическое начало в романах Уильяма Фолкнера «Дикие пальмы».

Cu prilejul evenimentului, au fost organizate și derulate expozițiile: BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ – 75.CREAȚIE, INOVAȚIE, PERFORMANȚE; PRODUSUL ȘTIINȚIFIC ȘI DIDACTIC AL USARB; VALOAREA INALIENABILĂ A RARITĂȚILOR BŞ USARB.

În spațiile Bibliotecii (parter) a fost vernisată expoziția **USARB - 75 de ani** cu fotografii din arhiva Bibliotecii.

Valoarea Instituției bibliotecare a Universității bălțene a fost apreciată prin înalte distincții oferite bibliotecarilor:

- *Trofeul Cristalul Recunoștinței, Diploma de Excelență* a fost conferit: doamnei Elena HARCONIȚA;
- *Diploma de Onoare*: Lina MIHALUȚA, Igor AFATIN, Elena CRISTIAN, Mihaela STAYER, Ludmila RĂILEANU, Valentina TOPALO, Anna NAGHERNEAC, Tatiana PRIAN, Silvia CIOBANU;
- *Diploma de Gratitudine*, s-a acordat pentru – 29 de bibliotecari
- *Cel mai bun bibliotecar al anului 2019* – Olga DASCAL;
- *Formator Național 2020* – Mihaela STAYER.

Anna NAGHERNEAC, Tatiana POGREBNEAC, Elena CRISTIAN, Aliona PURICI, Lilia UCRAINEȚ, Diana GĂINĂ, Svetlana CECAN, Irina ZALÍGAEV, Liliana IAVORSCAIA, absolvenți ai programului de recalificare din cadrul Universității de Stat din Moldova,

au primit diplomele Ministerului Educației, Culturii și Cercetării prin care se confirmă calificarea profesională la specialitatea „Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică”.

Astfel, numărul de specialiști în domeniu a crescut până la 79 % unități, iar a deținătorilor categoriilor de calificare – până la 97 %.

Dezvoltarea și accesul la resursele informaționale: În anul 2020 au fost achiziționate și puse la dispoziția utilizatorilor, format tipărit – 4 226 u.m. (68 %) / 2 446 titluri (66%) din plan, în valoare de 589 868,61 lei (donații 388 272,19 lei 66 %; achiziții prin cumpărare – 201 596,42 lei 34 %, din ele - cărți 99 885,00 lei, publicații seriale 63 111,42 lei, baza de date EBSCO – 38,600 lei).

În anul 2020, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți a beneficiat de o donație de carte în limba engleză pe diverse domenii: literatură, psihologie, sociologie matematică, chimie, istorie, ecologie, horticultură etc., de asemenea și echipament de biblioteci din partea partenerilor noștri din statul Carolina de Nord, SUA.

Oferta informațională a fost suplimentată prin abonarea la bazele de date EBSCO și SPRINGER (cu acces la 103 baze de date din diverse domenii), prin care studenții și profesorii au posibilitate să consulte conținuturile integrale a circa **1 514 564** e-cărți și **180 591** e-reviste, ceea ce a mărit considerabil fluxul informațional pentru procesele de instruire și cercetare științifică.

În anul 2020 Partenerii EIFL ne-au oferit oportunitatea suplimentară de acces gratuit la distanță la un șir de resurse informaționale în perioada de criza (Edward Elgar Publishing, e-Duke journals, Royal Society Publishing, ASTM Compass).

- 988 lucrări ale cadrelor didactice și bibliotecarilor au fost plasate în biblioteci și platforme deschise pe internet: Open Library, Calameo, Issuu, Scribd, Slideshare, fiind augmentată, de asemenea, vizibilitatea cercetătorilor USARB.

- Activitatea în proiecte. PROIECTUL PARTENERIATUL BILATERAL CAROLINA DE NORD-REPUBLICA MOLDOVA va contribui la modernizarea Bibliotecii și va deschide noi servicii și oportunități pentru cititori.

- Utilizarea Bibliotecii: **13007** de studenți și profesori au vizitat Biblioteca de **94 055** ori, împrumutând mai bine de **314 897** documente, efectuând peste **1 102 618** de accesări pe site-ul și blogurile Bibliotecii.

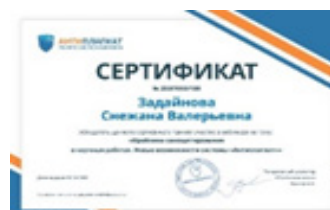
- Pentru cititori au fost organizate 571 expoziții tematice cu prilejul anumitor

date remarcabile, zilelor naționale și internaționale.

- Activitatea științifică: Bibliotecarii au elaborat și editat 36 lucrări; au organizat 4 manifestări (colocvii, conferințe, ședințe profesionale), inclusiv și în colaborare cu Ministerul Educației.

Închiderea bibliotecilor ca spații fizice, a oferit bibliotecarilor universitari bălțeni posibilități de investiții mai evidente în dezvoltarea profesională, în special, însușirea aplicațiilor noi, recomandate pentru instruirea online. Astfel, participând la diverse ateliere, traininguri de formare profesională organizate de: Centrul Republican pentru copii și tineret ARTICO, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Centrul de Formare Continuă a BNRM, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Institutul de Formare Continuă, etc. Bibliotecarii universitari au participat la cel puțin 225 de Manifestări Științifice (conferințe, seminare, etc.) organizate de diverse instituții atât din țară, cât și din Germania, Federația Rusă, România, SUA, India.

Bibliotecarii bălțeni: Valentina Topalo, Mihaela Staver, Ludmila Răileanu, Lilia Ababii, Elena Cristian, Ala Lișii, au oferit mai multe interviuri „La o cafea cu personalul Bibliotecii Științifice USARB”, pentru Revista „Viața Studențească, Nr.13, în rubrica Strada de C’Arte.

În calitate de Centru Biblioteconomic Departamental, Biblioteca Științifică USARB a asigurat activitatea metodologică a bibliotecilor din învățământul general și bibliotecilor instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Zona Nord), în conformitate cu prevederile Regulamentului privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova, aprobat prin ordinul Ministerului Culturii nr. 02 din 13.01.2016. Au fost organizate 5 ateliere profesionale ale bibliotecarilor din învățământ (Zona de Nord) în comun cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Direcțiile de Învățământ (OLSDÎ). Au fost colectate, analizate și sintetizate în format online datele statistice ale bibliotecilor școlare din RM (1 210 biblioteci), zona de Nord (512) pentru Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Considerăm că în prezent, mai mult ca oricând, imperativul necesar este să ne mobilizăm pentru a oferi servicii online de calitate (asistență informațională la distanță) utilizatorilor bibliotecii, să încurajăm informarea relevantă culeasă din surse demne de încredere, ceea ce este extrem de important în situații de criză. Bibliotecile trebuie să îmbunătățească și să inoveze serviciile virtuale, oferind utilizatorilor posibilități oportune de navigare în spațiul informațional actual.

15.01.2020

Ziua Culturii Naționale la Biblioteca Științifică și comemorarea zilei de

naștere a lui Mihai Eminescu. La împlinirea a 170 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu în Biblioteca Științifică au fost organizate o serie de expoziții educaționale dedicate marelui poet: „Tot ce-i românesc nu piere...” (Jean Moscopol), Centrul de Informare al României; MIHAI EMINESCU – 170 de ani de la naștere, hol, parter; Arta cuvântului eminescian, Sala de împrumut nr. 1 Documente Științifice, beletristică Chipul lui Mihai Eminescu în operele artiștilor plastici, Sala de lectură 3 Științe Psihopedagogice, naturii, reale. Arte; Miracolul eminescian, Sala de lectură nr. 2 Științe Filologice; „Pe lângă plopii fără soț” (M. Eminescu), Documente muzicale; „Eminescu e întruparea literară a conștiinței românești, una și nedespărțită” (Nicolae Iorga), Opera lui M. Eminescu în versiunea electronică (DVD-Rom-uri, CD-Rom-uri și materiale audio-vizuale în colecția Mediatecii). Expozițiile au reunit titluri apărute de-a lungul timpului despre opera și omul Eminescu din colecțiile Bibliotecii.

Valentina Topalo a vorbit despre opera lui Eminescu, referințe critice de eminescologi din țară și de peste hotarele ei, cărțile traduse în peste 150 de limbi în care a fost editat în volume și în grupaje de versuri în peste 250 de țări, tălmăcit, interpretat, comentat sau citat în dicționare și enciclopedii în 64 de limbi, Eminescu în corespondență, Eminescu în medalii, Eminescu în pictură, Eminescu în arhitectură. Un interes deosebit au avut „Manuscrisele” poetului Mihai Eminescu, dăruite Bibliotecii Științifice de Academia Română. Pentru o clipă cei prezenți au putut vedea, citi versuri, fragmente de proză și piese de teatru, traduceri scrise de mână lui Eminescu.

În cadrul Zilei Eminescu organizate de către Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți în parteneriat cu Consulatul României la Bălți, în Sala Polivalentă a USARB a derulat expoziția în PowerPoint „Tot ce-i românesc nu piere...” (Jean Moscopol) organizată de Centrul de Informare al României a Bibliotecii Științifice.

28.01.2020

International Trends in Academic Library Development. Bibliotecarii universitari bălțeni, Lina Mihaluța, Valentina Topalo, Mihaela Staver, au participat în data de 28 ianuarie 2020 la lansarea volumului International Trends in Academic Library Development, editată în cadrul Proiectului „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova” cu suportul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a RM. Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice a Moldovei.

Despre publicația lansată au vorbit: dr. Silvia Ghinculov, Director, Biblioteca Științifică ASEM, Grigore Belostecinic, Rector, dr. hab., prof. univ., academician, Academia de Studii Economice, Ane Landoy, Universitatea din Bergen, Norvegia, Angela Repanovici, prof. dr. inginer, Universitatea din Transilvania din Brașov, dr. hab. Nelly Țurcan, prof. univ., USM, dr. Igor Cojocaru,

Directorul Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI). Cartea este plasată în acces deschis în ZENODO

30.01.2020

Ora de informare pentru bibliotecari. În cadrul orei, membrii grupului de profil Promotorii resurselor info-documentare, coordonator Ala Lîsîi, au informat bibliotecarii despre cele mai reprezentative achiziții în colecția BȘ USARB.

Lilia ababii a trecut în revistă achizițiile recente din colecția Centrului de Informare al României, fiind prezentate documente din domeniul filosofiei și generalități din cadrul Proiectului Dotarea cu resurse informaționale a Centrului de Informare al României, susținut financiar de Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, București, România.

Valentina Vacarciuc a familiarizat auditoriul cu achizițiile recente din domeniile: pedagogie, psihologie și asistență socială, iar Angela Hăbășescu a prezentat achizițiile recente din domeniul medicinei și artei, care pot fi consultate la sala de lectură nr. 3 Științe Psihopedagogice, naturii, reale. Arte.

Elena Țurcan a prezentat achizițiile recente din domeniul muzicii, documente ce pot fi consultate și împrumutate în sala de împrumut nr. 3 Documente muzicale.

Natalia Luchianciuc a prezentat achizițiile recente din domeniul literaturii române, cu precădere critică literară, culegeri de poezii, poeme și sonete, ce pot fi consultate în sala de lectură nr. 2 Științe Filologice.

05.02.2020

Clubul ONU NORD/CECE al BȘ USARB la ZIUA CITITULUI ÎMPREUNĂ.

Valentina Topalo, bibliotecar principal, Serviciul Comunicarea colecțiilor. Programe infodocumentare. Marketing, a participat în data de 5 februarie cu expoziția Dreptul la viață fără frică, fără violență la masa rotundă cu genericul: Educația - vaccin împotriva bullyingului. Evenimentul a fost organizat de Foca Eugenia, lect. univ, Catedra de Psihologie a Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, desfășurat în Clubul ONU NORD/CECE al Bibliotecii Științifice USARB, Sala de conferințe.

Expoziția prezentată a inserat documente din colecția BȘ USARB, a Centrului de Documentare a ONU și a Uniunii Europene în care sunt documente ce tratează diverse tipuri ale bullyingului, factorii facilitatori pentru bullying - o forma a violenței psihologice, caracterizată ca un comportament agresiv, menit să provoace suferință.

Au fost invitați elevii grupei 101 ai Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” USARB, cadre didactice, bibliotecari, având posibilitatea să vizualizeze filmele Nu te va iubi, Stop Bullying!, în cadrul cărora participanții au luat act despre dimensiunea bullyingului

verbal în școală, cum să facă față comportamentelor variate și diverselor cazuri de agresivitate fizică și verbală.

11.02.2020

Oră practică privind siguranța online. În incinta Mediatecii a BȘ USARB pe data de 11 februarie 2020, a fost organizată o oră practică cu genericul: „Împreună pentru un Internet mai bun!”

În cadrul acestei ore elevii grupei 101 al Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” au fost familiarizați cu o serie de resurse informaționale privind promovarea Zilei Internaționale Siguranței pe Internet, obiective și scopuri ale campaniei de promovare a Internetului sigur, au fost reamintite reguli de bază a Netichetei și prezentate surse utile despre siguranța online.

20-02-2020

Colloquia Bibliothecariorum IN MEMORIAM FAINA TLEHUCI, ed. a VIII-a.

Evenimentul s-a produs la 20 februarie 2020, în sala de conferințe BȘ USARB, moderator Lina Mihaluța, directorul adjunct. Deschiderea solemnă a lucrărilor a demarat cu un mesaj de salut din partea doamnei Elena Harconița, Directorul Bibliotecii Științifice USARB, transmis de către Lina Mihaluța.

Comunicarea în plen „Colloquia Bibliothecariorum „Faina Tlehuci” 2013-2019, a directorului adjunct al Bibliotecii Științifice a inserat informații despre personalitatea legendară a Fainei Tlehuci, excelent profesionist în domeniul biblioteconomiei, Om Emerit al Culturii din R.S.S.M. și U.R.S.S., Eminent al Învățământului Public din R.S.S.M., deținătoarea medaliei Meritul Civic, membru de Onoare al Senatului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, personalitate, care a marcat nu

numai viața municipiului Bălți, lăsând o urmă impresionantă în spațiul acestuia, în viața Institutului și a Universității bălțene, dar și pe harta istorică a biblioteconomiei naționale. Participanții au fost informați cu lux de amănunte privind istoria celor două secțiuni ale Colloquia Bibliothecariorum „Faina Tlehuci”, adunate fiind în acest răstimp peste 110 articole cu o tematică laborioasă și diversă, inițiatora și moderatoarea evenimentului fiind Doamna Directoare Elena Harconița. Istoria primei secțiuni, intitulată Colecțiile bibliotecii - grija și mândria unui adevărat bibliotecar, însumează peste 65 comunicări care ne vorbesc despre particularitățile de dezvoltare a colecțiilor, a doua secțiune Bibliotecile viitorului: posibilități infinite, conține peste 45 articole și este consacrată reflectării modului în care se aplică în Bibliotecă noile tehnologii informaționale și comunicaționale.

În cadrul Colloquia Bibliothecariorum „Faina Tlehuci” au fost prezentate 19 comunicări conform Programului.

Gala Formatorilor. În cadrul celei de-a doua ediție a Galei Formatorilor BNRM, Mihaela Staver s-a învrednicit de Certificatul de Formator la activitățile de formare profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci.

Evenimentul a avut loc în data de 20 februarie, organizat de către Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării și Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (CFPC) al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Gala s-a desfășurat cu genericul „Creăm conexiuni și dezvoltăm competențe profesionale”.

Centrele biblioteconomice - furnizori de programe educaționale. Lina Mihașuța, directorul adjunct al Bibliotecii Științifice USARB a participat în data de 26 februarie 2020 la Masă rotundă: Centrele biblioteconomice - furnizori de programe educaționale.

Evenimentul a avut loc la Centrul de Formare Continuă, BNRM, moderator/formatori: dr. habilitat Nelly Țurcan, prof. universitar USM; Ludmila Corghenci, șef Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, BNRM. Grup-țintă: responsabili pentru formarea profesională continuă a personalului din cadrul centrelor biblioteconomice naționale, departamentale, teritoriale.

02.03.2020

Absolvirea programului de recalificare. Bibliotecarii universitari bălțeni: Anna Nagherneac, Tatiana Pogrebneac, Elena Cristian, Aliona Purici, Lilia Ucraineț, Diana Găină, Svetlana Cecan, Irina Zalîgaev, Liliana Iavorscaia, absolvenți ai programului de recalificare din cadrul Universității de Stat din Moldova care au primit diplomele Ministerului Educației, Culturii și Cercetării prin care se confirmă calificarea profesională la specialitatea „Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică”.

04.03.2020

Întrunire cu reprezentanți ai bibliotecilor din Moldova. Lina Mihaluța, directorul adjunct al Bibliotecii Științifice USARB a participat la întrunirea reprezentanților bibliotecilor publice, orașenești, raionale, științifice, instituționale cu președintele Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media pentru a iniția discuții despre situația din domeniul bibliotecilor. Evenimentul a avut loc în data de 4 martie 2020, în incinta Parlamentul Republicii Moldova.

13.03.2020

EIFL perfecționare profesională online: How libraries can use free CORE content discovery tools. Valentina Topalo, în data de 13 martie a participat la un Webinar de studiu și documentare cu genericul *EIFL perfecționare profesională online. How libraries can use free CORE content discovery tools*, organizat de Consorțiul REM –Resurse Electronice pentru Moldova - EBSCO Publishing, Resurse EIFL.

04.04.2020

Webinarul Developments in Open Access books with Open Book Publishers. Valentina Topalo, bibliotecar principal, BȘ USARB a participat la un Webinar de studiu și documentare în format on-line, în data de 4 aprilie 2020. Genericul webinarului *Developments in Open Access books with Open Book Publishers*, organizat de Consorțiul REM –Resurse Electronice pentru Moldova - EBSCO Publishing, Resurse EIFL.

8.05.2020

Webinar on Information Literacy: Knowing the Right News in the Digital Age. M. Staver a participat la Webinarul *Information Literacy: Knowing the Right News in the Digital Age* în data de 8 mai 2020, organizat pe platforma ZOOM de către The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)

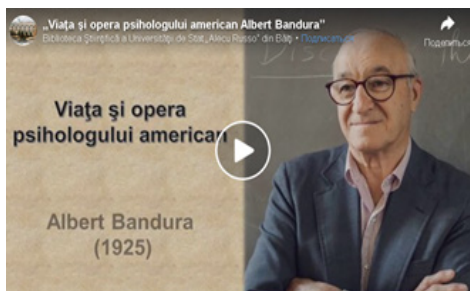

09.05.2020

Ziua Europei 2020. Valentina Topalo, bibliotecar principal, BŞ USARB a participat la Ziua Europei 2020 online: *ÎMPREUNĂ MAI PUTERNICI, SUNTEM SOLIDARI PENTRU SĂNĂTATE UNITATE, DIVERSITATE, INTEGRARE: 70 de ani de la declarația Schuman*, organizat de Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova

26.05.2020

Colocviul Științific. Angela Hăbășescu, bibliotecar, sala de lectură Științe psihopedagogice, ale naturii, reale. Arte, a participat în data de 26 mai, la conferința online a celei de a VI-a ediție a Colocviului Științific în cadrul cursului universitar Istoria Psihologiei cu genericul: Albert Bandura „Dacă eficacitatea este lipsită de sine, oamenii tind să se comporte ineficient, chiar dacă ei știu ce să facă” cu prezentarea expoziției de documente „Viața și opera psihologului american Albert Bandura”. Au fost trecute în revistă lucrările din colecțiile Bibliotecii Științifice în care este reflectată viața și activitatea unuia dintre cei mai influenți psihologi ai lumii. Activitatea a fost organizată de Catedra de Psihologie, titular de curs *Istoria Psihologiei* Luminița Secieru, conf. univ., dr. și Lilia Nacai, asist. univ. Au participat cu comunicări studenții anului II de la specialitatea de psihologie, grupa PS21Z.

Bibliotecarii bălțeni în Revista „Viața Studențească. Felicitări bibliotecarilor bălțeni: Valentina Topalo, Mihaela Staver, Ludmila Răileanu, Lilia Ababii, Elena Cristian, Ala Lîsîi, pentru interviul „La o cafea cu personalul Bibliotecii Științifice USARB”, în rubrica Strada de C'Arte, a Revistei „Viața Studențească, Nr. 13.

Revista „Viața Studențească” este unica revistă studențească creată de studenți și pentru studenții din Republica Moldova și realizează bilanțul succeselor, activităților

și proiectelor de talie națională și internațională în care sunt implicați studenții Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

03.06.2020

Conferința Zonală Online cu genericul: BIBLIOTECA ANULUI 2020: CONSOLIDARE, INTERCONECTARE, PARTICIPARE. L. Mihaluța, M. Staver au participat la Conferința Zonală, desfășurată online cu genericul: BIBLIOTECA ANULUI 2020: CONSOLIDARE, INTERCONECTARE, PARTICIPARE.

Subiectele abordate în cadrul CZ au fost axate pe: paradigma bibliotecii în „noua realitate”; implementarea prevederilor Legii cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017), care orientează biblioteca spre acumularea și utilizarea cunoștințelor noi, a inovațiilor pentru dezvoltarea de noi servicii și produse, tehnologiilor pentru îmbunătățirea lor; îmbunătățirea relațiilor de colaborare între centrele biblioteconomice teritoriale, departamentale, administrația publică locală etc; centrarea pe experiențele și inovațiile locale; sprijinirea/stimularea bibliotecilor în implementarea priorităților naționale, aprobate la Forumul Managerilor din cadrul SNB; diagnoza/monitorizarea activității bibliotecilor (în contextul priorităților naționale); centrarea activității metodologice, educaționale a BNRM și BNC pe problemele identificate în cadrul conferințelor zonale.

12.06.2020

Impactul Covid-19 asupra securității naționale și regionale. Valentina Topalo, bibliotecar principal, BȘ USARB a participat la Videoconferință *Impactul Covid-19 asupra securității naționale și regionale*, organizat în data de 12 iunie, de către [Centrul de Informare și Documentare privind NATO, Chișinău](#)

20.06.2020

Atelierul virtual „Wikidata”. În data de 20 iunie, 2020, Mihaela Staver, bibliotecar principal, Centrul Cercetare. Asistență de specialitate a participat la atelierul virtual Wikidata. Workshopul a informat participanții despre Wikidata ca infrastructură de date conexasă, incluzând o imagine de ansamblu asupra instrumentelor care facilitează contribuția și utilizarea datelor. Participanții vor pleca pregătiți să se conecteze cu inițiativele existente pe Wikidata și cu puncte de intrare pentru a lansa propriile lor conturi.

6-10.07.2020

Conferința internațională „Educație Online”, 6-10 iulie. În data de 6-10 iulie, 2020, Mihaela Staver, bibliotecar principal, BȘ USARB a participat la Conferința internațională „Educație Online” ce sa desfășurat

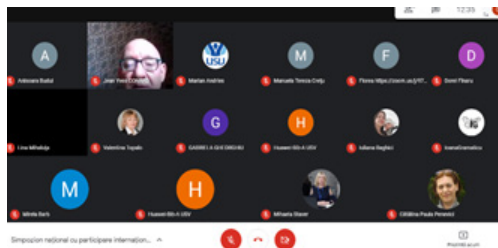

în regim online, prin intermediul instrumentelor de comunicare la distanță: Zoom, Google Meet și Cisco Webex.

16.07.2020

Simpozion național cu participare internațională. În data de 16 iulie 2020, Lina Mihaluța, valentina Topalo, Mihaela Staver, Silvia Ciobanu au participat la Simpozionul național cu participare internațională „Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc”, ediția a IV-a (online), organizat de Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava. Cea de-a IV-a ediție a Simpozionului Internațional dedicat Zilei Internaționale a Cărții și a Drepturilor de Autor și Zilei Bibliotecarului în România se dorește a fi un spațiu al dialogului aflat sub semnul DIVERSITĂȚII, bazat pe un potențial cultural și intelectual puternic, aflat în așteptarea descoperirii și a valorizării sale în instituția numită Bibliotecă.

Iulie 2020

Participarea Bibliotecii Științifice USARB în proiectului „Moldova-NC, SUA”. Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, grație încheierii parteneriatului între BȘ USARB și Statul Carolina de Nord, SUA a beneficiat de o donație de carte în limba engleză pe diverse domenii: literatură, psihologie, sociologie matematică, chimie, istorie, ecologie, horticultură, etc. și echipament de bibliotecă.

Prezentă la eveniment, Natalia Gașoi, conf. univ., dr., rectorul USARB a remarcat relevanța resurselor informaționale, accentuând cu siguranță că fiecare carte își va găsi cititorul său.

Mulțumim mult, secretarului de stat al Carolinei de Nord, dnei Elaine Marshall, dnei Donna Flake, coordonatorul proiectului „Moldova-NC, SUA”, dnei Lora Sinigur, dnei Irina Rusanovschi, președintele Asociației Obștești „Phoenix”, pentru acest gest frumos de completare a colecției BȘ USARB.

22.08.2020

Webinarul Digitalizarea procesului Educațional cu Google Classroom. Mihaela Staver, bibliotecar principal, BȘ USARB a participat la webinarul din 22 august, cu genericul *Digitalizarea procesului Educațional cu Google Classroom*, organizat de **Moldova ReConnect**, proiect coordonat de Consiliile Americane și Ambasada SUA în Republica Moldova speaker: Roman Sorocan, Google Suite Expert - Enterprise Productivity Consultant.

04.09.2020

Cunoaște Biblioteca Ta. Ea asigură Progresul Tău! Anul universitar 2020-2021 începe altfel decât ne dorim, marcat de noile provocări impuse de pandemia de COVID-19, dar la fel de special cu speranța de a fi pentru noi toți de bun augur. Din acest motiv turele ghidate prin spațiile Bibliotecii Științifice USARB nu vor avea loc, așa cum obișnuim an de an.

Invităm studenții proaspăt înmatriculați la USARB, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și a Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, studenții de la extensiunea Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași să se informeze și să cunoască serviciile de care pot beneficia, fiind utilizator al Bibliotecii Științifice USARB. Ea îți Va asigura Progresul Tău!

24.09.2020

Evenimentul național NI4OS-Europe

Bibliotecarii universitari bălțeni: Lina Mihaluta, Mihaela Staver, Valentina Topalo, au participat în data de 24 septembrie 2020 la Evenimentul Național NI4OS-Europe de Formare privind Consolidarea Capacităților în Domeniul Științei Deschise pentru Moldova, ce s-a desfășurat on-line pe platforma NI4OS-Europe.

Obiectivul evenimentului a fost oferirea părților interesate pe plan național o oportunitate de a dobândi cunoștințe și abilități noi privind diverse aspecte relevante din cadrul Cloudului European pentru Știința Deschisă (European Open Science Cloud – EOSC), principiilor FAIR, managementului datelor științifice deschise și serviciilor OpenAIRE. Grupul țintă a inclus furnizori de servicii naționale, experți în infrastructura electronică, responsabili de repozitorii instituționale, comunitatea universitară și de cercetare, bibliotecari, precum și reprezentanți din domeniul industriei și IMM-urilor.

Evenimentul a fost organizat de Asociația Rețelei de Cercetare și Educație din Moldova (Research and Educational Networking Association of Moldova – RENAM), partenerul proiectului NI4OS-Europe. RENAM este unul dintre cei 22 de parteneri din 15 țări, ce participă la implementarea proiectului NI4OS-Europe.

05.10.2020

Biblioteca Științifică USARB la Târgul Proiectelor Erasmus+. În data de 5 octombrie 2020, a avut loc Târgul Proiectelor Erasmus+, ediția a V-a, unde au fost prezentate rezultatele proiectelor Erasmus+, implementate cu participarea USARB. La eveniment au participat și reprezentanți ai Bibliotecii Științifice USARB: Lina Mihaluta,

director adjunct, împreună cu Valentina Topalo, Silvia Ciobanu, Ludmila Răileanu.

În cadrul acestui eveniment, Lina Mihaluța, director adjunct, BȘ USARB a vorbit despre impactul, sustenabilitatea și vizibilitatea. Proiectului Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor în Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului bibliotecar și reformarea bibliotecilor (LNSS), Programul Erasmus+ Consolidarea Capacităților instituționale, cofinanțat de Uniunea Europeană, remarcând modul în care BȘ USARB se implică în proiectele internaționale, semnificația și efectele acestora în activitatea Bibliotecii.

Evenimentul Târgului Proiectelor Erasmus+ a fost inițiat și organizat de către doamna Valentina PRIȚCAN, Prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale, în anul 2018 și se află la cea de-a V-a ediție.

09.10.2020

Conferința Științifică Internațională. La 9 octombrie 2020, și-a ținut lucrările Conferința Științifică Internațională „Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor”, consacrată celor 75 de ani de la fondarea Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți, organizată, în acest an, online (videoconferință, aplicația Google Meet).

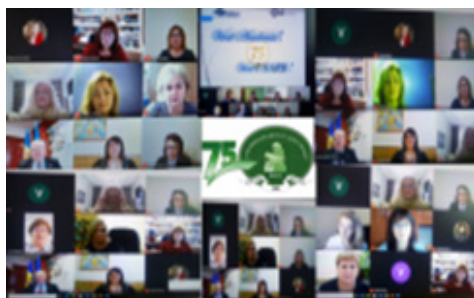
Bibliotecarii universitari bălțeni au participat la sesiunea de deschidere solemnă a lucrărilor Conferinței Științifice Internaționale, moderată de doamna Valentina PRIȚCAN, dr., conf. univ., prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale.

Alocuțiunea de deschidere a fost rostită de către doamna Rector Natalia GAȘIȚOI, dr., conf. univ.

Ministrul Educației, Culturii și Cercetării, Igor Șarov a adresat un mesaj de felicitare corpului didactico-științific, menționând că Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți are o Bibliotecă Științifică inedită, unică din Republică.

Lucrările Conferinței au continuat în Secțiuni/ ateliere, iar în cadrul sesiunii de închidere a lucrărilor Conferinței a fost prezentat sumarul și rezumatul activităților realizate.

Biblioteca Științifică și-a ținut lucrările în Secțiunea: BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII. Organizată într-un format nou, online (aplicația Google Meet), la care au participat treizeci și opt de bibliotecari universitari.

Moderatoarea, Lina Mihaluța, directorul adjunct al BȘ USARB, a adresat un mesaj de felicitare colegilor cu Ziua Universității și a Bibliotecii, consacrat celor 75 de ani de la fondare, iar comunicarea prezentată a elucidat pagini importante din istoria și evoluția Bibliotecii Științifice USARB „Biblioteca Științifică USARB la a 75-a aniversare”.

În cadrul Conferinței Științifice Internaționale au fost susținute 18 comunicări

19-25.10.2020

Săptămâna Accesului Deschis 2020 la BȘ USARB. SĂPTĂMÂNA INTERNAȚIONALĂ A ACCESULUI DESCHIS 2020 (OPEN ACCESS WEEK) este un eveniment global, care a ajuns în acest an la a treisprezecea ediție. Tema declarată pentru anul 2020 este „Open with Purpose: Taking Action to Build Structural Equity and Inclusion”.

Săptămâna Internațională a Accesului Deschis a avut loc în perioada 19-25 octombrie 2020. Biblioteca Științifică a USARB a marcat acest eveniment alături de biblioteci și cercetători din Republica Moldova cat și din țările partenere ale Programului EIFL (Informații electronice pentru biblioteci), aderând la Campania de promovare „Deschiși cu scopul: întreprinderea acțiunilor pentru construirea echității structurale și a incluziunii” ediția a treisprezecea. Această campanie este organizată în cadrul parteneriatului între Programul EIFL-OA MoLdova al Consorțiului REM și Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM).

21.10.2020

Masa rotundă on-line „Accesul Deschis ...” La 21 octombrie 2020, bibliotecarii universitari bălțeni: Anna Nagherneac, Angela Hăbășescu, Olga Dascal, au participat la Masa rotundă on-line cu genericul: „Accesul Deschis – construirea echității structurale și a incluziunii”, prezentând comunicarea „Resurse și servicii informaționale on-line oferite în condițiile pandemiei de COVID-19”.

Evenimentul a fost organizat de către ABRM, Consorțiul REM, Departamentul Comunicare și Teoria Informării al Facultății Jurnalism și Științe ale Comunicării USM, Biblioteca Științifică a ASEM. Evenimentul s-a desfășurat on-line pe Platforma ZOOM Meeting cu transmisiune live pe pagina de Facebook a ABRM.

La întrunire au participat peste 80 de bibliotecari din diferite categorii de biblioteci ale țării.

Scopul evenimentului fiind oportunitățile pe care le oferă Accesul Deschis pentru facilitarea cercetării și informării în condițiile crizei pandemice.

Masa rotundă on-line a cuprins mai multe comunicări în care participanții și-au împărtășit experiențele de activitate din biblioteci, privind organizarea la distanță a serviciilor informaționale și accesul la resurse în perioada pandemică.

23.10.2020

Repozitoriul Instituțional ORA USARB. În data de 23 octombrie în cadrul Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis la Informație, în Serviciul Comunicarea Colecțiilor. Programe Infodocumentare. Marketing, bibliotecarele Aliona PURICI, Gabriela CAZACU, au prezentat utilizatorilor *Repozitoriul Instituțional ORA USARB – spațiu deschis de comunicare științifică*. Repozitoriul Instituțional ORA USARB a fost creat în cadrul proiectului TEMPUS Information Services for Improvement Study Quality (MISISQ) - Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor (01.12.2013 - 30.11.2016) în anul 2013. Arhiva instituțională conține documente științifice, educaționale, materiale multimedia, publicații seriale, semnate de cadrele didactice și bibliotecarii USARB. Documentele prezente în ORA USARB sunt indexate în BASE, Google Scholar, ZENODO, OpenAire, DataCite și incluse în profilul cercetătorului din ID ORCID, astfel sporind vizibilitatea și creșterea ratingului USARB în clasamentele internaționale.

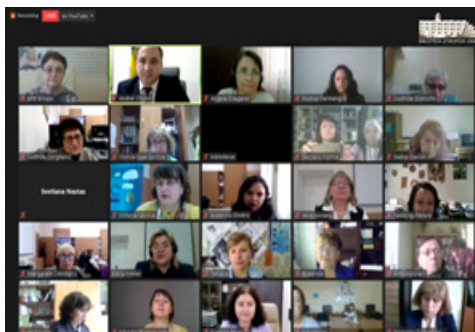
30.10.2020

Partenerat Biblioteca Științifică – Facultatea ȘEPA. Mihaela Staver, bibliotecar principal și Elena Țurcan, bibliotecar au participat în data de 30 octombrie la Conferința Științifico-Practică Internațională „Educația artistic-spirituală în contextul învățământului contemporan: realizări, provocări, perspective”, cu comunicarea Oportunități de vizibilitate a cercetătorilor USARB prin Profilul ID ORCID. Evenimentul a fost organizat de Catedra de Arte și Educație Artistică în colaborare cu: Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași, România; Academia Română, Filiala Iași; Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane” Iași, România; Academia de Muzică, Teatru și Arte plastice, Chișinău, Moldova.

04.11.2020

Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci. Lina Mihaluța, director adjunct al BȘ USARB a participat în data de 4 noiembrie 2020 la Forumul Managerilor „Identitatea bibliotecii în noua normalitate: tendințe și priorități 2021”, din cadrul Sistemului Național de Biblioteci – una dintre principalele reuniuni profesional-științifice organizat de Consiliul Biblioteconomic Național, Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Asociația bibliotecarilor din Republica Moldova, în colaborare cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Date fiind condițiile pandemice impuse de virusul COVID-19, Forumul s-a desfășurat online, cu utilizarea aplicației ZOOM. Fiind la cea de-a 25-a ediție, Foru-

mului Managerilor a avut ca scop de a determina prioritățile și axele pentru Anul Biblioteconomic 2021, orientate pentru conexiunea priorităților profesionale internaționale, naționale, teritoriale și instituționale.

În cadrul Forumul Managerilor au fost abordate probleme ce țin de tendințele domeniului biblioteconomie și științe ale informării și trasate prioritățile pentru anul 2021.

Priorități profesionale pentru anul 2021:

- Tehnologiile informaționale în activitatea bibliotecilor – imperativul supraviețuirii;
- Incluziunea digitală a personalului de specialitate din biblioteci;
- Dezvoltarea serviciilor în bază de TIC, accesibile de la distanță;
- Dezvoltarea și promovarea Științei Deschise;
- Promovarea lecturii ca bază pentru dezvoltarea multilaterală.

10.11.2020

ZIUA ȘTIINȚEI LA BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A USARB. În data de 10 noiembrie 2020, Biblioteca Științifică a USARB organizează ZIUA ȘTIINȚEI în acord cu Ziua internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare. Activitatea se axează pe promovarea Științei Deschise și a culturii științifice deschise, a Științei participative în comunitate: Contribuția Bibliotecii Științifice USARB în susținerea cercetării universitare (videospot), promovarea Produsul științific și didactic al USARB 2018 - 2020; CREAȚIE, INOVAȚIE, PERFORMANȚE (expoziții online) - semnificative realizări și rezultate ale activității de cercetare a universitarilor bălțeni. Acest demers internațional, inițiat de UNESCO, are drept obiectiv promovarea rolului științei în viața cotidiană a întregii societăți.

12.11.2020

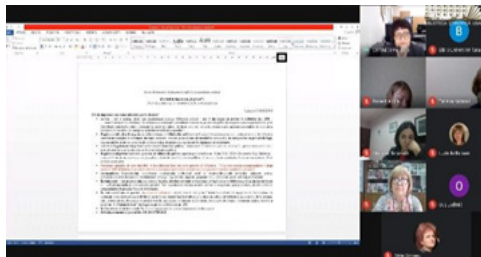
Seminarul „Marketingul lecturii”. În data de 12 noiembrie 2020, Lina Mihaluța, director adjunct, Valentina Topalo, Mihaela Staver, Silvia Ciobanu, bibliotecari principali, BȘ USARB au participat la Seminarului cu tema „Marketingul lecturii”, susținut de către dna Tatiana Ciocoi, dr. habilitat, profesor universitar. Organizatori: Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Seminarul s-a desfășurat online, pe platforma Zoom și a avut ca axe de conținut promovarea/învățarea lecturii – investiție eficientă și efectivă pentru societate; rolul publicității și altor factori pentru creșterea interesului/pasiunii pentru carte și lectură; specificul activităților de manipulare și de marketing fundamentat al lecturii.

17.11.2020

Training profesional „Servicii de împrumut de documente...”. Bibliotecarii universitari bălțeni: Lina Mihaluța, director adjunct, Ludmila Răilean, șef serviciu, Mihaela Staver, Valentina Topalo, Silvia Ciobanu, bibliotecari principali, au participat la Trainingul profesional online, din 17 noiembrie 2020, „Servicii de împrumut de documente: definiții, standardizare, conținut”, organizat de BNRM. Trainingul s-a centrat pe prevederile „Regulamentului privind serviciile prestate de bibliotecile publice” (aprobat prin hotărârea nr. 24/2020 din 22.01.2020 a Guvernului Republicii Moldova) și a avut ca obiective: cunoașterea/învățarea cadrului legislativ și de reglementare privind serviciile prestate; analiza situației din biblioteci privind implementarea prevederilor Regulamentului serviciilor; reflectarea serviciilor de împrumut în regulamentele instituționale. Formator: Ludmila CORGHENCI, șef al Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării.

19.11.2020

Atelier profesional privind Regulament de evaluare a bibliotecilor. În data de 19 noiembrie 2020, reprezentanții Bibliotecii Științifice a USARB, Lina Mihaluța, director adjunct, Ludmila Răilean, șef serviciu, Mihaela Staver, Valentina Topalo, bibliotecari principali au participat la atelierului profesional, care a avut scopul testarea „Ghidului practic pentru aplicarea Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice”, autor Tatiana Coșeri. Formatori/experti ai atelierului: Tatiana Coșeri, director adjunct al BM „B.P. Hasdeu”, Chișinău, Ludmila Corghenci, șef Centru BNRM, Lilia Tcaci, director adjunct BNC „Ion Creangă”. Atelierul s-a desfășurat on-line, și a inclus consultații asupra ghidului, pus în discuție.

27.11.2020

Noaptea Cercetătorilor Europeni. În Noaptea Cercetătorilor Europeni, Biblioteca Științifică USARB, invită toți utilizatorii curioși la o călătorie în lumea fascinantă a științei.

27 Noiembrie 2020 - Noaptea Cercetătorilor Europeni este evenimentul care te aduce mai aproape de lumea științei.

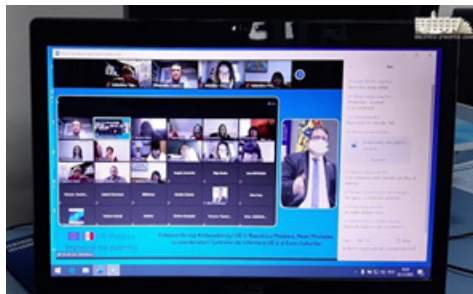
Noaptea Cercetătorilor Europeni este un proiect inițiat de Comisia de Cercetare a Uniunii Europene în 2005, care se desfășoară în aceeași zi în toate țările membre și afiliate, cu scopul de a promova știința și recunoașterea publicului larg față de munca nevăzută a cercetătorilor.

02.12.2020

Videoconferința Ambasadorului UE în Moldova. În data de 2 decembrie 2020, Valentina Pritcan, Prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale, conf. univ., dr., Valentina Topalo, bibliotecar principal, Coordonatorul Centrului de Documentare al Uniunii Europene, Biblioteca Științifică USARB au participat la videoconferința Ambasadorului UE în Moldova, Peter Michalko, c u coordonatorii Centrelor de Informare UE și ai Euro cluburilor. Agenda videoconferinței a inserat următoarele teme: Prezentarea conceptului de activitate al rețelei Centrelor de Informare și Euro cluburilor pentru anul academic 2020-2021; Cooperarea Centrelor de Informare și Euro cluburilor cu proiectele finanțate de UE și cu organizațiile non-guvernamentale care implementează proiecte finanțate de UE. Videoconferința a finalizat cu o sesiune de întrebări și răspunsuri.

3-4 decembrie

Seminarul online „Știința Deschisă a Rusiei”. Valentina Topalo, bibliotecar principal, Biblioteca Științifică a USARB, a participat la seminarul online privind proiectul Știința Deschisă a Rusiei din 3-4 decembrie 2020, sprijinit de Fundația Prezidențială Grants. Organizator - Consorțiul Național de Informații Electronice (NP „NEICON”).

Subiectele seminarului au fost Rezultatele implementării proiectului „Știința deschisă a Rusiei” în domeniul comunicării științifice, cele mai bune practici de publicare în acces deschis, infrastructuri ale accesului deschis.

CZU [027.7(478):004.652]

SERVICII ȘI RESURSE INFORMAȚIONALE ON-LINE OFERITE DE BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB ÎN CONDIȚIILE CRIZEI PANDEMICE

ONLINE INFORMATION SERVICES AND RESOURCES OFFERED BY USARB SCIENTIFIC LIBRARY ON COVID-19 CRISIS

Anna NAGHERNEAC, Angela HĂBĂȘESCU, Olga DASCAL

Abstract: *The paper discusses concerning issues online information services and resources offered by SL USARB in the conditions of the pandemic crisis. In order to support distance learning and research activities, the USARB Scientific Library provides services and access to online resources and information platforms, considering that the personal relationship of librarians with its users and virtually is very important and necessary in the new existing realities.*

Keywords: *electronic catalog, digital library, information platforms, E-Newsletter Latest Acquisitions, institutional repositories, databases, electronic libraries, bibliometric services, information culture, USARB Scientific Library.*

Pandemia COVID-19, această molimă care s-a abătut asupra lumii contemporane, a zguduit din temelii întreg mapamondul, impunând instituțiile info-documentare să-și găsească o nouă nișă în spațiul virtual, pentru a-și demonstra vitalitatea și puterea de rezistență în aceste timpuri deloc ușoare.

Pentru majoritatea oamenilor Internetul a fost *colacul de salvare*, unica fereastră deschisă spre lume, unde s-a putut comunica/interacționa, partaja informații, fiind atât de departe și totodată atât de aproape, doar la distanța unui *click*...

Activitatea BȘ USARB în perioada pandemică a fost adaptată unui nou comportament social în acord cu drepturile individuale ale fiecăruia și noile reguli de distanțiere fizică impuse de autorități.

În scopul susținerii activităților de instruire și de cercetare la distanță, Biblioteca Științifică USARB prestează servicii și oferă acces la resurse și platforme informaționale în regim online, considerând că relaționarea personală a bibliotecarilor cu utilizatorii săi și pe cale virtuală este una foarte importantă și necesară în noile realități existente.

În această ordine de idei ne vom referi la principalele servicii de informare de la distanță pe care le-a oferit și continuă să le ofere Biblioteca utilizatorilor săi: *Catalogul electronic, Repozitoriul Instituțional ORA USARB, Biblioteca digitală USARB, bazele de date oferite de Consorțiul REM pentru Moldova, precum și cele naționale la care are acces biblioteca, Arhive științifice, biblioteci electronice, e-buletinul Achiziții recente, tutoriale și spoturi video, Cultura informației, formarea utilizatorilor, Acces la repozitorii și biblioteci europene*, etc. (<http://libruniv.usarb.md/images/pdf/2020/BS-servicii-online.pdf>).

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

Acces la resurse și platforme informaționale on-line și servicii informaționale de la distanță

În atenția utilizatorilor BȘ USARB:

În scopul susținerii activităților de instruire și de cercetare la distanță, Biblioteca Științifică USARB prestează servicii și oferă accesul la resurse și platforme informaționale în sistem on-line.

PLATFOME INFORMAȚIONALE ÎN SISTEM ON-LINE

- [Catalogul electronic](#) - pentru căutări de informații și acces la unele publicații full text
- [Repozitoriul Instituțional ORA USARB](#)
- [Biblioteca digitală USARB](#)
- [Publicații on-line](#) de pe web a BȘ USARB
- [Arhive științifice, biblioteci electronice](#)
- [e-Buletinul Achiziții recente](#)
- [Tutoriale video](#)
- [Spoturi video](#)
- [Cultura informației. Formarea utilizatorilor](#)
- [Expoziții tematice on-line](#)
- [Prezentare a referințelor bibliografice](#)
- [Bloqul în dialog cu utilizatorii](#)
- [Bloqul Centrului de informare al României în Bălți](#)
- [Repozitoriul European ZENODO](#) - depozit de date de cercetare cu acces deschis
- [Biblioteca Europeană on-line Centrală \(CEEOL\)](#)
- [Baze de date](#) de pe site-ul Bibliotecii Științifice USARB
- [OPEN LIBRARY](#) - bibliotecă deschisă ce oferă acces la 1,7 milioane de versiuni scanate ale cărților.

ACCES LA RESURSE ELECTRONICE ÎN ACCES ON-LINE:

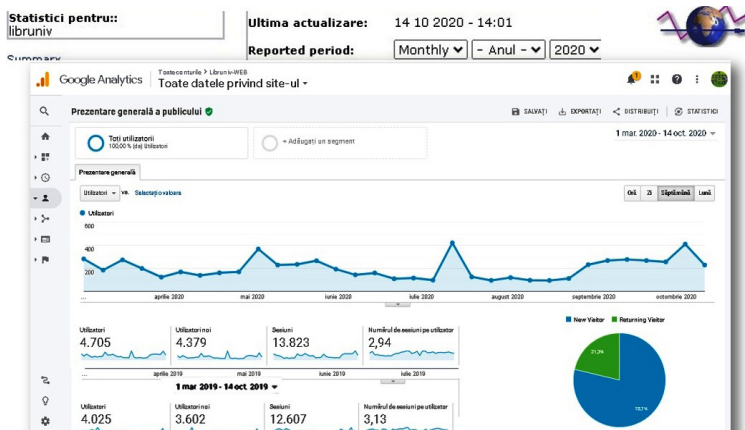
[Instrumentul Bibliometric National \(IBN\)](#) cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din Republica Moldova în perioada 1993-2020.

BAZE DE DATE INTERNAȚIONALE:

[EBSCO](#) oferă posibilitatea de a accesa bazele de date de la domiciliu prin ID și parola. Pentru a primi acces contactați: Olga Dascal dascal.olga@mail.ru;
[DOAJ \(Directory of Open Access Journals\)](#), Text integral, articole științifice recenzate din 14389 reviste academice din 130 de țări și publicate în 50 de limbi;
[SHERPA](#) - Arhive digitale din Marea Britanie;
[Directoriul OpenDOAR](#) – 5325 arhive digitale;

Pagina Web (<http://www.libruniv.usarb.md>) a Bibliotecii în perioada pandemică este exploatată la scara cea mai înaltă oferindu-se diverse servicii.

Noile tehnologii informaționale permit utilizatorilor să participe efectiv la procesul informațional – instrumentul de nădejde în căutarea și regăsirea informațiilor este **catalogul electronic**

PRIMO ExLibris, catalogul partajat a 7 biblioteci universitare din RM (<http://primo.libuniv.md/>) pentru căutări de informații și acces la unele publicații full text. Parte componentă a BȘ USARB în catalogul electronic fiind de **434 872** de înregistrări bibliografice.

Repozitoriul Instituțional ORA USARB (<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>) înregistrează – **3 665** documente. Scopul acestui serviciu este de a oferi accesul la conținuturile digitale și preservarea pe termen lung, facilitarea arhivării resurselor electronice ale cadrelor didactice USARB. Grupul țintă fiind toate categoriile de utilizatori (cercetătorii, cadrele didactico-științifice, studenții, masteranzii, doctoranzii) ai BȘ USARB.

Biblioteca digitală (<http://tinread.usarb.md:8888/jspui/>) conține **1 170** de documente (curriculumuri ale profesorilor USARB și lucrări ale autorilor din afara instituției).

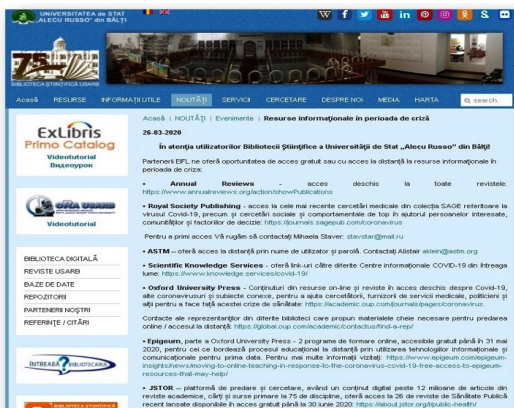

e-buletinul Achiziții recente, structurat pe 11 domenii ale cunoașterii, elaborat o dată la două luni, conține înregistrări bibliografice, care au fost și continuă să fie expediate prin e-mail cadrelor didactice, studenților de la cele trei cicluri de instruire (Licențiat/Masterat/Doctorat) (<http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/achizitii-recente>).

În anul de referință, Biblioteca Științifică oferă acces la documentele electronice din 103 baze de date internaționale și naționale cu acces la peste 221 mii e-reviste și cca 2 mln. e-cărți. În aceste baze de date utilizatorii au posibilitatea de a consulta/cerceta un volum masiv de informații, ceea ce necesită o selecție relevantă.

Diversificarea serviciilor oferite la distanță a devenit prioritate în perioada de criză, provocată de starea de urgență. Pentru satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori, Biblioteca și-a reorientat activitatea spre noi forme și metode de acces la resurse și servicii informaționale, cel online. Bibliotecarii au monitorizat acest proces, folosind toate metodele posibile:

Pentru susținerea învățării și predării la distanță este oferit **accesul la baze de date internaționale de la domiciliu prin ID și parola cu ghidarea de către bibliotecarul responsabil**: EBSCO, Cambridge University Press, Springer Nature, SAGE, Epigeum, parte a Oxford University Press - 2 programe de formare online, JSTOR – platformă de predare și cercetare, ce oferă acces la reviste științifice. Accesul fiind gratuit pe un termen prestabilit.

RESURSE INFORMAȚIONALE ON-LINE

Instrumentul Bibliometric Național (IBN) cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din Republica Moldova în perioada 1993-2020.

BAZE DE DATE INTERNAȚIONALE:

EBSCO oferă posibilitatea de a accesa bazele de date de la domiciliu prin ID și parola. Pentru a primi acces contactați: [Olga Dascal dascal.ola@gmail.ru](mailto:Olga.Dascal.dascal.ola@gmail.ru);
DOAJ (Directory of Open Access Journals): Text integral, articole științifice recenzate din 14389 reviste academice din 130 de țări și publicate în 50 de limbi;
SHERPA - Arhive digitale din Marea Britanie;
Directorul OpenDOAR - 5325 arhive digitale;
Registru ROAR - 4725 arhive digitale;
Baze de date ONU - cuprinde aproximativ toate tipurile de documente ONU, date, publicații, începând cu mijlocul anilor 1990;

Publicații al Uniunii Europene (OPOCE) - Acces online gratuit la peste 300 000 de resurse de la editori de prestigiu. Bazele de date răspund nevoilor informaționale ale utilizatorilor;

Annual Reviews: Cambridge University Press, adresați-vă la următoarele adrese: libruniv@usarb.md, dascal.ola@gmail.ru;

Scientific Knowledge Services: parte a Oxford University Press - 2 programe de formare on-line, accesibile gratuit până în 31 mai 2020, pentru cei ce botează procesul educațional la distanță prin utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru prima dată;

JSTOR - platformă de predare și cercetare, având un conținut digital peste 12 milioane de articole din reviste academice, cărți și surse primare la 75 de discipline, oferă acces la 26 de reviste de Sănătate Publică recent lansate disponibile în acces gratuit până la 30 iunie 2020;

Springer Nature lansează un program global pentru susținerea învățării și predării la distanță din întreaga lume. În efortul de a sprijini Universitățile și studenții care se adaptează învățării la distanță și on-line într-un moment critic al anului universitar, până la sfârșitul lunii Iulie, Springer Nature ne oferă acces gratuit la 500 de manuale din colecția sa;

SAGE - permiteți a primi acces în 75 de discipline, oferă acces la 26 de reviste de Sănătate Publică recent lansate disponibile în acces gratuit până la 30 iunie 2020 libruniv@usarb.md;

IPR BOOKS - acces la o colecție multidisciplinară de 43855 de cărți și 15598 reviste științifice editate în ultimii ani.

Resurse electronice online:

- *Instrumentul Bibliometric Național (IBN)* cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din RM;
- Arhive digitale: *Directoriu revistelor în acces deschis DOAJ, Directoriul OpenDOAR, Registrul ROAR, SHERPA;*
- *Baze de date internaționale: ONU* (documente începând cu mijlocul anilor 1990), *Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene (OPOCE)* (300 000 de resurse ale instituțiilor UE);
- *Annual Reviews;*
- *Scientific Knowledge Services;*
- *IPR BOOKS* - acces la o colecție multidisciplinară de cărți și reviste științifice editate în ultimii ani;
- acces la cea mai mare colecție de publicații electronice privind mass-media din Rusia și țările CSI în limbile rusă și engleză – **INTEGRUM** <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/34-evenimente/919-integrum>.

În perioada pandemiei de COVID-19, Biblioteca oferă oportunități suplimentare de cercetare pentru comunitatea academică cum ar fi: *Buletinele informative cu noutățile Centrului ONU și a Centrului Uniunii Europene.*

În condițiile în care pandemia ne forțează să ne ajustăm comportamentele, și pe cele de consum, și pe cele sociale, iar distanțarea socială pare că va trebui să ne intre în conduită pentru cine știe cât timp de acum înainte, situația cărții este printre cele mai vulnerabile. În acest context, drept o posibilitate de a ieși din acest blocaj poate servi promovarea cărții și lecturii prin intermediul expozițiilor tematice online, platformelor informaționale, rețelelor sociale și bloguri, astfel vom reuși să ajungem la un număr cât mai mare de cititori pentru a-i informa.

Doar un exemplu: Expoziția Produsul științific și didactic al USARB 2018-2020 este pregătită și expusă cu ocazia aniversării de 75 de ani ai USARB: <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/34-evenimente/943-produsul-usarb-expo-online-2020>), sistematizată pe facultăți, catedre, propune utilizatorilor peste 210 de documente: *monografii, dicționare, enciclopedii, manuale, ghiduri, curriculumuri, anuare, articole, comunicări științifice prezentate la întruniri științifice naționale și internaționale* semnate de cadrele didactice, precum și link-ul la care poate fi accesat conținutul documentului.

Prin acest produs Biblioteca Științifică semnalează rezultatul cercetărilor științifice, creativitatea și inovarea universitarilor bălțeni, ajutând, în același timp,

utilizatorul să acceseze și să utilizeze mai lesne produsul științific al universitarilor bălțeni. Expoziția contribuie și la dezvoltarea Arhivei moștenirii științifice universitare ORA USARB (Arhiva electronică instituțională), asigurând o vizibilitate mai fundamentală a patrimoniului universitar bălțean în lume. Expoziția se prezintă și ca o sursă de îndemn și inspirație autentică pentru tinerii cercetători ce urmează a se încadra în munca de cercetare științifică.

Prin intermediul blogurilor „**Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți în dialog cu cititorii**” (<https://bs-usarb.blogspot.com/>) și **Centrului de Informare al României** (<https://cirbalti.wordpress.com/>), utilizatorii sunt informați despre achizițiile recente, recomandările de lectură, expozițiile tradiționale din spațiile Bibliotecii, cu precădere cele online, aniversările personalităților culturii Naționale și Mondiale.

În susținerea procesului de instruire și cercetare sunt elaborate și expediate **Bibliografii tematice; Web bibliografii** pe diverse domenii, servind drept surse de inspirații în munca de cercetare, fixează căile de soluționare a problemelor ce vor fi aborn date.

În urma solicitării **indexului CZU** pentru lucrările de master, doctor, precum și la articolele semnate de profesori și studenți, incluse în materialele conferințelor/colocviilor științifice, au fost atribuite peste 400 de coduri în perioada de criză.

Comunicarea cu utilizatorii și posibilitatea de a primi un feedback constructiv, este serviciul **Întrebă bibliotecarul** <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/servicii/intreb-bibliotecarul>, disponibil prin intermediul paginii Web a Bibliotecii Științifice. Oricine are posibilitate de a adresa o întrebare bibliotecarilor de referințe. În cea mai mare parte, se oferă bibliografii de proporții mici la diverse teme de cercetare sau răspunsuri la întrebări simple, factografice, de adresă pentru care se consultă catalogele bibliotecii sau colecția de referințe.

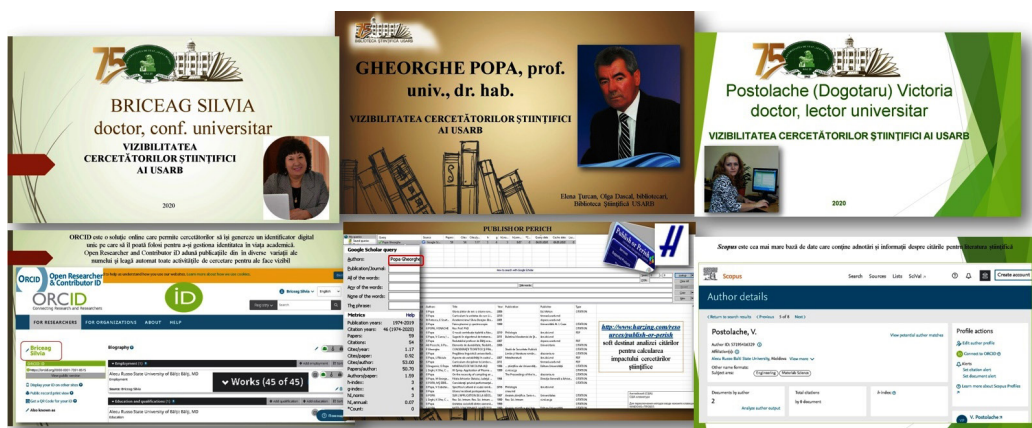
Acoperirea informațională a temelor de cercetare științifică se realizează în regim **DSI (Diseminarea Selectivă a Informației)**, care are menirea de a satisface cere înțele informaționale a unui grup de utilizatori, antrenați în acest proces. Sunt efectuate/expediate cercetări în diverse baze de date electronice abonate de bibliotecă. La **46** teme de cercetare au fost expediate în jur **1 005** inf. / **16 505** pagini fulltext, furnizări electronice **984**.

Prin intermediul serviciului **Asigurarea informațională a grupului de manageri universitari în regim SDC** (Servirea Diferențiată a Conducerii) – expedieri cadrelor manageriale a documentelor electronice, însoțite de pagini fulltext, selectate din diverse baze de date, destinate organizării și desfășurării procesului didactic și educațional în școala superioară.

Evaluarea produsului științific al universitarilor în circuitul științific mondial a fost efectuat prin aplicarea indicatorilor **sciento-bibliometrici**. (Citarea unei lucrări este cea mai obiectivă și onestă formă de estimare colegială de către comunitatea științifică a rezultatelor unei cercetări științifice (*peer review*)).

Pentru un grup de profesori: Gheorghe Popa, dr. hab., prof. univ., Silvia Briceag, dr., conf. univ., Victoria Postolache, dr., lector universitar, USARB, au fost oferite **serviciile bibliometrice** necesare în estimarea eficienței rezultatelor cercetărilor lor: H-Index (indicele Hirsch), Factorul de Impact (FI) în bazele de date specializate: e-Library.ru, Web of Science - InCites și Scopus, Google Scholar (GS), Publish or Perish.

În primele săptămâni ale lunii mai, când de abia numai am ieșit din carantină, au fost înregistrate peste **150** de apeluri telefonice și mesaje prin e-mail ale utilizatorilor. Întrebările erau diverse: de la consultații în accesarea catalogului ExLibris Primo, RI ORA USARB și a bazelor de date, la care este abonată biblioteca, până la întrebări ce țin de colecție: existența în sălile de lectură a documentelor solicitate, posibilitatea de a primi informația utilă la distanță. Bibliotecarii prezenți la servire au monitorizat acest proces, folosind toate metodele posibile: trimiterea paginilor fotografiate prin *Viber* și *Messenger*, scanarea documentelor și expedierea lor, folosind poșta electronică. Bibliotecarii au fost receptivi și de fiecare dată a fost găsită o soluție și un răspuns corespunzător.

Realitățile existente au impus o utilizare mai eficientă a diverselor canale de comunicare cu utilizatorii: folosind e-mail, sms, messenger, telefon. Sunt **livrate documente** cu acces indirect (la solicitare) din baze de date, abonate de Bibliotecă.

Cadre didactice			Masteranzi			Studenți			TOTAL		
Mesaje	Cant	Doc	Mesaje	Cant	Doc	Mesaje	Cant	Doc	Mesaje	Cant	Doc
359	388	1842	316	547	771	601	1420	1504	1276	2355	4117

Procesul de formare al utilizatorilor în Biblioteca Științifică începe cu **Programul Noul Utilizator** (http://libruniv.usarb.md/images/pdf/bci_noul_util/informatii.pdf).

Anul universitar 2020-2021 a început altfel decât ne-am dorit, a fost marcat de noile provocări impuse de pandemia de COVID-19, dar la fel de special cu speranța de a fi pentru noi toți de bun augur. Din acest motiv țin să ghidate prin spațiile Biblio-

tecii Științifice USARB nu au avut loc, așa cum obișnuim an de an. Studenții anului I la USARB, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și a Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, studenții de la extensiunea Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași au fost invitați să se informeze și să cunoască serviciile de care pot beneficia, fiind utilizator al Bibliotecii Științifice USARB. Pentru ei a fost pregătită informația pe pagina Web „**Cunoaște Biblioteca Ta. Ea asigură progresul Tău**”, care a acumulat peste 1000 de vizualizări.

**Cunoaște Biblioteca Ta
Ea asigură Progresul Tău!**

Informații utile pentru studenții din anul I 2020/2021

Web: <http://libruiv.usarb.md>
str. Pușkin, 38, Bălți, MD 3121 Republica
Moldova,
tel/fax: (0231) 52435, e-mail:
libruniv@usarb.md

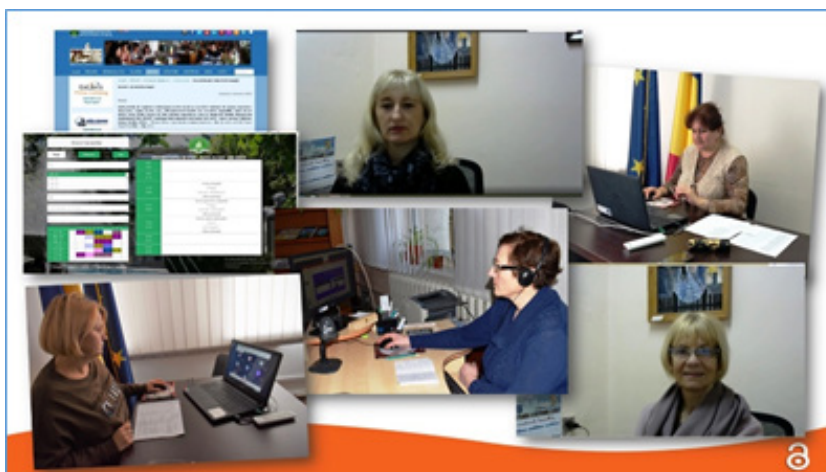
Pentru a fi mai aproape de utilizatori s-a creat un nou serviciu interactiv **Bibliotecarul online**, care reprezintă un live chat, răspunde într-o formă simplificată la întrebările utilizatorului privind informații generale despre Bibliotecă precum: structură, condiții de acces, servicii, orar, etc.

Bibliotecarii sunt persoanele care posedă competențe profesionale și de comunicare, venind în ajutorul utilizatorilor, ori de câte ori aceștea au nevoie, ghidându-i în munca lor independentă și convingându-i că important este a ști de ce să înveți și a ști cum să înveți.

O formă de instruire a utilizatorilor BȘ USARB este cursul **Bazele Culturii Informației**, suport teoretic și practic pentru orientare în sistemele informaționale locale, naționale și internaționale, în fluxul produselor de informare moderne. În anul acesta **BCI** se promovează prin intermediul aplicației Google Meet, ce permite întâlniri video online, cu participarea unui număr mare de persoane. Cele 4 module decurg după un orar prestabilit din timp, care poate fi accesat pe pagina Web USARB. La moment fiind instruiți circa 900 de studenți.

Pentru a-i învăța pe alții trebuie mai întâi să învățăm noi [2, p. 60]. Bibliotecarul zilelor noastre trebuie să fie integrat într-un proces neîntrerupt de dobândire a unor

noi abilități și cunoștințe profesionale, să poată naviga fără dificultăți în torentul informațional, să cunoască la perfecție colecțiile și serviciile de bibliotecă, cerințele publicului pe care urmează să le satisfacă, să devină din ce în ce mai mult, un consultant în informație care ar analiza, interpreta, sintetiza și ordona informația.

Perioada pandemiei a condiționat noi forme de **formare profesională** continuă a personalului de specialitate din biblioteci, bazate pe tehnologii informaționale. Astfel, în perioada pandemiei bibliotecarii au participat la diverse întruniri profesionale: e-traininguri (prin aplicația Zoom, Google Meet), webinare de studiu și documentare, seminare, colocvii științifice, conferințe și simpozioane naționale și internaționale (Webinar de studiu și documentare: EIFL perfecționare profesională online., Conferința Zonală online cu genericul: *Biblioteca anului 2020: consolidare, interconectare, participare*, Video-Simpozion național cu participare internațională „*Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc*”, ediția a IV-a, Suceava, etc.). Astfel de posibilități de dezvoltare continuă a competențelor personalului de specialitate ajută bibliotecarii bălțeni să facă față exigențelor acestei perioade dificile.

Concluzii

Accesul la informație rămâne scopul fundamental al bibliotecilor moderne și acest fapt va fundamenta strategiile lor de dezvoltare.

Creșterea surselor digitale și dezvoltarea tehnologiei informaționale permite ca biblioteca să devină segmentul cel mai important în sistemul de informare universitară cu impact asupra calității procesului de instruire.

Specialiștii în domeniu consideră că biblioteca viitorului se va prezenta ca o bază de date cu informații excelent indexate și accesibile la comanda oricărei persoane conectate la rețea de oriunde.

Pentru a deveni utile și adecvate necesităților, acestea trebuie organizate, prelucrate astfel, încât utilizatorul să aibă posibilitatea de a selecta și accesa cu precizie și rapiditate informația dorită, din mulțimea celor existente.

Referințe bibliografice:

1. COJOCARU, Igor, Irina COJOCARU. Știința deschisă ca o tendință în lumea modernă. In: *Știința Deschisă în Republica Moldova*: Studiu. Chișinău, 2018, p. 19. ISBN 978-9975-3220-3-4.
2. CORGHENCI, Ludmila. Cultura informațională vs educația intelectuală: implicații și responsabilități ale bibliotecii din învățământ. In: *Bibliotecarul și biblioteca: aspecte ale eficienței profesionale*. Chișinău : Epigraf, 2009. 112 p. ISBN 978-9975-947-83-1.
3. OSOIANU, Vera. Paradigma bibliotecii în „noua realitate/normalitate” sau biblioteca la viitorul prezent [online]. [cit. 15.10.2020]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1127/Osoianu_Paradigma_bibliotecii.pdf?sequence=3&isAllowed=y
4. ȚURCAN, Nelly, CHERADI, Natalia. Biblioteca universitară în spațiul corporativ informațional educațional. In: *Managementul resurselor electronice în bibliotecile din Moldova* : a 3-a conf. intern., Republica Moldova, Chișinău, 23-24 sept. 2004. Chișinău : Dep. Ed.-Poligr. al ASEM, 2006, pp. 75-81. ISBN 978-9975-75-365-4.

CZU [027.7(478):050]

ACCESIBILI ȘI INCLUZIVI ÎN CIUDA SITUAȚIEI DE PANDEMIE

ACCESSIBLE AND INCLUSIVE DESPITE THE PANDEMIC SITUATION

Lilia CANȚÎR

Abstract: *The role of the public library and the competencies of librarians have stepped into an experimental dimension, oriented towards training and knowledge exchange and become an essential tool in the educational approach, throughout life, both of the individual and of social groups as a whole. Libraries continue to fulfill their mission to provide access to information and documentary culture by resisting the complexity of their operation in this pandemic, in compliance with all health hygiene rules.*

Keywords: *educational tools, online services in pandemic conditions, recommendations and opportunities*

Rolul bibliotecii publice este un instrument esențial în demersul educațional, pe tot parcursul vieții, atât al individului în parte, cât și a grupurilor sociale în ansamblu. Instituția în sine reprezintă cheia cunoașterii la nivel local și este o forță vie în serviciul educației, culturii și informației, care contribuie eficient la progresul spiritual al umanității.

Locul de diseminare a cunoștințelor, al întâlnirilor între oameni și epoci, unde se creează legături între cititori, scriitori, oameni de cultură, politicieni, profesori etc. a devenit online. Acest an ne-a pus în situația de a cuceri noi teritorii, noi audiențe prin intermediul internetului, precum și posibilitatea de a străluci, indiferent de obstacolele create de pandemie. Am devenit o fabrică digitală de producție pentru toate gusturile și pentru toate vârstele. Competențele bibliotecarilor au pășit într-o dimensiune experimentală, orientată spre instruire și schimb de cunoștințe. Toată lumea a fost nevoită să consume materialele disponibile pe rețelele de socializare ale bibliotecilor. Utilizatorii au consumat și au participat masiv în producerea activităților culturale: sesiuni de povești, întâlniri literare cu scriitori, ateliere de creație, spectacole etc. Împrumutul de carte a rămas unul dintre cele mai solicitate servicii. În funcție de situația de sănătate publică s-au aplicat măsuri de barieră: purtarea obligatorie a unei măști, dezinfectarea mâinilor la intrarea în bibliotecă, respectarea distanței sociale.

Bibliotecile continuă să fie deschise pentru toți utilizatorii. Înregistrarea și împrumuturile sunt gratuite, iar unele servicii sunt prestate prin metode de studiere online. Înregistrarea se face la prezentarea unui document de identitate și a unei dovezi recente a adresei. Copiii cu vârsta sub 16 ani sunt însoțiți de părinți, care trebuie să completeze și să semneze un acord de respectare a regulilor de utilizare a serviciilor și împrumutului de carte, încheiat între utilizator și bibliotecă. După înregistrare, el primește un card de bibliotecă nominal. Acesta este strict personal și trebuie prezentat împreună cu fiecare împrumut. Cardul vă permite să împrumutați documente în toată rețeaua de bibliotecă a orașului Chișinău. Pentru mai multe informații este necesar să accesați site-ul „hasdeu.md”. Site-ul pune la dispoziție motouri de căutare, ce

permit disponibilitatea utilizării întregului sistem informațional al rețelei de biblioteci municipale, care vă oferă acces la colecțiile (documente tipărite, reviste, ziare, CD-uri), precum și la o gamă largă de servicii online. Posibilitatea de a face rezervări este un atu pentru cititor, întru a economisi timp și a găsi documentul căutat, disponibil în biblioteca din apropiere.

În aceste vremuri de pandemie, când cinematografele, muzeele, teatrele sunt închise, oamenii trec prin anumite realități specifice și suportă consecințele de rigoare, lesne de înțeles, de aceea, bibliotecile vin cu soluții pentru a depăși mai ușor acest disconfort inevitabil.

Bibliotecile oferă garanții de acces democratic la cunoaștere, educație și cultură, deoarece sunt libere și deschise pentru toți. Din fericire, aceste uși rămân deschise, deși sunt supuse unor măsuri de protecție a sănătății, iar împrumutul de documente, autorizat în anumite condiții, este accesibil atâta timp, cât sunt respectate măsurile de barieră. În totalitatea lor sunt o ușă deschisă și pentru utilizarea serviciilor la distanță, care în acest timp s-au dezvoltat foarte mult. Cu toate acestea, pandemia obligă bibliotecile să limiteze accesul fizic la fondul de carte. Unele biblioteci oferă, în anumite cazuri, acces la rafturi, dar cu respectarea strictă a măsurilor sanitare (mască obligatorie, mănușile, dezinfectantul și igienizarea sălilor la fiecare două ore etc.).

Biblioteca „Ștefan cel Mare” face parte dintr-o rețea de biblioteci publice municipale, cu un centru biblioteconomic amplasat în inima capitalei, Biblioteca Municipală „B. P. Hașdeu”.

Serviciile de recomandare, de exemplu, sunt menținute prin paginile de YouTube, Facebook, ZOOM prin e-mail, telefon sau întâlnire online cu un bibliotecar.

În ceea ce privește biblioteca publică municipală „B. P. Hașdeu”, știm că împrumuturile digitale au continuat să se dezvolte, mai ales pe timp de pandemie. Aici puteți avea acces la mai multe resurse online: cărți audio, e-book-uri, recomandări de lectură, lecturi de vară, resurse electronice, baze de date (EBSCO), publicații electronice, revista „BiblioPolis”, buletinul filialei municipale a ABRM Bibliocity

<http://hasdeu.md/colectii-carti-audio-20/>

<http://hasdeu.md/colectii-e-books-5/>

<http://hasdeu.md/colectii-recomandari-de-lectura-16/>

<http://hasdeu.md/colectii-podcasturi-17/>

<http://hasdeu.md/colectii-lecturi-de-vara-12/>

<http://hasdeu.md/resurse-blogurile-bm-14/>

<http://hasdeu.md/resurse-publicatii-fulltext-7/>

<http://hasdeu.md/resurse-bibliopolis-20/>

<http://www.bibliocity.blogspot.com/>

Una din posibilități, binevenită și chiar necesară, este telelucrarea (teleworking). Sună ca un loc de muncă fantezist, dar totuși real și pare a fi foarte răspândită în serviciile online, unde se caută informații, care pot fi realizate de la distanță. Aici ar fi bine dezvoltat un proiect în ceea ce privește împrumutul digital, foarte util în aceste momente dificile, mai ales pentru categoria de cititori-școlari, potrivit programelor școlare.

După cum putem vedea, în ciuda pandemiei, bibliotecile continuă să-și îndeplinească misiunea de a oferi acces la informații și cultura documentară. Trebuie să ne asigurăm că statul, primăria orașului nu ne vor abandona, deoarece o societate care

nu are acces la cunoaștere și cultură este o societate care dispare încet. Oportunitatea de a profita de bibliotecile publice în vremuri de pandemie este o necesitate și trebuie de investit în inovarea și digitalizarea lor. E de necrezut, dar valurile de contaminare cu virusul COVID-19 nu mai conțin și de aici rezultă importanța și accesibilitatea serviciilor oferite cetățenilor în biblioteci.

Noi, bibliotecarii suntem conștienți că este deosebit de important să rămânem accesibili și incluzivi în ciuda situației. Vom continua să ne modulăm serviciile, fie prin crearea de activități online, fie prin oferirea de opțiuni, precum ar fi bunăoară împrumutul de cărți digitalizate.

Propunem, deocamdată, utilizatorului activități săptămânale atât pentru copii, cât și pentru adulți, prin intermediul paginii de Facebook a bibliotecii. Este important să oferim în continuare servicii și activități pentru tineri și bătrâni, pentru a asigura siguranța participanților, astfel încât toată lumea să învețe și să se culturalizeze fără probleme.

Micii utilizatori, cu vârsta de 4-12 ani, în fiecare zi de joi, ora 15:00 vor putea să profite, alături de părinții lor, de proiectul „E ora poveștilor”. Acest proiect stimulează răbdarea și concentrarea micilor ascultători pe conținuturi de povești educative, terapeutice, iar părinților li se va oferi, prin audierea poveștilor, multiple moduri de comunicare cu copiii lor.

Pentru mai multe detalii despre acest proiect, precum și alte proiecte destinate celor mici, așa ca „Să re-auzim povestea”, clubul micilor inventatori de povești „Evrca”, ateliere de creație din cadrul serviciilor „Micii genii” și „Fantezie” vizitați pagina de Facebook al bibliotecii <https://www.facebook.com/bibliotecastefancelmare> și de YouTube https://www.youtube.com/channel/UCzYXtVxUuzmz_iKZ9xpyncw.

Pentru adulți sunt oferite lecții publice online, cu participarea personalităților vizate de domeniul propus și cu subiecte de interes educațional, informativ și instructiv. De asemenea, ei pot beneficia de proiectele deja inițiate, așa ca: „Vârsta de aur”, „Arta de a comunica”, cluburile de lectură „Pe aripile poeziei”, „Devoratorii de cărți”, „Pomul recomandărilor”, „Socrate”, clubul pe interese pentru femei „Zebrele”, dar și cele de dezvoltare personală, așa ca seminarele inițiate de psihologul Igor Fonari, doctor în filozofie, cu subiecte bine definite din managementul personalului și dezvoltare a echipei, știința conflictelor etc.

Recomandări de informații pentru înțelegerea COVID-19 și răspândirea lui, dar și cum să se protejeze de această boală infecțioasă, cauzată de un tip de coronavirus, recent descoperit, sunt accesibile pe paginile tuturor bibliotecilor.

Bibliotecile din întreaga țară, dar și din lume, se confruntă cu decizii dificile, legate de restricțiile impuse în procedurile de organizare a activităților cu un număr anumit de oameni, desfășurarea cărora este lăsată, deseori, la discreția managerilor de biblioteci. Evident, orice decizie de restricționare a serviciilor trebuie luată după riscurile ce pot afecta oamenii. Deși, bibliotecile din diferite colțuri ale lumii se confruntă cu situații de diferită complexitate, la fel și bibliotecarii se află în situații în care nu pot întreprinde nici o acțiune, fără a ține cont de instrucțiunile și restricțiile pe care le impun instituțiile ce coordonează pandemia, la nivel local și global. Ei sunt nevoiți să mențină și să garanteze igiena în biblioteci, accesul la dezinfectante pentru mâini etc. În speță, ei sunt obligați să țină cont și de existența riscurilor, pentru a limita accesul la raft, de a oferi livrări și returnări auto, cu servicii la distanță, împrumuturi

electronice, instruire și educație online.

Este important ca personalul să dispună de echipamentul și pregătirea necesară pentru a lucra în siguranță, inclusiv prin ecrane, să limiteze contactul fizic și să le fie asigurată o deplină siguranță.

În acest context, este nevoie de ținut cont și de perioada de carantină pentru cărțile returnate, o astfel de procedură fiind foarte necesară, care să fie de cel puțin de 72 de ore. Multe recomandări se referă la modul de returnare a cărților, eventual contaminate, în stare bună, folosind cutii de cărți pentru a se evita contactul cu ele. Cu toate acestea, pentru personal, măsurile de igienă principale, cum ar fi izolarea cărților, spălarea completă a mâinilor cu apă și săpun, evitarea atingerii feței și aerisirea regulată a încăperilor, dar și curățarea zonelor de consultare, a suprafețelor unde au fost deserviți cititorii rămân a fi recomandate și strict necesare. Multe reguli trebuie să fie respectate pentru a nu se ajunge la închiderea bibliotecilor, chiar dacă colectarea și stocarea cărților creează, în mod evident, dificultăți logistice.

Deoarece contactul fizic este principala modalitate de a contacta virusul, o protecție esențială constă în „distanțarea socială”, adică păstrarea unui spațiu între utilizatori și colaboratori, întru a reduce riscul. Tusea, strănutul și chiar vorbirea ar putea fi însoțite de potențiale picături infectate emise în aer.

Bibliotecile continuă să se concentreze asupra modului de a practica împrumutul de cărți, în special pentru grupurile vulnerabile. E vorba de persoanele cu vârsta de peste 65 de ani, ținând totodată cont de necesitatea de a le proteja sănătatea. Această categorie de utilizatori au cea mai mare nevoie de cărți, pentru a-și ocupa timpul și a putea să rămână cât mai mult timp în casă.

Bibliotecarii au muncit din greu pentru a oferi serviciile online. Ei au investit timp și efort pentru a se instrui, pentru a-și actualiza site-urile web și pentru a folosi diverse metode de promovare a serviciilor cu scopul de a răspunde efectiv la cererea existentă și a avea o activitate virtuală puternică.

Bibliotecile au venit în sprijinul școlilor, organizând activități de susținere a educației, culturii etc. și de a diminua criza care s-a abătut asupra omenirii. E important de a implementa activități tematice pentru a păstra copiii implicați în lectură și a-i ajuta și pe părinți să-i țină ocupați și totodată să le păstreze psihicul intact, oferindu-le activități distractive. De asemenea, s-au făcut eforturi semnificative pentru a digitaliza și **îmbunătăți accesul la cărțile electronice**. E un exemplu demn de progres, fiindcă, prin creșterea numărului de documente digitalizate, un număr tot mai mare de oameni beneficiază de ele și pot fi împrumute în orice moment, în plus fiind și o investiție pe termen lung.

O abordare înțeleaptă și utilizată de mai multe țări din lume este măsura luată care vizează reducerea riscului de răspândire a virusului și limitarea permanentă a numărului de persoane din bibliotecă. Această măsură ajută la menținerea distanțării sociale. De asemenea, cel mult două persoane pot intra simultan în bibliotecă, adică grupuri de doi, cu distanța de cel puțin doi metri între ei. Se fac, de asemenea, eforturi pentru a limita motivele pentru care beneficiarii vin la bibliotecă. De exemplu, se prelungesc perioadele de împrumut, iar persoanele sunt încurajate să utilizeze serviciile online cât mai mult posibil. Au fost luate decizii de a avea posibilitatea la mai multe reînnoiri și, temporar, biblioteca a renunțat la amenzi. Pe tot parcursul acestui proces, comunicarea clară cu utilizatorii este importantă, pentru a avea siguranța că

aceștia înțeleg regulile în vigoare.

Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu” are un ghid cu privire la pandemie, care este respectat cu strictețe, și monitorizează situația în cele 27 de biblioteci din subordine pentru a-i ajuta pe bibliotecari să facă față pandemiei, lansând, în același timp, o campanie publică pe paginile platformelor pe care le administrează. Lupta cu pandemia continuă, noi suntem în continuare instruiți pentru a avansa în dezvoltarea de servicii noi și inovarea celor vechi.

Suntem deja dornici să anunțăm despre dezvoltarea de noi servicii și oportunități. Ele vor construi un mediu profesional mai puternic și mai capabil să ajute societățile să rămână alfabetizate, informate și angajate să îmbrățișeze viitorul și a spori performanța bibliotecilor publice.

Referințe bibliografice:

1. Osoianu, Vera. *Paradigma bibliotecii „în noua realitate/normalitate” sau biblioteca la viitorul prezent* [online]. [citat 11.11.2020]. Disponibil: <https://zenodo.org/record/4071673#.X65uemgzblU>
2. *Recomandări privind managementul bibliotecii în situația generată de pandemia Covid-19*. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova [online]. [citat 10.11.2020]. Disponibil: https://en.calameo.com/read/0061964970cc0272a08e4?fbclid=IwAR-1gKXxP_DzalpOBxd62NpIt-kJWVb-3xWAJvxl25IEbbfVntptpsRUtYkQ

CZU [027.7(478):004.652]

PLATFORMĂ IPR BOOKS UN SUPTOR INFORMAȚIONAL ÎN ORGANIZAREA EFICIENTĂ A ACTIVITĂȚII UNIVERSITARILOR BĂLȚENI LA DISTANȚĂ

IPR BOOKS PLATFORM SUPPORT BALTI ACADEMIC COMMUNITY
TROUGH DISTANCE ACTIVITIES

Olga DASCAL, Snejana ZADAINOVA

Abstract: *The IPR BOOKS electronic system is one of the largest full-text resources in the educational and scientific literature. The pandemic has had far-reaching implications for USARB Scientific Library adjusted to lockdowns. There is no doubt librarians accelerated the distance work. In connection with this, the platform had offered for academic community free access to full texts and offering free home access for students and teachers to full texts.*

Keywords: *electronic library, digital content, distance learning*

Într-un ocean de tehnologii și soluții educaționale online este esențial să ai un sprijin real și un ghid avizat pentru a-ți transpune și în digital viziunea și experiența de cercetare și studiere.

Contextul global, progresele tehnologice, schimbările culturale și noile realități modifică continuu felul în care cercetarea și educația universitară trebuie și mai ales poate fi făcută.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, prin resursele electronice oferite, aduce soluțiile digitale și se implică activ în țară și peste hotare pentru a oferi o bază tehnologică și un suport real cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori, inspirând descoperirea intelectuală și de învățare la distanță.

Pentru a oferi un suport informațional pentru activitățile educaționale și științifice, prin site-ul Bibliotecii Științifice USARB <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/>, membrii comunității academice USARB, sunt invitați să exploateze în cea mai mare măsură serviciile oferite de **Sistemul electronic pentru bibliotecii IPR BOOKS <http://www.iprbookshop.ru/>**, care este un important furnizor de conținuturi digitale pentru instituții de învățământ superior și bibliotecii universitare. IPRbooks, este primul sistem de bibliotecii electronice certificat recomandat pentru utilizarea în activitățile educaționale ale instituțiilor de învățământ, care a evoluat esențial din anul fondării până în prezent.

Conținutul IPR BOOKS este actualizat în fiecare lună cu cca 1 000 de e-publicații noi, care nu au fost încă tipărite. Pe platformă pot fi consultate mai mult de 144 000 publicații electronice licențiate (manuale și ghiduri de studiu, monografii, cărți de referință, reviste electronice, etc.), cca 1 700 de publicații audio, editate în ultimii 5-10 ani la peste 700 de edituri.

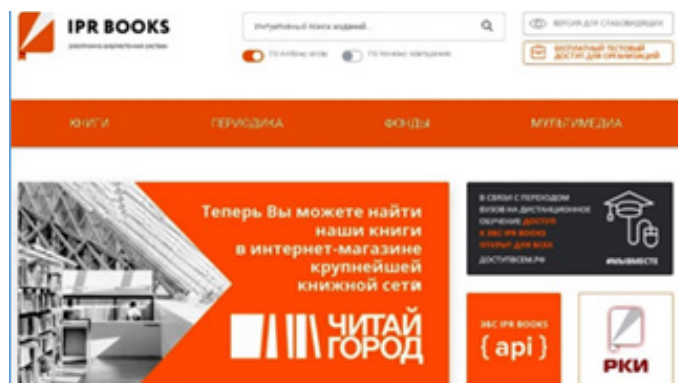
IPRbooks este un partener al bibliotecii electronice eLibrary.ru - toate publicațiile incluse în IPR BOOKS sunt indexate în Indexul Rusesc de Citare (РИНЦ). Indexarea publicațiilor pe această platformă extinde audiența cititorilor profesioniști

și influențează creșterea în continuare a indicatorilor scientometrici.

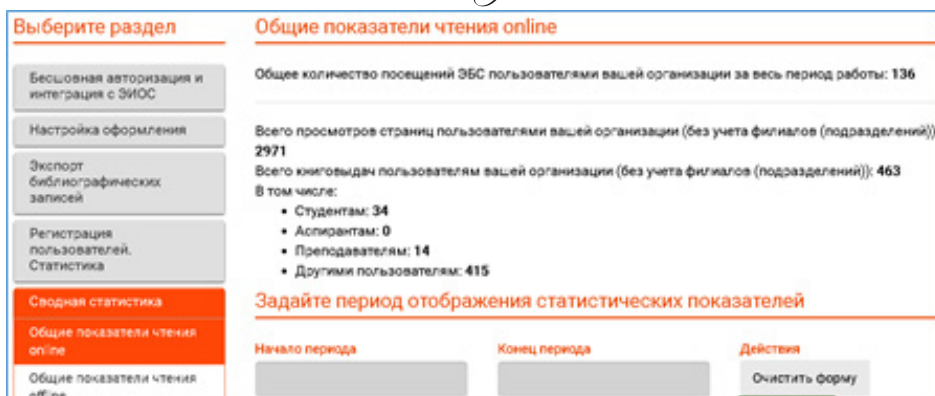
O interfață accesibilă și atractivă face posibilă obținerea rapidă a informațiilor necesare pentru utilizatori, iar modul de vizualizarea și citirea cărților găsite, oferă o gamă largă de posibilități. Baza de date conține informații din toate domeniile majore de cunoaștere și este în continuă creștere, acoperind astfel practic toate domeniile de studiu și cercetare USARB. Catalogul principal include peste 40 000 de ediții licențiate – cursuri universitare, cărți, reviste și materiale multimedia.

IPRbooks oferă utilizatorilor posibilitatea de a exporta cataloagele platformei în diferite formate. Este posibilă încărcarea cataloagelor platformei în format EBSCO A-to-Z, care este un instrument dezvoltat de grupul editorial internațional EBSCO Publishing. Serviciul permite utilizatorilor să afle la ce resurse electronice are acces biblioteca dată. Numeroasele posibilități de căutare, permit cititorilor să găsească rapid și ușor editori, reviste, articole, etc.

IPR Books oferă raport statistic, care permite să analizăm date despre utilizarea platformei de către utilizatorii USARB. În perioada ianuarie-septembrie 2020 platforma a fost accesată de **25** ori de către **56** utilizatori, care au efectuat **56** căutări și au consultat **94** publicații, descărcate **46** documente. În toată perioada accesării s-au obținut următoarele statistici: utilizatori înregistrați **136** (majoritatea bibliotecari), publicații lecturate **463**, pagini vizualizate **2 971**.

Pe platformă sunt create oportunități de căutare pentru persoane cu dizabilități vizuale, ca ei să obțină acces liber la o serie largă de publicații licențiate și cercetări științifice în diverse ramuri ale științei. Această aplicație mobilă permite audierea publicațiilor în format audio, precum și căutarea vocală, textele sunt plasate într-un format nu ca o imagine, ceea ce permite mărirea textul până la 300% fără a pierde calitatea imaginii. Următoare Aplicație Mobilă este creată special cu scopul lecturării publicațiilor disponibile online și offline de pe platforma Android.

Platforma a făcut posibilă furnizarea la distanță studenților a informațiilor necesare din toate domeniile de instruire, astfel majorând disponibilitatea de accesare a cărților și a calității procesului educațional.

Concluzii:

Avantajele IPRbooks sunt: mobilitate, varietate, actualizare zilnică, diversitatea serviciilor specializate pentru utilizatori cu nevoi speciale, comoditatea căutării și filtrării publicațiilor, funcționalitate avansată, servicii moderne la distanță pentru utilizatori.

IPR Books realizează următoarele funcții: oferă studenților acces la resursele educaționale electronice moderne la distanță, respectă dreptul de autor, prezintă o bază licențiată a literaturii educaționale într-un singur spațiu educațional, reduce costurile alocate pentru achiziționarea conținuturilor electronice, permite publicarea documentelor în format electronic, indexează publicațiile în Indexul Rusesc de Citare, atribuirea indexului DOI publicațiilor electronice, etc.

Compoziția calitativă și cantitativă IPRbooks respectă pe deplin cerințele instituțiilor de învățământ superior și răspunde tuturor nevoilor informaționale universitarilor bălțeni. Această platformă este o resursă modernă, ce oferă acces la publicațiile educaționale și științifice, necesare pentru învățare și organizarea procesului educațional la distanță de calitate în USARB.

Referințe bibliografice:

1. *IPRbooks для студентов*. [online] [citat 21.02.2019]. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=9LxmAifj8AI&t=53s>
2. ВОРОПАЕВ, А. Н., ЗЯТИЦКИЙ, С. Ф., ЛЕОНТЬЕВ, К. Б., ТОПОРКОВ, М. А. *Электронно-библиотечные системы России: Отраслевой доклад*. М.: Федеральное агентство по печати и массовым коммуникациям, М. 2012. 65 с. ISBN 978-5-904427-25-2 [online] [citat 21.02.2019]. Disponibil: http://lib.sut.ru/jirbis2_spb-gut/images/docs/2012.pdf
3. *Электронно-библиотечная система IPRbooks*. [online] [citat 21.02.2019]. Disponibil: <http://www.iprbookshop.ru/>

CZU [027.7(478):004.652]

**IDENTIFICAREA RESURSELOR CU ACCES DESCHIS :
RI ORA USARB, IBN, REPOZITORIUL TEMATIC NAȚIONAL
(NTR MOLD-LIS), DOAJ, BASE, ETC.**

*IDENTIFYING OPEN ACCESS RESOURCES:
RI ORA USARB, IBN, NATIONAL THEMATIC REPOSITORY
(NTR MOLD-LIS), DOAJ, BASE, ETC*

Mihaela STAVER

Abstract: *The paper presents the main open access resources: RI ORA USARB, IBN, National Thematic Repository (NTR Mold-LIS), DOAJ, BASE, etc., for users studying remotely during COVID-19. OPEN ACCESS is online, free, immediate access to scientific and educational resources in full (full-text) version, giving users the opportunity to both read, download, copy and use these resources for any permitted purpose, without financial barriers, legal or technical, as well as to public display and distribute their own works, except that Open Access is not an infringement of copyright.*

Keywords: *marketing, Open Access, National Thematic Repository, library, ORA USARB Repository, National Bibliometric Instruments, directors, Digital Library, CEEOL*

Introducerea restricțiilor în perioada de pandemie, de deplasare, comunicare în grupuri, activități cu copiii/elevii, în mod inevitabil duce la imposibilitatea continuării procesului de instruire și informare în format tradițional.

Totuși, există mai multe precondiții pentru realizarea acestuia conform unui model alternativ – la distanță, unde fiecare poate de sine stătător să-și caute informațiile de care are nevoie, fiind informat de către bibliotecar despre beneficiile resurselor și modalitatea de accesare.

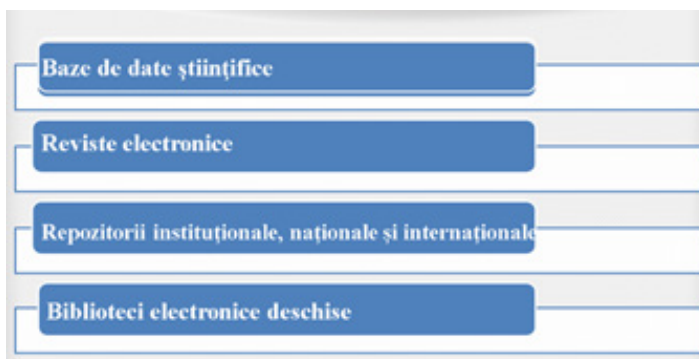
Accesul Deschis este libera disponibilitate on-line fără de restricții a literaturii științifice pe Internet.

Accesul Deschis reprezintă accesul on-line, gratuit, imediat și la resursele științifice și didactice în versiune integrală (full-text), oferind posibilitate utilizatorilor atât de a citi, descărca, copia și utiliza aceste resurse în orice scop permis, fără bariere financiare, legale sau tehnice, cât și de a afișa public și distribui propriile lucrări, doar că Accesul deschis nu anulează drepturile de autor.

Avantajele accesului deschis:

- Creșterea accesibilității, vizibilității și a impactului cercetărilor științifice la nivel internațional;
- Recunoașterea producției științifice de comunitatea științifică internațională;
- Majorarea posibilităților de citare a articolelor științifice;
- Asigurarea schimbului de informații între membrii comunității științifice;
- Reducerea cheltuielilor pentru abonarea la revistele științifice.

INSTRUMENTE CARE ASIGURĂ ACCESUL DESCHIS LA CERCETARE

Ce pot face bibliotecile școlare?

Să familiarizeze utilizatorii cu beneficiile Accesului Deschis;

Să informeze despre Repozitoriile instituționale și tematice, baze de date, biblioteci deschise;

Să ghideze utilizatorul în accesarea și consultarea resurselor deschise.

În scopul de a susține activitățile de instruire și de cercetare în sistem on-line, vă propunem mai multe resurse deschise : Pagina web a BȘ USARB <http://libruniv.usarb.md> , oferă utilizatorilor acces la ghiduri și videotutoriale de informare și modalitatea de a folosi mai multe resurse în acces deschis.

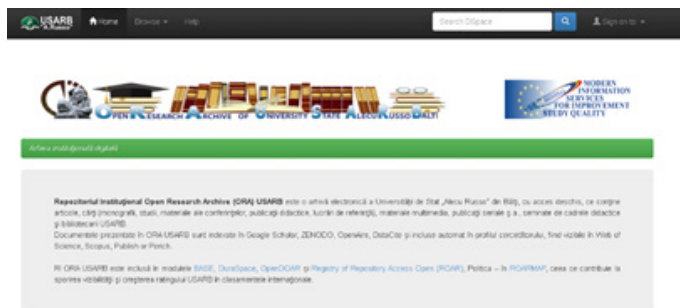
Repozitoriul Instituțional Open Research Archive (ORA) USARB

<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>

RI este o arhivă electronică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, cu acces deschis, ce conține articole, cărți (monografii, studii, materiale ale conferințelor,

Centrul Biblioteconomic Departamental

publicații didactice, lucrări de referință), materiale multimedia, publicații seriale ș.a., semnate de cadrele didactice și bibliotecarii USARB. În RI ORA USARB se regăsesc **3 535** de documente.

Biblioteca Digitală <http://tinread.usarb.md:8888/jspui>

Biblioteca Digitală este un serviciu on-line în care sunt indexate curriculum-urile universitare și conținuturi create de autori din afara instituției. În Biblioteca Digitală se regăsesc peste 1 163 documente.

Reviste Universitare

<http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/reviste-universitare>

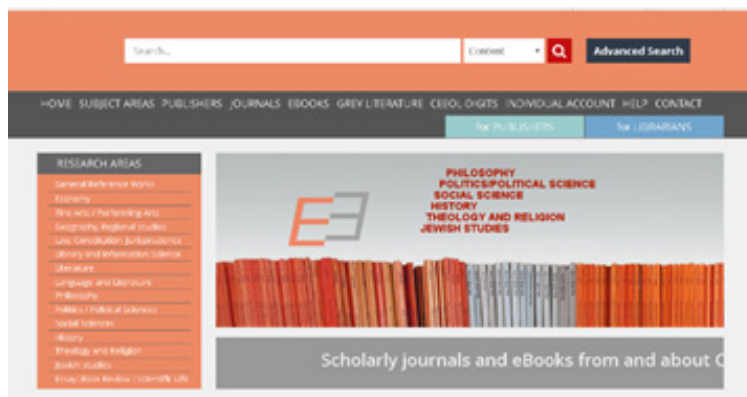
- **Artă și Educație artistică: Revista de cultură, știință și practică educațională**
- **Bibliouniversitas@ABRM,md**
- **Confluente Bibliologice: Revistă de biblioteconomie și științe ale informării**
- **Fizică și tehnică: procese, modele, experimente**
- **Glotodidactica: Biannual Journal of Applied Linguistics**
- **Limbaj și context = Speech and Context: Revistă internațională de lingvistică, semiotică și știința literară**
- **Revista tehnocopia: Revistă științifico-didactică**

Centrul Bibliotecomic Departamental

Biblioteca Europeană online Centrală (CEEOL) <https://www.ceeol.com>

CEEOL - este un furnizor important de reviste electronice și cărți electronice în științele umaniste și sociale din și despre Europa Centrală și de Est. În prezent, peste 1000 de editori încredințează CEEOL revistele și cărțile electronice de înaltă calitate. CEEOL oferă cercetătorilor și studenților acces la o gamă largă de conținut academic. În prezent, CEEOL acoperă peste 2 000 de reviste și 480.000 de articole, peste 2 200 de cărți electronice și 2 500 de documente de literatură gri.

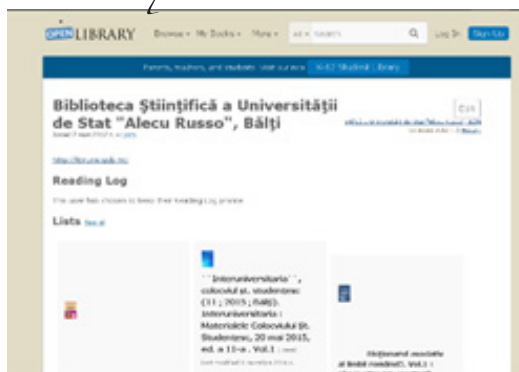
eLIBRARY.RU <https://www.elibrary.ru/>

eLibrary - cea mai mare bibliotecă digitală a publicațiilor științifice din Rusia cu capacități extinse de căutare a informației. Abonaților sunt disponibile 4 000 de reviste științifice străine cu text integral și peste 3 900 interne, din care 2 800 de reviste sunt disponibile în accesul gratuit, precum și descrieri la un milion și jumătate de teze.

OPEN LIBRARY <https://openlibrary.org/people/librunivusb>

OpenLibrary - este o bibliotecă deschisă, dispune de peste 20 mln de înregistrări on-line în acces liber, oferă acces la 1,7 milioane de versiuni scanate ale cărților, și link-ul la surse externe.

Instrumentul Bibliometric Național (IBN) <https://ibn.idsi.md>

IBN - este cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din Republica Moldova în perioada anilor 1993-2020. IBN se adresează diferitor categorii de utilizatori și prevede vizualizarea informațiilor privind publicarea articolelor unui autor, distribuirea revistelor și articolelor pe domenii științifice, dinamica publicării articolelor etc.

7 272 organizații

Peste 468 547 utilizatori

Repozitoriul Național Tematic în Biblioteconomie și Științe ale Informării din Republica Moldova
<http://moldlis.bnrm.md>

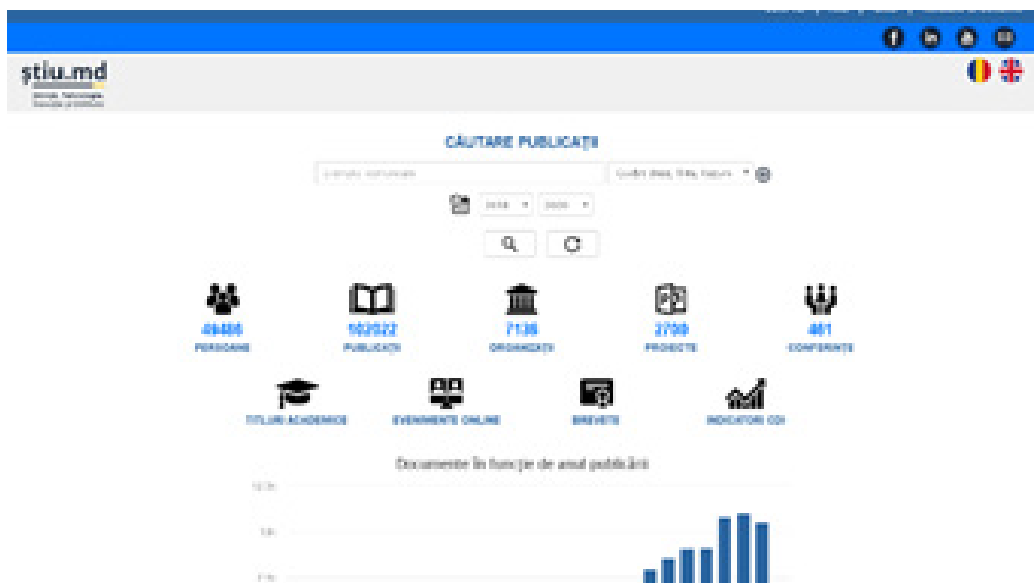
NTR Mold-LIS reprezintă o arhivă electronică deschisă, cumulativă, constituită și gestionată de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în colaborare cu Bibliotecile Sistemului Național în vederea acumulării, stocării, conservării și diseminării rezultatelor activității de cercetare, fiind un mijloc de facilitare a cercetării în domeniul Biblioteconomiei și Științe ale Informării.

Resursa stiu.md

Resursa stiu.md este ghișeul unic care întrunește informația științifico-tehnică. Resursa include 68 883 publicații, 34 545 autori, materialele a 129 conferințe, 4 631 organizații, 2 700 proiecte, transmisiuni on-line ale evenimentelor culturale, științifice, educaționale etc.

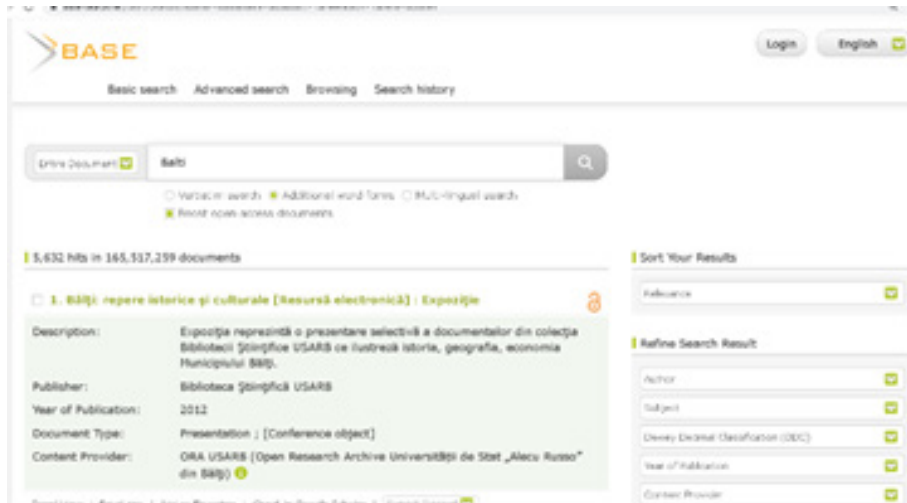
Căutările pot fi efectuate după cuvinte cheie, titlu, rezumat, autor, titlu sursă, afiliere autor, țară autor, domeniu IBN, domeniu CZU, identificator DOI, limbă document etc.

BASE (Bielefeld Academic Search Engine)

<https://www.base-search.net>

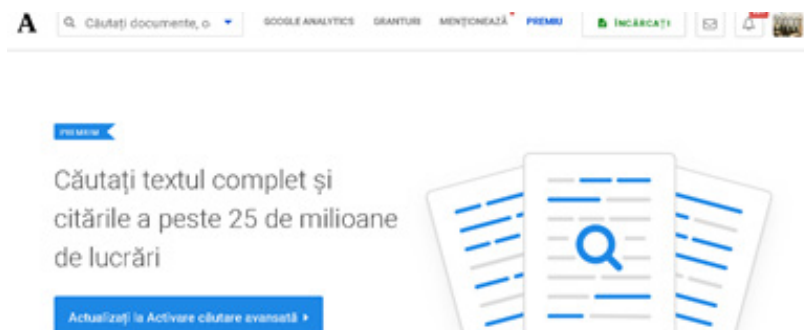
BASE, unul dintre cele mai voluminoase motoare de căutare din lume, în special pentru resursele web academice. BASE este operat de Biblioteca Universității Bielefeld, Germania și furnizează peste 150 de milioane de documente din peste 7 000 de surse cu textele complete, aproximativ 60% din documentele indexate gratuit (Acces deschis).

DOAJ – Directory of Open Access Journals

DOAJ – 14 676 reviste academice din 133 de țări și publicate în 50 de limbi. Text integral, articole științifice recenzate.

Are caracteristicile unei platforme sociale dedicate cercetătorilor, pentru a partaja lucrările de cercetare. Peste 129 de milioane de universitari s-au înscris pe Academia.edu, adăugând 25 de milioane de lucrări. Academia.edu atrage peste 64 de milioane de vizitatori unici pe lună.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți oferă o gamă largă de servicii, platforme, repozitorii și baze de date, care pot fi accesate de pe pagina web a bibliotecii, iar utilizatorii au posibilitatea să le utilizeze de la distanță.

Considerăm că acum, mai mult ca oricând, este imperativ necesar să ne mobilizăm să oferim servicii on-line utilizatorilor bibliotecii, să încurajăm informarea corectă și, ceea ce este extrem de important în situații de criză, din surse de încredere.

Bibliotecile trebuie să îmbunătățească serviciile virtuale și să inoveze în sfera serviciilor noi, oferind acces la informații de calitate, prin cărți disponibile online, baze de date, dar și asistență la distanță în găsirea de informații corecte și în navigarea în siguranță prin imensa cantitate de informații disponibile.

CZU [008(498)(092) I. Ghicu]

„DOMENIUL LUI ION GHICA DE LA GHERGANI”

„THE DOMAIN OF ION GHICA FROM GHERGANI”

Radu MOȚOC

Abstract: *The study aims to rediscover history through the work „The Domain of Ion Ghica from Ghergani”. written by Ruxanda Beldiman. Also, the scientific paper aims to determine the importance of the personality of Ion Ghica, his studies, his activity as an economist, mathematician, writer, pedagogue, diplomat and politician. His masterpiece as a writer is considered the work: Letters addressed to Vasile Alecsandri. Moreove,the author informs the readers about the mansion from Ghergani, which was rebuilt in 1869-1888, after the sketches and vision of Ion Ghica, by the architects Dimitrie Berindei (1831-1884) and then by George Mandrea (1855-1916).*

Keywords: Ion Ghica, Ghergani mansion, mansion architecture, decor, family library

Astfel se intitulează un studiu remarcabil realizat de regretata Ruxanda Beldiman (1973-2017) - specializată în Istoria artei.

Lucrarea a apărut în anul 2016, la Editura Istoria Artei din București, cu sprijinul generos al doamnei Irina Bossy-Ghica Boulin.

O mărturisire interesantă este postată pe prima pagină și se referă la o scrisoare a lui Ion Ghica adresată prietenului său Vasile Alecsandri, în anul 1867: „Toată lumea dorește să vadă Ghergani. Doi sau trei vizitatori, care au venit să vadă au povestit minunății, iar lumea vorbește în oraș despre bunul-gust, simplitatea și frumusețea micii noastre așezări de la țară”.

Pentru a înțelege mai bine această lucrare, cred că trebuie să cunoaștem personalitatea lui **Ion Ghica**.

A fost economist, matematician, scriitor, pedagog, diplomat și om politic. Ion Ghica a fost prim-ministru de cinci ori.

Membru titular al Academiei Române din 1974 și președintele ei de mai multe ori. Capodopera sa de scriitor este considerată lucrarea: *Scrisori către Vasile Alecsandri*.

Face studii la Paris, unde obține bacalaureatul în litere la Sorbona, în 1836. Urmează Școala de arte și manufacturi (1836-1837) și în anul 1838 devine absolvent al Facultății de Științe din Paris, cu o diplomă în științe matematice. Este și absolvent al Școlii de Mine, unde obține diploma de inginer de

Fig. 1 Ion Ghica și Vasile Alecsandri la Constantinopol în 1850

mine, în 1840.

La Paris face cunoștință cu Vasile Alecsandri și Alexandru Ioan Cuza. Împreună cu Mihai Kogălniceanu, Negruzzi și Vasile Alecsandri editează revista săptămânală *Propășirea*.

Se căsătorește în anul 1847 cu Alexandrina Mavros, fiica generalului Nicolae Mavros și a Sevastiței, născută Suțu.

În timpul revoluției de la 1848, Ion Ghica a fost trimis de guvernul provizoriu al Valahiei la Constantinopol, pentru a negocia cu guvernul turc măsurile necesare pentru a preîntâmpina intervenția armatei rusești în Principate.

După înfrângerea revoluției a fost numit de autoritățile turce în funcția de guvernator sau **Bei** al insulei Samos (1853-1859), unde a reușit să stârpească pirateria. În perioada cât a guvernat această insulă, s-au construit drumuri, s-au înființat școli, inclusiv un pension de fete.

La termiarea misiunii sale, în 1859, a primit de la sultanul Abdul Medjid titlul onorific de **Bei (prinț) de Samos**.

Fig. 2. Conacul lui Ion Ghica de la Ghergani

În 1859, după unirea principatelor, este solicitat de Al. I. Cuza să devină prim-ministru, pentru o scurtă perioadă. A fost prim-ministru și în timpul lui Carol I al României, în anul 1866.

A fost numit ministru român la Londra, în anul 1881, unde a prezentat scrisorile de acreditare reginei Victoria. A deținut această funcție până la 1 martie 1891, când s-a pensionat la limită de vârstă.

A decedat la 7 mai 1897, la moșia de la Ghergani.

Revenind la lucrarea Ruxandei Beldiman, trebuie să menționăm ce afirmă autoarea în *Preambul*: „Conacul de la Ghergani a fost reconstruit în două etape între

1869-1888, după schițele și viziunea lui Ion Ghica, de arhitecții Dimitrie Berindei (1831-1884) și apoi de George Mandrea (1855-1916), se înscrie ca și alte reședințe boierești din epocă în categoria *maisons de plaisance*".

Profilul intelectual și artistic al familiei se reflectă în bibliotecă, cele două plane, vitrinele cu vestigii greco-romane. Călătorind mult în Italia, Ghica a achiziționat piese de mobilier din categoria florentină.

În vara lui 1887, a vizitat la Londra o expoziție italiană, de unde a cumpărat statuia **împăratului Traian** în mărime naturală, fiind destinată a fi amplasată în parcul conacului. Inventarul făcut în anul 1949 scoate în evidență și 80 de tablouri de mare valoare. La etaj, Ion Ghica a decis să instaleze o galerie a strămoșilor, unde nu a lipsit **Grigore Ghica al III-lea** al Moldovei (1774-1777), mort tragic, prin decapitare, după ce s-a opus cedării Bucovinei către austrieci. Familia Ghiculeștilor a comandat unor artiști din epocă: Niccolo Livaditti, Joseph Schoefft, Anton Chladek, Theodor Aman, multe lucrări cu efigiile personalităților din familia Ghica.

Biblioteca situată deasupra salonului cel mare avea biroul lui Ion Ghica și adăpostea ediții rare în limbile română, greacă, franceză și engleză, vechi tipărituri românești, colecții de documente din diferite timpuri. Valoarea acestui fond bibliofil era sporită de cărțile din biblioteca lui Nicolae Bălcescu, păstrate cu sfințenie de prietenul său Ion Ghica. Aceste volume din bibliotecă au fost jefuite parțial de armata germană de ocupație din 1917. Ce s-a putut recupera, a ajuns prin intermediul lui Victor Eftimiu și al lui Dan Bossy-Ghica la Academia Română.

Decorul salonului era marcat de un bust de mari dimensiuni a lui Beethoven și altele ale lui Liszt și Mozart. În acest salon, Alexandrina Ghica patrona serate muzicale, unde, printre invitați era și George Enescu, care o acompania la vioară pe amfitrionă, având doar 19 ani.

În salonul de muzică era și o pictură a lui Nicolae Grigorescu, celebra **Țigancă**, care a fost achiziționată de Ion Ghica direct de la artist, în anul 1872, pentru care a plătit suma de 10.000 de franci.

Întors în Principate în anul 1841, Ghica intră în posesia moșiei de la Ghergani, după decesul tatălui său, în 1845.

Începând cu anul 1869, Ion Ghica inițiază reconstrucția, amplificarea și supraînălțarea conacului, ridicarea capelei și amenajarea parcului. Localitatea Ghergani apare pentru prima dată pe o hartă în anul 1791.

La Ghergani, până la 1875, au existat două conace. Vechiul conac ridicat pe fundațiile unui edificiu mai vechi și altul construit de Tache Ghica, tatăl lui Ion Ghica, între 1826 și 1831, care constituie aripa de răsărit a vechiului conac, ambele

Fig. 3. Capela Ghica de la Ghergani- anul 1900

totalizând 15 camere pe un singur nivel.

Ion Ghica a modificat structura moștenită, operând intervenții în două etape. În prima etapă, între 1869-1875, conacul a fost extins pe orizontală cu cinci corpuri și a fost supraînălțat parțial corpul central. Sculptorul Karl Stork (1826-1887) a fost cooptat pentru realizarea unui decor în relief în interiorul conacului.

În spiritul tradiției privitoare la reședințele aristocrate, pe lângă refacerea conacului, Ion Ghica decide construirea în parcul domeniului a unui paraclis. Educația primită de Ion Ghica la École de Mines, i-a permis să schițeze un plan al capelei în 1869, pe care l-a pus la dispoziția arh. Dimitrie Berindei, care a finalizat planul în anul 1884.

Construcția **Capellei Ghica** de la Ghergani s-a finalizat în anul 1896, când a fost sfințită și au fost reînhumate în criptă osemintele părinților lui Ion Ghica, Dumitru și Maria.

Capela se compune din două nivele, spațiul liturgic pe un parter înalt și cripta funerară la parter.

Sarcofagele din marmură albă au fost executate la Constantinopol și sunt înalte de 1m. Sunt decorate în gust clasicizant, cu ghirlande la partea superioară.

Cele două sarcofage ale soților Gica impuneau prin noblețea materialului și prin volumetria monumentului. Pe cheia de boltă sunt pictate stemele lui Ion Ghica.

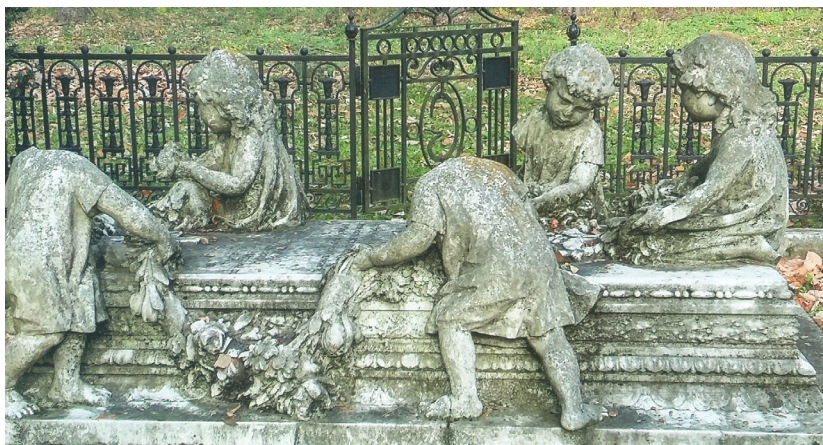

Fig. 4. Mormântul Irinei Ghica (1869-1906)

În parcul conacului se află un stejar multiseclar de 300 de ani, aflat în fața conacului.

Mormântul cu sculpturi al Irinei Ghica-Cantacuzino este situat în fața capelei. A fost executat de sculptorul milanez Serafino Bianchi, în 1910.

Monumentul a fost comandat de Nicolae I. Ghica, la decesul soției sale, în anul 1906. Pe lespede sunt figurații după natură dar și cei cinci copii ai prințesei depunând o ghirlandă pe mormântul mamei.

Din păcate mormântul a fost vandalizat în anii 2000, prin decapitarea a doi dintre cei cinci copii

Întregul ansamblu de la Ghergani se află în prezent într-o stare avansată de restaurare.

Important este să păstrăm o amintire plină de respect pentru această familie, care a lăsat o amprentă puternică asupra istoriei României.

CZU [008(498)(092)]

GABRIEL BADEA-PĂUN

Radu MOȚOC

Abstract: *The article presents a remarkable history with approaches to Art History, but with interesting studies related to the Royal Family. Gabriel Badea-Păun, a Romanian-French writer, has created a very professional work, full of information, but very entertaining for anybody even slightly interested in art and especially portraiture. This article represents a wide range comprehensive information on how the leading class wanted to be immortalized throughout the XIX and the XX century (covering from the end of the XVIII century to the mid of the XX). Romanian and foreign museums have organized exhibitions of documents related to the historiography of Romanian art, interesting studies on the Royal Family, awarded in various competitions.*

Keywords: *Gabriel Badea-Păun, The Royal Family in Romania, Queen Elisabeta, portraits of the Royal Family, Carmen Sylva*

S-a născut la Sinaia, în anul 1973, pe Furnica, în apropierea Castelului Peleş.

Urmează studiile de istorie la Universitatea din Bucureşti. În toamna anului 1993, când era în anul III, **Gabriel Badea-Păun** avea să mărturisească: „M-am dus plin de curaj peste drum la Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului Bucureşti și i-am cerut o audiență directorului adjunct, Adrian-Silvan Ionescu. Nu-l cunoșteam, dar îl văzusem la o conferință și îmi inspira simpatie. I-am spus că nu este cu putință să nu se facă nici o expoziție pentru a marca **150 de ani de la nașterea Reginei Elisabeta**. După o scurtă conversație, a fost de acord. Așa am făcut în noiembrie 1993 prima expoziție dedicată unui membru al Familiei Regale în România de după 1989. Un mare succes. Nu se mai văzuse de mult atâta lume, care să calce pragul Palatului Suțu. Ea a fost urmată de o alta, dedicată fiicelor Regelui Ferdinand și Reginei Maria”¹.

Fig. 1. Gabriel Badea - Păun

Prima expoziție (noiembrie-ianuarie 1993) a fost intitulată: **Elisabeta, Doamna și Regina României, 1843-1916**.

A doua expoziție a fost denumită: **Principesele române** (12-29 mai 1994).

Tot la acest muzeu, în perioada 1 iulie - 1 august 1998, a organizat expoziția **Fotografie și documente. Relații româno-canadiene în primele decenii ale sec. al XX-lea**.

¹ Cultura, Gabriel Badea-Păun: „Cu mine, lucrurile sunt întotdeauna încurcate”, 2010

În anul 1998, a avut șansa să obțină o bursă de istorie în Franța, unde obține doctoratul cu „magna cum laude” în Istoria Artei la Universitatea Paris IV – Sorbona, cu teza: **Antonio de La Gandara (1861-1917), un portraitiste de la Belle Époque**, obținut în anul 2005.

Sfătuit de profesorul Bruno Foucart, care era îndrumătorul tezei de doctorat, decide să abordeze ca subiect, portretistul Antonio de la Gandara, pe motiv că nu fusese niciodată studiat până atunci.

Prima carte de autor, intitulată **Monarhi europeni. Mari Modele, 1848 - 1914**, a apărut în 1997, la Editura Silex din București, pe care a semnat-o în colaborare cu **Ion Bulei**.

În anul 1998, a publicat o antologie adnotată din versurile lui Carmen Sylva: **Versuri alese**, care a apărut la Editura Eminescu din București.

Fascinat de personalitatea Reginei Elisabeta a României, **Gabriel Badea-Păun** avea să elaboreze o lucrare de mare succes dedicată acestei regine, pe care o considera scriitoare și protectoare a artelor și literelor.

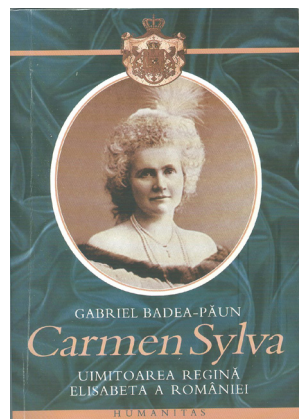
1. După un studiu bine elaborat, avea să finalizeze volumul consacrat reginei, pe care îl intitulează: **Carmen Sylva. 1842-1916. Uimitoarea Regină Elisabeta a României**, care apare la Editura Humanitas, prima ediție în anul 2003².

Succesul acestei cărți l-a determinat pe autor să apeleze la traducători pentru a fi editată în limbile franceză și germană, în anul 2011.

În *Cuvântul înainte* pe care **Gabriel Badea-Păun** îl intitulează „UN STAR ÎN LA BELLE ÉPOQUE”, avea să facă unele precizări legate de Regina Elisabeta: „A început să publice cu o disciplină germană între două și trei volume pe an. Peste cinczeci de volume aveau să apară astfel în vreo zece limbi, inclusiv esperando, ca de altfel și sute de articole în întreaga presă europeană. Lucrările sale – unele adevărate *bestseller*-uri, au fost încoronate cu premii ale academiilor din lumea întreagă, inclusiv Academia Franceză pentru *Les Pensées d'une reine* (Cugetările unei regine), publicată în 1888 la Editura Calmann- Lévy”³.

Gabriel Badea-Păun avea să prezinte în finalul cărții cele 58 de lucrări scrise de Carmen Sylva, cu precizarea anului de apariție al ediției originale și evident editura unde a apărut. Semnalăm câteva dintre ele:

- *Povestea Peleşului*, apărută la editura Ministerului de Culte și Instrucțiuni publice, București, în anul 1882.
- *Vârful cu Dor*, baladă românească, editată de Tipograful Curții Regale, București, în 1884.
- *Visul poetului*, Tipografia Carol Göbl, București, 1890. Lucrarea a fost citită de Carmen Sylva într-o ședință publică a Academiei Române.
- *În luncă*, Socec, București, 1905. Este o poveste fantastică dedicată lui George

² Această lucrare a fost revăzută și adăugită în anii 2007, 2008, 2010 și 2012, la Editura Humanitas.

³ Gabriel Badea-Păun, *Carmen Sylva. Uimitoarea regină Elisabeta a României*, Ed. Humanitas, București, 2007, pag. 9

Enescu.

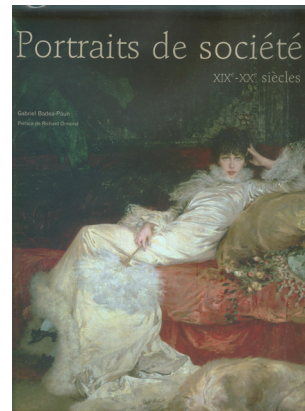
- *Insula Șerpilor* (memorii), Steinberg, București, 1918⁴.

Fig. 3 - 4. Gabriel Badea – Păun, pe urmele lui Carmen Sylva în 2011

2. O altă lucrare de mare succes, fiind și premiată, este: **Portraits de société. XIX-XXèmes siècles**, apărută la editura Citadelles & Mazenod, în limba franceză, în anul 2007. Versiunea în limba engleză a fost publicată la Londra și în Statele Unite.

Lucrarea a fost distinsă cu premiul: „**Cercle Montherlant**” al **Academiei de Arte Frumoase din Paris**, în valoare de 10.000 de euro, care recompensează în fiecare an autorul unei lucrări originale consacrate artei, scrisă în limba franceză. Juriul a considerat că lucrarea reprezintă o premieră, care tratează portretele de la începutul secolului al XIX-lea până în 1950.

Printre pictorii remarcabili de **Gabriel Badea-Păun**, putem să menționăm pe Antoon Van Dyck, Philip De Laszlo, Diego Velazquez, Giovanni Boldini, Francisco De Goya, Paul Delaroche, Théodore Chassériau, James Tissot, Edouard Manet, Claude Monet, Edgar Degas, Pierre-Auguste Renoir, Giovanni Boldini, Antonio De La Gandara, Salvador Dali etc.

Este de remarcat ilustrația de excepție, grupată pe diferite stiluri de pictură, care este redată în cele 215 pagini ale albumului, care a fost astfel vândut în peste 30.000 de exemplare, ceea ce constituie o performanță pentru o carte de artă.

⁴ *Ibidem*, pag. 286

3. În anul 2010, a apărut la editura NOI Media Print un volum semnat de **Gabriel Badea-Păun**, intitulat: „**MECENA ȘI COMANDITARI, ARTĂ ȘI MESAJ POLITIC**”. Editată inițial în limba franceză, a fost tradusă în limba română de Laura Guțanu din Iași. Lansarea cărții a avut loc la Muzeul G.Enescu din București 2010.

În prefață, **Gabriel Badea-Păun** avea să prezinte astfel acest volum: „Prezentul volum reunește mai multe dintre articolele și studiile mele publicate de-a lungul ultimilor zece ani, în limba franceză. Toate sunt consacrate unor subiecte legate de istoriografia de artă românească... Multe dintre operele citate au fost distruse în timpul regimului comunist din România. Unele au rămas în posesia descendenților familiilor pentru care au fost create”⁵.

Fig. 6 - 7 Gabriel Badea – Păun cu Adrian-Silvan Ionescu și Dorin Matei

Din capitolele prezentate în acest volum menționăm câteva:

- Capela Bibescu-Brâncoveanu din cimitirul Père-Lachaise
- Prințul Gheorghe B. Știrbei
- Corespondența inedită a lui Carmen Sylva cu Elena Bibescu și Emile Gallé
- Jean-Jules-Antoine Lecomte Du Noüy. La Curtea Regală a României
- Portretele Familiei Regale Române pictate de Philip de Laszlo
- Regele Carol al II-lea și cultul Dinastiei. Momentul 1939⁶.

Trebuie menționat și faptul că autorul își exprimă profunda recunoștință față de M.S. Regele Mihai, care i-a permis să reproducă portretele Familiei Regale realizate în 1937 de pictorul Philip de Laszlo, care erau în posesia Sa⁷.

Această lucrare a fost distinsă cu Premiul „Alexandru Tzigara-Samurcaș - Fundația Magazin Istoric din București, în anul 2010” prin reprezentantul Fundației, Dorin Matei.

⁵ Gabriel Badea-Păun, *Mecena și comanditarii, artă și mesaj politic*, Ed. NOI media print, 2010, pag. 5.

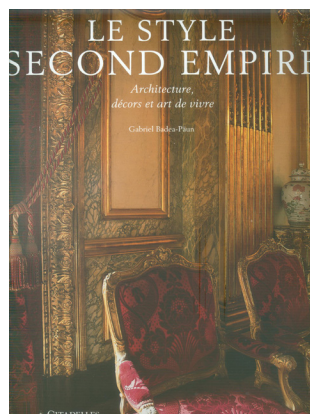
⁶ *Ibidem*, pag. 7

⁷ *Ibidem*, pag. 4

4. O altă lucrare editată în limba franceză și apărută la prestigioasa editură franceză Citadelles & Mazenod din Paris, în anul 2009, este intitulată: **Le Style SECONDE EMPIRE. Architecture, décors et art de vivre.**

Acest remarcabil volum frumos ilustrat ne prezintă saloanele palatelor și hotelurilor particulare, care constituie splendorile etapei numite *Second Empire*, de renume internațional precum: Palatul Tuilleries și Castelul din Saint-Cloud.

Lucrarea a fost distinsă cu **Prix Second Empire de la Fondation Napoleon** în 2010.

5. După o documentare de excepție, **Gabriel Badea-Păun** avea să editeze un alt album în anul 2012, pe care îl va intitula: **„PICTORI ROMÂNI ÎN FRANȚA. 1834-1939”**

Lucrarea este structurată pe două direcții:

- Prima parte cuprinde subiecte legate de Expoziția Universală de la Paris, 1867, Școala de Belle-Arte, atelierelor și academiile libere, sistemul de burse, călătoriile de studiu, pictori români în saloane.

- A doua parte prezintă repertoriul pictorilor români, care au studiat, au expus și au călătorit în Franța⁸.

Legat de Expoziția Universală de la Paris, autorul avea să menționeze: „La Paris pe 1 iulie 1867, sub cupola de sticlă a Palatului Industriei, pe o căldură de foc, cei 20.000 de invitați privilegiați și eleganți, în prezența împăratului Napoleon al III-lea și ai ilustrațiilor săi oaspeți străini precum:

Sultanul, Prințul de Walles și fratele împăratului Japoniei, se desfășoară ceremonia de decernare a premiilor de merit din cadrul Expoziției Universale de Artă și Industrie. Ceremonia a fost însoțită de un concert cu peste 1.000 de interpreți, care la final interpretează un imn dedicat *lui Napoleon al III-lea și viteazului său popor*, compus de Rossini⁹.

Expoziția de la Paris din 1867 a avut un succes imens, pentru că timp de șapte luni a fost vizitată de șapte milioane de vizitatori, printre care și multe capete încoronate din Europa și din întreaga lume.

Acest eveniment a fost organizat la numai zece ani de la Războiul Crimeii, unde aportul Franței a fost decisiv, încheindu-se cu Tratatul de la Paris din 1856, unde Principatele Române au beneficiat de multe avantaje. Așa se explică faptul că viața pariziană capătă o dimensiune incontestabil politică, iar Expoziția devine prilejul unei vaste întreprinderi de propagandă, în care viața pariziană constituie unul dintre vectorii principali¹⁰.

Pentru prima dată, Principatele Române aveau să participe, la invitația guvernului imperial francez, chiar dacă sub stindard otoman, cu propriu pavilion, într-o clădire modestă.

Pictorii români ieșeau ușor, ușor dintr-un trecut foarte tăcut, avea să precizeze autorul: „Principatele Române încercau la începutul secolului al XIX-lea o deschidere spre lumea occidentală. Mediile intelectuale și cele înstărite s-au orientat încetul cu

⁸ Gabriel Badea-Păun, Pictori români în Franța 1834-1939, Ed. NOI media print, București, 2012

⁹ *Ibidem*, pag. 7

¹⁰ *Ibidem*, pag. 9

încetul și în mod aproape integral spre Franța, *sora mai mare*. Un argument adesea invocat pentru această apropiere avea să fie ascendentul roman comun, ca de altfel și originea latină a limbii române. Începând cu anul 1820, majoritatea tinerilor aristocrați și burghezi români au plecat să studieze la Paris, tineret care avea să formeze ulterior elita științei și vieții politice până la începutul anilor 1880¹¹.

Este cunoscut faptul că majoritatea familiilor din înalta societate aveau biblioteci cu cărți în principal de limbă franceză, iar librăriile din țară primeau comenzi pentru cărți din cultura franceză.

Dar evoluția picturii la noi în țară avea să fie prezentată de autor astfel: „Arta practică în Principate era exclusiv apanajul bisericii, indiferent dacă era vorba de picturi murale, icoane, broderii sau manuscrise, respectându-se strictele canoane de origine bizantină. Însă portretele ca semn al recunoașterii sociale formau marea majoritate a comenzilor și au contribuit la schimbarea destinației artei”¹².

Numeroasele comenzi de portrete au determinat apariția unor pictori străini în căutare de comenzi, printre care merită a fi semnalăți: Anton Chladeck, Niccolo Livaditti, Giovanni Schiavoni, care aduc moda portretului de tip Bidermeier¹³.

Gheorghe Asachi este cel care a făcut primul pas spre Academia Mihăileană, la 1837, exemplul fiindu-i urmat în același an de Ion Heliade Rădulescu, care a înființat o catedră de desen și caligrafie la Colegiul Sf. Sava, unde a deschis și primul muzeu modest într-o sală a colegiului. Dar a lansat și burse de studii în străinătate, precum la Paris, Roma, Viena sau München. Această inițiativă a fost preluată de către Gheorghe Panaitescu-Bardasare (1816-1900), care a inițiat școala națională de Belle-Arte din Iași și de Theodor Aman la București¹⁴.

Primul pictor român sosit la Paris în anul 1834 a fost Ioan Negulici, care a beneficiat de subvenții din partea câtorva boieri moldoveni.

Parisul devenea monopolul mondial al școlilor artistice, împreună cu celebra Școală de Belle-Arte și numeroase ateliere gratuite.

Dar, pentru a depăși sistemul aleatoriu de acordare a burselor de către un dregător sau de o înaltă față bisericească, cum a fost cazul lui Grigoreascu sau Tattarescu, Aman, directorul Școlii de Belle-Arte, a impus în Regulamentul pentru aceste școli din 1864, condițiile de acordare a unei burse pentru studiu în străinătate și care erau obligațiile elevului. Printre acestea, elevul era obligat să execute copii după picturi celebre aflate în marile muzee, care urmau să fie expuse în Pinacoteca Statului. Primul concurs organizat pentru acordarea unei burse a avut loc în anul 1869, la care s-au prezentat patru candidați: Mihai Ștefănescu, Mihail Dan, Sava Henția și Dumitru Marinescu. Primul a câștigat și a plecat la Paris¹⁵.

Cu timpul, sistemul de acordare a burselor a venit în atribuțiunile statului. Începând cu anul 1920, când s-au înființat, la inițiativa lui Nicolae Iorga, Școlile române din Italia și Franța, s-au impus secții de studii de istorie și filologie ale popoarelor romanice, dar și o secție pentru cultivarea artelor. Inițiativa lui Iorga era motivată și de dorința sa de a oferi un cadru îndreptat spre studiu și meditație, departe de tentațiile Parisului, toți bursierii fiind obligați să fie prezenți noaptea în clădirea școlii, unde era interzisă prezența musafirilor în camere¹⁶.

¹¹ *Ibidem*, pag. 10

¹² *Ibidem*, pag. 11

¹³ *Ibidem*, pag. 12

¹⁴ *Ibidem*, pag. 12

¹⁵ *Ibidem*, pag. 23

¹⁶ *Ibidem*, pag. 25

Această instituție școlară își va înceta activitatea în 1940, când Parisul a fost ocupat de către trupele germane. Aceste burse de stat erau completate cu cele acordate de alte Instituții, precum Academia Română, sau bursa Lecomte de Noüy pentru desen, ori cele oferite de către persoane particulare¹⁷.

Începând cu anul 1890, și mai ales în perioada interbelică, călătoriile pentru perfecționare în Franța devin frecvente pentru tinerii artiști români. Pictorii români se inspirau din imaginea orașului, unde erau temporari, dar și din scene familiare, care evocau Parisul atât de animat. Cel mai înfocat în acest sens a fost Theodor Pallady, dar și Schweitzer-Cumpănă, cu peisajele din cartierele sărăcăcioase, sau Emilian Lăzărescu cu scenele de cabaret¹⁸.

Grigorescu a ajuns la Barbizon în anul 1862, când s-a înscris la Școala de Arte Frumoase, și revine anual până în anul 1868, atras de ideile renumiților pictori peisagiști: Théodore Rousseau, Jules Dupré, François Millet, de la care învață tehnica peisajului-portret, caracterizat printr-un clarobscur și tușe netede.

Modalitatea aceasta de a picta în aer liber era total necunoscută pe atunci în România, și se va impune drept concept estetic pentru artiștii de la 1890, când efectele de lumină și atmosfera din anumite momente ale zilei vor fi redată în pictură¹⁹.

Coloniile artistice, ca și atelierelor Școlii, erau locuri privilegiate de întâlnire între artiști români sau străini. Astfel, Aman s-a împrietenit cu Barbu Iscovescu în atelierul lui Martin Dröling, pe care îl frecventau împreună. Grigorescu îl întâlnește pe tânărul Ioan Andreescu în pădurea de la Fontainebleau în anul 1879, când îi face un portret²⁰.

Cea mai mare ambiție a unui artist, după ce termina școala, era de a expune la Salonul Oficial, care avea o autoritate recunoscută. În fiecare an, vreme de o lună, Societatea Artiștilor francezi organiza, începând cu 1890, o expoziție de pictură cu două categorii distincte: pictori francezi și străini. Sălile prezentau picturile artiștilor în ordine alfabetică, pentru identificarea ușoară a pictorului.

Odată dobândită recunoașterea publică pariziană, ea impunea respectul publicului românesc. Statul francez nu cumpăra decât puține opere de artă ale artiștilor străini, dar a fost o excepție când Împăratul Napoleon al III-lea a achiziționat un tablou realizat de Grigorescu intitulat *Buchetul de flori*²¹. Singura expoziție reprezentativă a artei românești interbelice a fost cea de la Expoziția Internațională din 1937.

Pavilionul românesc, realizat după planurile arh. Duiliu Marcu și avându-l președinte organizator pe Dimitrie Gusti, avea o influență romană și bizantină, a cărei tradiție era încă vie în România. Statuia în mărime naturală a regelui Carol al II-lea domina holul de onoare. Subsolul era un adevărat muzeu al vânătorii și al turismului. La parter era zona economică, prezentată sintetic. Etajul al treilea era ocupat de o galerie cu opere de artă. Toate cele trei nivele erau decorate cu fresce realizate de Jean Al. Steriadi, Theodorescu-Sion, Olga Greceanu și Costin Petrescu, care evocau istoria și tradițiile românești²².

La finalul acestui capitol complex, **Gabriel Badea-Păun** avea să exprime o concluzie: „Artiștii români aveau să profite de Paris ca loc de formare și de expunere diversă, precum și de o critică de artă sofisticată a expozițiilor. Odată întorși în țară, ei transformă nu numai arta românească, ci și întreaga viață artistică, încercând să imite

¹⁷ *Ibidem*, pag. 26

¹⁸ *Ibidem*, pag. 28

¹⁹ *Ibidem*, pag. 29

²⁰ *Ibidem*, pag. 32

²¹ *Ibidem*, pag. 36

²² *Ibidem*, pag. 37

modelele franceze: pun bazele unor academii libere de pictură, creează noi structuri de expoziție și încurajează dezvoltarea presei consacrate Artelor Frumoase²³.

Al doilea capitol de mare amploare, care cuprinde prezentarea a 332 de pictori, avea să fie prefațată de **Gabriel Badea-Păun** cu referiri asupra acestei părți din volum: „Repertoriul cuprinde pictorii și graficienii, care au activat pe teritoriul considerat istoric al României, care au studiat, au expus, au călătorit ori s-au stabilit în Franța, între 1834 și 1939. Este menționată atât participarea la viața artistică și activitatea lor în Franța, cât și cariera lor românească. Titlurile operelor sunt citate în original, cu locul și momentul în care au fost expuse, cu toate indicațiile arătate în catalog, dimensiuni, preț, posesorul la data expunerii, precum și cu actualul lor loc de păstrare. Notele biografice ale artiștilor sunt aranjate în ordine alfabetică²⁴.”

Pentru exemplificare am ales primul pictor, care deschide această pleiadă de artiști, care au studiat, au expus sau au călătorit în Franța în perioada indicată:

Aburel, Paul

Galați, 10 mai 1877 – București 1949

Domiciliul: 36, rue Saint-Sulpice, Paris

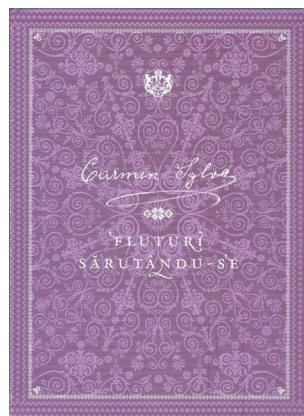
Fiul unui cunoscut farmacist din comunitatea armenescă a orașului Galați, a studiat la École Nationale des Arts Decoratifs, sub direcția lui Jean-Pierre Laurens (1875-1932), din 1907 până în 1928, când revine la București, unde se remarcă prin activitatea sa de conferențiar despre tehnica artei picturii la Școala de Arte Frumoase și la nou creată Societate Radiofonică. În 1932, începe să decoreze cu o frescă de mari dimensiuni holul mare al Palatului Telefoanelor din București, frescă nefinalizată în momentul inaugurării din 1935, și din păcate distrusă în prezent. Episcopul Cosma al Dunării de Jos (1873-1948) îi permite în 1937 să activeze și ca pictor bisericesc, realizând împreună cu Nicolae Mantu (1871-1957) frescele bisericii armenesti Sfânta Maria din Galați. A organizat două expoziții personale la București, în 1926 și 1928; a participat la Salonul Oficial din 1927 și la Salonul Oficial de gravură din 1928, de unde i-au fost cumpărate lucrări pentru colecțiile statului²⁵.

Mulți din pictorii prezentați au pe lângă datele biografice și imagini ale unor tablouri, care îi caracterizează.

Este o lucrare care impresionează prin multitudinea informațiilor legate de pictori, unii din ei aproape necunoscuți publicului larg.

6. O ediție specială este consacrată poeziilor scrise de Carmen Sylva. Frumos copertată, cu semnătura reginei și deasupra este imprimată Stema Regală a României. Această superbă carte, intitulată **FLUTURI SĂRUTÂNDU-SE**, a fost editată de Curtea Veche Publishing în anul 2013, sub coordonarea lui **Gabriel Badea-Păun**²⁶.

Volumul dedicat Reginei Elisabeta a României a fost prefațat de Principele Radu, care amintește de acest eveniment: „La 10 mai 2016, vom celebra un secol și jumătate de când Statul român, prin promulgarea de către Carol I a Constituției din 1866, își asigura locul în Europa și așternea drumul către lumea democratică și liberă. O carte scrisă de prima Regină a României, Elisabeta, nu poate,

²³ *Ibidem*, pag. 40

²⁴ *Ibidem*, pag. 41

²⁵ *Ibidem*, pag. 45

²⁶ Gabriel Badea-Păun, *Fluturi sărutându-se. Cugetări și poezii*, Curtea Veche, București, 2013.

așadar, ignora contextul politic, istoric, cultural, militar și diplomatic în care ea a trăit. Înrudită cu aproape toate Casele Regale ale continentului. Regina a lăsat, în cultura română și în cea europeană, o urmă de neșters.

A vorbit fluent șapte limbi stăine și a publicat cărți de literatură în aproape tot atâtea limbi. A fost o fină cunoscătoare a folclorului, a prozei și a poeziei din România ei, o protectoare asiduă a Academiei Române, a artelor, spitalelor, școlilor și asociațiilor de binefacere. Elisabeta a fost un model de discreție, iubire și generozitate²⁷.

În *Nota asupra ediției*, **Gabriel Badea-Păun** avea să facă unele precizări legate de această carte: „Cu nenumărate prilejuri, în ultimii ani ai vieții, Carmen Sylva își exprimase dorința ca întreaga ei operă literară să vadă lumina tiparului în versiune românească. Primul pas pe această cale a fost făcut de către Alexandru Tzigara-Samurçaș. Dar opera poetică a primei noastre regine a devenit aproape necunoscută noilor generații. Singura ediție din poezia Carmen Sylvei am publicat-o noi, în 1998, la Editura Eminescu, într-un tiraj limitat, rapid epuizat. Manuscrisele reginei, depozitate de Al. Tzigara-Samurçaș la Biblioteca Centrală Universitară din București, cele mai multe au ars în decembrie 1989, când a fost incendiată biblioteca.

Volumul de față este alcătuit dintr-o selecție de traduceri din poezia Carmen Sylvei, aleasă dintr-un număr de peste 200 de piese, criteriul fiind acela al calității traducerii în raport cu originalul.

Am organizat volumul pe cicluri tematice, pentru a sublinia principalele teme din creația Carmen Sylvei²⁸.

Temele abordate și selectate de **Gabriel Badea-Păun** sunt următoarele: despre viață, umanitate, iubire, fericire, suferință, spirit, artă, datorie, trufie și politică.

Dar ce este demn de remarcat este punerea în valoare a unei biografii redactată cronologic pe 26 de pagini, de la naștere, 22 mai 1814, și până la 2 martie 1916, când regina a decedat. Sunt amintite evenimentele importante din viața Reginei Elisabeta, selectate cu multă pricepere de **Gabriel Badea-Păun**.

Volumul este frumos ilustrat cu imaginile Reginei Elisabeta în diferite perioade ale vieții.

Fig. 12. Lansarea cărții la librăria Cărturești

Lansarea cărții a fost făcută la *Librăria Cărturești*, în data de 3 septembrie 2013, în prezența Alteței Sale Regale Prințesa Radu al României, d-nei Irina-Margareta Nistor

²⁷ *Ibidem*, pag. 6

²⁸ *Ibidem*, pag. 8

și al d-lui Adrian-Silvian Ionescu.

7. O interesantă colaborare între **Oana Marinache**, care conduce Asociația Istoria Artei și **Gabriel Badea-Păun**, avea să se finalizeze cu o lucrare dedicată arhitectului **EDMOND VAN SAANEN-ALGI**, pe care au intitulat-o **De la Baletele rusești la Palatul Telefoanelor**, editată în 2015, la Editura Istoria Artei. Această carte a apărut datorită generozității domnului Jean Chrissoveloni și a doamnei Mihaela Stoica²⁹.

În prefață, cei doi autori aveau să prezinte câteva informații legate de personajul studiat: „Născut într-o familie cosmopolită aparținând burgheziei bucureștene (cu origini și înrudiri franceze, olandeze, italiene, britanice) și pe cale de integrare în societatea românească, Edmond van Saanen-Algi este rezultatul unor împrejurări complexe. Face studii de arhitectură între 1901-1902 la Școala Politehnică din München și apoi la Școala de Arte Frumoase de la Paris. Odată creată reputația de arhitect-decorator, comenzile vin una după alta, mai ales din partea burgheziei înalte, pe care arhitectul o frecventa, ori din partea statului. Studiul de față reunește elemente biografice definitorii, activitatea sa ca arhitect, desenator și scenograf, anii de formare în Franța, dar și cariera lui românească”³⁰.

Volumul prezintă la început un arbore genealogic cu o dechidere pe orizontală, deosebit de elaborat. Edmond van Saanen-Algi este consemnat că s-a născut la București, în 5 noiembrie 1882, și a decedat în 2 mai 1938 în același oraș³¹.

Fig. 13 EDMOND VAN SAANEN-ALGI. De la Baletul rusesc la Palatul Telefoanelor

Urmează mai multe capitole în care sunt prezentate familia, studiile efectuate, perioada petrecută la Paris și New York, activitatea din România începând cu anul 1915 etc.

În România debutează cu două comenzi, ambele fiind legate de comunitatea grecească. În 1915, realizează lucrări de amenajare la conacul familiei Chrissoveloni de la Ghidigeni, jud. Galați. Această moșie a fost cumpărată în 1879 de către Nicolae

²⁹ Oana Marinache și Gabriel Badea-Păun, *Edmond van Saanen-Algi. De la Baletul rusesc la Palatul Telefoanelor*, Ed. Istoria Artei, București, 2015.

³⁰ *Ibidem*, pag. 6-7

³¹ *Ibidem*, pag. 15

Z. Chrissoveloni (1838-1913) de la Dimitrie Mavrocordat. Noul proprietar a construit conacul în stilul neoclasic francez. Moșia și conacul vor trece în 1906 în proprietatea fiului său, Jean Chrissoveloni (1880-1926), care va extinde treptat complexul, apelând la arhitectul Van Saanen-Algi. Acest domeniu interesant mai cuprinde un mausoleu neoclasic, inspirat de templul zeiței Athenade pe Acropole. Istoricul Narcis Dorin Ion consideră drept autor al acestui monument funerar pe arhitectul Edmond van Saanen-Algi³².

Trebuie să menționăm și faptul că arhitectul, care se afla în funcție pe lângă Marele Cartier General, la direcția Serviciului Construcțiilor sanitare, a fost decorat de către Regele Ferdinand cu ordinul *Steaua României* cu spade, în grad de Cavaler, „pentru destoinicia cu care a dirijat lucrările sanitare importante în timpul campaniei 1916-1917”³³.

În 19 septembrie 1923, se solicită autorizația de construcție pentru Palatul Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industrie din București. Inițial, contractul a fost semnat cu arhitectul Grigore P.Cerkez, dar din cauza unei boli de care acesta suferea, l-a delegat pe Edmond van Saanen-Algi să finalizeze acest proiect, care s-a construit în perioada 1924-1926³⁴.

Clădirea cea mai reprezentativă pentru perioada de maturitate a arhitectului este Palatul Telefoanelor de pe Calea Victoriei. Acest edificiu a fost al doilea zgârie-nori realizat de compania americană de telefonie în Europa. Construcția a început în anul 1931 și a durat numai 17 luni, având o înălțime de 52 m.

Compania americană a fost de acord ca impozanta frescă (pe o suprafață de 83 m², pe o înălțime de 1,4 m și o lungime de 7,2 m) să fie amplasată în Marele Hol, având ca temă *Îndrumarea graiului*. Această superbă frescă a fost realizată de prietenul arhitectului, Paul Aburel din Galați. Fresca din păcate nu mai există în prezent. Construcția Palatului Telefoanelor a fost realizată în mare parte cu ajutorul furnizorilor români. Inaugurarea oficială a avut loc în 24 aprilie 1955, în prezența Regelui Carol al II-lea³⁵.

Pentru meritele sale deosebite, Edmond van Saanen-Algi este decorat la 8 mai 1933 de către Regele Carol al II-lea cu Ordinul *Steaua României* în grad de Ofițer.

Dar primește în același an și decorația *Legiunii de onoare franceze, în grad de Cavaler*³⁶.

8. Activitatea de istoric și critic de artă prin care s-a remarcat **Gabriel Badea Păun**, va continua cu siguranță cu lucrări din acest domeniu. Dar ultima carte pe care doresc să o prezint este încadrată într-un volum de mare concentrare informațională, legată de un subiect tratat de mai mulți specialiști, care este intitulat **ARTIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE (1830-1940)**.

Coordonată de istoricul și criticul de artă Adrian-Silvian Ionescu, directorul Institutului de Istoria Artei „George Oprescu”, lucrarea pune în valoare subiecte deosebit de interesante scrise de 8 autori consacrați pe acest subiect.

- Corina Teacă – Transferul cultural. Spațiul românesc în dialog cu lumea

³² *Ibidem*, pag. 53

³³ *Ibidem*, pag. 72

³⁴ *Ibidem*, pag. 88

³⁵ *Ibidem*, pag. 132

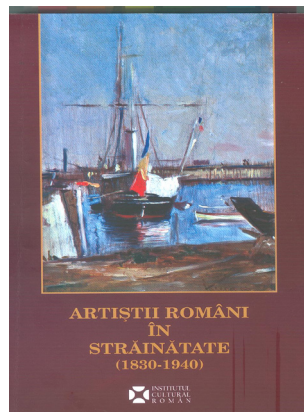
³⁶ *Ibidem*, pag. 149

occidentală în secolul al XIX-lea

- *Adrian-Silvan Ionescu* – Orientali(ști) și parizieni
- **Gabriel Badea-Păun** – Pictorii români în Franța (1834-1914)
- *Adrian-Silvan Ionescu* – Un tânăr artist bucureștean în Lumea Nouă
- *Ramona Caramelea* – Perspective asupra călătoriilor artiștilor români în Italia în secolul al XIX-lea
- *Ioana Vlasiu* – Călătoriile formației. Pictori din România la München în jur de 1900.
- *Olivia Nițiș* – Gen și emancipare: călătoriile artistelor în primele decenii ale secolului al XX-lea
- *Virginia Barbu* – Peisaj străin, peisaj intim. Ecouri internaționale în pictura românească interbelică
- *Ioana Beldiman și Ruxanda Beldiman* – Sculptori români la *Academia din Romania* în Roma către finele perioadei interbelice.

Acest volum, care studiază *Călătoria, între formația academică și studiul liber* a fost editat de Institutul Cultural Român, în anul 2017³⁷.

Adrian-Silvan Ionescu, care a inițiat și coordonat acest studiu, avea să facă unele comentarii legate de apariția acestui volum: „Constatând lipsa din istoriografia românească a importanței călătoriei ca mijloc formativ pentru artiștii plastici, un grup de cercetători ai Institutului de Istoria Artei G. Oprescu și-au unit eforturile pentru încheierea studiului de față. A fost invitat să colaboreze experimentatul istoric de artă **Gabriel Badea-Păun**, autor al unor lucrări de referință despre românii formați în mediul artistic franțuzesc și despre portretul de societate în secolele XIX-XX”³⁸.

Gabriel Badea-Păun, în lucrarea publicată în acest volum, își structurează informațiile pe câteva capitole:

- Parisul – între fantasmă și realitate
- Un parcurs alternativ între Școala de Arte Frumoase, ateliere și Academiile libere
- Prezențe românești în muzee, galerii și colonii artistice
- Visul consacrării, expuneri la Saloane, Expoziții Universale și manifestări personale
- Simonidy, Gropeanu, Mărculescu și Scorțescu sau ispita unei cariere pariziene.

Autorul acestui articol, când face referire la volumul publicat anterior, *Pictori români în Franța 1834-1939*, unde prezintă pe cei 332 pictori, avea să amintească nominal acum alți 21 de pictori, care nu au fost menționați în lucrare, evident din lipsa unor informații³⁹.

Într-un *Epilog*, **Gabriel Badea-Păun** avea să tragă anumite concluzii: „Artiștii români aveau să profite în primul rând de Paris și Franța ca loc de formare. În afara prezenței în sălile de curs, ei vor frecventa nu numai muzeele, monumentele istorice și diversele expoziții, teatre, săli de concert, completându-și astfel cunoștințele, dar și

³⁷ *Artiștii români în străinătate (1830-1940)*, Institutul Cultural Român, București, 2017.

³⁸ *Ibidem*, pag. 10

³⁹ *Ibidem*, pag. 161

cafenele, cabarete, restaurante, saloane artistice, impregnându-se de un anume fel de socializare, al unui mod de viață jinduit de toți”⁴⁰.

Corina Teacă, care a preluat coordonarea și pregătirea pentru tipar de la regretata *Ruxanda Beldiman*, avea să facă o precizare în încheierea volumului: „Lucrarea actuală este construită integral în jurul relației dintre artă și călătorie. Pentru artiștii români, călătoria a constituit un extraordinar instrument de șlefuire spirituală și profesională”⁴¹.

Lucrarea este frumos ilustrată cu 51 de imagini color ale pictorilor menționați. Dar ce impresionează de asemenea sunt informațiile care se găsesc într-o *Biografie selectivă*, de mare valoare pentru specialiști.

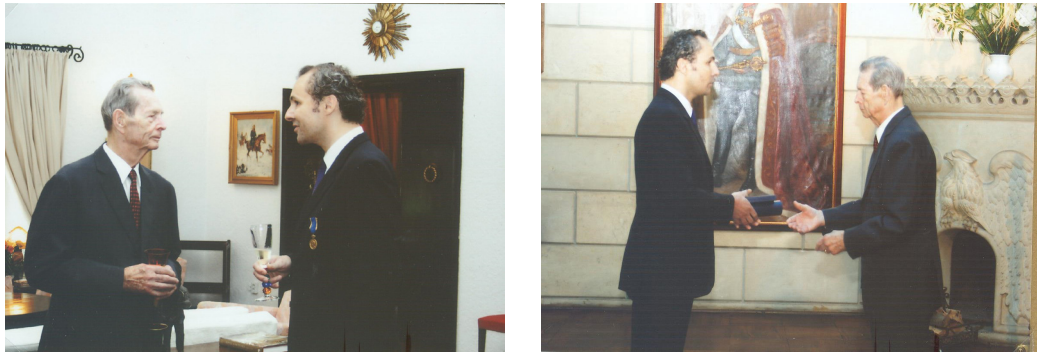

Fig. 15 Decernarea de către M.S. Regele Mihai a Medaliei pentru loialitate 31 mai 2010

Putem spune în final că **Gabriel Badea-Păun** are meritul de a fi pus în valoare personalitatea reginei Elisabeta sub aspect creativ. Dar are și meritul de a face un studiu bine documentat despre pictorii români și putem spune că este un rafinat critic de artă cu acoperire internațională, pentru care a fost decorat cu medalii de mare prestigiu. Evident este și faptul că ne putem mândri cu o asemenea personalitate, care este de naționalitate român.

Vă invit să citiți aceste volume prezentate și să urmăriți pe viitor evoluția culturală a lui **Gabriel Badea-Păun**.

⁴⁰ *Ibidem*, pag. 197

⁴¹ *Ibidem*, pag. 407

CZU[94(498)(092)

NARCIS DORIN ION

Radu MOȚOC

Abstract: *The paper presents a solution for retrieving history. Narcis Dorin Ion is an exceptional cultural personality, who deserves to be known for his work in promoting Romanian culture. The author guides us among some works of Narcis Dorin Ion: the Bran Castle, Residence of Queen Maria and Princess Ileana, the museum and its collections, elites and residential architecture in the Romanian Lands (XIX-XX centuries) (work for which he received the title of doctor and the „George Oprescu” award of the Romanian Academy); Carol II of Romania, the portrait of a king, palaces in Bucharest; the arts of fire; The furniture collection of the Peles National Museum; The Royal Family and the Great Union; MARY of ROMANIA, the portrait of a great queen; King CAROL I, the Founder of Modern Romania, The testimony of a lonely historian. The 11 works elaborated with a lot of talent and ability by Narcis Dorin Ion are completed by other 10 works, only mentioned by the undersigned in a side note. In fact, Narcis Dorin Ion managed to revive a lost world and his contribution is important to the process of knowing some aspects of Romanian civilization.*

Keywords: *Narcis Dorin Ion, Peles National Museum in Sinaia, residential architectures, Royal palaces*

Absolvent al Facultății de Istorie al Universității din București (1997), obține titlul de doctor în istorie în anul 2006, cu tema: *Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române (sec. XIX-XX)*, pentru care primește Premiul „George Oprescu” al Academiei Române, în anul 2013.

Coordonează Direcția Muzeu, Colecții, Arte Vizuale din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor (2002-2003).

Este numit director general al Muzeului Național Bran în perioada anilor 2003-2016, unde organizează și un simpozion anual, dedicat Reginei Maria.

Din 20 aprilie 2016, este director general al Muzeului Național Peleş din Sinaia.

Participă la mai multe simpozioane naționale, printre care trebuie menționate:

- *Monumentul Tradiție și Viitor*, desfășurat la Muzeul Unirii din Iași
- Colocviul național *Monumentele României-Patrimoniu național universal*, organizat de Muzeul Țării Făgărașului
- Sesiunea de comunicări științifice a Muzeului Național Peleş din Sinaia
- Sesiunea de comunicări științifice a Muzeului de Istorie și Arheologie din Piatra Neamț

Dar este prezent și la reuniuni științifice internaționale din: Montreal (Canada - 1995); Budapesta (Ungaria - 2003); Istanbul (Turcia - 2008); New York (SUA - 2008); Praga (Cehia - 2009); Belgrad (Serbia - 2013); Rio de Janeiro (Brazilia - 2013).

Din activitatea publicistică se pot distinge mai multe activități:

- Monografiile redactate de **Narcis Dorin Ion**, ca autor unic
- Monografiile în colaborare cu alți autori
- Studii și articole susținute la diferite simpozioane științifice și publicate în diferite reviste și volume, patronate de simpozioanele științifice unde au fost

susținute

- Cataloage și ghiduri în colaborare cu alți specialiști

Din multitudinea acestor lucrări am selectat câteva pe criterii subiective, având la bază accesul la volume, multe fiind oferite de autor cu autograf și la unele din ele am participat ca invitat la lansarea cărților.

Voi aborda lucrările cronologic, după anul apariției.

Castelul Bran. Reședință a reginei Maria și a prințesei Ileana. Volumul a fost editat la Editura Tritonic, în anul 2003. Autorul, în *Introducerea* la volum, avea să facă o remarcă: „Dintre toate reședințele regale din România, Castelul Bran este, de departe, cea mai veche construcție, înconjurată și azi de o aură misterioasă, amplificată și prin legenda că aici ar fi locuit Dracula. A fost castelul preferat al reginei Maria și al fiicei sale, prințesa Ileana, căreia mama ei i l-a lăsat drept moștenire în 1938”¹.

După anul 1920, când Castelul Bran a devenit proprietatea reginei Maria, a intrat într-un amplu proces de restaurare și reamenajare, sub coordonarea arhitectului Karel Liman. Prin acest gest, afirmă autorul acestui volum, regina Maria a mai adăugat încă o faptă bună la cele care au transformat-o, încă din timpul vieții, într-un simbol și un mit².

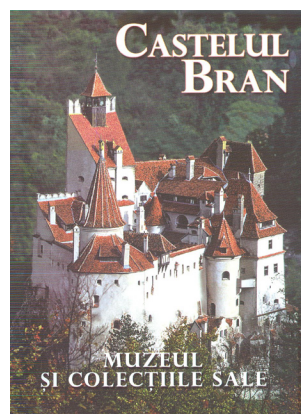
Într-un capitol intitulat: *Amurgul ultimei romantice*, este citată scrisoarea adresată Țării, de regina Maria: „Când vei ceti aceste slove, poporul meu, eu voi fi trecut pragul tăcerii veșnice.... Mi-a fost dat să trăiesc cu tine, Poporul meu, vremuri de mare restriște și vremuri de mari împliniri... Te binecuvântează, iubită Românie, țara bucuriei și durerilor mele, frumoasă țară care ai trăit în inima mea, ale cărei cărări le-am cunoscut toate... Cu trupul voi odihni la Curtea de Argeș, lângă iubitul meu soț, Regele Ferdinand, dar doresc ca inima mea să fie așezată sub lespezile bisericii ce am clădit-o” .

Lucrarea este bogat ilustrată cu imagini din Castelului Bran, unde Regina Maria și prințesele sunt îmbrăcate în costume naționale.

O altă lucrare dedicată acestui castel este intitulată: **Castelul Bran. Muzeul și colecțiile sale.** Este redactată în anul 2007, când **Narcis Dorin Ion** era Directorul general al Muzeului Național Bran³. Volumul cuprinde un amplu capitol de 33 de pagini, dedicat istoriei acestui castel, din perioada 1377-1920. Al doilea capitol se referă la perioada când a fost Reședință Regală (1920-1947).

În aprilie 1957, Castelul Bran a devenit muzeu cu trei secții:

1. Secția Castel cu piese din patrimoniul familiei regale
2. Secția Vama Medievală
3. Secția Etnografică în parcul de lângă castel

¹ Narcis Dorin Ion, *Castelul Bran. Reședință a reginei Maria și a prințesei Ileana*. Ed. Tritonic din București, 2003, pag. 7

² *Ibidem*, pag. 7

³ Narcis Dorin Ion, *Castelul Bran. Muzeul și colecțiile sale*, 2007,

Un capitol interesant este *Ghidul Castelului Bran*, care prezintă toate spațiile din cele trei etaje, cu mobilier, textile și ceramici de mare valoare.

În anul 2006, a fost reamenajată expoziția *Nicolae Baci*, care fusese vernisată în anul 1993. Această expoziție cuprinde treizeci și șase de obiecte de artă colecționate de Nicolae Baci (1911-2002), care a fost avocat, fiu al Branului. Arestat de comuniști, reușește să fugă înot peste Dunăre în Iugoslavia, în anul 1948. Se stabilește la Cannes, în Franța, unde devine un mare colecționar de picturi, sculpturi, artă veche chinezească etc⁴.

O lucrare pentru care a primit titlul de doctor și premiul „George Oprescu” al Academiei Române se intitulează: ***Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române (Sec. XIX-XX)***, publicată în anul 2011 .

Este o lucrare deosebit de amplă, care conține 526 de pagini, organizată pe trei capitole:

- Capitolul I tratează Arhitecturi rezidențiale reprezentative și șapte palate și conace. Sunt prezentate istoria a șase familii aristocratice și reședințele lor: Ghica, Callimachi, Știrbei, Rosetti-Roznovanu, Brătianu și Văcărescu.

- Capitolul II abordează problema arhitecților, artiștilor și decoratorilor în Țările Române. Sunt analizate cele mai reprezentative monumente de arhitectură create de arhitecți străini și români.

- Capitolul III, deosebit de sensibil, este legat de destinul acestor monumente istorice cu funcții rezidențiale. Este prezentată perioada cea mai nefastă din istoria comunistă, marcată de exproprieri, confiscări, distrugerea patrimoniului mobil și a colecțiilor de artă adăpostite în aceste clădiri, sau chiar demolarea multora dintre ele.

- Capitolul IV al tezei de doctorat este un repertoriu selectiv al celor mai reprezentative monumente istorice cu funcție rezidențială din România. Sunt prezentate peste două sute de castele, palate și conace din România.

Autorul amintește de faptul că această carte a constituit subiectul tezei de doctorat susținut în 17 noiembrie 2006, cu o comisie de examinare de mare prestigiu: academicienii Dan Berindei, Dinu C. Giurescu, Răzvan Theodorescu și prof. univ. dr. Ioan Opreș.

Prof. univ. dr. Ioan Opreș, în prefața acestui volum, avea să facă anumite mărturisiri privind complexitatea acestei abordări tematice, dar și considerente legate de personalitatea autorului: „Vasta sa cultură istorică, experiențele de viață profesională ca universitar, editor, cercetător și muzeolog, îl recomandă ca pe unul dintre cei mai buni. Deja la apariția acestei noi cărți, domnul **Narcis Dorin Ion** are o impresionantă operă scrisă, care se bucură de un mare interes public”⁵. Dar este interesantă și caracterizarea făcută acestei lucrări: „Autorul urmărește două importante demonstrații: prima - a evoluției spre modernitate a boierimii din Țările Române, prin intermediul gusturilor și opțiunilor pentru un anumit mod și stil de viață în locuința-reședință. Secunda - opțiunea europeană a elitei românești, atentă la moda, gusturile și trendul societății occidentale, pe care le-a preluat, naturalizându-le în sinteze de reală performanță” .

Sunt pomenite peste 1.300 de clădiri cu funcție rezidențială, mobilate și animate de elitele românești, dar și efortul financiar al unor investiții pe termen lung, având și o valoare cultural artistică.

Dar autorul, dr. **Narcis Dorin Ion**, în *Introducerea* la acest volum, avea să prezinte pe scurt conținutul lucrării. Un exemplu prezentat pentru modelul occidental de a construi o reședință este următorul mesaj: „La Ghidigeni, în județul Galați, se mai păstrează și azi – deși degradat de vreme – splendidul palat al familiei de bancheri Chrissoveloni, care imită aproape perfect un palat franțuzesc”⁶.

Pentru a exemplifica palatele și conacele tratete în primul capitol, amintim următoarele, care sunt studiate și frumos ilustrate, menționate în ordine cronologică:

- Palatul Ghica-Mavrocordat din Căciulați
- Palatul Cantacuzino-Ghica din Deleni
- Palatul Știrbei din Buftea
- Conacul Callimachi din Stâncești
- Conacul Brătienilor de la Florica
- Conacul Rosetti-Roznovanu din Stâncă
- Conacul Văcărești-Callimachi din Mănești

O lucrare inedită este **Carol al II-lea. Portretul unui rege**⁷.

În anul 2013, se comemorau 60 de ani de la moartea regelui Carol al II-lea al României și se împlineau 120 de ani de la nașterea celui care era supranumit în epocă, „voievodul culturii”.

Inițiativa publicării acestui volum aparține Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova, care, prin directorul general dr. Lia Maria Voicu, a publicat un *cuvânt înainte* la începutul volumului, unde precizează: „Este un dublu prilej de a omagia, prin acest frumos album foto-documentar, o personalitate importantă a istoriei noastre contemporane. O figură controversată, atât în epocă cât și în zilele noastre, care merită însă a fi cunoscută sub toate aspectele vieții sale private și publice. Albumul este inițiat împreună cu istoricul **Narcis Dorin Ion**, directorul general al Muzeului Național Bran, care semnează un substanțial studiu dedicat vieții celui de al treilea suveran al României”⁸.

Acest volum are o prefață de acad. Răzvan Theodorescu, care o intitulează: *Un Hohenzollern cu specific național*.

În această prefață, academicianul avea să recunoască în final că regele a fost iubit mai ales de tineretul timpului și nu a lăsat indiferent pe nimeni, drept pentru care merită din plin titlul de *Rege al Culturii*⁹.

Narcis Dorin Ion are meritul de a face o analiză bine documentată pe 38 de pagini, privind viața și meritele acestui rege: „Câteva calități ale lui Carol al II-lea pe care nici cei mai înărăncenați dușmani nu i le-au putut contesta, anume: inteligența superioară, abilitatea politică, cultura variată (citea mult, era un pasionat meloman și un fin colecționar de timbre, îl interesau arhitectura și urbanismul, desena medalii, decorații și uniforme militare), atitudine energetică”¹⁰.

Volumul cuprinde și alte capitole bogat ilustrate, precum:

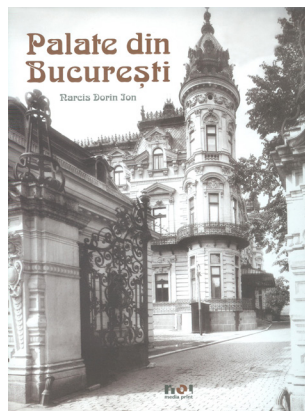
⁷ Narcis Dorin Ion, *Carol al II-lea. Portretul unui rege*, Editura Oscar Print, București, 2013

⁸ *Ibidem*, pag. 5

Pagini de istorie

- Un capitol cu imagini din copilărie și adolescență¹¹
- Portrete din perioada dinainte de 1930¹²
- Ilustrații legate de etapa când a fost Regele României¹³
- Carol al II-lea în exil¹⁴
- Un capitol frumos ilustrat este intitulat: *EMBLEME arhitectonice ale unei domnii*. Sunt prezentate clădiri monumentale construite în perioada cât a fost rege¹⁵
- Ultimul capitol este consacrat portretelor regelui: militare și civile¹⁶

În anul 2013, apare volumul intitulat **Palate din București**, prefațat de acad. Dan Berindei,¹⁷ care avea să facă câteva aprecieri referitoare la autor și la lucrarea elaborată de acesta: „**Narcis Dorin Ion** este un împătimit al trecutului. Prin efortul său se demonstrează publicului contemporan capacitatea de creație a epocilor trecute, dar și un nivel de civilizație care merită această frumoasă punere în evidență. L-au atras în primul rând palatele domnești începând cu *Curtea Veche* și *Curtea Arsă*, a trecut apoi în revistă reședințele succesive ale vechilor domnitori, urmate de prezentarea palatelor regale. A urmat prezentarea unor palate ale marilor boieri, precum palatul lui Gheorghe Grigore Cantacuzino (Nababul), și cel al lui Grigore Sturdza.

Lucrarea pune în valoare, prin ilustrația însoțitoare, o documentare de înalt nivel și competența unui specialist înzestrat și împătimit. **Narcis Dorin Ion** este un specialist de prima mână și demersul său se întemeiază pe cunoașterea detaliată a informației bibliografice. Ilustrația volumului este bogată și edificatoare prin stampe, tablouri, fotografii, care pun în valoare decorația interioară. De fapt, **Narcis Dorin Ion** a reușit să reînvie în cartea sa o lume dispărută și constituie o contribuție importantă adusă în procesul de cunoaștere a unor aspecte însemnate de civilizație românească¹⁸.

Și autorul **Narcis Dorin Ion**, în *Introducerea* acestui volum, face anumite aprecieri legate de lucrare: „Numit cândva *Micul Paris*, Bucureștiul i-a uimit pe toți peregrinii ce l-au vizitat, mai ales prin arhitectura eclectică, de inspirație franceză, a multora dintre clădirile sale. Bogați, culți și dornici de afirmare, boierii români au urmat exemplul constructiv al regelui Carol I, clădindu-și în București palate de mare rafinament. Familiile domnitoare (Ghica, Bibescu, Știrbei) sau cele boierești (Suțu, Sturdza, Cantacuzino, Kretzulescu) au construit în capitală palate de certă influență occidentală, cu ajutorul unor talentați arhitecți francezi, germani sau români... Familia regală română și-a pus o amprentă decisivă asupra *Micului Paris* de odinioară, prin construirea reședințelor regale ale Capitalei: Palatul Regal și Palatul Cotroceni¹⁹.

Lucrarea prezintă, cu o remarcabilă documentare, istoria acestor palate, care

¹⁷ Narcis Dorin Ion, *Palate din București*, Ed. Noi Media Print, 2013

¹⁸ *Ibidem*, pag. 7

sunt și frumos ilustrate. Numărul acestora este de 15 și merită a fi citate cronologic după cum au fost prezentate:

- Curtea Veche și Curtea Arsă²⁰
- Palatul Domnesc de pe Calea Victoriei²¹
- Palatul Brâncoveanu-Bibescu²²
- Palatul Costache Suțu²³
- Palatul domnitorului Barbu Știrbey²⁴
- Palatul Faca-Romanit²⁵
- Palatul domnitorului Grigore Ghica²⁶
- Palatul Regal din Calea Victoriei²⁷
- Palatul Cotroceni²⁸
- Palatul Gheorghe Grigore Cantacuzino²⁹
- Palatul Grigore M. Sturdza³⁰
- Palatul Elena Kretzulescu³¹
- Palatul Regal din Șoseaua Kisseleff³²
- Palatul principesei Elisabeta³³.

Odată numit, în anul 2016, director general al Muzeului Național Peleş, **Narcis Dorin Ion** a inițiat și coordonat elaborarea și publicarea mai multor volume, care să pună în valoare patrimoniul de obiecte din acest valoros muzeu. Un prim volum, intitulat **Artele focului**, se referă la ceramica și sticlăria din colecțiile muzeului³⁴.

Colecția de sticlă cuprinde peste 1.500 de piese care au fost cumpărate în două etape: prin comenzile Familiei Regale în perioada 1866-1947 și prin achizițiile făcute de muzeu în perioada 1969-1974. Ceramica europeană (spaniolă, olandeză sau engleză) și faianța italiană și franceză constituie alături de porțelanuri celebre din Germania și Austria nucleul colecției regelui Carol I al României, care numără peste 5.000 de piese³⁵.

Acest remarcabil album prezintă selectiv piesele din colecții, cu istoria atelierelor unde au fost confecționate și bogat ilustrate.

Următorul volum inițiat și coordonat de **Narcis Dorin Ion** se referă la **Colecția de mobilier a Muzeului Național Peleş**³⁶.

Într-o prefață la acest catalog, **Narcis Dorin Ion** face câteva precizări legate de subiectul abordat: „Pentru decorarea castelului Peleş, regele Carol I a comandat o varietate de mobilier, care cuprinde astăzi peste 2.300 de piese și care ilustrează, prin varietatea tipologică și bogăția decorativă, mai toate stilurile importante ale Europei secolelor XVI-XIX, de la Renașterea italiană până la Art Nouveau. Sunt piese de o importanță excepțională, paturi cu baldachin, mese, cabinete, dulapuri, comode, lăzi, scaune, fotolii, realizate de mari meșteri austrieci și germani”³⁷.

Cu prilejul împlinirii celor 100 de ani de la Marea Unire, în anul 2018, Muzeul Național Peleş, la inițiativa directorului general **Narcis Dorin Ion**, editează un volum

³⁴ Narcis Dorin Ion, *Artele focului*, Sinaia, 2017

³⁵ *Ibidem*, pag. 5

intitulat: **FAMILIA REGALĂ ȘI MAREA UNIRE**³⁸.

În prefața acestui volum, **Narcis Dorin Ion** avea să aducă un mesaj de recunoștință pentru Familia Regală din perioada respectivă: „Aniversăm la 1 Decembrie 2018 un secol de la înfăptuirea Marii Uniri, vis la a cărui realizare au avut un rol decisiv – alături de poporul român și de clasa politică a acelor vremuri – regele Ferdinand I, cel supranumit „Întregitorul”, și augusta sa soție, regina Maria”³⁹.

Cu acest prilej, Muzeul Național Peleș a organizat o expoziție temporară, *Familia regală și Marea Unire*, care a prezentat publicului obiecte de patrimoniu, documente și fotografii de epocă, care conturează evenimentele de acum un secol în care membrii Familiei Regale române au avut un rol covârșitor.

Coordonatorul acestui volum omagial, **Narcis Dorin Ion**, avea să remarce în prefață: „Pentru devotamentul și spiritul de sacrificiu cu care s-a implicat în evenimentele din timpul Primului Război Mondial, regina Maria a binemeritat recunoștința tuturor românilor. Implicarea reginei Maria a fost esențială și în recunoașterea internațională a Marii Uniri din 1918, prin turneul diplomatic pe care l-a făcut la Paris și Londra în primăvara anului 1919, unde a reușit să îi convingă pe conducătorii Aliaților de justetea cauzei noastre”⁴⁰.

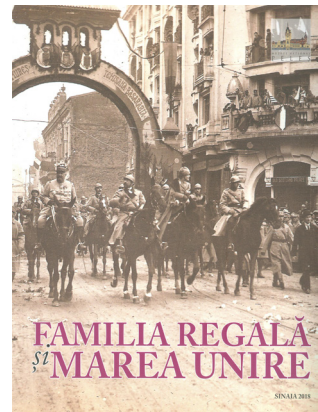
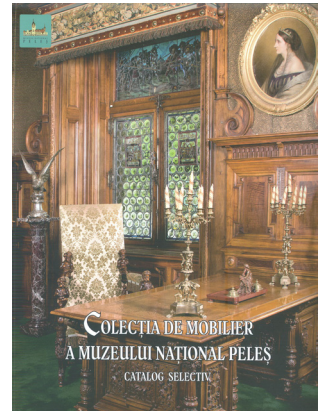
Cu multă eleganță, **Narcis Dorin Ion** avea să mulțumească: „O contribuție esențială la catalogul expoziției *Familia regală și Marea Unire* a avut domnul profesor universitar doctor Ioan Scurtu, care a scris textul principal al acestui album, fapt pentru care îi exprimăm aici întreaga noastră grațitudine”⁴¹.

Acest album este bogat ilustrat cu imagini istorice în concordanță cronologică cu textul elaborat de dr. Ioan Scurtu.

O lucrare de mare amploare consacrată reginei Maria, în două volume cu 718 pagini, cu multă istorie și bogat ilustrată, a fost coordonată și îmbogățită cu un text istoric de **Narcis Dorin Ion**, lucrare pe care a intitulat-o: „**MARIA A ROMÂNIEI. Portretul unei mari regine**”⁴².

Coordonatorul acestei lucrări avea să consemneze în introducere o caracterizare superbă făcută de I. Ghe. Duca, omul politic atât de devotat regelui Ferdinand I, care scria despre regina Maria: „Este strălucitoare, fizic ca și moral. Inteligentă, fermecătoare, plină de talent pentru pictură, pentru călărie, pentru scris, o conversație scilpitoare, vervă, umor, spontaneitate de gândire, originalitate de expresie, curaj – cine nu a văzut-o la Iași în mijlocul epidemiilor mergând acolo unde primejdia era mai mare?”⁴³.

Între multiplele talente ale reginei Maria, avea să scrie **Narcis Dorin Ion**, cel literar a fost admirabil prezentat de Emanoil Bucuța, omul care a convins-o pe suverană să publice în *Boabe de Grâu* mai multe articole. „Cânta cum picta, cum schița planuri de grădini și de case sau modele de rochii. Era o artistă pentru că se născuse așa și

³⁹ *Ibidem*, pag. 6

⁴⁰ *Ibidem*, pag. 7

⁴¹ *Ibidem*, pag. 8

împărțea arta în jurul ei⁴⁴.

Regina Maria a fost legată de creația sa de la malul mării, de domeniul de la Balcic, încât aici a dorit să-i odihnească inima, în capela Stella Maris, cea „mai mică biserică din țară, un smerit altar ortodox pe care eu, protestanta, l-am clădit, cu un altar ridicat unei mărturisiri de credință care nu-i a mea, într-o țară unde am fost odată străină și pe care mi-am însușit-o prin bucuria, suferința, lucru care m-au legat de ea, cu fiecare an ceva mai mult⁴⁵.

Castelul Peleşor păstrează încă cele mai multe obiecte de patrimoniu, care au aparținut suveranei: tablouri semnate de suverană, piese de mobilier realizate după desenele reginei și decorate cu picturi ale reginei Maria. Colecția mai conține multe alte piese precum: ordine, medalii, diplome și decorații, documente, cărți și manuscrise care atestă marile calități artistice ale nepoatei reginei Victoria, ce pot fi admirate de cititori în aceste două volume⁴⁶.

Primul volum este deschis cu o admirabilă evocare a reginei Maria, semnată de academicianul Răzvan Theodorescu, urmată de o interesantă biografie a reginei Maria, semnată de prof. dr. Ion Bulei⁴⁷.

Narcis Dorin Ion avea să întregască această istorie despre regina Maria cu un text pe care l-a intitulat *De la casele de vis la spitalele de campanie. Regina Maria în vremea Marelui război*⁴⁸.

În 20 aprilie 2019, s-au împlinit 180 de ani de când, în 1839, se năștea în castelul de la Sigmaringen principele Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern Sigmaringen, cel care avea să devină primul rege al României moderne⁴⁹.

Lucrarea impresionantă în două volume este intitulată: „**Regele CAROL I. Ctitorul României moderne**” și conține mai multe studii istorice dar și o ilustrație bogată, pe cele 718 pagini câte conțin cele două volume.

În prefața la primul volum, **Narcis Dorin Ion** avea să facă unele remarci interesante legate de regele Carol I: „România modernă îi datorează enorm lui Carol I, principe și rege de rigoare germană, care și-a înțeles pe deplin misiunea de monarh constituțional. A înțeles-o ca pe o datorie de la care nu a abdicat până la sfârșitul vieții sale. În lunga și rodnică sa domnie, de aproape o jumătate de veac, regele Carol I a vegheat la modernizarea și europenizarea României, care s-a luptat, sub comanda sa, pentru obținerea independenței de stat, recunoscută de marile puteri europene în 1878. Cu un dar minunat, el pătrundea tainele sufletului omenesc și se pricepea să descopere slăbiciunile, ca și virtuțile fiecărui om. O neprețuită calitate pentru un conducător de oameni⁵⁰.

În cadrul unui amplu program expozițional al Muzeului Național Peleş, directorul

⁴⁵ *Ibidem*, pag. 11

⁴⁶ *Ibidem*, pag. 11

⁴⁷ *Ibidem*, pag. 12

⁴⁸ *Ibidem*, pag. 131

⁴⁹ Narcis Dorin Ion, *REGELE CAROL I, CTITORUL ROMÂNIEI MODERNE*, Sinaia, 2019, pag. 6

⁵⁰ *Ibidem*, pag. 6

general, **Narcis Dorin Ion**, a inițiat și un amplu program editorial dedicat biografilor regilor și reginelor României. Anul 2019 este dedicat evocării regelui Carol I, cel atât de legat de castelul Peleş din Sinaia.

Această lucrare monografică de mari proporții este onorată de o caldă evocare a regelui Carol I, semnată de **acad. Dan Berindei**.

Un alt talentat evocator al istoriei moderne a românilor este **prof. univ. dr. Ion Bulei**, care semnează un material deosebit de interesant, frumos ilustrat, ce cuprinde 211 pagini.

Domnul **prof. univ. ing. Nicolae Șt. Noica**, reputat specialist în istoria monumentelor din România modernă, a semnat un studiu pe care l-a intitulat: *Domeniul Coroanei, instituție model a regelui Carol I*.

Un subiect interesant este abordat de doamna **prof. univ. dr. Doina Păuleanu**, istoric de artă devotat istoriei culturale și artistice a Dobrogei și Constanței, care a evocat **Ctitoriile regelui Carol I la Marea Neagră**.

Dar trebuie consemnate și cele două articole dedicate edificiilor rezidențiale și publice create în timpul rodniciei sale domnii, scrise de **Narcis Dorin Ion**:

- **Carol I - creatorul reședințelor regale din București**
- **Clădiri publice în Bucureștii regelui Carol I**

Mărturia unui istoric singuratic, avea să se intituleze convorbirile lui **Narcis Dorin Ion** cu acad. **Dinu C. Giurescu**⁵¹.

Autorul acestui interviu avea să mărturisească: „Acest proiect editorial a avut onoarea de a putea asocia două voci marcante ale istoriografiei contemporane: domnul academician Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, și domnul academician Răzvan Theodorescu, vicepreședinte al Academiei Române”⁵².

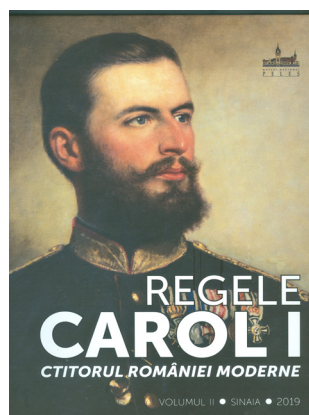
Acad. Ioan-Aurel Pop, în prefața la acest volum, aduce un elogiu celui interviuat: „Dinu C. Giurescu vine din stirpea nobilă și rară a intelectualilor de rasă. A fost nu numai un domn al istoriografiei românești, ci și al culturii naționale”⁵³.

Mărturisirea unui istoric singuratic cuprinde o serie de convorbiri cu regretatul acad. Dinu C. Giurescu pe parcursul anului 2017 și este redactat sub forma interviului liber.

Acest interesant volum este frumos ilustrat și conține în final un *Curriculum Vitae* și *Memoriu de activitate* redactate de Dinu C. Giurescu (15 februarie 1927 – 24 aprilie 2018).

Narcis Dorin Ion nu este la prima lucrare de acest gen, dânsul a redactat alte două lucrări cu caracter de interviu:

- **Portretul unui aristocrat al spiritului. Convorbiri cu academicianul Dan**

⁵¹ Narcis Dorin Ion, *Mărturia unui istoric singuratic*, Ed. Rao, București, 2018

⁵² *Ibidem*, pag. 21

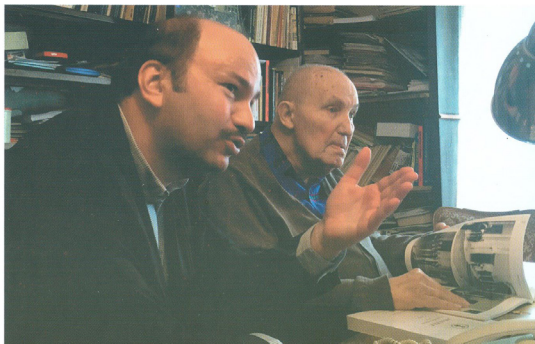
⁵³ *Ibidem*, pag. 11

Berindei, Editura RAO, în anul 2016.

- **Despre cultura de ieri și românii de azi. Convorbiri cu academicianul Răzvan Theodorescu**, Editura RAO, în anul 2017⁵⁴.

Cele 11 lucrări elaborate cu mult talent și cu o documentare profesionistă de către **Narcis Dorin Ion** sunt completate de alte 10 lucrări, doar amintite de subsemnatul într-un **opis** alăturat.

Sunt de admirat și merită a fi citite aceste volume realizate de **Narcis Dorin Ion**, care acum, la vârsta de numai 46 de ani, a reușit această performanță demnă de invidiat, de a redacta și coordona asemenea studii culturale românești. Sincere felicitări pentru ziua de 5 iunie, când se aniversează ziua sa de naștere.

Mărturia unui singuratic. Narcis Dorin Ion luând interviu acad. Dinu C. Giurescu

OPIS:

1. **Castele, palate și conace din România**. Prefațată de acad. Răzvan Theodorescu, Ed. Fundației Culturale Române, 2001.
2. **București. În căutarea Micului Paris**. Cuvânt înainte de acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici. Ed. Tritonic, 2003.
3. **Mogoșoaia. Trei secole de istorie (1702-2002)**. Prefațată de Dan Nasta. Ed. Tritonic, 2002.
4. **Regimul comunist din România. O cronologie politică (1945-1989)**. Ed. Tritonic, 2003.
5. **Castelul Bran. Reședință a reginei Maria și a prințesei Ileana**. Ed. Tritonic, 2003.
6. **Gheorghe Tătărescu și Partidul Național Liberal (1944-1948)**, Ed. Tritonic, 2003.
7. **Reședințe și familii aristocrate din România**. Cuvânt înainte de acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici. Institutul Cultural Român, 2007, reeditat în 2008 și 2009.
8. **Monumente din București**. Ed. Noi Media Print, 2011.
9. **București. Memoria unui oraș**. Editura Institutului Cultural Român, 2012.
10. **Karel Zdenek Liman. Arhitectul ceh al Casei Regale a României**. În colaborare cu Ruxandra Beldiman, Ed. Igloo, 2013.

⁵⁴ *Ibidem*, pag. 15

CZU [73(498)]

ARTĂ ȘI ARHITECTURĂ FUNERARĂ LA CIMITIRUL BELLU

FUNERAL ART AND FUNERAL ARCHITECTURE AT BELLU CEMETERY

Radu MOȚOC

Abstract: *The study aims to discover the history and art of Bellu Cemetery through the work „Art and Funerary Architecture at Bellu Cemetery” by Oana Marinache. Among historians, architects and their families, G. Bezviconi, is the one who left us the most important information about Bellu Cemetery. He gathered materials, information from members of the boyar families, being interested in presentation of the categories of funerary monuments, styles adopted in the construction of various mortuary monuments, tombs of famous families.*

Keywords: *Bellu cemetery, G. Bezviconi, funerary monuments, graves*

Artă și arhitectură funerară la cimitirul Bellu. Așa se intitulează Publicația culturală realizată de Asociația și Editura Istoria Artei, apărută în anul 2020.

Autoarea acestui volum este **Oana Marinache**, care conduce această asociație de mai mulți ani. Într-o prefață, autoarea face o mărturisire legată de acest cimitir Bellu: „Fascinația pe care o exercită istoria și arta cimitirului Bellu nu pare a avea limite, indiferent de generații sau naționalități.

Pornind de la pasiunea insuflată de istoricul de artă **dr. Ioana Beldiman**, alături de care am pășit pentru prima dată pe aleile de la Bellu, la seminariile de istoria artei românești de secol al XIX-lea, am revenit adesea în căutarea arhitecților și familiilor acestora. G. Bezviconi ne-a lăsat cele mai importante informații despre cimitirul Bellu, culese prin observare directă și de la membrii familiilor boierești, aflați încă în viață în anii '50 ai sec. al XX-lea.

Lui îi revine meritul de a fi încercat o inventariere a lucrărilor semnate de sculptorii Storck, Georgescu, Bălăcescu, Spaethe, Mățăoanu, Paciurea, Jalea, Pătrașcu, Baraschi, Han și a multor sculptori străini.

Din păcate, multe morminte de care amintea Bezviconi nu mai pot fi identificate astăzi¹.

Un capitol interesant se referă la **istoricul acestui cimitir**.

- Trupele rusești în anul 1809, prin conducătorii lor, sunt cei care lansează pentru prima dată ideea de a practica înmormântările în zone special amenajate în afara orașelor, nu în curțile bisericilor.

- În perioada anilor 1852-1853, terenurile folosite pentru primul nucleu al cimitirului au aparținut Mitropoliei, Mănăstirii Văcărești, dar au fost și cele puse la dispoziție, prin donație de către baronul **Barbu Bellu** (1825-1900), fiul lui **Alexandru Bellu** (1799-1853) și al **liunei Văcărescu**. Donația sa făcută municipalității a constat din 15 ha. de teren.

- Odată cu elaborarea primului regulament pentru înmormântări în 1858-

¹ Artă și arhitectură funerară la Cimitirul Bellu, Oana Marinache, Editura Istoria Artei, București, 2020, pag. 1.

Pagini de istorie

1859, se termină lucrările și se angajează personalul cimitirului. Primii concesionari sunt C. A. Rosetti și Cezar Bolliac.

- Dar a fost nevoie de un al doilea regulament pentru înmormântări, care a fost elaborat în 1877.

- Acest regulament impunea obligația de a obține un bilet de voie pentru a executa lucrări, autorizația fiind dată de arhitectul Bucureștiului. Regulament prevede ca groapa să fie adâncă de 2 m. și distanța de maxim 0,5m. între locuri².

- Cimitirul trebuia să fie amplasat la o distanță de 200 m. de ultima construcție din oraș, din motive sanitare trebuia îngrădit terenul și eventual realizat și un șanț.

Fig. 1. Capela din Cimitirul Bellu

- Arhitectul Alexandru Orăscu proiectează în anul 1853 prima capelă din cimitir și pictorul Constantin Lecca realizează în anul 1855 programul iconografic al capelei funerare.

Un capitol interesant prezintă **categoriile de monumente funerare**. Din cele 16 tipuri de monumente am selectat câteva mai reprezentative:

- **Capela funerară** este de obicei un paralelipiped cu acoperiș în două ape, formând un fronton pe care se trece numele familiei. Are o poartă încadrată de coloane și un trunchi de piramidă, cu o cupolă sau turlă.

- **Obeliscul** este un stâlp înalt, ascuțit în partea de sus, acoperit cu inscripții comemorative, la origine folosit în Egiptul antic.

- **Piatră funerară** este o lespede așezat la capul defunctului, cu date biografice, uneori cu fotografii.

- **Tempietto** este un templu mic, cu coloane și cameră interioară circulară pe un podium care marcau locurile de martiriu în creștinismul timpuriu.

Urna era un vas din piatră, metal sau lut în care se păstra cenușa defunctului.

- **Cenotaful** este un monument fără mormânt, unde nu sunt rămășițele

defunctului comemorat. Rămășițele sale nu au mai putut fi recuperate sau identificate și familia dorește astfel să îi cinstească memoria. Are un rol comemorativ, nu și funerar³.

- **Gisantul** este o lespede de mormânt, sau sarcofag, pe care este reprezentat defunctul, în poziție culcată îmbrăcat cu cele mai frumoase haine sau însemne socio-militare, în așteptarea învierii.

- **Stilurile** adoptate la construcția diferitelor monumente mortuare constituie un alt capitol. În publicație sunt prezentate mai multe stiluri.

- **Stilul neoclastic** apare în acest cimitir începând cu anul 1876. Sunt monumente

Fig. 2. Monument de tip
Tempietto

Fig. 3 Monument de tip Cenotaf

de factură clasică, cu socluri ample, cu sarcofage, urne funerare, cruci, îngeri înaripați, coloane clasice: ionic, doric, corintic și reliefuri.

- Cel **romantic** este un monument care prezintă decorațiuni cu ghirlande sau jerbe, multe din ele au motive medievale occidentale sau neogotice, din care nu lipsesc însemnele heraldice.

- **Art Nouveau** apărut la noi în anul 1900, prezintă pe monumente simboluri florale, animaliere, personaje feminine atractive, dar sunt destul de rare în acest cimitir

- **Neoromânesc** este un stil unde predomină elemente din decorația brâncovenească cu motive vegetale în piatră. Capelele sub forma unor bisericuțe sunt o adaptare pitorească în cimitir.

- Stilul **eclectic mediteranean** a apărut la noi în perioada interbelică, ca o reacție la modernismul cubist. Este caracterizat prin

îmbinarea unor elemente neogotice, renașcentiste, neoromânești, dând naștere la unele lucrări deosebit de pitorești. Un bun exemplu îl constituie monumentul funerar al familiei principelui Dimitrie Suțu (1871-1943) care a fost ridicat în 1946 prin grija

Fig. 4. Monument în stilul neoclastic

soției sale, Valentina⁴.

Un capitol special este consacrat unor **cavouri ale unor familii celebre**, pe care le tratează sub aspect istoric și al artei.

Constantin A. Rosetti (1816-1885) achiziționează un loc la Bellu după ce se întoarce din exil. Se spune că la înmormântarea lui C.A.Rosetti în 1855, au participat peste 10.000 de oameni și au fost depuse peste 200 de coroane funerare.

Astăzi putem să mai observăm doar bustul lui, realizat de Karl Storck și pe cel al nurorii sale, Eliza, soția lui Vintilă, opera sculptorului Ion Georgescu.

Mihai Ghica (1859-1902) a fost locotenent-general și ministru plenipotențiar.

El a construit cavoul familiei, aducând aici rămășițele înaintașilor după desființarea cimitirelor bisericești din oraș.

Dintre cei menționați, care au fost înmormântați în acest cavou se numără:

- Marele ban Dimitrie A. Ghica (1718-1793)
- Nevasta lui Elena Razu (decedată la 1871)
- Marele ban Mihai D. Ghica (1794-1850)
- Soția acestuia Ecaterina Faca (1808-1853)
- Gheorghe M. Ghica (1830-1896)
- Soția lui Zoe Cantacuzino (1836-1862)

Cavoul Cantacuzinilor la care a lucrat arh. Ion Mincu în perioada anilor 1898-1901.

Gr. G. Cantacuzino (1837-1913), care a fost ministru de interne, prim-ministru și președinte al Camerei Deputaților, era supranumit Nababul.

Monumentul este un trunchi piramidal, masiv, sugerând o fortăreață, surmontat de cupola conic-concavă.

Deasupra intrării în arc semicircular, o panoplie din bronz prezintă o defilare de scuturi heraldice cu numele strămoșilor. Interiorul criptei este decorat în mozaic.

Capela fraților Gherghiev

Frații Gherghiev, Evloghie și Hristo, au fost mari negustori și bancheri, originari din Cârlova, Bulgaria.

Moartea năpraznică a fratelui mai mic, îl determină pe Evloghie să facă un testament în 1882 în care a prevăzut realizarea unui monument funerar și faptul că vrea să fie

Fig. 5. Monumentul funerar eclectic mediteranean al familiei principelui Dimitrie Suțu

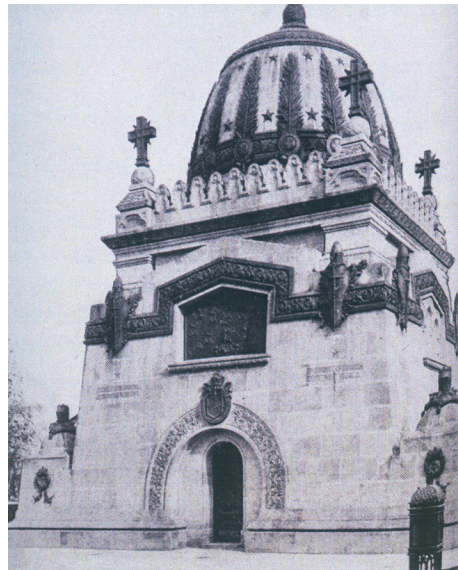

Fig. 6 Cavoul Cantacuzino

⁴ *Ibidem*, pag. 18-25

înmormântat alături de fratele său.

Se pare că Arh. Ion Mincu a folosit modelul mausoleului lui Teodoric din Ravenna.

Rezultatul este un monument impunător, pe două registre, la parter pe fiecare colț sunt amplasate statuile celor patru evangheliști, iar cel superior fiind cu ferestre prin care este filtrată lumina către interior.

La decorația exterioară a contribuit și Frederic Storck, care a realizat statuile celor patru evangheliști.

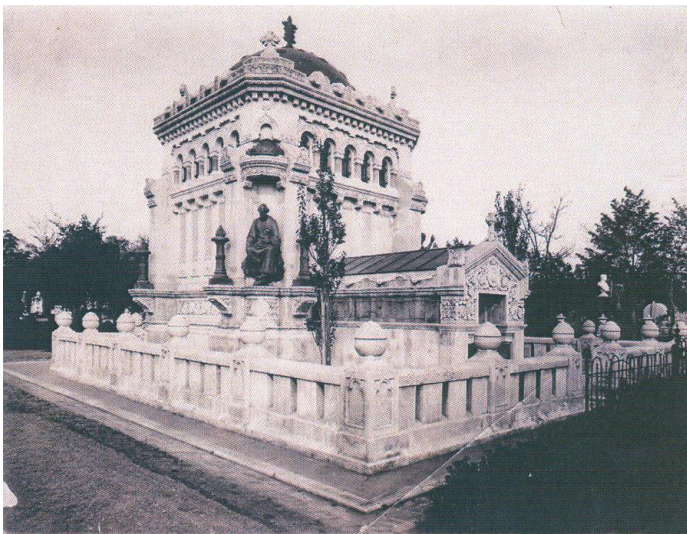

Fig. 7 Cavoul fraților Gherghiev

Capela gen. Iacob Lahovary

Ideea cavoului sub forma originală a unei bisericuțe îi aparține comanditarului, care l-a însărcinat pe Ion Mincu cu această construcție. Monumentul funerar a fost construit cu prilejul decesului prematur al fiului generalului, Iacob I. Lahovary.

Pe fațada cavoului este inscripționat: „În anul 1905 s-au clădit acest sfânt locaș ca să fie adăpostit rămășițele pământești ale celui mai bun și mai iubit fiu Jaques I. Lahovary”

În cavou s-a aflat un bust al generalului, realizat de sculptorul Oscar Spaethe, dar care a fost furat în anul 1993.

Cavoul fraților Poroineanu are o legendă legată de o dragoste imposibilă dintre doi frați. Se spune că un tânăr, Sergiu, aflat la studii la Paris, se îndrăgostește de o tânără, care nu își cunoscuse tatăl, fiind crescută doar de mamă. Întorși în țară, după căsătorie, Sergiu descoperă că fata era sora lui, născută din relația din tinerețe a tatălui său, Constantin cu o franțuzoaică. Toți protagoniștii acestei tragedii își pun capăt zilelor în 1908, odihnind în monumentul Poroineanu de la Bellu.

Fig. 8 Cavoul gen. Iacob Lahovary

Dar privind monumentul funerar, observăm figurile unor persoane în vârstă. Bărbatul, Constantin Poroineanu (1843-1908), un celebru moșier și om politic liberal din Caracal, își plânge sora, Eufrosina, decedată în 1902, la 57 de ani. Deci povestea romantică care se vehiculează cu tinerii frați căsătoriți este pusă sub semnul întrebării.

Cripta a fost proiectată de arh. Ion D. Berindey în perioada 1907-1908, fiind realizată în 1909. Elementele artistice de la suprafață, patul și personajele, sunt creația sculptorului italian Raffaello Romanelli.

Oana Marinache îi consacră **arh. Paul Smărăndescu** (1881-1945) o scurtă prezentare prilejuită de comemorarea a 75 de ani de la trecerea în neființă a arhitectului. Acest arhitect a proiectat capela funerară Anastase Nedelcovici, construită în anul 1909⁵.

În finalul acestei lucrări **Oana Marinache**, pornind de la arhivele consultate, încearcă să pună în ordine cronologică mormintele de la Cimitirul Bellu începând cu anul 1859 – o cruce cu litere chirilice a Eufrosina Vizulea, și terminând cu anul 1903, monument funerar care îl reprezintă pe gen. Mihail Rastu, realizat de Carol Storck.

Pentru această incursiune istorică și de artă ce privește Cimitirul Bellu, **Oana Marinache** merită toate felicitările noastre.

⁵ *Ibidem*, pag. 28-41

CZU CZU 94(398.2)

HARTA DACIEI DE ABRAHAM ORTELIUS

THE MAP OF DACIA BY ABRAHAM ORTELIUS

Radu MOȚOC

Abstract: *In this paper the author presents the Map of Dacia, which is part of the historical section of the work *Theatrum Orbis Terrarum* (World Theater) written by Abraham Ortelius (1527-1598), the Dutch cartographer. Ortelius's *Theatrum Orbis Terrarum* (Theatre of the World) is considered the first true atlas in the modern sense: a collection of uniform map sheets and sustaining text bound to form a book for which copper printing plates were specifically engraved. The Ortelius atlas is sometimes referred to as the summary of sixteenth-century cartography. Many of his atlas's maps were based upon sources that no longer exist or are extremely rare. Moreover, in 1596, Ortelius added a historical section to his atlas, which later became an integral part of the atlas.*

Keywords: *Map of Dacia, Abraham Ortelius (1527-1598), atlas*

Lucrarea a apărut prima oară în 1570 la Anvers și este alcătuită dintr-o colecție de hărți însoțite de un text în limba latină.

Pentru tipărirea hărților au fost gravate plăci de bronz speciale. Ortelius a lucrat la îmbunătățirea hărților și a mai tipărit câteva ediții ale atlasului până la moartea sa, în 1698.

Atlasul a continuat să fie editat și după această dată, ajungând, de la prima ediție, care conținea 70 de hărți, la 167 de hărți în 1612.

În 1596, Ortelius a adăugat atlasului său o secție istorică, care a devenit ulterior parte integrantă a atlasului. Acest atlas conține și harta Daciei și a Moesiei¹.

Pentru redactarea ei, Ortelius a consultat toate izvoarele antice despre daci, care îi erau accesibile la acea dată. Deși informațiile de natură geografică și istorică sunt pe primul plan, în textul lui Ortelius sunt și multe informații anecdotice. El a strâns din autorii antici relatări de obiceiuri și întâmplări ciudate și lucruri ieșite din comun.

Ortelius a întocmit cea mai detaliată hartă a Daciei pornind de la izvoare antice, care au stat la baza hărților istorice ale Daciei².

El tratează Dacia și Moesia împreună, plecând de la sursele care consemnau existența unor daci la sud de Dunăre, în Moesia și Dardania și faptul că mulți locuitori

Fig 1 Abraham Ortelius

¹ *Abraham Ortelius, Harta Daciei – izvoare-*, Ed. Dacica, 2009, București, pag. 3

Pagini de istorie

de la nordul Dunării au fost aduși pe malul celălalt, în Moesia, în mai multe rânduri, așa încât pe ambele maluri erau cam aceeași populație.

Interesant este faptul că Ortelius îi atribuie lui Dion Chrysostomos o *Biografie a lui Traian*, la care face trimiteri. Dar îi atribuie lui Dion și o biografie a lui Nero și una lui Hadrian³.

Harta Daciei a lui Ortelius a cunoscut mai multe ediții. Din prima ediție, cea din 1595, au fost tipărite 100 de exemplare. În același an au mai fost tipărite încă 500 de exemplare.

În 1597, au fost tipărite 75 de exemplare cu text german. În 1601, s-au tipărit 200 de exemplare cu text latin. În 1606, 300 de exemplare în limba engleză, iar în perioada 1608-1612, 300 de exemplare în limba italiană.

Fig. 2. Harta Daciei din 1595

Numărul aproximativ de exemplare tipărite este de 3.850.

Harta Daciei a fost întocmită de Ortelius în anul 1595, iar originalul reprodus provine din ediția latină din anul 1612.

Dimensiunea hărții propriu-zise este de 352 x 462 mm, la o scară de 1:3.000.000⁴.

⁴ *Ibidem*, pag. 7-8

CZU[94(=135.1)(478)]

NEAMUL ROMÂNESC ÎN BASARABIA de NICOLAE IORGA

NEAMUL ROMÂNESC (THE ROMANIAN PEOPLE)

Radu MOȚOC

Abstract: *The book was published in 1905 at Bucharest, Socecu Publishing House and is illustrated beautifully with images from Wolkenberg's postcards from Chisinau. It is a facsimile reproduction made by Publishing House „Semne” of the original work. But the first image shows a reproduction after a lithograph from 1837, executed by Raffet, titled Bessarabian Mail Cart.*

Keywords: *Iorga, Nicolae, the Romanian people in Bessarabia, history*

Nicolae Iorga la începutul primului capitol, face o dedicație: „Celui d'întăiu Român Basarabean – din Basarabia – care va lua în mână această carte”.

Nicolae Iorga în drumul său spre hotarul rusesc, avea un pașaport vizat de consulul rus din Cernăuți. Istoricul mărturisește: „Mă chiamă într'acolo un dor vechi, o neapărată nevoie de a cunoaște și de a spune și altora despre satele și oamenii ce se află dincolo de gardul de spini, dincolo de poarta de aramă, în tainița balaurului cu ghiare de oțel”¹.

Pentru început beneficiază de o linie ferată, care duce pe la **Boian** și până la **Noua-Suliță**, prin părțile frumoase, bine locuite și bine lucrate, mai mult de românii.

Norocul îi surâde istoricului, pentru că s-a ivit un tovarăș de drum. „Doi pasageri de clasa întâi vorbesc românește între ei și cu copilul lor. Aflu că am întâlnit pe domnul **Nicu de Flondor**, proprietarul de până ieri al Noua-Sulițe, satul austriac de hotar, și pe soția sa, născută Gligorcea. Ei merg la moșie unde vor locui însă până în toamnă și unde mă odihnesc o clipă într-o frumoasă vilă, în biblioteca căreia e și *Sămănătorul*. **Domnul Flondor** nu se teme de primejdiile unui drum în Basarabia, pe care dorește s-o cunoască și el, ca unul ce a stat doi ani de zile în preajma ei. Astfel vom merge deci amândoi, pentru a încerca norocul, aflând câte ceva despre acea parte din neamul românesc și care a rămas mai uitată până azi”².

La graniță jandarmul era un moldovean, care s-a bucurat că a întâlnit un moldovean din Bucovina și unul din România. Pune pecetea pe pașapoarte și primește bacșișul, cu dragă inimă, pentru că era unul de-ai noștri, mărturisește N. Iorga.

Primul contact cu țărani noștri, a fost un bun prilej pentru ai descrie: „Oameni frumoși, voinici, cu

² *Ibidem*, pag. 4,5

căciula înfiptă mândru, ei nu se deosebesc întru nimic de aceia ai județelor noastre dintre Prut și Siret.

Femeile poartă catrință, suman și ștergare albe; umblă cu picioarele goale, ca de obște în Bucovina și ca la noi.

Trec cu trăsura prin mai multe sate precum: **Cârstineț, Zarojeni, Mălinești, Șerăuți, Nedăbăuți.**

Aici mărturisește istoricul, s-a săvârșit, ca în Bucovina, procesul de desnaționalizare, fapta uciderii limbei noastre”.

El mai constată și faptul că împrejmuirea gospodăriei este făcută cu ziduri de piatră, cu bolvani mari, albi. Oamenii au învățat de la Turci, stăpâni până la 1812 în această raia a Hotinului, datina de a-și apăra astfel curțile și locuințele³.

Sunt opriți de un jandarm cu pușca în spinare, care cere pasurile și se uită lung la ele. Domnul Flondor, care știe rutenește și muscălește binișor îl lămurește. Deschid valiza domnului Flondor și se uită la toate elementele unui *nécessaire* de toaletă.

Au ajuns la **Hotin**, cel care în 1905 n-a împlinit încă o sută de ani de stăpânire rusească. La 1713 Abdi-Pașa, care avea chemarea de a face rege în Polonia pe Stanislav Leszczyński, prietenul lui Carol al XII-lea, se opri aici la Hotin, amânând pentru totdeauna expediția sa peste Nistru, el găsi o cetate întregă, puternică și frumoasă.

Din această cetate cu ajutorul moldovenilor și muntenilor ai lui Nicolae Mavrocordat și Constantin Brâncoveanu, dorea să facă o platoșă a Nistrului împotriva neastâmpăratului rus, respins cu doi ani în urmă la Stăniilești.

În câteva zile se făcură reparațiile de nevoie și însemnate adausuri, se dădu lui Allah casă de rugăciuni și Pașei celui nou, case de locuință, se destupară șanțurile, se curățiră odăile ostașilor și se așezară tunurile cele nouă.

Lumea credea cetatea genoveză, pe temeiul unor povești ale Tătarilor, care numiau *cetatea genoveză*, ori ce clădire uriașă a trecutului⁴.

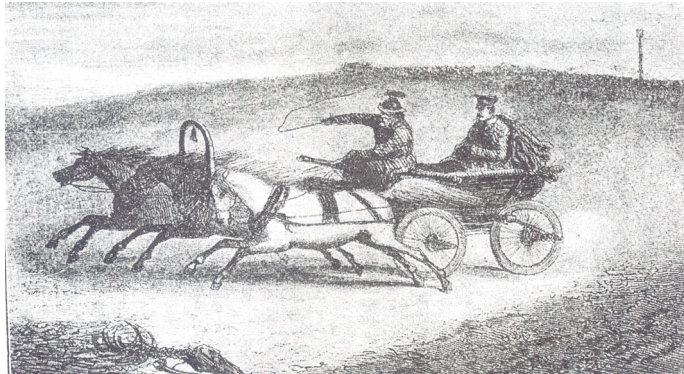

Fig 1. Poșta din Basarabia litografie de Rafett

Meșteri din Podolia sau italieni au lucrat Hotinul cel nou, pe la 1400.

Ei au făcut din piatră bine potrivită și amestecată cu linii de cărămidă, pentru podoabă, un masiv rotund de zidărie stașnică, ce se ridică drept pe malul Nistrului puternic.

În centru se făcură încăperi de rugăciune și locuințe. Acolo sus, pe zidul acela

măreț, ferestre mici, care se taie în unghiuri drepte și se vede chiar prin spărtiri o poartă cu șapte-opt arce, care e de sigur cea mai frumoasă dintre toate vechile clădiri românești⁵.

Au trecut pe malul Nistrului și Iorga spune laconic: „Eu nu chem trecutul și nu-l mai aștept în viitor”.

Știu că au murit pârčalabii lui Ștefan, că e subț lespedea de la Probota, Petru Vodă Rareș, care a înfruntat cu Hotinul său puterea Polonilor și ar fi voit să ascundă aici nenorocirea sa din 1538.

Locul pe care stă cetatea e robit la străini.

Dar mă plec jos și ridic o țărână de piatră neagră, pe care o ascund, ducând-o acasă la Români iiberi, voi păstra-o ca pe o moște din oasele sfinților”.

Un cântec vechi spunea așa:

Hotine, Hotine

Păzește-te bine,

Căci Muscalul vine

Cu oaste spre tine...

Așa cântau moldovenii acum o sută - două de ani, turcilor din cetate⁶.

La **Ocnița** este un nod de cale ferată: una, cea de nord, merge spre **Mohilău, Moghilevul** de astăzi, zice N. Iorga.

Odată era aici un vestit iarmaroc sau bălci de graniță, între Moldova și Polonia. Cealaltă ramură se coboară spre Bălți.

Drumul de la Ocnița la Bălți trece prin **Târnova, Sofia**, care par că amintesc colonizările cu bulgari, făcută după 1812⁷.

Bălțiul pe vremea moldovenească, era mai mult un sat de răzeși curați. Numele îi vine de la așa de multe bălți pe care le lasă Răutu.

După 1812, cârmuirea rusească a îngăduit prefacerea satului într-o mare îngrămădire de evrei, care s-au ocupat cu negoțul de grâne.

Drumul spre **Soroca**, cei doi prieteni l-au dorit cu trăsura, dar birjarul a cerut 19 ruble, care era foarte mult.

Din acest motiv au preferat să mearcă la **Florești** cu trenul și mai departe spre **Soroca** cu trăsura, care a costat trei ruble.

De la **Florești la Soroca**, N. Iorga mărturișește: „Până acum n-am văzut în Basarabia atâta frumusețe. Pe costișe și în văi sunt lanuri de grâu, de secară cum nu se poate mai frumoase. Cocostârcii calcă alene, cu pliscu în piept. Este un ținut curat românesc, păstrat neatins din vechea Moldovă. La **Răduleni, Dubna, Vădeni, Părcani și Volova** sunt tot casele după datina noastră, cu cerdac pe stâlpi, streșini, garduri de nuiete și acoperișul cu mult stuf. Aici s-a ridicat steagul de răscoală al lui Durac și Hâncu, asupra lui Duca-Vodă în 1671 și biruința a fost o bucată de vreme a răzvrătiților. De aici s-a ridicat, trecând

Fig. 3 Un moș bătrân

prin Câmpulungul bucovinean, acel neam de oameni buni și de cinste, **Calmășii, Calimahii**, care au dat patru Domni Moldovei: **Ioan, Grigore, Alexandru, Scarlat** – drepti Orheiieni după strămoși⁸.

Ajunși la **Soroca**, vizitează cetatea cu zidurile negre, rotunde, străjuite la colțuri de patru turnuri. Ea a fost numai o strajă în calea Tătarilor, făcută pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Încă de pe la 1550 însă, rostul Sorocei s-a încheiat. Turcii n-au luat-o, fiindcă nu avea însemnătate militară, dar tătarii și-au cerut-o odată pentru locuință după 1713, când s-a cotoplit Hotinul⁹.

La **Soroca** istoricul merge de curiozitate la **Librăria Sorocei**, care este o dughiană ținută de un creștin rus, pletos și slăbănog.

Vorbește ceva românește și are pe rafturi cărți rusești de școală și cărți ilustrate.

N. Iorga mărturisește: „Aș fi vrut să văd **Orheiul**, căruia i se spune de ruși **Orgheiev**, măcar pentru biserica de la Vasile Lupu.

Dar nu e chip cu câți bani am, cu cât timp îmi rămâne și cu puținele înlesniri ce sunt¹⁰. Un motorist de pe vapor îi spune cu mândrie că la Orhei sunt numai Moldoveni.

Ajuns la **Chișinău**, constată cu admirație faptul că este o stradă largă, lungă de nu-i vezi capătul. Felinarele de gaz nu sunt încă aprinse.

Descoperă un cartier de palate albe, clădiri mari ale negustorilor, iar în centru o mare grădină cu o biserică spațioasă în fundul ei și un turn cu ciasornicul luminat.

Intră într-o papetărie să cumpere frumoasele vederi din Basarabia, editate de firma Wolkenberg, cu care urma să illustreze cartea. Pe stradă constată că mulți trecători vorbesc numai rusește, nici un cuvânt românesc.

Cine trece prin școlile din Chișinău, prin seminar, institute și orfelinat, acela pierde cu încetul tot simțul pentru limba română¹¹.

N. Iorga ar fi dorit să-l vadă pe: „arhivarul **Halipa**, care a tipărit două volume groase de acte, unele românești, cu privire la trecutul Basarabiei, dar nimeni nu-l poate găsi¹².

Nu putem ști dacă N. Iorga a avut informații precise legate de populația din Chișinău, pentru că el afirmă următoarea statistică: „În acest oraș sunt 80.000 de evrei și 40.000 de creștini¹³.

Chișinăul este un oraș bisericos. Bisericile sunt multe, din toate stilurile, sunt mari, curate și bine înconjurate. Sunt multe clădiri publice mărețe. Tribunalul, Palatul Guvernului, două gimnazii de băieți, gimnaziul de fete, școală eparhială de fete, orfelinat al nobililor, clubul nobilimii, fundația bătrânului Balș, mort acum cincisprezece ani, muzeul, care se clădește în stil maur cu brâul de smalt¹⁴.

Dar legat de cultură și carte, istoricul avea să constate: „Precum nu e nici o carte românească la Biblioteca publică, nici în librării, așa nu o vei afla nici la purtătorii celor mai bune nume românești. Ei se simt bine; în școală au învățat că sunt slavi, că limba

⁸ *Ibidem*, pag. 63, 64, 67.

⁹ *Ibidem*, pag. 75

¹⁰ *Ibidem*, pag. 83

¹¹ *Ibidem*, pag. 110, 112, 113, 116.

¹² *Ibidem*, pag. 118

¹³ *Ibidem*, pag. 119

¹⁴ *Ibidem*, pag. 124

„moldovenească” este o limbă slavă, că Moldova a fost o umilă provincie turcească, foarte barbară, că România de astăzi e o nimica toată și că în ea nici nu se vorbește „moldovenește”, ci o limbă amestecată cu franțuzisme, pe care basarabeanul n-o poate înțelege. Măreția rolului și chemării Rusiei le strivește sufletele. Preotul este foarte bine privit și are venituri frumoase; de ce n-ar cânta și citi numai slavonește în biserică?

Alții, ca bietul **Sârcu**, ca **Buzescul**, autorul unei cărți frumoase despre antichitatea greacă, înțeleg bine că o situație la Petersburg e lucru frumos, și ei scriu rusește, numai rusește, ba poate nici nu ar putea scrie românește¹⁵.

„De fapt, basarabenii naționaliști sunt numai aceia care au trecut la noi din diverse pricini. Atfel **B. P. Hasdeu**, născut în părțile Hotinului, dintr-o veche și vestită familie românească, în care s-a amestecat însă prin căsătorii un covârșitor sânge străin, este un mare dușman al Rusiei și lumea vede în el de mult timp un reprezentant al „românismului”. Dacă acești români din Basarabia ar face, cu toată prudența, care poate să împiedice o nenorocire, acasă la ei a suta parte din ce zic la noi, lucrurile ar avea pentru neam o altă față dincolo de Prut¹⁶.

Acum este momentul când se desparte de **Nicu Flondor**, cu care a parcurs această cercetare în Basarabia, pe care îl consideră: „un adevărat boier român de rasă, care a luat de la cultura austriacă numai elementele care pot folosi neamului nostru¹⁷.”

Periplul lui Nicolae Iorga în Basarabia se încheie cu vizitarea **Benderului, Căușani și Reni**.

Se poate spune că este o mărturie interesantă făcută de un mare om de cultură – **Nicolae Iorga** - în vârstă de 34 de ani, care la 24 de ani era deja profesor universitar la București.

Dar surpriza făcută de N. Iorga la finalul lucrării **Neamului Românesc în Basarabia**, constă în prezentarea a trei cărți despre Basarabia, scrise de trei personalități: doi germani: dr. **I. H. Zucker**, **I. G. Kohl**, și românul **Dumitru C. Moruzi**.

Dar prezentarea acestora, va constitui o altă lucrare consacrată în exclusivitate acestor mărturii interesante legate de Basarabia.

¹⁵ *Ibidem*, pag. 127

¹⁶ *Ibidem*, pag. 128, 129

¹⁷ *Ibidem*, pag. 136

CZU [94(498)(092) Iorga N.]

NICOLAE IORGA (1871-1940)

Radu MOȚOC

Abstract: *The article includes materials about the re-edition of two volumes written by Nicolae Iorga on the 100th anniversary of its publication Neamul Românesc în Bucovina (The Romanian people in Bucovina) and Neamul Românesc în Basarabia (The Romanian people in Bessarabia) at SEMN Publishing House. From the first book we learn travel stories, impressions, many images, events that took place among the people of Bucovina, but also many interesting historical data highlighted by the historian.*

Keywords: *Iorga, Nicolae, the Romanian people in Bucovina, history*

Recent în anul 2005 a fost reeditate două volume scrise de Nicolae Iorga, la împlinirea a 100 de ani de la publicare.

Este vorba de „**NEAMUL ROMÂNESC ÎN BUCOVINA**” care a fost publicat de Editura Institutului de Arte Grafice Minerva din București în anul 1905.

Al doilea volum este intitulat „**NEAMUL ROMÂNESC ÎN BASARABIA**” și publicat de Editura Librăriei Socecu din București, tot în anul 1905.

Inițiativa republicării acestor două volume aparține **Editurii SEMN**, care a executat o reproducere fidelă în facsimil a celor două volume, într-o colecție pe care a intitulat-o FACSIMIL (1905-1906), drept pentru care merită toate felicitările.

Ambele volume sunt frumos ilustrate, cu câte 40 de imagini fiecare.

Neamul Românesc din Bucovina a utilizat imaginile făcute de arhitectul Romstorfer, în lucrarea „Arta bizantino-moldovenească”, dar au fost utilizate și acuarelele făcute de Knapp și fotografiile oferite de pr. D. Dan, profesorul Eusebiu Popovici din Suceava și pr. Egumen al Sucevei.

Pentru *Neamul Românesc din Basarabia*, Ed. Socecu a utilizat cărțile poștale ilustrate de firma Wolkenberg din Chișinău. O frumoasă litografie executată de pictorul Raffet intitulată „Căruța de poștă basarabeană”, care provine din volumul scris de prințul Demidoff în anul 1837.

Nicolae Iorga avea să prefățeze volumul dedicat *Neamului Românesc din Bucovina* cu un scurt mesaj: „Pușinilor Bucovineni care vor ceti această carte, se vor încălzi de dânsa și vor culege învățături”.

Călătoria în Bucovina a lui Nicolae Iorga începe în primăvara anului 1905. Lucrarea este plină de evenimente petrecute printre bucovineni, dar și multe date istorice interesante puse în valoare de istoric.

„Într-o bisericuță făcută de Mitropolitul Anastasie Crimca, ctitorul Dragomirnei, e așezat, până la sfârșitul lucrărilor de restaurație, trupul Sfântului Ioan cel Nou, pe care, acum cinci sute de ani în capăt, Alexandru-cel-Bub, întemeind aici Mitropolia lui Iosif I-ii, l-a adus din locul muceniciei sale, Cetatea-Albă a genovezilor, în care el suferise pe la 1330 de cruzimea tătarilor, stăpânii de pe atunci.

Poate Petru Șchiopul să-i fi dăruit greoiul sicriu de argint aurit pe care se desfac, în minunat lucru răbdător cu ciocanul, priveliști din suferințele mucenicului. Apoi regele polon Sobieski, venit să scape pe Moldoveni din lunga robie a Turcilor, a furat pe sfânt, pentru evlavia rușilor din țara sa, și numai Austria, după împărțirea Poloniei, a dat înapoi Sucevei răpite de la Moldova, vechiul ei sfânt ocrotitor¹. După ce vizitează în tihnă mănăstirea **Dragomirna**, care era mult degradată, N. Iorga se oprește la **Pătrăuți**, vede biserica lui Ștefan cel Mare, unde slujea părintele C. Morariu, un remarcabil scriitor bisericesc. Admiră tabloul votiv al ctitorului: „Doamna frumoasă, Maria fiica frumosului Radu, în veșminte de aur, ține mâinile desupra a două Domnițe, cu costițele strânse de cercuri aurite, bătute cu boabe de mărgăritar. Lângă fiul său Alexandru, înalt, frumos, încununat și înveșmântat ca și dânsul, Ștefan, cu fața rotundă, mustață subțire, ochii mari, ține în mâini prinosul bisericii”².

Fig. 1. Biserica Sf. Dimitrie din Suceava

Trece cu trăsura pe care o angajase prin **Ițcani**, **Zaharești** și **Reuseni**, unde vizitează bisericile, dar constată și mizeria în care trăiau țăranii: „Curtile nu sunt pietruite, casele nu sunt ordonate pe un aliniament, școala e o baracă joasă, scundă și umedă, unde va fi dascăl cine știe ce străin: polon, german, evreu sau un român smuls

din neamul său”³.

Istoricul ajunge și la **Solca** unde oprește la un han nemțesc, unde stau la ușă țărani cu pălării ungurești ca ale rutenilor, dar vorba lor e însă a noastră, românească.

Stăpânul pare a fi șvab, nevasta lui arată a poloneză, slujnica e româncă, purtând pe față pecetea de tristețe palidă a neamului. **Solca** e o stradă dreaptă, bine orânduită, dar destul de noroioasă.

Biserica românească este ctitorită de bătrânul Ștefan Tomșa al II-lea, care căuta să-și ispășească păcatele cele multe făcute prin uciderea celor mai mari boieri ai țării. Biserica a fost reparată, unde turnurile de la poartă și de la biserică au acoperișuri de țiglă strălucitoare, de modă bucovineană. Târgușorul **Solca** are un armean, care și-a făcut sălaș în cuprinsul mănăstirii vechi. Biserica este însă foarte frumoasă și bine păstrată. E slujba de Joia Paștelui; biserica e plină de țărani puternici, de femei gătite, îmbrăcați în cojoace de sărbătoare. Pe două măsuțe se îngămădesc colacii și sticlele de vin, din care răsare lumânările de ceară. La uși stă adunată lumea pentru spovedanie. Preotul spune Evanghelia lui Hristos dus înaintea judecătorilor celor răi și fără de Dumnezeu⁴.

După ce vizitează **Humorul** se oprește și la **Voroneț**. Istoricul afirmă în cunoștință de cauză, faptul că **Voronețul** a fost zugrăvit de trei ori și avea să afirme: „Nici odată nu s-a făcut la noi o mai desăvârșită artă bizantină, sfinți mai luminoși și mai blânzi decât aici.

Fig. 2 Biserica din mănăstirea Putna

Catapeteasma scânteie în aur și toate amănunțele ei sunt minunate. Icoanele sunt cele mai frumoase din câte s-au păstrat până astăzi. În locul ctitorului văd pe Ștefan cu păr bogat bălan, cu ochi căprui, Doamna Maria Frumoasă, oacheșă, Bogdan, icoană a tatălui său și o mică domniță fără nume”⁵.

⁵ *Ibidem*, pag. 90, 91

Drumul continuă cu vizitarea **Moldoviței, Câmpulungului și a Rădăuților**. Traseul era anevoios și istoricul prefera să meargă cu trăsura ca să poată admira satele și natura superbă din Bucovina.

Dar tocmeala avută cu un birjar, ajunsă la valoarea de 18 florini era de două ori mai mare ca prețul normal cu trenul, pe care în final l-a agreat.

Ajuns în final la **Putna**, unde constată faptul că s-a finalizat restaurația făcută de arhitectul Romstorfer, care a făcut și săpăturile de la Cetatea Sucevei.

„În această biserică se coboară pe rând în mormântul ctitorului, sub lespedea de marmură, Ștefan cel Mare.

Urmează Doamna sa cea din urmă, cea mai frumoasă și mai iubită, Maria Radului – Vodă Munteanu, și lângă a doua soție a Voievodului, împărăteasa Maria de Mangup, pe care un acoperiș de mormânt, țesut fir de aur pe mătase, o înfățișează dormind, cu mâinile pe piept.

Și Bogdan, fiul ctitorului și Ștefăniță, fiul ușuratic al acestui viteaz Bogdan, au venit pe rând lângă părinte și bunic, împărțându-i liniștea, ce se putea crede veșnică”⁶.

Chilia săpată într-o peșteră, este un paraclis în munte cu ferestre și altar, unde a slujit sihastrul Daniel.

N. Iorga a beneficiat de bunătatea egumenului de la Putna care i-a oferit o trăsură să-l ducă la **Straja**. „Această localitate poate fi privită ca o comună bucovineană model, ca un sat-model pentru Românii din orice parte. Casele bine clădite, curate, se înșiră pe amândouă laturile drumului drept, înconjurate de curți largi. Oamenii poartă cojoace albe, tivite cu blană de miel neagră, și prin care ies mânecile largi ale cămășii de pânză curată, sumanele cafenii, cizmele înalte trase vitejește peste genunchi,”⁷.

Istoricul este primit în gazdă de părintele Dan din **Straja**. Este confundat de săteni că ar fi frate cu preotul, dar se lămuresc imediat precum sunt *Frate de sânge*, din România. „La părintele Dan masa e întinsă lungă-lungă, pentru tatăl bătrân și pentru buna gospodină a casei, pentru fetele mari și cele mici, pentru băiatul întors de la școală, pentru preoți, pentru toți cei ce întâmplător au ajuns aici. Este ospitalitatea cea veche moldovenească, pe care am apucat-o în copilăria mea și de care, cu duioșie-mi aduc aminte”⁸.

La **Straja**, N. Iorga vede o casă gospodărească, dar mică și lipsită de orice fel de împodobire, casă trainică și încăpătoare pentru oameni mulțumiți cu puțin. Acolo s-a născut istoricul **Dimitrie Onciul**, fiul de preot din localitate. În perioada respectivă, istoricul constată că în casa parohială se află o bibliotecă bună⁹.

Fig. 3. Oameni din Straja

⁷ *Ibidem*, pag. 150

⁸ *Ibidem*, pag.. 152,153

⁹ *Ibidem*, pag. 154

Drumul continuă cu vizitarea **Suceviței, Volăvăț, Bădăuți, Rădăuți și Siret**. În toate aceste localități istoricul cercetează atmosfera locului und trăiesc mai multe etnii. Ajunge la **Mihăileni** pe graniță unde caută un adăpost, un pahar de apă rece, la preotul bisericii frumoase și împodobite. Preotul este un biet bătrân bun, plin de bunăvoință, care îi aduce o tavă cu pască, cozonac și vin. Preotul l-a înștiințat pe primar de venirea lui N. Iorga. Acesta era un coleg de școală și internat, de care nu mai știa nimic de foarte mult timp. Acesta a făcut facultatea de drept, a fost numit magistrat și a rămas avocat, dar a făcut și ceva politică, fiind ales primar la Mihăileni¹⁰.

Întors la **Siret**, are o altă surpriză, fiind căutat de **părintele Dljanschi**, care a fost coleg cu Iorga la Școala Normală Superioară din București. În perioada respectivă a fost ajutat de Vasile Alecsandri, de la care păstrează scrisorile, mai mult, l-a vizitat pe Alecsandri la Mircești. Acum preotul este și profesor la gimnaziul din Siret¹¹.

Ajuns cu trenul la **Cernăuți** mărturisește câteva impresii interesante: „O gară gălbuie, rău zidită și prost ținută. Mai bine de jumătate din cei 60.000 de locuitori ai Cernăuțului, vre-o 40.000 sunt în adevăr evrei. Ceilalți locuitori sunt culeși din toate neamurile. Mulți austrieci, germani, polonezi, ruteni și pe la margine românii. Se poate vedea o Primărie mare, două trei hoteluri aproape luxoase, o biserică centrală. Când Austria a luat Bucovina, ea a găsit aici un episcop de Rădăuți, supus Mitropoliei Moldovei. Așa ceva era însă umilitor și primejdios pentru austrieci. Episcopul a fost luat de la Rădăuți și a fost numit arhipăstor al depărtatei Dalmații, de limbă slavă.

O frumoasă clădire este Universitatea din Cernăuți care a fost întemeiată acum treizeci de ani pentru a sărbători printr-o faptă trainică, împlinirea a o sută de ani de la smulgerea Bucovinei. S-a mărturisit la serbare că scopul nu este altul de cât să se răspândească astfel cultura germană. Dar atmosfera din viața studentească este greu de înțeles. Fiecare neam trăiește la o parte, cu societățile sale deosebite, dușmane una față de alta. Germanii, evreii, rutenii și românii stau în tabere *academice*, gata de luptă fără cruțare. Din mijlocul studențimii bucovinene a ieșit în ultimul an o revistă pentru literatură, *Junimea literară*. Ea tipărește articole cu privire la limba și istoria noastră, poezii, nuvele, cronici de critică. Revista este încă în faza de pregătire, dar când va fi gata, ea ar putea să îndeplinească un anumit scop: să dea o icoană a Bucovinei românești tuturor românilor și să fie o călăuză a tinerilor români din Bucovina, precum este de mult *Luceafărul* din Pesta, pentru tinerimea românească din Ardeal și Ungaria”¹².

N. Iorga este primit în casa profesorului **Ion G. Sbiera** (1836-1916), care a fost un mare folclorist și profesor de istorie literară. A fost o seară plină de veselie.

A doua zi **N. Iorga** pleacă cu trenul spre granița Basarabiei pe care o consideră întunecoasă și robită¹³.

¹⁰ *Ibidem*, pag. 196

¹¹ *Ibidem*, pag. 197

¹² *Ibidem*, pag. 209, 213, 214

¹³ *Ibidem*, pag. 244, 245

CZU[94(478)]

TREI CĂRȚI DESPRE BASARABIA

THREE BOOKS ABOUT BESSARABIA

Radu Moțoc

Abstract: *In this article the author speaks about the works presented by Nicolae Iorga at the end of the volume: Neamul Românesc în Basarabia (The Romanian People in Bessarabia). Then a historical sketch follows about the Romanians written by the German travelers and the Bessarabian notes that form the basis of the last work.*

Keywords: *Iorga, Nicolae, I.H. Zucker, I.G.Koh, Dumitru C. Moruzi, the Romanian people in Bessarabia, history*

Primul ales de istoric, este lucrarea lui **I. H. Zucker**, despre care mărturisește: „Între cărțile de la Pașcani, în jud. Ilfov, ale bibliotecii lui Alexandru Dimitrie Ghica, Domn și apoi, la 1856, Caimacan al Țării Românești, se păstrează și o broșurică de care până la vizita mea acolo nu aveam nici o cunoștință, precum nu pare s-o fi cunoscut nimeni dintre istoricii noștri sau dintre cei ce s-au ocupat de Basarabia.

Ea se cheamă: **Basarabia. Observații și cugetări, cu prilejul unei șederi de mai mulți ani în această țară.**

Autorul este dr. **I. H. Zucker**. Lucrarea, de 86 de pagini, s-a tipărit la Frankfurt pe Main în anul 1834 și prefața autorului este din 1 mai 1834. Pe o foaie de legătură, autorul a scris o dedicație franceză către Ghica, atunci Domn muntean¹.

În continuare N. Iorga prezintă pe scurt lucrarea lui Zucker: „Este o ciudată amestecătură de capitole dintre care unul expune pe scurt drumul din Bucovina, pe care l-a făcut Zucker, cu douăzeci de ani în urmă. Altul se cheamă poșta în Basarabia, cu care a trebuit să facă cunoștință drumețul. Al treilea capitol poartă titlul Chișinău și este destul de bogat. Câteva pagini sunt consacrate moldovenilor și limbii moldovenești și valahă.”².

Ciuma de la 1829 și holera de la 1830 sunt subiecte care îl preocupă pe autor care era medic. N. Iorga avea să-l caracterizeze astfel: „**Zucker** era un bun observator, are un spirit cumpănit și drept, un străin nepărtinitor și fără trufie față de noi, un medic milos, o inteligență în stare să găsească totdeauna legăturile și să tragă concluzii. Fusesse și în măsură să cunoască bine pe românii din Basarabia, și chiar pe ardeleni”³.

Aflăm că Zucker a stat într-un târgușor la 5 mile de Chișinău, unde a fost pe vremea holerei din 183. Cu un an înainte a lucrat la carantina de la Sculeni, împotriva ciumei.

Referitor la populația din Basarabia, N. Iorga îl citează: „Noua clasă de moșieri își cumpără un caftan moldovenesc oarecare și se îmbogăți foarte repede în marea mișcare economică ce cuprinse Basarabia. Între ei firește că grecii și armenii luară

¹ N. Iorga, Neamul românesc din Basarabia, Ed. Socecu din București, 1905, pag. 191

² *Ibidem*, pag. 192

³ *Ibidem*, pag. 193

locurile cele dintâi. Cei mai mulți dintre negustori sunt evreii poloni, care fac de sigur a treia parte din populația întregului oraș. **Zucker** recunoaște că în cea mai mare parte sătenii basarabeni sunt români. Bucuria de oaspeți este o deosebită însușire a maldoveanului de orice stare⁴.

Când se referă concret la moldoveni, **Zucker** este foarte bine informat: „Țăranul moldovean e cu totul lipsit de învățătură, dar nu prost. Cei mai mulți dintre dâșii vorbesc cu o limpeziciune și hotărâre, care se întâmplă numai rare ori la țăranul german.

Femeia e mai harnică decât bărbatul, care doarme iarna, pe cât timp ea lucrează din furcă. Ea ține așa de curat căsuța ei săracă, încât cele mai multe țărânci germane, s-ar rușina văzând-o. După vechea datină moldovenească, țăranul este dator cu douăsprezece zile de lucru pe an, care se prefac cu socoteli viclene, în optsprezece până la douăzeci și fără dijma produsului. Țăranul nu poate să plece de pe moșie. I se dă atâta pământ câte vite are⁵.

Înteressantă este și descrierea legată de răzeși, care sunt considerați urmașii celei mai vechi, mai bune și mai viteze boierimi.

Astăzi, spune **Zucker**, ei sunt numai țărani mai bogați pe locul unde din casa strămoșului s-a făcut un sat întreg. Partea fiecăruia, se vede din spița neamului, din arborele genealogic, ea atârnă după numărul de copii ce a fost într-o ramură. Vânzarea terenului trebuie să se facă totdeauna la un alt răzăș, la un frate de moșie. Puțini țărani sunt care să nu aibă boi și câte unul bogat are 20-30 de capete cornute și de cai.

În final **Zucker** prezintă Basarabia după anexare.

La început erau cinci districte: **Ismail, Akkerman, Bender, Orhei, Hotin**. Din Bender sa desfăcut un nou district al **Leovei**. În fiecare district era un ispravnic, cu comisari, un tribunal cu un judecător, 2-4 asesori și un procuror. La Chișinău stătea guvernatorul, procurorul provinciei, Guvernul și Camera de conturi.

În **Chișinău** se clădise un palat pentru Mitropolit. Abia se începuse lucrul la biserica catedralei, când veni vestea că va sosi Împăratul Alexandru I, care întreba de obicei despre grădini. Așa se facă că sa hotărât facerea unei grădini publice în fața catedralei. Se aduseră mii de copaci de pădure și anotimpul fiind prielnic, cei mai mulți se prinseră⁶.

A doua lucrare este scrisă de I. G. Kohl

Nicolae Iorga avea să-l prezinte pe acest german cu anumite detalii interesante: „Al doilea călător în Basarabia este un om de știință, cunoscut autor de călătorii, și un scriitor vioi și spiritual, german așezat în Rusia.

I. G. Kohl a pornit în 1838 să facă o cercetare a ținuturilor Rusiei de sud. A văzut Crimeia, Odesa și partea de curând anexată teritoriul dintre Nistru și Prut, Moldova Țarului.

Descrierea sa de călătorie, **Reisen in Sudrussland**, a găsit o bună primire, și în 1847, autorul trebuia să dea o a doua ediție, la Arnold din Dresda și Lipsca” .

Călătorul fu ispitit să vadă **Cetatea-Albă**, o veche cetate genoveză, un vechi port de negoț și apărare al Moldovei, care avea cel puțin 13.000 de locuitori, față de 28.000 de astăzi, spune N. Iorga la 1905.

Oficial însă se numărau numai 2.600 pentru că **Akkermanul**, era un adăpost al tuturor celor care nu puteau înfățișa pașaport, adică a oamenilor fără de căpătâi.

⁴ *Ibidem*, pag. 198

⁵ *Ibidem*, pag. 205-206

⁶ *Ibidem*, pag. 211, 212

În ciuda amestecului de oameni, **Kohl** crede că poate deosebi: evreii, armenii, printre care și hangiul său, gruzini, greci, germani, din multele sate de coloniști, ce înconjură cetatea, ruși, moloruși și lipoveni pescari, bulgari din colonii veniți după 1812, francezi și moldoveni de-ai noștri.

Kohl pleacă să vadă **Boazul**, golful de la Mare, prin care se încheie Nistrul. În cale el găsește un sat de alsacieni, cu preot polonez, mari dușmani ai luteranilor⁷.

Călătorul german ajunge la Nistru în față Benderul, venind din noul oraș **Tiraspol**. Vede cetatea **Benderului**, cu „strașnic de înalte ziduri și turnuri groase rotunde. Câteva biserici mari, noi. În cetate stă un regiment de infanterie, cu o baterie. În târg, se văd moldoveni, evrei, armeni, bulgari, maloruși. Turci nu mai sunt de loc, firește; timpurile lor sunt amintire doar de un minaret singuratec, ce se ridică dintr-un maidan”⁸.

Despre satul vecin, **Varnița**, călătorul știe să spună povești cu privire la Carol al XII-lea. Oamenii și-ar fi adus aminte încă de dânsul, și vorbesc despre comorile pe care, în beciuri adânci, le păzește fata Craiului pribeag, ce-și așteaptă încă mântuitorul.

Chișinăul e ținta cea dintâi a călătoriei. N. Iorga îl citează: „Han armenesc, cu obiceiuri rusești. Oraș enorm ca întindere, pentru numai 40 000 de evrei, ruși, tătari, moldoveni, turci, armeni, bulgari”⁹.

Kohl numără 800 de familii, negustori de vite, cu mii de capete de cireadă și neapărat, grădinari. Nemți (200 de luterani, cu biserică) francezi (la școlile nobilimei, trei de toate), greci, polonezi și încă câteva neamuri mai puțin numeroase. Pe evrei îi socotește la 15 000 de oameni, mai mulți decât la Odesa.

Ei fac toate afacerile cu produse. Au o sinagogă și șapte școli. Țiganii își exercită meșteșugurile tradiționale. Pomenește și de familii vechi din Basarabia precum: un Balș, cel mai bogat proprietar basarabean, un Sturdza, o Catinca Ghica, pe care **Kohl** o socotea a fi sora Domnului muntean de atunci, Alexandru-Vodă. Observă și menționează că în mahalale sunt basarabeni în căsuțe cu cerdac din lemn și ferestre împietrite. Dar face și o precizare legată de negoțul de lemne și exportul de 8 900 000 vedre de vin. Urmează o schiță istorică asupra românilor.

Sentimentele moldovenilor față de stăpânirea rusească este diferită față de simpatia pentru fosta cârmuire turcească. I s-a spus că atunci plătea numai cel bogat, pe când săracul nu dădea chiar nimic.

Acum însă trebuie ca toți să plătească mai mult, iar cu deosebire cei săraci. Țăranul moldovean nu putea să vadă cu plăcere străinii. Ei se simțeau concuși și amenințați.

În casa de poștă **Kohl**, prețuiește covoarele moldovenești¹⁰.

Ajuns la **Bălți**, călătorul este nevoit să poposească mai mult datorită unei stricăciuni la trăsură. Așa se face că poate aprofunda atmosfera de la Bălți. „Târgul numără 9 000 de locuitori și are un vestit bâlci-iarmaroc de vite. Se strâng 8-12 000, ba chiar 20 000 de capete de vânzare. Multe vite se cumpără de austrieci, exportul basarabean în Austria fiind de 50 000 de capete. Dintre cei 4 500 de locuitori din anul 1838, 4 000 erau moldoveni și evrei, cam tot atâția din fiecare neam. La Bălți trăiau 26 de boiernași și 13 boieri, nobili deplini. Târgul era înființat pe moșia boierului Catargiu”¹¹.

De la Bălți în sus, se simte apropierea Bucovinei. La **Lipcani**, pe Prut, este așezată una din carantine, celelalte fiind la Sculeni, Leova, Reni și Ismail. Ostași moldoveni în uniforme rusești pe malul drept, ce se ține de Moldova. Un evreu bătrân, născut în

⁷ *Ibidem*, pag. 212

⁸ *Ibidem*, pag. 213,214

⁹ *Ibidem*, pag. 215

¹⁰ *Ibidem*, pag. 216

¹¹ *Ibidem*, pag. 217

Hotin, unde merge călătorul nostru, zugrăvește viața turcească de odinioară, în Hotin: Erau 30 000 de locuitori, turcii erau oameni buni, care stăteau liniștiți în cetate, lăsau pe fiecare în voia lui și nu căutau să schimbe lucrurile cu de-a sila. Cei mai mulți beau apă, pe care o aduceau de la Prut, care era mai bună decât cea din Nistru. Negustorii turci aduceau dulcețuri din Constantinopol, pe care puteai să le cumperi cu două parale.

Această descriere se încheie cu remarca că un evreu neamț, care trăiește în Basarabia, vorbește rusește, leșește și moldovenește¹².

UN AUTOR ROMÂN CONTEMPORAN

Nicolae Iorga pune în valoare un alt scriitor, care face multe referiri la Basarabia. Istoricul îl descoperă cu mare plăcere și amintește multe din articolele acestui scriitor.

În ziarul bucureștean *Cronica* din acest an, 1905, a apărut asupra Basarabiei de astăzi, o serie de articole, care nu au mai fost mai de loc ținute în seamă, cu toate că fără îndoială ele nu sunt lipsite de valoare.

Autorul studiului, intitulat: „**Basarabia și trecutul ei (1712-1905)**”, este **Dumitru C. Moruzi**, fost subprefect în Dobrogea, este un basarabean emigrat în România, care cunoaște împrejurările din țara sa de obârșie. Domnul D. Moruzi scrie bine, foarte colorat și energic, în icoane splendide une ori. Domnia sa are cunoștințe de politică foarte întinse și dovedește o iubire de neam pe care n-o întunecă nici anumite rânduri neașteptate de batjocuritoare pe care le aruncă amintirii aceluia cortegiu al lui Ștefan cel Mare, din iulie 1904¹³.

N. Iorga mărturisește că nu intenționează să reproducă părți întregi din frumoasa carte, dar dorește să noteze unele informații noi, mai prețioase, fiind puse alături cu acelea din cărțile germane pe care le-am analizat, și cu notele basarabene ce formează temeiul acestei lucrări.

D. Moruzi, afirmă N. Iorga, își arată părerea de rău că românii din alte părți cunosc prea puțin Basarabia, că poezii acestui popor nu au cântece și pentru dânsa, și îi îndeamnă să vadă biserița tainică de lângă **Tribujeni**, săpată într-o stâncă înaltă de peste o sută de metri de la nivelul apelor visătoare ale Răutului. Și N. Iorga regretă că nu a văzut aceste locuri superbe. Legat de viața creștină din satele basarabene este amintit acest pasaj: „Preotul, dacă nu știe românește, este un străin, îi calcă în biserică numai femeile și copiii, care și ei nu au a face decât cu icoanele și nu cu slujba. Și mai străin este dascălul de la școală, care se încredințează repede că moldovenii sunt proști, își iau leafa și lasă o muncă zadarnică. Pe țărani, funcțiile nu-i atrag. Rare ori săteanul se lasă a fi ales în consiliul județean permanent, care hotărăște despre drumuri, școli, biserici, și ajutorarea de tot felul locuitorilor”¹⁴.

Legat de căsătorii, se menționează că soldații de pe graniță nu au acces să se însoare cu o basarabeană. Iar cei ce vin în mijlocul lor, lucrători, coloniști, nu-i țin în seamă deocamdată, ci îi așteaptă să vie la limba, la datina moldovenească, fără de care nu se poate frăție și încuscrire.

Despre România, spune **Moruzi**, că țaranului basarabean ar avea păreri stricate și rele, ce li s-ar fi pus înadins în cap. Românii ar fi pentru ei un neam de moldoveni, amestecați cu unguri și bugari, regele, un străin, un neamț de altă lege. Dar din scurta lui experiență, **N. Iorga** afirmă că lui nu i s-a confirmat această rătăcire la țărani basarabeni.

I s-a părut că ei cred numai într-un mare neam moldovenesc, ce se întinde în

¹² *Ibidem*, pag. 213, 214

¹³ *Ibidem*, pag. 215

¹⁴ *Ibidem*, pag. 216

sus, în jos, în dreapta, în stânga, peste Nistru și peste Prut, până unde încep liftele. Mâine, dacă s-ar deschide Prutul, această strălucită minune ar fi pentru dânșii un fapt obișnuit, ca și cum lucrurile, după o mică zăbavă, și-ar fi luat iarăși înfățișarea firească, lăsată de la Dumnezeu .

Boierime e bine cunoscută lui **Moruzi**, afirmă N. Iorga, care din cea mai înaltă boierime el însuși, a cunoscut încă de prin anii 1850 mai toate familiile nobililor români ai Basarabiei, pe un **Iorgu Balș**, care și-a lăsat pentru un orfelinat curțile din Chișinău, pe un **lordachi Catargiu**, care a primit la el, în 1877, pe Impăratul care mergea la război, pe atâția alți care, dintr-o generație acum dispărută, se făleau de a fi boieri moldoveni, vorbind între ei românește.

Moruzi arată mai departe cum fiii acestor boieri au trebuit să urmeze Universitățile rusești, să îmbrace uniforma de cadeți în regimentele Țarului, numai ca să rămână nobili și să se bucure de multele drepturi, care au rămas până astăzi în mâinile acestei clase.

Dar iubirea de pământ nu a dispărut odată cu iubirea de neam.

Astfel s-a format o a doua generație de boieri români basarabeni, care trăiau pe lângă străini din toată lumea .

Dar tot **Moruzi** amintește de păstrarea datinei în mâncare, în sărbătorile zilelor mari, păstrarea iubirii pentru duiosă noastră doină pe care „patrioții ruși cu idei pansaviste o ascultau cu ochii plini de lacrimi”.

În continuare autorul acestor scrieri amintește că: „La porțile Chișinăului, în jurul orașelor de provincie, ca și în sătuțele cele mai depărtate, pretutindeni unde a fost, sau unde s-a înființat un nou sa românesc, rămâne pentru vecie, ca port, limbă și obiceiuri”¹⁵.

În încheiere **N. Iorga** atrage atenția și altor surse importante legate de Basarabia precum: „**Cele două lucrări ale lui Zanfir Arbore întitulate Basarabia în secolul al XIX-lea** (din 1899, cu hartă) și **Dicționarul geografic al Basarabiei** (1904)”¹⁶.

¹⁵ *Ibidem*, pag. 217,218, 219, 220

¹⁶ *Ibidem*, pag. 222

CZU[37.01(450)(092)]

**MARIA MONTESSORI – PERSOANĂ DISTINCTIVĂ
ÎN PEDAGOGIA SECOLULUI XX**

*MARIA MONTESSORI – A UNIQUE PERSON IN THE PEDAGOGY
OF THE TWENTIETH CENTURY*

Valentina VACARCIUC, Margarita IULIC

Abstract: *This article provides information about the life and work of the Italian physician and pedagogue Maria Montessori, a leading figure in reformist pedagogy in the early twentieth century. The article contains the description of some volumes of the great pedagogue, which can be found in the collections of the Scientific Library of „Alecu Russo Balti State University”.*

Keywords: *USARB Scientific Library, Maria Montessori (1870-1952), alternative pedagogy*

În anul 2020 s-au împlinit 150 de ani de la nașterea Mariei Montessori (n. 31 august 1870, Ancona, Italia - d. 6 mai 1952, Noordwijk, Olanda), figură de frunte a pedagogiei reformatoare de la începutul secolului XX, pionieră a luptei pentru drepturile copilului și ale femeii. Către aniversarea marelui pedagog italian la Biblioteca Științifică USARB a fost elaborată expoziția online „*Maria Montessori – medic, pedagog italian (31 august 1870 – 6 mai 1952), 150 de ani de la naștere*”. (http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4655/1/montessori_2020.pdf)

Expoziția cuprinde documente din colecția Bibliotecii Științifice USARB: lucrările Mariei Montessori, referințe critice, articole din publicații periodice, resurse electronice despre viața și activitatea renumitului pedagog.

Maria Montessori a fost una din primele femei care au absolvit facultatea de medicină în Italia și una din primele femei medic care au practicat medicina cu succes. A realizat numeroase studii medicale, antropologice, psihiatrice și pedagogice asupra copiilor deficienți și normali. În 1907 a deschis prima gradiniță „Casa dei Bambini” într-un cartier sărac din Roma, în care și-a pus în aplicare concepțiile pedagogice noi. Pedagogia Montessori promovează ideea grupelor cu copii de vârste diferite. Să înveți de la ceilalți, să descoperi diferitele nevoi ale copiilor mai mici sau mai mari și să-ți dezvolți în mod natural sentimentul de respect și într-ajutorare constituie o experiență importantă în Școala Montessori. În anul 1909 apare primul curs de inițiere a educatoarelor și prima ediție a cărții „Metoda pedagogiei științifice aplicată la educația copiilor mici”. După experimentarea metodei în școlile elementare (1911), apare a doua carte fundamentală „Autoeducația în școlile elementare” (1916). În anul 1924 se înființează „Asociația Națională Montessoriană”. Maria Montessori conduce primul *Congres Internațional Montessori* (1929) și împreună cu fiul și asistentul ei Mario constituie *Asociația Internațională Montessori* (AMI), care funcționează până în prezent. În anul 1934 se publică în spaniolă „Psihoaritmetica” și „Psihogeometria”. În perioada 1939-1952 Maria Montessori conduce cursuri internaționale, congrese, ține conferințe, definitivează o serie de lucrări importante: „Educația pentru o lume nouă”, „Educația cosmică”, „De la copilărie la adolescență”, „Mintea absorbantă”, „Formarea omului”, „Reconstrucția în educație”, „Copilul în familie”, „Educația spre libertate”. Maria Montessori a călătorit foarte mult prin Europa, India, SUA și Canada, supervizând sistemul școlilor Montessori, scriind și ținând conferințe. În anul 1951 Maria Montessori prezidează al IX-lea *Congres internațional Montessori*, organizat în Londra. Metoda sa educațională a devenit larg cunoscută în Italia, Europa și în întreaga lume, generând zeci și zeci de școli Montessori.

Ideile și experiențele pedagogice ale Mariei Montessori sunt descrise în lucrările ei, unele dintre care se regăsesc și în colecțiile Bibliotecii Științifice USARB. Un loc aparte aparține volumelor din colecția fondului rar: *Монтессори, Мария Домъ ребенка* (Москва, Мир, 1915), *Руководство к моему методу* (Москва, 1916), lucrările sale fundamentale care reflectă metodele de lucru cu copiii din orfelinat în detaliu. Metoda Montessori subliniază dezvoltarea propriei inițiative și a abilităților naturale ale copilului. Această metodă le-a permis copiilor să se dezvolte în propriul ritm și le-a oferit dascălilor o nouă înțelegere a dezvoltării copilului. Aceste cărți au

devenit faimoase în întreaga lume și au fost traduse în diferite limbi, inclusiv în rusă.

În lucrarea *Педагогические идеи Гербарта и Монтессори. Т. 1 : Дрессировка детской души* scrisă de Левитин, С. А. (Москва, Лит. изд., 1918) sunt prezentate

viziunile critice ale autorului asupra ideilor pedagogice ale filosofului, psihologului german, fondator al pedagogiei ca disciplină academică Johann Friedrich Herbart și a destinsului profesor italian Maria Montessori. Volumul dat conține două anexe: articolul Mariei Montessori despre imaginație și gânduri critice despre acest articol. Lucrarea oferă suficiente materiale și date obiective pentru ca cititorul să se gândească la problemele vizate și să-și

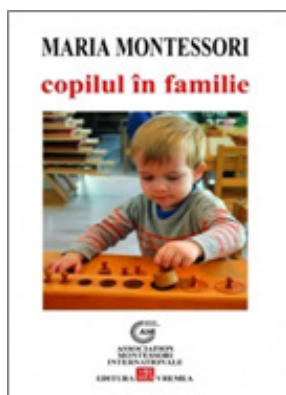
formeze în mod independent concluziile corespunzătoare.

Dintre numeroasele sisteme pedagogice din secolul al XX-lea, școala Montessori ocupă un loc special și lucrările autoarei prezintă interes pentru pedagogi și părinți

din întreagă lume. Cartea *COPILUL* scris de Maria Montessori, tradusă și prelucrată de Ilie Șulea-Firu, publicată în 1991 de Centrul pentru Educație și Dezvoltarea Creativității este prima apariție a seriei *Pedagogii alternative*. Cartea reprezintă un eseu asupra unei metode de educație bazată pe libertate, într-un mediu pregătit pentru realizarea ei: metoda Montessori. Nume de referință și de idei fundamentale sunt adunate în pagini de carte pentru cititori, metode și strategii de educație care au adus în sistemul tradițional un aer de libertate, de neconformism, dar mai ales de respect și dragoste pentru COPIL.... Autoarea afirma că „... adultul trebuie să-și înțeleagă misiunea altfel decât și-a înțeles-o până acum, adică să

înțeleagă că, în educație factorul principal este COPILUL, nu el.” Cartea este destinată pentru părinți și educatori.

Metoda Montessori a fost dintotdeauna și rămâne un experiment deschis, conștient și responsabil, care îl provoacă pe adult la studiu permanent și la reflecție și care are ca rezultat organizarea unui mediu pregătit să răspundă nevoilor de dezvoltare a copilului ca întreg. Adultul în relația cu copilul – aceasta este tema cărții *Copilul în familie* scrisă de Maria Montessori (București, Ed. Vremea, 2015). Maria Montessori aduce în discuție în mod direct tendința adultului de a acționa de pe poziția celui mai puternic, de a se substitui voinței și activității copilului. Nu din rea voință, ci, de cele mai multe ori, dintr-o disponibilitate insuficient cugetată sau dintr-o grijă iubitoare, dar fără înțelegere, care ia copilului greutatea

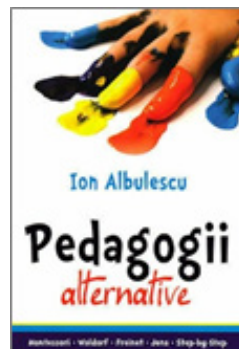
efortului, dar și bucuria imensă de a-și construi singur edificiul propriei vieți. Eforturile copilului sunt o expresie instinctivă a vieții care sacrifică de regulă confortul pentru a obține creșterea interioară.

Alt volum din seria Maria Montessori *Educație și pace* (București, Ed. Vremea, 2016) despre educația copiilor făcută cu dragoste, blândețe, calm și pacea interioară care se poate construi astfel în sufletul copiilor, precum și pacea mondială care s-ar

putea instaura într-o lume ai cărei locuitori ar fi educați în spirit Montessori. Maria Montessori afirma că pacea este un obiectiv care se poate realiza numai printr-un acord și există două mijloace care conduc la această uniune pacificatoare: unul este efortul imediat de a rezolva conflictele fără violență, adică evitând războiul; celălalt este efortul prelungit de a construi în mod stabil pacea între oameni. Evitarea conflictelor este misiunea politicii. Construirea păcii este misiunea educației.

Despre existența diferitelor pedagogii alternative ca: Pedagogia Montessori, Pedagogia Waldorf, Pedagogia curativă, Pedagogia Freinet, Planul Jena, Programul Step-by-Step etc. putem afla în lucrarea autorului Ion Albuțescu *Pedagogii alternative* (București, Ed. ALL, 2014). Pedagogiile alternative sunt benefice pentru un sistem de învățământ dinamic și deschis punând în evidență și valorificând, într-o perspectivă proprie, specifică, aspecte mai puțin vizate în învățământul tradițional. Ele promovează modalități de realizare a procesului educațional care oferă alte variante organizatorice și funcționale decât cele proprii școlii tradiționale. Într-o perioadă relativ scurtă de timp, acestea s-au dezvoltat semnificativ antrenând un număr din ce în ce mai mare de elevi și de cadre didactice.

Autorii Sylvie d'Esclaiibes, Noemie d'Esclaiibes în lucrarea *150 de activități Montessori pentru acasă* (București, Ed. Litera, 2019), prin intermediul celor 150 de activități practice oferă părinților interesați și cadrelor didactice un adevărat ghid care ajută la dezvoltarea autonomiei, a încrederii în sine, a independenței și a concentrării, calități fundamentale pentru copil și pentru adultul de mâine. Pregătirea, aranjarea și prezentarea tuturor acestor activități vor stârni curiozitatea și imaginația copiilor și vor contribui la dezvoltarea completă și armonioasă a acestora. Potrivit Mariei Montessori, fiecare copil este unic, are propria personalitate, propriul ritm de viață, propriile calități și eventuale dificultăți și parcurge mai multe

perioade sensibile.

Metoda pedagogică urmată de personalități precum Barack Obama, membrii familiei regale britanice, Graham Bell, Gabriel Garcia Marquez, fondatorii Google Sergey Brin și Larry Page este descrisă în cartea autorului Tim Seldin *Metoda Montessori. Cum să crești un copil extraordinar* (București, Ed. Litera, 2015). Activități creative care stimulează creierul copiilor, pentru a deveni adulți independenți, încrezători în sine și încununați de succes, fericiți și împliniți. Un sistem testat în ultimii o sută de ani, prin care copiii învață regulile de igienă, bunele maniere, cum să interacționeze cu mediul înconjurător, cum să se îmbrace, să scrie litere, să calculeze sume, pentru a dobândi un tipar pe viață de obiceiuri sănătoase, autodisciplină și responsabilitate.

În etapa actuală, elementele teoriei pedagogice a Mariei Montessori, autor a 25 de lucrări despre educarea copiilor își găsesc aplicarea în practica instituțiilor preșcolare, a școlilor primare, în psihodiagnostic și fundamentarea eficacității lor în cercetarea pedagogiei speciale. Pentru contribuția remarcabilă în dezvoltarea și aplicarea concepțiilor pedagogice noi, lupta activă pentru pace, renumitul pedagog italian Maria Montessori a fost nominalizată la Premiul Nobel pentru Pace (1949, 1950, 1951), a primit nenumărate distincții și onoruri, precum decorația franceză „*Legiunea de Onoare*” și numeroase doctorate de onoare ale unora dintre cele mai prestigioase universități din întreaga lume.

- În 1988, organizația internațională UNESCO a pus numele Mariei Montessori în rând cu cei mai remarcabili profesori din secolul al XX-lea. - Anton Makarenko, Georg Karshenstzner, John Dewey;
- Către aniversarea a 150 de ani de la nașterea Mariei Montessori, în 2020, a fost emisă de Italia moneda comemorativă de 2 euro;
- În 2007 a avut loc în Italia premiera filmului Maria Montessori „*Viața de dragul copiilor*”, o scurtă biografie a renumitului profesor care a adus o contribuție neprețuită la știința mondială, promovând ideea educației gratuite;
- În 1990 este emisă o bancnotă de 1 000 de lire cu chipul Mariei Montessori;
- În anul 1989, Renilde Montessori, cea mai mică dintre nepoții Mariei Montessori, a fondat FME, o organizație caritabilă non-profit, menită să promoveze educația Montessori, fiind de asemenea singurul centru Montessori de instruire din estul Canadei care oferă diploma AMI Montessori avizată, precum și programe de certificat AMI.
- Moneda comemorativă de 200 de lire apare în 1980 către Anul internațional al femeii;
- În 1970 este emis un timbru indian către aniversarea de 100 de ani de la nașterea Mariei Montessori.

Maria Montessori a fost și rămâne unul dintre cele mai semnificative și cunoscute nume din pedagogia secolului XX. Metoda Montessori se aplică în prezent pe toate continentele, în 101 de țări.

„Mi-am petrecut viața în căutarea adevărului. Studiarea copiilor mi-a permis o cercetare amănunțită a naturii umane la originea sa, atât în Est cât și în Vest și, deși sunt deja patruzeci de ani de când mi-am început munca, copilăria continuă să îmi pară o sursă nesecată de revelații și – dacă îmi permiteți – de speranță.”

Maria Montessori

Referințe Bibliografice:

1. ALBULESCU, Ion. *Pedagogii alternative*. București : Ed. ALL, 2014. 296 p. ISBN 978-606-587-197-7.
2. Colecția Bibliotecii Științifice USARB. – Disponibil: <http://primo.libuniv.md/>
3. D'ESCLAIBES, Sylvie, D'ESCLAIBES, Noemie. *150 de activități Montessori pentru acasă : Pentru copii între 0 și 6 ani*. București : Litera, 2019. 271 p. ISBN 978-606-33-3010-0.
4. DOBAS, Carmina. Primul meu contact cu educația Montessori. In: *Revista de pedagogie*. 2006, nr. 1-2, p. 30.
5. *Educație din suflet* [online] [accesat 14.12.2020]. Disponibil: <https://sites.google.com/site/educatiedinsuflet/maria-montessori---minte-absorbanta>

6. Montessori Maria. In: *Științele educației* : Dicț. encicl. București: Sigma, 2007. Vol. 2 (M-Z), p. 783. ISBN 978-973-649-395-9.
7. MONTESSORI, Maria. *Copilul* : (Pentru părinți și educători). [S.l.]: CEDC, 1991. 63 p. ISBN 973-9082-06-8.
8. MONTESSORI, Maria. *Copilul în familie*. București: Vreimea, 2015. 112 p. ISBN 978-973-645-730-2.
9. MONTESSORI, Maria. *Educație și pace*. București: Ed. Vreimea, 2016. 126 p. ISBN 978-973-645-772-2.
10. *Maria Montessori : medic, pedagog italian (31 august 1870 – 6 mai 1952) : 150 de ani de la naștere* [Resursă electronică] : Expoziție. Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți. Realizare: Valentina Vacarciuc, Margarita Iulic. Coord.: Valentina Topalo. - Bălți, 2020. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4655/1/montessori_2020pdf; https://issuu.com/bibliotecastiintificauniversitaraba/docs/montessori_2020.
11. SELDIN, Tim. *Metoda Montessori. Cum să crești un copil extraordinar*. București: Litera, 2015. 192 p. ISBN 978-606-33-0246-6.
12. ЛЕВИТИН, С. А. *Педагогические идеи Гербарта и Монтессори*. Москва: Лит.-изд. Отдел Нар. Ком. по Просвещению, 1918. Т.1 : *Дрессировка детской души*. 103 p.
13. МОНТЕССОРИ, Мария. *Домъ ребенка*. Москва: Мир, 1915. 376 p.
14. МОНТЕССОРИ, Мария. *Руководство к моему методу*. Москва, 1916. 64 p.

CZU [050:27]

SCURT ISTORIC AL REVISTEI BISERICA BASARABEANĂ

A BRIEF HISTORY OF THE BASARABEAN CHURCH MAGAZINE

Vasile SECRIERU

Abstract: In the article is presented Bessarabian Church magazine, published in 1942 in Balti, Moldova. The content of the magazine is about vary authors, the interesting titles of their articles, but also information about Marshal Ion Antonescu's visit to Bessarabia, especially the one from Balti, on April 11-12, 1942.

Keywords: Bessarabian Church Magazine, Diocese of Hotin, Bessarabia, Balti, Ion Antonescu

„Vederile despre viață ale omului sunt destul de schimbătoare, totuși nu sunt mai schimbătoare decât istoria” – Lucian Blaga.

„A apărut în orașul Bălți, organul Eparhiei Hotinului, în perioada 1942-1944, la Tipografia Eparhială. Vede lumina tiparului lunar. Primul număr al acestui periodic apărea în luna aprilie 1942, cu binecuvântarea P.S. Dr. Partenie Ciopron al Armatei, locotenent de episcop al Hotinului. Redacția și Administrația Episcopiei Hotinului – Bălți. Erau tratate diverse teme bisericesti, de educație a credincioșilor, aspecte culturale, tipărite o serie de poezii. Articolele publicate erau semnate de către preoți, cântăreți și credincioși”¹.

Îi amintim pe cei mai activi colaboratori ai acestei reviste: „episcopul Partenie Ciopron, ing. I. P. Egorov, pr. H. Vârtosu, pr. Al. Bardieru, pr. B. Chelaru, pr. Antonie Luțcan (poezii), pr. D. Balaur, pr. B. Țurcanu, pr. Sergiu Bjolla, At. Necula-Vrânceanu, cântăreț L. Vulpe, cântăreț Teodor Gherman ș.a.

Publicația mai cuprindea și alte rubrici: *Recenzii*, *Cronica eparhială*, *Partea oficială*².

Este interesant să urmărim *Cuprinsul* primului număr a acestei reviste:

- *Incepem* P.S. - Episcop Partenie Ciopron
- *Pastorală de Sfintele Paști* P.S. - Episcop Partenie Ciopron
- *Pe urmele Mântuitorului răstignit a doua oară* - D. Balaur
- *Războiul sfânt* - Pr. A. Luțcan
- *Învinuirea viclene* - Pr. H. Vârtosu
- *Cine ne v-a prăvăli nouă piatra* - Pr. Al. Bardieru
- *Învieirea pe malurile Nistrului* - Pr. B. Țurcanu
- *Mai aproape de popor* - Pr. B. Chelaru

RĂȘBOIUL SFÂNT

Sub cerul mândrei Basarabii,
Dela Hotin și pân' la mare,
Auzi? Ce freamăt, ce cântare?
In joc invălmășit de sabii
Și focul gloanțelor — sinistru —
Din nou suntem stăpâni la Nistru!

Sub greu morman de oseminte
Ingenunchiata hidră urlă...
In lung și lat — din vechea turlă —
E glasul clopotelor sfinte;
Acelaș dangăt bate — rar —
Și ard luminile 'n altar.

Sub semnul crucii — armă tare —
La biruință merg ostașii!
Și pier ca pleava 'n vânt vrăjmașii!
Cu neciintitele altare,
Neintinat veșmântul slovei —
E liberă țara Moldovei!

De prin cătune 'ndepărtate
Și mănăstiri străvechi, orașe,
In ciuda pottelor vrăjmașe —
Un suflu nou, din nou strabate;
Și tunuri bat... dușmanii fug —
Avem o țară pân' la Bug...

Preot ANTON LUȚCAN
Călugăr Bălți

- *Din problemele necredinței contimporane* - Pr. B. Babenco-Răduleanu
- *Bibliografie* - Pr. D. B.
- *Cronica eparhiei* - Pr. Gr. D.
- *Cronica internă* - Pr. D. B.
- *Cronica externă*³.

Din Rubrica *Cronica internă* aflăm informații interesante despre vizita Mareșalului Ion Antonescu în Basarabia, îndeosebi cea de la Cetatea Albă, Ismail, Chișinău, Orhei, Fălești, Sângerei, Bălți, Hotin, Noua Suliță, din data de 11-12 aprilie 1942.

Aici, la Bălți, șeful statului a fost întâmpinat cu multă căldură și entuziasm de către Episcopul Dr. Partenie Ciopron al Armatei, loțțiitor al scaunului eparhiei Hotinului și clerul orașului, fiind întâmpinat la Catedrala din Bălți, unde s-a săvârșit un Te-Deum.

După aceasta, Episcopul Partenie a ținut un discurs. Desprindem doar câteva pasaje cu o încărcătură emoțională deosebită: „Noi, reprezentanții Bisericii strămoșești, ținem să vă comunicăm, respectuos că această Eparhie a Hotinului, cu reședința în orașul Bălți este cea mai mare dintre Eparhiile basarabene, având un număr de peste un milion două sute de mii credincioși, oameni cu frica lui Dumnezeu, cu dragoste

de țară și neam, blânzi și ospitalieri, cu supunere și ascultare față de Stăpânire și cu sentimente religioase mult mai pronunțate ca în celelalte provincii românești”.

Lăpușna, biserica Ciuflea cu cantina pentru săraci, uzina electrică, restaurantul și azilul Consiliului de Patronaj, școalele: eparhială, normală de băieți nr. 1, liceul de fete „Regina Maria”.

În ziua de 10 Aprilie, D. Mareșal Antonescu, cu suita, din care făceau parte și D-l Guvernator al Basarabiei General C. Voiculescu și D-l Secretar General al Guvernământului Colonel P. Hanciu, au plecat la Orhei, vizitând mănăstirea Curchi, apoi primăria, liceul de fete, federala cooperativelor, tribunalul, gimnaziul industrial de băieți din Orhei, iar la ora 6 p. m., a aceleiași zile a plecat din Orhei, oprindu-se în Copăceni și Sângerei, iar la ora 9 seara asosit

LA BĂLȚI

De dimineață, în ziua de 11 Aprilie, D. Mareșal Antonescu, cu suita, au plecat la Folești, unde a vizitat școalele, spitalul, prețura, dispensarul veterinar, biserica ș.a., iar la ora 12 s'au întors în oraș, vizitând în primul rând Catedrala din Bălți, fiind întâmpinat de P. S. Episcop Dr. Partenie Ciopron al Armatei și Conducător al Eparhiei Hotinului și clerul orașului. Săvârșindu-se Te-Deumul rânduit, P. S. Episcop Partenie a rostit următoarea cuvântare:

Domnule Mareșal,

După bucuria pe care am avut-o cu câteva zile în urmă, când am sărbătorit strălucitul praznic al Învierii Mântuitorului Hristos, Eparhia noastră are astăzi o nouă și deosebită bucurie, când Conducătorul Statului și Comandantul Suprem al Oștirii, reintorcându-se dela ostașii de pe front, a socotit de bine să se pogoare în mijlocul nostru pentru a ne cerceta nevoile, pentru a se informa la fața locului de realități, pentru a îndruma și încuraja la luptă și munca ce trebuie să o depunem cu toții, în împrejurările excepționale prin care trece țara noastră.

Desigur, toate celelalte probleme și cerinți locale vor fi raportate și înfățișate D-voastre de către șefii autorităților respective.

Noi, reprezentanții Bisericii naționale strămoșești, ținem să vă comunicăm respectuos că această Eparhie a Hotinului, cu reședința în orașul Bălți este cea mai mare dintre Eparhiile basarabene, având un număr de peste un milion două sute de mii credincioși, oameni cu frica lui Dumnezeu, cu dragoste de țară și neam, blânzi și ospitalieri, cu supunere și ascultare față de Stăpânire și cu sentimente religioase mult mai pronunțate ca în celelalte provincii românești.

Referindu-se la misiunea pe care o avea de îndeplinit clerul, în acele circumstanțe dificile, ierarhul afirma: „Clerul Eparhiei, preoți și cântăreți, parte întorși din refugiu, parte rămași sub ocupație sovietică pentru a menține flacăra credinței și a iubirii de neam, se găsesc astăzi toți la posturile lor, formând un front puternic întru îndeplinirea datoriilor de păstori sufletești ai poporului”.

În finalul discursului, Episcopul Partenie arăta: „Bucurându-ne din toată inima pentru cinstea ce ne-ați făcut-o, pogorându-vă în mijlocul nostru, rugăm pe Dumnezeu să vă aibă sub sfânta și puternica Sa ocrotire și să vă ajute să biruiți toate greutățile și piedicile inerente în asemenea împrejurări – de altfel și până acum ați avut destule greutăți și le a-ți învins – și să puteți duce la limanul cel lin corabia țării noastre, pe care mâna dumnezeiască și numai mâna dumnezeiască v-a încredințat-o în aceste vremuri grele. Să trăiți Domnule Mareșal!”⁴.

Tot, din această sursă mai aflăm faptul că Mareșalul Ion Antonescu i-a făcut Episcopului Partenie o donație, în sumă de 1 milion de lei, pentru reparația și pictura Catedralei din orașul Bălți.

În numărul 6, noiembrie 1942, al acestei revistei, găsim și câteva referințe despre publicația *Transnistria Creștină*, care era revista Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria. Apărea lunar, din anul 1942, în orașul Tiraspol. Nominalizăm doar câțiva dintre colaboratori: „A. Nica, I. Scriban, Al. Scvoznicov, Th. Rudiev, N. Cisticov, Al. Bogdăneț, B. Chelaru” și alții⁵.

Locașurile știnte în număr de peste 500, sunt în marea majoritate în bună stare. Dintre bisericile care au suferit stricăciuni în timpul retragerii armatelor sovietice, cele mai multe au fost reparate, sfințite de Noi și redată cultului divin; restul sunt în curs de reparație și cu ajutorul lui Dumnezeu în vara aceasta vor fi complet refăcute, spre mulțumirea desăvârșită a credincioșilor.

Clerul Eparhiei, preoți și cântăreți, parte întorși din refugiu, parte rămași sub ocupația sovietică pentru a menține flacăra credinței și a iubirii de neam, se găsesc astăzi toți la posturile lor, formând un front puternic întru îndeplinirea datoriilor de păstori sufletești ai poporului.

Activitatea misionară de evanghelizare și moralizare în Eparhie este în plină desfășurare și este condusă cu toată grija și atențiunea personal de Episcop și Statul său major, cari se deplasează unde se simte nevoia mai mare în mijlocul poporului, luminându-l și îndrumându-l pe calea cea bună și ajutând astfel preoțimea în misiunea ei apostolică. Avem satisfacția să constatăm că această activitate și-a dat roadele așteptate. Acțiunea de subminare a sectelor religioase este într-o permanentă descreștere. În fiecare lună înregistrăm numeroase reveniri ale celor rătăciți, la adevărata credință, ceea ce însemnează că rătăcirea lor a fost numai o ademenire de moment.

În acțiunea noastră misionară, n'am folosit alte arme, alte mijloace decât cuvântul Evangheliei, știind că numai adevărul sfânt și veșnic este convingător și prinde rădăcini temeinice în inimele credincioșilor. Numai acolo unde am constatat vădită rea credință, am cerut măsuri administrative, pentru că n'am înțeles și nu putem accepta ca sub masca credinței religioase, să se ducă o acțiune subversivă de către propagandiști streini, al cărei rezultat nu poate fi decât desbinarea între frați și slăbirea ființei neamului.

Vom continua și pe viitor acțiunea noastră misionară cu care ne-a investit Dumnezeu prin harul Său, pentru îndrumarea și mântuirea creștinilor ce ne sunt incredințați spre păstorie.

Pagini de istorie

Putem afirma cu toată certitudinea că, revista *Biserica Basarabeană*, care era editată la Bălți, constituie și astăzi o sursă valoroasă de informații pentru istorici și teologi, mai ales, pentru cei pasionați și interesați de activitatea Episcopiei Hotinului-Bălți. Această publicație face parte din patrimoniul cultural al actualei Episcopii de Bălți, succesoarea Episcopiei Hotinului, care se află sub oblăduirea canonică a Patriarhiei Ortodoxe Române.

Note:

1. *Presa Basarabeană de la începuturi și până în anul 1957*. Catalog. Chișinău: Ed. Epigraf, 2002. p. 57.
2. *Biserica Basarabeană*. Bălți, 1942. nr. 6 (noiembrie).
3. *Biserica Basarabeană*. Bălți, 1942. nr. 1 (aprilie), anul I.
4. *Biserica Basarabeană*. Bălți, 1942. nr. 1 (aprilie), anul I., pp. 58-62.
5. *Biserica Basarabeană*, Bălți, 1942, nr. 6 (noiembrie), anul I., p. 372.

CZU[27-72(498)(092)

**EPISCOPUL MELCHISEDEC ȘTEFĂNESCU (1823-1892) –
IUBITOR AL CĂRȚII ȘI CULTURII ROMĂNEȘTI**

*BISHOP MELCHISEDEC ȘTEFĂNESCU (1823-1892) - LOVER OF ROMANIAN BOOKS
AND CULTURE*

Vasile SECRIERU

Abstract: *The appearance of this publication of a lover and great patriot of the Romanian book and culture, man of books and pens, theologian and historian - Bishop Melchisedec Ștefănescu (1823-1892). In the article the author writes about Melchisedec Ștefănescu (1823-1892), leading figure of the age, participant in the Unification of the Romanian, delegated in the Ad-hoc Divan in 1857. Melchisedec had a fruitful activity, culminating with his election in 1860 (even if for a very short term), as the Minister of Cults and Instruction in Kogalniceanu's government. In 1860 he became Lieutenant of bishop at Husi, bishop of the new established Bishopric of the Lower Danube (1865) and Bishop of Roman (1879), where he will pastor until his death (16th May 1892). Another important moment of his career was gaining the dignity of being an active member of the Romanian Academy in 1870. He paid attention to the activities of libraries and considered „the issue of founding libraries as important as schools”. Melchisedec Ștefănescu's multilateral personality (scholar, priest and writer) was completed by that of a patriot. His role and involvement, far from being secondary, made possible the transition from tradition to modernity and progress.*

Keywords: *Bishop Melchisedec Ștefănescu, Library of the Romanian Academy, Theological Academy of Kiev*

Episcopul Melchisedec Ștefănescu (din botez Mihail), s-a născut la 15 februarie 1823, în localitatea Gârcina, Județul Neamț, în familie de preot, a trecut la cele veșnice la 16 mai 1892, în orașul Roman. În cuvântarea ținută în anul 1885 la Iași, cu prilejul jubileului de 50 de ani de la înființarea Academiei Mihăilene, Episcopul Ștefănescu afirma: „Și eu însumi am învățat cea dintâi carte, adică cetirea în anul 1827, la un dascăl de la biserica „Trei Ierarhi” din Piatra, apoi în satul meu natal, la doi dascăli improvizați în timpul iernii, într-un an la un călugăr, în altul la un dascăl mirean adus dintr-un sat vecin”¹. Studiază la Seminarul Teologic Ortodox de la Socola, Iași (1834-1841 și 1842-1843), apoi frecventează cursurile Academiei duhovnicești din Kiev (1848-1851), unde a obținut titlul de „magistru

în teologie și litere”. Activează învățător în Șerbești-Neamț (1841-1842), profesor

suplinitor la Seminarul de la Socola (1834-1848), din nou profesor la același seminar (1851-1856), profesor și director la Seminarul Teologic Ortodox din Huși (1856-1861).

A fost călugărit cu numele Melchisedec (1843), în (1844) hirotonit ierodiacon la Socola, apoi ieromnăh în Lavra Pecersca din Kiev (1851), protosinghel (1852) și arhimandrit (1853). Îl găsim ca locțiitor de episcop la Huși (1861-1864), fiind hirotonit Arhieru cu titlul „Tripoleus” în anul 1862, locțiitor (1864), apoi Episcop Eparhiot, numit prin decret semnat de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, devine Episcop al noii eparhii a Dunării de Jos, cu reședința în orașul Ismail (1865-1879), iar la 22 februarie 1879 a fost ales Episcop al Romanului, unde a păstorit până la moarte.

S-a manifestat ca un mare patriot, „a luptat pentru Unirea celor două Principate Române, fiind ales membru în Divanul Ad-Hoc (1857), a sprijinit frecvent reformele lui Alexandru Ioan Cuza și Războiul de Independență, ministru al Culturii (1860), membru de drept în Senatul României: i se încredințează o misiune politică în Rusia (1868). Ca membru al Sfântului Sinod a prezentat memorii pentru prosperarea vieții bisericești, analizarea stării materiale a clerului dar mai ales cu recunoașterea Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române. A trimis tineri la studii în Rusia. Prin testament, crează o fundație din care să se acorde burse de studii la Academia duhovnicească din Kiev; biblioteca și colecția sa numismatică le-a dăruit Academiei Române.

În calitate de profesor de Seminar, a publicat, manuale didactice, majoritatea prelucrate după cele rusești. A fost unul din istoricii de seamă ai timpului său; a publicat documente slavone, inscripții și însemnări din bisericile din Moldova, monografii de eparhii, biografiile unor ierarhi ect. La 10 septembrie 1870, a fost desemnat membru activ al Academiei Române”².

Privit ca om de carte și de condei, Episcopul Melchisedec Ștefănescu s-a arătat în scrierile sale ca un erudit teolog. A alcătuit cărți didactice pentru seminarii: „Liturgica”, Iași (1853); „Tipicul”, Iași (1854); „Teologia Dogmatică”, Iași (1855); „Scurta introducere în cursul științelor teologice”, Iași (1856); „Catehismul ortodox”, Iași (1857); „Carte de Rugăciuni”, București (1884); „Acatistul, Carte de ritual”, București (1887); „Viața și Minunile Cuv. Maicii noastre Parascheva cea nouă”, București (1889); „Biserica Ortodoxă și calendarul”, București (1881) ș.a.

El s-a dovedit a fi un temeinic și profund cunoscător al trecutului Neamului nostru românesc, un cercetător de mare calibru și cu un exigent spirit obiectiv, un împătimit admirator al culturii și civilizației românești. Lucrările sale de istorie ni-l înfățișează ca pe un neîntrecut specialist în acest domeniu. Pentru Episcopul Melchisedec, Istoria constituia seva unei Națiuni, fiind perfect de acord cu Mihail Kogălniceanu, unul dintre frunzașii pașoptiști, care afirma că „După priveriștea lumii, după minunile naturii, nimic nu este mai interesant, mai măreț, mai vrednic de luarea noastră aminte decât istoria”. Cunoștea limbile franceză, germană, latină, rusă, greacă și paleoslava. Astfel, istoricul și academicianul Nicolae Iorga l-a numit „Bărbat cu chemarea științifică netăgăduită”. În anul 1869, Episcopul Melchisedec scria: „Avem multe opere istorice scrise cât de români cât și de străini, noi încă nu avem istorie. Operele acestea se ocupă exclusiv cu partea politică și administrativă a țării și aceasta de multe ori foarte vag și pe scurt...”

Episcopul Melchisedec a publicat mai multe documente, inscripții, însemnări de pe cărți vechi. Redă exact textele, traduce documentele slavone, însoțește aceste documente cu adnotări explicative de mare preț. Cele mai importante lucrări sunt: „Cronica Hușilor și Episcopiei”, București (1869); „Cronica Romanului și Episcopiei”,

București, (1874-1875); „O vizită la câteva mănăstiri și biserici din Bucovina”, București (1883); „Inscripțiile bisericilor armene din Moldova”, București (1882); „Inscripția mănăstirii de la Războieni”, București (1885); „Notițe istorice și arheologice adunate de pe la 48 mănăstiri și biserici antice din Moldova”, București (1885); „Catalog de cărți sârbești și rusești, manuscrise vechi, aflătoare în biblioteca mănăstirii Neamțului”; „Biblioteca Dlui Gheorghe Sturza de la Miclăușeni”; „Memoriu despre tetraevanghelul lui Ștefan cel Mare de la Humor și tetraevanghelul Mitropolitului Grigorie de la Voroneț” ș.a.

A scris câteva monografii de istorie bisericească: „Lipovenismul”, București (1871); „Papismul și starea actuală a bisericii ortodoxe în regatul României”, București (1883); „Biserica ortodoxă în luptă cu protestantismul”, București (1890).

Este autorul a unor monografii ce tratează tematica istoria Bisericii Române: „Viața și scrierile lui Grigorie Țamblac”, București (1883); „Viața Mitropolitului Antim Ivireanul”, București (1886); „Schife biografice: din viața Mitropolitului Filaret II”, Roman, (1886); „Biografia P.S. Dionisie Romano Episcop de Buzău”, București (1884). A tipărit numeroase predici și lucrări de muzică bisericească.

În anul 1892, la moartea Episcopului Melchisedec, scriitorul și enciclopedistul Bogdan Petriceicu Hasdeu scria: „Episcopul Melchisedec fără îndoială a fost bărbatul cel mai cu știință dintre prelații noștri contemporani și locul său în Academia Română – nu e o simplă conveniență politică sau greșală de adresă – i se cuvine lui în toată puterea cuvântului. În episcopul Melchisedec strălucea munca literară, iar ca Academician va rămâne în tot dreptul în Panteonul nostru Național”³.

De mai multe ori, în cadrul ședințelor Sfântului Sinod de la București, ierarhul s-a referit și a insistat la necesitatea editării cărților bisericești, făcând, în legătură cu limba acestora, considerații „judicioase, erudite, istorice și literare”. S-a ridicat împotriva utilizării în exces a neologismelor, arătând că acestea puteau fi folosite numai atunci când sunt „cerute de vreo necesitate evidentă” sau de vre-o considerație „estetică”.

„Nu înțeleg – afirma Melchisedec – a face din limba cărților bisericești o limbă staționară, nemișcată, o limbă neschimbată pentru veșnicie... Limba Bisericii noastre este o limbă vie ca și poporul ce o vorbește, limba poporului, cu timpul, se preface, se îmbogățește, se cultivă. Biserica, ținând seama de aceasta, totuși, nu trebuie a se grăbi inovările, dând timp poporului a se obișnui cu formele cele noi, a le primi sau ale respinge”.

Episcopul Melchisedec, în privința schimbării alfabetului chirilic cu cel latin, milita pentru „temporizarea”, așteptând stabilirea unui sistem unitar de ortografie a limbii române, chiar dacă aceasta ar reveni generațiilor viitoare.

Alături de alți ierarhi români cărturari, Dionisie Romano și Iosif Naniescu, acest distins prelat, este considerat unul din ctitorii Bibliotecii Academiei Române. Prin Testamentul său, el a hotărât trecerea bibliotecii și a colecției sale numismatice în patrimoniul Academiei. „Epitropii testamentari” au găsit după moartea episcopului 2511 cărți, 82 manuscrise și 114 monede de aur, argint și aramă⁴.

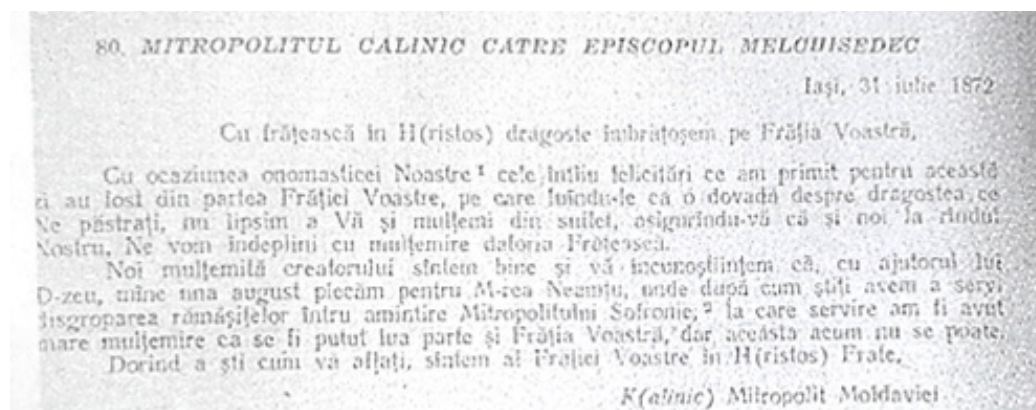
Melchisedec a fost un mare iubitor și pasionat de carte, a cercetat diverse izvoare istorice românești și străine, a tradus cu multă exactitate din alte limbi și a redactat cu mare profesionalism mai multe scrieri istorice. În anul 1872, el scria starețului Timotei de la Mănăstirea Neamț că trimite pentru „Biblioteca Sfintei Monastiri Neamțului” un număr de 16 titluri de cărți în 18 exemplare cu rugamintea „a se trece în condica

bibliotecii sub numele nostru, spre pomenire". Pentru că nu putuse să vadă totul, își exprima dorința de a mai veni la Mănăstirea Neamț „ca să văd biblioteca slavonă, poate că ea să ne fi păstrat ceva date istorice". Acest lucru se va întâmpla în anul 1883. Conștient de valoarea volumelor și însemnărilor marginale, episcopul Ștefănescu îl îndemna pe starețul Timotei „Vă rog însă să nu dați din ea nimică nimănui. O zic aceasta pentru că mai ales voiagiorii... ne-au luat cele mai scumpe antice, folosindu-se de prostia și ignoranța superiorilor noștri din trecut, poate și în prezent. Unele s-au dat cu bani, altele cu amăgiri. Este un mare păcat a se mai întâmpla de asemenea fapte". Tot, în acest an, a trimis pentru biblioteca Mănăstirii Neamț și traduceri făcute de el după lucrările starețului Paisie.

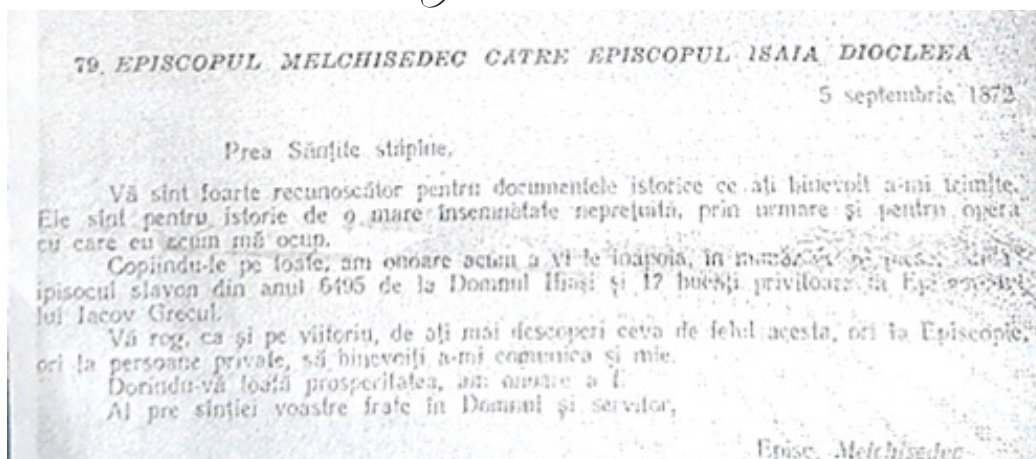
Episcopul Melchisedec a fost preocupat mereu și a acordat o mare atenție activitățile bibliotecilor și considera „chestiunea fundării de biblioteci... tot atât de importantă ca și a școlilor, care amândouă contribuie la lățirea luminii științei"⁵. Bibliotecile reprezentau pentru el un adevărat centru, focar de educație și cultură.

Un loc aparte și foarte interesant îl ocupă cele 7 scrisori schimbate cu arhimandritul Filaret, rectorul Academiei Teologice din orașul Kiev. În anul 1842, episcopul Melchisedec reia legăturile, după 20 ani de la absolvire, cu vechiul său coleg de la Academie, acum, el, însuși, rectorul acestei instituții școlare, arhimandritul Filaret Filaretov. Prilejul reînnoirii acestor relații le-au oferit cărțile ce i le-a trimis publicistul bisericesc Andrei Muraviov prin arhimandritul Filaret. La 14 ianuarie 1842, Melchisedec mulțumește arhimandritului Filaret pentru lucrările primite, el îi transmisese lucrarea ce o tipărise despre Lipovenism, prin care urmărise scopul de-a expune istoria rascolnicilor ruși și eretici, pe care o scrisese, în mare parte, după izvoare rusești⁶. Arătând că citind revistele teologice editate de cele trei Academii Teologice din Rusia „nici un fel de lectură nu este atât de indicată clerului ortodox de toate naționalitățile, ca lectura revistelor teologice ruse, pentru că în ele fiecare află ceea ce preocupă pe fiecare de pretutindeni"⁷.

În Testamentul său, Episcopul Melchisedec scria: „Am iubit știința și pe oamenii devotați ei și am urât ignoranța și pe apărătorii ei"⁸.

A fost apreciat pentru întreaga sa operă și activitate, atât pe plan cultural cât și bisericesc, la justa lui valoare, de către distinsul istoric Nicolae Iorga, care îi aduce un mare elogiu: „Dar pentru el mai presus chiar decât Biserica, decât ortodoxia era nația, cu amintirile ei de veacuri, cu legitimele ei aspirații. Cu nesfârșită râvnă i-a dat, în tinerețe, cărțile necesare pentru orientarea cu un spirit mai liber în domeniul însuși al

teologiei. Apoi a început cercetarea vieții și faptelor ierarhilor de pe vremuri, aducând în acest studiu sufletul de care fusese animat și în sprijinirea mării cauze a Unirii. Cu cât știa și putea, acela de care și-a răs așa de nedrept critica personală a lui Hasdeu – și el totuși un autodidact – a dat cărți de istorie care și azi sunt indispensabile oricărui cercetător și care nu așteaptă decât un cleric și învățat inteligent și, mai ales, modest pentru a le reface⁹.

În final, se impune concluzia că Episcopul Melchisedec Ștefănescu a fost un redevabil teolog și istoric, bun organizator și gospodar, un cărturar de seamă. Cartea a fost cea care i-a calăuzit gândurile și acțiunile întreaga sa viață. A conștientizat faptul că un popor nu poate să supraviețuiască și să trăiască în lumină fără a pune accent pe educație și cultură. Astfel, marcanta sa personalitate rămâne un far de lumină și un model demn de urmat pentru toți clericii noștrii cei de astăzi și mâine.

NOTE:

1. MOSOR, Constantin. Episcopul Melchisedec Ștefănescu 150 ani de la naștere. In: *Biserica Ortodoxă Română*. 1972, Nr. 3-4, pp. 335-348.
2. PĂCURARIU, Mircea. *Dicționarul teologilor români*. București: Ed. Univers Enciclopedic, 1996. pp. 445-447.
3. VLAD, Gh. Preot. Episcopul Melchisedec. In: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*. 1958, nr. 1-2, pp. 76-85.
4. PORCESCU, Scarlat. Episcopul Melchisedec 80 de ani de la moartea sa. In: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*. 1972, nr. 5-6, pp. 380-402.
5. IVAN, Ioan. Legăturile Episcopului Melchisedec cu Mănăstirea Neamț. In: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*. 1972, nr. 5-6, pp. 403-414.
6. MIHAIL, Paul. Legăturile culturale bisericești ale Episcopului Melchisedec cu Rusia. Corespondența sa din anii 1849-1892. In: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*. 1961, nr. 3-4.
7. MIHAIL, Paul. Din corespondența Episcopului Melchisedec. In: *Biserica Ortodoxă Română*. 1959, nr. 5-6, pp. 493-612.
8. COCORA, Gabriel, PORCESCU, Scarlat. Un veac de la înființarea Academiei: clerici ortodocși din Moldova în acest for de cultură. In: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*. 1966, nr. 9-12, pp. 691-693.
9. IORGA, Nicolae. *Oameni cari au fost*. Chișinău: Ed. Cartea Moldovenească, 1990. pp. 256-258.

CZU[792.54.071.2.028(478)(092)

VOCEA PLAIULUI MOLDAV - MARIA BIEȘU

THE VOICE OF THE MOLDAVIAN LAND - MARIA BIEȘU

Elena ȚURCAN

Abstract: The author writes about the exhibition dedicated to National Opera Prima Donna, the international soprano Maria Bieșu on the occasion of her 85th birthday. The exhibition includes documents from the collection of the USARB Scientific Library: works in different editions, audiovisual documents, critical monographs in Romanian and Russian, articles from periodicals, duets and collaborations, appearances in reference sources. The exhibition is accompanied by a bibliography of traditional and electronic resources.

Keywords: Maria Bieșu (1935-2012), online exhibition, collection of the USARB Scientific Library, Bessarabian interpreters

Anul acesta Maria Bieșu, primadona operei basarabene ar fi împlinit 85 de ani de la naștere.

Prin expoziție am ales să ne reamintim de o figură distinsă a vieții culturale basarabene să nu fie îngropată în amintire, în presa vremii și devenită deja istorie. Maria Bieșu - „o soprană de talie internațională, a fost mereu așteptată pe cele mai pretențioase și prestigioase scene lirice ale lumii. În așa fel, marea noastră cântăreață și-a asumat și rolul de ambasador cultural al țării, reprezentând cu strălucire pe toate meridianele un popor înzestrat, cu un simț muzical aparte și cu mare deschidere spre frumos.”[1]

Ne reamintim că, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a decis să consacre anul 2015 în memoria sopranei Maria Bieșu. Anul legitimează punerea în relief a unor evenimente a exponentei de interpretare a muzicii românești.

În august 1935, în familia unui cuplu de oameni simpli din s. Volintiri, r-nul Ștefan Vodă, Tatiana și Luca, văzu lumina zilei o fetiță, pe care presa avea s-o califice mai târziu cu: „personalitate fascinantă cu har ales”, „cântăreață desăvârșită cu temperament dramatic singular”, „o voce de la Dumnezeu, ce întruchipează frumusețea, generozitatea, blândețea pământului nostru”.

Pe scenă a adus-o cântecul popular, auzit acasă, la Volintiri... Oricum, de fiecare dată revine acasă, la publicul cel mai drag pentru a-i dăruii clipe de seninătate sufletească... Și-a desăvârșit măestria la Teatrul „La Scala” din Milano...

Talentul de excepție a ajutat-o să cânte de-a lungul anilor tot repertoriul sopranelor de operă, plasând-o în rândul celor mai mare și mai puternice personalități

Scena: Opera -
Dragostea mea

feminine ale teatrului liric european și mondial al secolului nostru.

„În ceasornicul lui Dumnezeu / Locuiește o privighetoare / În fiecare dimineață / Cântecul ei trezește lumina” regăsim la Grigore Vieru despre Maria Bieșu.

Printre nenumărate premii și distincții găsim Concursul Internațional Ceikovski. Este un concurs de muzică clasică, organizat din 1958 la fiecare patru ani la Moscova și St. Petersburg, Rusia. Printre laureații Concursului se află și doi români, soprana Maria Bieșu în anul 1966 și violonistul Ștefan Ruha.

„După succesul la primul concurs internațional *Madame Butterfly* din Tokio în anul 1967, lumea a auzit și a reținut nu numai numele și vocea formidabilă a Mariei Bieșu, dar și a aflat, poate pentru prima dată, despre existența Republicii Moldova.” [2]

Ordinul Republicii (1992), Vicepreședinte al Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova (din 1992), Membră de Onoare a Academiei de Științe a Republicii Moldova (din 1999), Ordinul național Stea-ua României în Gradul de Comandor (București, 2000), Laureată a Premiului Fondului Irina Arhipova, Medalia Mihai Eminescu (București, 2001), Primadona Operei Naționale din Republica Moldova, Doctor Honoris Causa sunt unele dintre ultimele distincții.

Grație turneelor Internaționale: Italia, Japonia, Germania, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, S.U.A., România, Brazilia, Franța, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Turcia, Rusia și celelalte republici ale fostei URSS, „arta muzicală și teatrală din Republica Moldova devine cunoscută de lume, iar purtătoarea principală a ei, Maria Bieșu, poate fi calificată drept simbol al culturii naționale”.[2]

Membru de juriu la concursuri de canto în Tokio, Barcelona, Marseille, Budapesta, Batumi, Baku, Moscova... Ține prelegeri și oferă master-class-uri pentru studenții instituțiilor muzicale din Japonia, China, Austria, Turcia...

Activă, cu o totală dăruire de sine formează duete cu Tamara Ciobanu, Mihai Muntean „I-a dat Dumnezeu dăruire, o voce catifelată, care nu trebuia de șlefuit... A fost o enigmă, la Scala la stagiune, era tristă, că nu se ocupau și marele Bara Maestrul la Scala, i-au spus, nu trebuie să-ți dau nimic, tu ai totul”[3], Eugen Doga „Un vis divin împlinit, în care vin cu un sincer omagiu pentru cântăreața Maria Bieșu, care și-a început cariera internațională în Japonia - țara soarelui-răsare, iar destinul artistic al celebrei *Madame Butterfly* a înflorit și el sub acest semn.” [4]

Fiică a pământului românesc colaborează în Tokio, fiind membră de juriu, cu idolul său - Maria Callas, iar la Concursul Internațional „P. I. Ceikovski” din Moscova au cunoscut-o pe Irina Arhipova, mezzo-soprană, Rusia, cea care i-a ajutat sopranei în urcușul către marile scene ale lumii. „Această voce, hărăzită Mariei de Dumnezeu,

întruchipează frumusețea, generozitatea, blândețea na-turii moldave. Maria însăși este întruchiparea celor mai nobile calități. Are un suflet bun, este modestă, sensibilă, sociabilă, atentă. Ca soprană a cântat tot repertoriul de operă. Mulțumită ei, în Chișinău a înflorit Teatrul de Operă și s-a transformat în unul din cele mai prestigioase centre ale operei pe teritoriul Uniunii Sovietice. Cu talentul său și contribuția adusă în artă, ea a înscris o pagină în istoria operei universale." [5] „PATRIA MEA, un cântec frumos, profund și măreț ca dragostea curată de Mamă și de Dumnezeu... O realizare cu totul excepțională a compozitorului Anatol Chiriac în colaborare cu poetul Grigore Vieru (autorul versurilor) și soprana Maria Bieșu".[6] O regăsim în colaborare cu I. Alterman, L. Gavrilov, A. Neve, B. A. Mocealov, C. L. Hudolei, T. Gurtovoi, T. Alioșina, L. Erofeeva, N. Bașkatov, I. Paulencu...

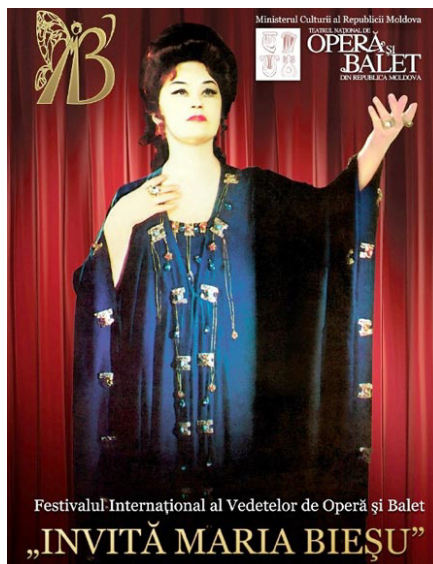
„Festivalul Internațional „Invită Maria Bieșu” a fost inaugurat pentru prima dată în toamna anului 1990 de către primadona Operei Naționale Maria Bieșu. Ea și-a propus ca în fiecare toamnă, Chișinăul să devină un centru al muzicii de operă. „Am inițiat acest festival autumnal al vedetelor operei și baletului, gândind că alături de alți colegi de-ai mei din alte țări, de alte neamuri, cântând împreună, am putea solidariza oamenii. E știut, prin muzică vibrează dorința, visul, aspirațiile lumii spre mai bine, spre pace și armonie. Or, acum mai mult ca oricând e nevoie de aceasta. Repet adevărul spus de un om înțelept - Frumusețea va salva lumea! E șansa noastră cea mare, de ce n-am pune-o în valoare prin tot de facem? Acesta mi-a fost imboldul: să dăruiesc tot ce am mai bun oamenilor”. Un prim acord al toamnei „Mi se pare semnificativ până și faptul, că cifra toamnelor în care a avut loc Festivalul coincide cu numărul anilor de Independență a Republicii Moldova.” - a remarcat M. BIEȘU.” [7]

„Muzica este graiul sufletului, arta cea mai pur omenească și cea mai universală dintre toate, muzica îi apropie, înrudește pe oameni, nici o sărbătoare nu e fără muzică, muzica adevărată este cea care crează o atmosferă festivă, de zile mari”. „Ca un sunet, ca un armonios acord suntem, ca un cântec ce a rămas să doinească peste timpuri. Delectați-vă cu muzica de valoare ce s-a transmis din generație în generație, școlile naționale de un înalt nivel de cultură. La Chișinău opera nu se termină, baletul nu se epuizează... viața mea e un turneu” afirma Maria Bieșu.

Artista era mai mare decât timpul în care i-a fost sortit să trăiască. Este drama omului talentat. Vom fi mulțumiți că am trăit și noi alături de ea. Pentru cei care nu au cunoscut-o în scenă vor rămâne următoarele relevări și spuse despre ea care continuă viața interpretei Maria Bieșu în spațiu și timp:

Leonid Cemortan, dr. hab. - „Maria Bieșu este reprezentantul unanim acreditat al artei teatral-muzicale din Moldova, talent nativ, extraordinară dragoste și devotament pentru arta aleasă, a trăit cu arta și pentru artă...” [8]

Gheorghe Mustea, compozitor - „Figură marcantă a culturii naționale, a

cumulat în sine un florilegiu de calificative ce o disting drept ilustru cetățean, profesor universitar, academicean, un exemplu al demnității naționale..." [9]

Viorica Cortez, soprană, Franța - „Maria Bieșu a îndeplinit o dublă vocație: de artistă lirică de faimă internațională și de apărătoare neobosită a valorilor naționale, roluri care astăzi revin Festivalului inaugurat și însuflețit de marea artistă basarabeană..."

Georghe London, tenor, S.U.A. - „M-a emoționat mult vocea frumoasă, caldă, lină în toate registrele a Mariei Bieșu. Cântăreață înzestrată, ea cucerește publicul cu sinceritatea, emotivitatea și temperamentul ei, calități pe care le subordonează total voinței sale..."

Der Tagesspeler, noiembrie 1973, ziar, Berlinul de Vest - „Soprana cu o voce neobișnuită, întinsă uniform, cu regulatitate impecabilă, pe suprafața celor trei registre - o voce amplă, și, în același timp, foarte mobilă, capabilă să se plieze la toate solicitările, până la nuanțele cele mai fine, cele mai discrete..."

Tihon Xrennikov, compozitor - Datorită „talentului înnăscut și muncii titanice” îi permit să interpreteze cu o rară ușurință și strălucire partide lirice, dramatice..." [10]

Parascovia Rotaru, dr. - „Maria Bieșu s-a dăruit întru totul muzicii; și-a depus talentul, dragostea, libertatea, munca enormă, elanul inimii, pentru care Dumnezeu nu a întârziat să o răsplătească cu toată bunătatea lui.” [11]

Rodica Iuncu, autor la Gazeta de Chișinău - „Diva și dirijorul, cele două figuri principale ale teatrului, în bătălii din care iese învingătoare partitura..." [12]

Efim Tcaci, muzicolog - „Promotoarea celor mai multe din realizările compozitorilor din Moldova..." [13]

Gheorghe Duca, academician - „Cântăreață de anvergură vocală excepțională, artistă înzestrată cu un temperament dramatic singular, Maria Bieșu rămâne una dintre cele mai puternice personalități feminine a teatrului liric european și mondial ale secolului nostru. Har, perseverență, sacrificiu... Aportul ei colosal în cultura Moldovei este incontestabil..." [14]

Elena Vdovina, muzicolog - „Maria Bieșu este trup din trupul minunatului ei popor, fiica lui care îl iubește cu devotament și gingășie. Ca toți artiștii mari, ea contribuie la consolidarea frăției dintre oamenii lumii..." [14]

Costumiera **Margareta Danilova** spune, „că nu trece o zi fără ca să-și amintească de cea, care le-a dus faima moldovenilor în lumea întreagă. Vocea Mariei Bieșu a răsunat în cele mai faimoase săli - La scala din Milano, teatrul Bolșoi de la Moscova și Metropolitan opera din New-York. Ea este cea care timp de 23 de ani i-a fost alături Mariei Bieșu, având grijă de costumele marei interprete.” [15]

Vladislav Piavco - „Maria, vei rămâne vie în amintirea tuturor, așa va fi mereu. În inima mea, vei rămâne pentru totdeauna. Adio... Slăvită fi-i, Marie!”, așa și-a luat rămas bun președintele Uniunii Mondiale a Muzicienilor Vladislav Piavco.” [10]

„Omăgiu simplu și limpede ca roua pentru cei care au fost, sunt și vor fi de-a pururea ai noștri vrednici purtători de lumină a cuvântului, muzicii, culturii și spiritulității Neamului de la Nistru până la Tisa și de la pământ până la Cer, unde s-au ridicat ca drepti între Drepti..."

O ridicare a soarelui pe cer... Eterna călătorie a început la 16 mai 2012. Primadona Operei Naționale este înmormântată în costum național și în opinci. Aceasta a fost dorința artistei pe care rudele o respectă cu strictețe. Apropiatii spun că Maria Bieșu și-a pregătit locul de veci încă din anul 2003, când i s-a agravat starea de sănătate.

Astfel, la Cimitirul Central, Maria Bieșu și-a făcut un monument pe care și-a imprimat o poză lângă mama sa". [6]

Expoziția accentuază prezențele Mariei Bieșu în Calendarul Național, în publicații periodice, referințele critice, în surse de referință: Femei din Moldova, 50 cei mai influenți moldoveni 2009, prezențe în manuale, la Poșta Moldovei, filmografie, discografie, iconografie, la Gleb Sainciuc.

Banca Națională a Republicii Moldova vine cu o monedă comemorativă din seria „Femei celebre”, în circulație din 2 noiembrie 2015. Avers: în plan central - Stema Republicii Moldova; în partea de sus - anul emisiunii „2015”; în partea de jos - inscripția „50 LEI”; urmând circumferința monedei - cu majuscule, este gravată inscripția „REPUBLICA MOLDOVA”. Revers: în plan central - imaginea Mariei Bieșu în rolul Cio-Cio-San; în partea stângă - anii de viață „1935-2012”; în partea dreaptă, urmând circumferința monedei, cu majuscule, este gravată inscripția „MARIA BIEȘU”. O regăsim în alte expoziții și resurse electronice. [16]

Numele Maria Bieșu îl poartă: Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”, Festivalul Internațional „Invită Maria Bieșu”, Școala de arte din Ștefan Vodă, Școala muzicală nr. 3, Chișinău, *Pe urmele Primadonei Maria Bieșu* Festival concurs raional de interpretare vocală.

„...vocea Mariei Bieșu impresionează până în adâncul sufletului prin tembrul ei irepetabil, pătruns de frumusețe, căldură și prospețime. Ea te cucerește prin neobișnuita eleganță a vocalismelor, prin tehnica filigranată a romanțelor - prin stacatto ireproșabil de compact și diafan și prin surprinzător de curatul legato al vertiginoaselor fiorituri. Cântăreței îi reușește cu brio sclipitoarea coloratură în aria Leonorei (Trubadurul), accentele dramatice pline de pasiune ale eroinelor sale: Aida, Liza, Santuzza, cantilenele lirice ale Tatiane, Iolantei, Mimi...”, [10] ne relevă Elena Vdovina, muzicolog din Republica Moldova.

Expoziția prezentată este dovadă peremptorie a faptului că moștenirea lăsată de primadona operei naționale Maria Bieșu în Biblioteca Științifică USARB este considerată nu ca o alcătuire de „documente”, ci ca un tezaur viu, investit cu atributele perenității și sunt promovate prin diferite metode.

Bibliografie:

1. *Festivalul Internațional al Vedetelor de Operă și Balet „Invită Maria Bieșu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006.* Ch.: [S.n.], 2006. 33 p.
2. AXIONOV, Vladimir. Aportul primadonei Maria Bieșu în evoluția teatrului liric contemporan. In: *Arta 2005: Arte audiovizuale.* Ch., 2006, pp. 121. ISSN 1857-1050.

3. *Un talent ce nu poate fi descris în cuvinte* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: https://www.publika.md/maria-biesu-in-amintirea-colegilor-de-scena_852631.html?signed_request.
4. DOGA, Eugeniu. *În do major*. Ch.: F. E. - P. „Tip. Centr”, 2007. 63 p.
5. *Istoricul operei naționale* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14>
6. *Maria Bieșu și Grigore Vieru cântă / recită PATRIA MEA* (muz. Anatol Chiriac) [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <http://flacaratv.md/2015-este-anul-lor-maria-biesu-si-grigore-vieru-cantarecita->
7. *Festivalul Internațional „Invită Maria Bieșu”* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <https://m.moldovenii.md/md/section/358/content/3077>
8. CEMORTAN, Leonid. Maria Bieșu la început de cale. In: *Arta 2005 : Arte audiovizuale*. Ch., 2006, pp. 116-124. ISSN 1857-1050.
9. MUSTEA, Gheorghe. Maria Bieșu. In memoriam. In: *Arta 2012 : Arte audio-vizuale*. Ch., 2012. p. 198. ISSN 1857-1050.
10. *Maria Bieșu* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u
11. ROTARU, Parascovia. Maria Bieșu. In: *Arta 2005 : Arte audiovizuale*. Ch., 2006, pp. 119-120. ISSN 1857-1050.
12. M. Bieșu și A. Samoilă. In: *Iuncu, Rodica. Spectacolul scenei și al vieții*. Chișinău: Periscop, 2007. 175 p. : foto. ISBN 978-9975-9987-4-1.
13. Maria Bieșu. In: Tcaci, Efim. *Portrete*. Ch.: Literatura artistică, 1977. pp. 112-118.
14. DUCA, Gheorghe. *Maria Bieșu* [online] [citată 03.07.2020]. Disponibil: <http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14>
15. DANILOVA, Margareta [online] [citată 04.07.2020]. Disponibil: <http://perfecte.md/article/lifestyle/costumiera-mariei-biesu-sparge-tacerea-au-fost-momente-in-care---136537.html>
16. *Maria Bieșu – 80 de ani de la naștere* [online] [citată 05.07.2020]. Disponibil: <https://www.bnm.md/en/printpdf/node/52654>

CZU [78.071.4(470)(092)]

**LUCRĂRI DE PIOTR ILICI CEAIKOVSKI
ÎN COLECȚIA BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE USARB**

WORKS BY PYOTR ILYICH TCHAIKOVSKY
IN THE USARB SCIENTIFIC LIBRARY COLLECTION

Elena ȚURCAN

Abstract: *The author of this article writes about the exhibition dedicated to the great Russian composer Pyotr Ilyich Tchaikovsky, on the occasion of the 180th anniversary of his birth. The USARB Scientific Library collection includes: 165 complete works and works in different editions, 32 audiovisual documents and 14 electronic documents, 106 critical monographs in Romanian, Russian and foreign languages, articles from periodicals, accompanied by the bibliography of traditional and electronic resources.*

Keywords: *Piotr Ilyich Tchaikovsky, Russian composers, collections of the USARB Scientific Library*

În acest an se împlinesc 180 de ani de la nașterea compozitorului rus Piotr Ilici Ceaikovski. Cu acest prilej, Biblioteca Științifică USARB vă prezintă această expoziție.

„Mama l-a atras pe băiat spre pian, copilul apărea de oriunde să o asculte. Desigur, lecțiile de pian de la 5 ani cu profesoara, aveau să dea la iveală nu numai talentul, dar și îndârjirea cu care copilul se dăruia artei sunetelor. A urmat colegiul de jurisprudență, apoi, împotriva hotărârii familiei începe să studieze muzica cu Anton Rubinstein (orchestrație) și Zarembo (compoziție), studiind în afară de pian, flautul și orga. După ce a terminat studiile de muzică, Nikolai

Rubinstein, i-a oferit postul de profesor de teorie muzicală la proaspăt înființatul Conservator din Moscova. Numirea sa ca profesor de armonie la Conservator datează și cu primele lui compoziții.” [1]

A fost primul compozitor rus a cărui muzică a câștigat un prestigiu internațional. Faima sa a crescut o dată cu aparițiile sale în calitate de dirijor invitat în cadrul concertelor susținute în Europa și SUA.

Aportul specific al expoziției constă în relevarea documentelor prezente din colecția Oficiului Documente muzicale. El este arhiva unui valoros fond de documente cu un set apreciabil de carte rară, ce sprijină cercetarea științifică în domeniu.

Regăsim în expoziție expuse 32 de documente audiovizuale și 14 documente electronice, opere complete și opere, extrase din ele, 6 din cele zece opere, de care dispune Biblioteca, ale căror subiecte variază de la tematica istorică (Fecioara din Orleans) la drama psihologică (Eugeniu Oneghin, Dama de pică) constituie contribuția sa la genul liric.

Opera *Evgheni Oneghin* compusă în „1878 a avut premieră la 29 martie 1879 în

Sărbători pentru suflet

incinta Teatrului Mic din Moscova, Rusia. Libretişti au fost Piotr Ilici Ceaikovski, (organizat chiar de compozitor, urmăreşte cu atenţie anumite pasaje din romanul lui Alexandr Puşkin în vers, păstrând o mare parte din poezia sa) şi Modest Ilyich Tchaikovsky cu Konstantin Shilovsky. În Moldova premiera a fost la Chişinău la 13 decembrie 1956 în Teatrul Moldovenesc de Operă, Balet şi Dramă. După regia Eleonorei Constantinov, Artistă al Poporului cu scenografia lui Veaceslav Ocunev. Costumele au fost pregătite de Irina Press, Maestru în Artă. Coregrafia operei esta a lui Anatol Carpuhin, prim Maestru de Cor fiind Oleg Constantinov, Maestru în Artă şi dirijorul Andriy Yurkevych.” [2] Biblioteca deţine 3 ediţii a acestei opere: fără an, 1979, 1984.

Lacul Lebedelor, Frumoasa din pădurea adormită, selecţii din Spărgătorul de nuci sunt creaţii care au redefinit la nivel internaţional muzica de balet.

Baletul *Lacul Lebedelor* a fost compus în 1876. „Premiera a avut loc la 20 februarie 1877 la Teatrul Bolşoi, Moscova şi la 15 ianuarie 1895 la Teatrul Mariinsky din Sankt Petersburg. Libretul este o veche legendă rusă (după alţii, o legendă germană, dacă judecăm după numele personajelor principale: Siegfried, Odette - Odillia, Rotbart ş.a.). Coregrafi au fost Julius Reisinger; Marius Petipa şi Lev Ivanov. În Moldova scenografia a fost a lui Veceslav Ocunev, costumele a Irinei Press, Maestru în Artă. Dirijorul baletului este Svetlana Popov, după redacţia lui Constantin Sergheev din Rusia. Libretul este a lui Vladimir Berghicev şi Vasilie Gheltzer. Premiera la Chişinău a avut loc la 20 aprilie 1958 la Teatrul Moldovenesc de Stat de Operă şi Balet.” [3] Regăsim ediţiile din anul 1971 şi 1978.

Prezenţa a 6 din cele 7 simfonii, simfonist prin natura talentului, Piotr Ceaikovski a crezut întotdeauna că expresia muzicală este legată de cea literară. „Muzica sa îmbină

cuceririle simfonismului european cu „parfumul melodismului național”[4]. Pentru compozitor, „o adevărată plăcere era să se adâncească în lecturarea textelor Contelui Lev Tolstoi și să savureze filosofia lui Baruch Spinoza. Aceasta este explicația în virtutea căreia lucrările sale, în majoritate, sunt programatice.” [1]

Setul de 165 documente muzică de cameră și corală, voce solo și duete, cântece, romanțe, creația pentru pian, arii, fantezii, capricii, variațiuni, concerte. Anotimpurile/facsimile din 1876, și ediții din 1959-1990, album pentru copii ediții din 1961-1992, piese, sonate, valse, scherzo, uverturi în diferite ediții, creația pentru baian, vioară, dombră, clarinet.

Expoziția deschide perspectiva unei noi aprofundări a cunoștințelor despre cele 106 monografii critice în limbile română, rusă și străine, articole din publicații periodice, prezențele în surse de referință.

Redescoperim în expoziție 11 mărci poștale cu Ceaikovski din colecția celebrului George Enescu.

Configurăm atenția că Ceaikovski este numele unui oraș din Regiunea Perm, Federația Rusă și regăsim sute de străzi: în orașul Bălți, sectorul Dacia, este o stradă mică în zona străzilor Modest Musorgski și str. Ivan Kojedub. În orașul Chișinău, Sectorul Buiucani. Este o stradă scurtă în zona străzilor cu nume de compozitori cuprinsă între parcul Dendrariu str. E. Coca și str. V. Belinski.

Străzi în orașele București, Sibiu, Moscova, St. Petersburg și în multe orașe ale Federației Ruse și a fostelor republici.

Prestigiosul Concurs Internațional P. I. Ceaikovski inaugurat în 1958, reprezintă un eveniment grandios pentru cultura muzicală mondială. Concursul de muzică clasică se organizează la fiecare patru ani la Moscova și St. Petersburg, Rusia, pentru pianiști, violoniști și violonceliști între 16 și 32 de ani și cântăreți între 19 și 32 de ani. Printre laureații Concursului se află și doi români, soprana Maria Bieșu și violonistul Ștefan Ruha.

Popasuri au fost marcate prin prezența compozitorului în sculptură, momentul vernisajului - cel de pomenire, „fiind înmormântat la mănăstirea Alexandr Nevski din Sankt Petersburg, Primul cimitir.” [5]

Expoziția este însoțită de bibliografia resurselor tradiționale și electronice.

„Niciodată nu s-a revoltat împotriva sorții. Dar a avut forță să îi urmeze stadiile. Ascultându-i muzica, încerci o comparație între om și arta sa. De unde a avut atâta putere – de uragan, de piatră, de foc, de iubire – o ființă cu un psihic așa de firav? A dorit să fie cel mai bun, și a fost cel mai bun. A dorit să fie recunoscut, și numele său a înconjurat lumea. O statistică din zilele noastre (2009) relevă faptul că în fiecare minut,

pe Terra, se cântă o lucrare de Ceaikovski. În istoria muzicii, creatorul din Votkinsk este desemnat ca fiind principalul reprezentant al Școlii Componistice Naționale Ruse, căci tehnica sa a îmbinat spectaculos folclorul cu știința muzicii universale. Și tot „creatura” de neînduplecat, istoria, l-a plasat pe cel mai înalt pisc al spectacolului de balet.

Cu fața pe care nu se zărea niciun zâmbet, cu părul cărunt, îmbrăcat sobru, bărbatul acesta părea, din cap până-n tălpi, dascăl. Doar ochii îi străluceau când întâlnea pe cineva drag sau când descoperea tema mult căutată. De la vârsta de 6 ani până în ultimele clipe a purtat în suflet un strigăt: „Ah, muzica asta!”. O exclamație? ... O durere?... O uimire, singura care l-a urmărit toată viața?... Considera că cineva a desenat un program, un libret pe tiparul căruia trebuia să se desfășoare întreaga lui existență...” [1]

Accentuăm valențele științifice ale fondului, contribuția pe care o are pentru o mai bună cunoaștere a trecutului, culturii și civilizației, precum și a tradițiilor, colaborării dintre popoare. Acum mai mult decât oricând, bibliotecarii trebuie să protejeze aceste valori și să le asigure perpetuarea.

Prin colecțiile deținute și activitățile realizate, Biblioteca Științifică USARB promovează resursele informaționale despre muzicieni, compozitori, interpreți naționali și universali. Pentru prima dată în istoria Bibliotecii Științifice prezentarea expoziției este cu vociferare.

Bibliografie:

1. ROGOVSCHI, Adriana Liliana. *Piotr Ilici Ceaikovski*. București : Ed. Didactică și Pedagogică, 2009. 144 p. ISBN 978-973-30-2645-7.
1. *Elemente de intertextualitate în Evgheni Oneghin* [online][citat 26 mai 2020]. Disponibil: <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A25156/pdf>
2. *Baletul „Lacul lebedelor” de Piotr Ilici Ceaikovski* [online][citat 26 mai 2020]. Disponibil: <http://epochtimes-romania.com/news/baletul-lacul-lebedelor-de-piotr-ilici-ceaikovski-video---284624>
3. DOROȘ, Vasile. *George Enescu în constelația muzicii universale*. București : RAO, 2005, pp. 88-97. ISBN 973-576-810-0.
4. ALȘVANG, A. *P. I. Ceaikovski*. București : Ed. Muzicală, 1961. 647 p.
5. VLADÎKINA-BACINSKAIA, N. *Ceaikovski*. București : Ed. Muzicală, 1972. 174 p.

CZU [821.111(73).09"19"(092)]

**STRONG PRESENCE: РУССКИЕ ПАРАЛЛЕЛИ К СТИХОТВОРЕНИЮ ЛАУРЕАТА
НОБЕЛЕВСКОЙ ПРЕМИИ ПО ЛИТЕРАТУРЕ 2020 ГОДА ЛУИЗЫ ГЛЮК «ТОСКА
ЦИРЦЕИ»**

LOUISE GLÜCK - THE NOBEL PRIZE IN LITERATURE 2020

Marina ŞULMAN

Abstract: *This article is dedicated to famous „Circe's Grief” poem by Louise Glück, which is compared with several Russian poems. Circe is the main character of some of them. The structure of the poem makes Russian readers to remember Lermontov’s poem „The Dream”. The author speaks also about translation „Circe's Grief” poem in Russian language by Mizrahi, discusses myth, allusion and recognition of Louise Glück’s „Circe's Grief”. Poetic power, wisdom and elegance of one of Glück’s masterpieces makes us think about strong presence of her poetry in modern literature.*

Keywords: *Nobel prize 2020, university library, Circe, Louise Glück, Bunin Ivan, Bryusov Valeriy, Tarkovsky Arseny, myth in literature, message, allusion in literature, recognition in literature*

I am alive, that means also
You are alive, because you hear me,
You are here with me...
Louise Glück “A Myth of Devotion”

Отношение к античной культуре как к первооснове европейской цивилизации утвердилось в эпоху Возрождения и никогда всерьёз не оспаривалось, несмотря на резкое переосмысление идеалов Ренессанса в 20 веке. Например, у Баткина.

Стремление к гармонии и острое переживание ужасного ярко проявляется в искусстве готики и расцветает в эпоху романтизма. Думается, рубежная пора второго и третьего тысячелетий отмечена возрастающим интересом к мифам и сюжетам античной Греции и Древнего Рима. Попробуем сформулировать хотя бы некоторые причины. Первая стара как мир: античная философия и литература, а также технические достижения древних мастеров («сработанный ещё рабами Рима») действительно лежат в основе европейской цивилизации. Вторая очевидная причина – пристрастие человеческого глаза, а также нашей мысли к красоте и гармонии. А уж это греки древней Эллады ощущали безошибочно и понимали тонко.

Попробуем сформулировать третью, контрастно звучащую, особенность восприятия мира современным человеком: интерес к уродливому и страшному. В романе Мадлен Миллер Пасифая, одна из внучек титана Гелиоса, говорит:

«Боги, на самом деле, любят чудовищ!». Она напоминает сестре о том, что страх смертных способствует росту молений и жертвоприношений. Люди любят, чтобы их припугнули. Конечно, не смертельно перепугали, а слегка оgoroшили ради остроты впечатления. Не имея хоррора как жанра, античные драматурги, поэты и писатели часто и умело рассказывали об ужасных событиях, служивших фоном, на котором разворачивалось действие античной трагедии. Нередко именно такими были рассказы вестников или повествования хоров. Предполагалось не смакование подробностей, а потрясение душ ужасом и состраданием (катарсис Аристотеля). Но это уже область осмысления, а не предъявления.

На рубеже тысячелетий актуализируются новые связи. Феминизм, в широком смысле, заставляет увидеть в античных образах мощные женские характеры, а также переосмыслить и вывести на первый план фигуры героинь второго ряда. Цирцея и Пасифая в романе Мадлен Миллер «Цирцея» становятся главными героинями. Безмолвные жертвы Троянской войны, упоминающиеся на бессмертных страницах гомеровского эпоса, пленницы эллинов Брисеида и Хрисеида – героинями романа Пэт Баркер «Безмолвие девушек». С точки зрения троянки-пророчицы Кассандры освещены события в романе Кристи Вольф. Цирцея становится одной из героинь поэзии Луизы Глюк, нобелевского лауреата 2020 года по литературе.

Обострение интереса к античности связано, по-нашему мнению, также с проблемой личности. Античная литература повествует о богах и героях. Некоторое «опрошение» начинается уже у Еврипида и приводит к зарождению романа на склоне античного мира. Высокогорным воздухом мифа не может дышать обычная человеческая личность. Её и не было ещё, в современном смысле этого слова, в истории античных городов. Судьба человека во времена античности сливалась с историей его родного полиса, города-государства, трагически колеблясь между свободой и рабством.

Сегодня мы живем в эпоху умаления личностного начала. Человечество слишком много знает о собственной жестокости, едва прикрытом цивилизацией варварстве, генетической предопределенности, угрозе нивелирования, перспективе повсеместной роботизации. Что может человек перед лицом разрабатываемого в 21 веке космического оружия? Стоит ли думать об отдельной человеческой судьбе, когда угроза гибели вырисовывается перед человечеством в целом? Глобальные вопросы возвращают наш ум к истокам зарождения человека как личности, к изначальным мифам, актуализируют ощущение хаоса внутри и вовне. А ведь грекам древней Эллады как никакому другому народу в мире было присуще осознание противостояния гармонии и хаоса не только в космосе, но и в человеческом обществе, в противоречивых устремлениях душевной жизни конкретного человека, воплощенных в подвигах и страданиях героев античных трагедий.

Не случайно Луиза Глюк (Louise Elisabeth Gluck), родившаяся 22 апреля 1943 года в Нью-Йорке в семье сына евреев-эмигрантов из Эмирхайфальве (город в Трансильвании), сказала в беседе с Кэтрин Мур, что она принадлежит к поколению, для которого красота оказалась необычайно значимой категорией мышления. Добавим: красота и гармонизация дисгармоничного мира двадцать первого века.

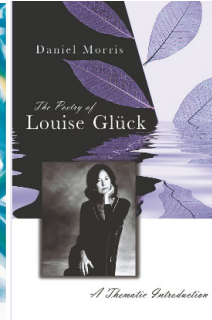
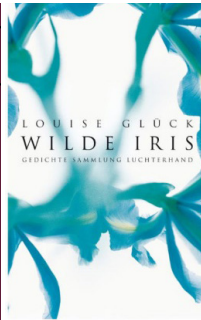
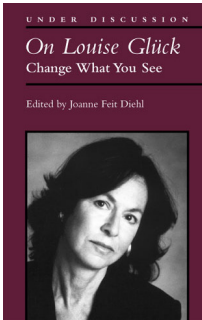
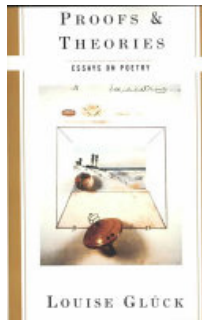
Sărbători pentru suflet

Первый сборник стихов Луизы Глюк назвала "Firstborn" («Первенец», 1968). Её книга стихов «Wilde Iris» была удостоена Пулитцеровской премии («Дикий ирис», 1992).

Литературные критики высоко оценили эссе Луизы Глюк "Proofs and Theories: Essays on Poetry" («Доказательства и теории: эссе о поэзии», 1994). В 2014 году увидел свет поэтический сборник «Верная и достойная ночь». Луиза Глюк нередко обращалась к античным мифам. Среди её книг есть переосмысление сказания об Ахилле, а также современная версия мифа об Одиссее, Пенелопе и Телегоне.

Присуждение в 2020 году Нобелевской премии госпоже Глюк по-разному оценивают современные филологи. Некоторые говорят, что после скандала, разразившегося в 2018, когда премия по литературе не досталась никому, члены Нобелевского комитета решили держаться подальше от политики и присудить награду общепризнанному мастеру, озабоченному задачами строго литературного и эстетического характера, явно чуждого какой-либо ангажированности. Другие, подобно поэту Павлу Поляну, считают самый жанр верлибра, ноту тревоги, а также самый дух поэзии Луизы Глюк, отражающими в высшей степени опасения и предчувствия двадцать первого века.

Глюк намеренно избегает выдумывания длинных предложений со сложными синтаксическими конструкциями. Она стремится к наиболее возможной ясности и краткости. Душевный мир героинь поэзии Луизы Глюк сложен, чувства выражены сдержанно, а сам по себе текст бывает многослойным и завораживающим.

Александр Кушнер сравнивает родной язык с мягким воском, который «приятно мять руками». Он напоминает о вариативности порядка слов в

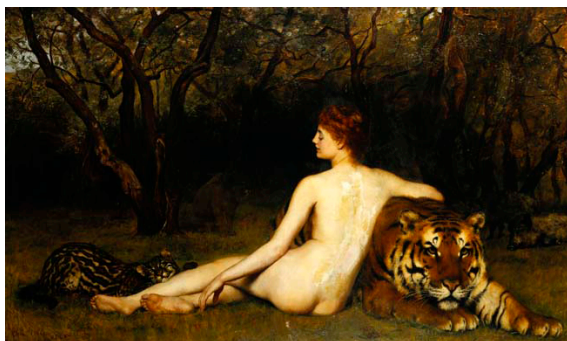

предложении, гибкой системе падежей, обилии суффиксов и других особенностях «напевной» русской «поэтической речи», позволяющей современным поэтам не отказываться от традиционной системы, избегая верлибра. В наши дни немало хороших русских поэтов, использующих в творчестве верлибр.

Англоязычная поэзия много раньше русской пришла к верлибру. Его использование отнюдь не отменяет традиционности поэтической манеры. Оставаясь традиционным, творчество Луизы Глюк звучит неповторимо своеобразно и весьма современно даже тогда, когда в основе её стихотворения лежат сюжеты и образы античных мифов. Один из древних сюжетов, вдохновивших Луизу Глюк – сказание о встрече Одиссея-Улисса с нимфой Цирцеей, хозяйкой острова Эя.

Перечислить все стихотворения, связанные с легендой о Цирцее в русской литературе, просто невозможно.

Ограничимся несколькими творениями поэтов двадцатого века, показывающими героиню с разных точек зрения, актуализируя различные черты сложного характера, а также особенности бытования мифа о встрече волшебницы с героем Троянской войны в русской культуре.

Иван Бунин «Цирцея»

На треножник богиня садится:
Бледно-рыжее золото кос,
Зелень глаз и аттический нос –
В медном зеркале всё отразится.

Тонко бархатом риса покрыт
Нежный лик, розовато телесный,
Каплей нектара, влагой небесной,
Блещут серьги, скользя вдоль ланит.

И Улисс говорит: «О, Цирцея!
Все прекрасно в тебе: и рука,
Что причёски коснулась слегка,
И сияющий локоть, и шея!».

А богиня с улыбкой: «Улисс!
Я горжусь лишь плечами своими
Да пушком апельсинным меж ними,
По спине убегающим вниз!»

Автор называет Цирцею «богиней», сразу повышая «статус» собеседницы Одиссея-Улисса. Невозможно себе представить, что столбовой дворянин Бунин, поэт и тонкий стилист, не знал о разнице между нимфами и богинями. Боги-олимпийцы были детьми или ближайшими соратниками громовержца Зевса, верховного божества, победителя титанов. А Цирцея – дочь титана Гелиоса, в схватке богов и титанов перешедшего на сторону олимпийца Зевса.

Стихотворение Бунина начинается со своеобразной экспозиции. Героиня садится на треножник, упоминание которого сразу же вводит мотивы волшебства, гадания, магической силы, а также способности тайно проникать в суть вещей или предсказывать будущее. Помимо треножника упоминается зеркало, вызывающее в воображении начитанного человека представление об особой важности момента. Зеркало – очень сложный символ. Оно отражает, но не повторяет черты лица или очертания предметов. Зеркало часто использовали предсказатели. Нередко оно выступало и в качестве волшебного помощника. В сказке Пушкина о царевне и семи богатырях зеркало принадлежит злой мачехе главной героини. Оно способно говорить, видеть скрытое от людских глаз и даже оценивать поведение царицы-мачехи. Многие с детства помнят, как мачеха царевны в ярости отшвырнула любимое зеркальце, обозвав его «мерзким стеклом». Символ зеркала тесно связан с женским началом и ассоциируется со стихией воды или водной поверхностью, способной отразить лицо.

Эпитет «медное» не только говорит о материале, из которого создано зеркало, но и свидетельствует о седой древности (бронзовый век), в которую погружены оба героя стихотворения русского классика начала 20 века. Медными зеркалами пользовались, например, скифские кочевые племена задолго до изобретения стеклянных зеркал (Предположительно, в Италии, в 1279 году).

Поэт описывает Цирцею, правительницу острова, как обладательницу дерзкой красоты, упоминая «рыжее золото кос», «зелень глаз», а также «аттический нос». У древних евреев женщина с огненно-рыжими волосами воспринималась как особа подозрительная. Среди греков встречались рыжие, но их было гораздо меньше, чем на севере Европы. Например, в Скандинавии. Зелёные глаза вошли в моду в европейской литературе в эпоху романтизма, а в Древней Греции такой цвет глаз считался присущим рабам. Он не вызывал доверия.

Согласно мифу Цирцея (Кирка) была дочерью титана Гелиоса, в Элладе ассоциировавшегося с солнцем, и морской нимфы Персеиды. Цвет волос напоминает о родстве с солнцем, цвет глаз связан с водной стихией. Получается, что даже сама внешность героини стихотворения противоречива, ибо связана с контрастными стихиями. Близость к водной стихии усилена очарованием серег, сравниваемых с «каплей нектара», напоённой «влагой небес». В облике владычицы острова нет ничего грубого. Цвет её кожи «розовато-телесный», лик нежный, а жест, которым Цирцея «слегка коснулась причёски», по словам Улисса, говорит о грациозной прелести движений.

Героиня стихотворения как бы оказывается одновременно под взглядами автора и героя. И оба передают восхищение, смешанное с ощущением опасности. За описанием внешности Цирцеи следует обращение Улисса (Одиссея), который называет прекрасными руку, «сияющий локоть» и шею нимфы. Стихотворение заканчивается ответом Цирцеи. Она, улыбаясь, признаётся в том, что «гордится»

своими роскошными плечами, упоминая пушок «апельсинного» цвета, «убегающий вниз». Взгляд Улисса, следуя за её словами, должен проникнуть под одежду и устремиться вниз. Тактильное ощущение «пушистости», а также сравнение с экзотическим для России фруктом доводит тонко выраженное чувственное начало до предела. В подтексте стихотворения Цирцея словно предлагает гостю съесть её.

Знакомый с мифологией читатель, ясно понимает, что, на самом деле, Цирцея стремится запутать Улисса и одержать верх над древнегреческим героем, используя его чувственность. Улиссу нечего страшиться. Вестник олимпийских богов Гермес передал ему противоядие, сводящее на нет эффект волшебного напитка колдуньи, превращавшего мужчин в свиней. Цирцея этого не знает. В будущем, по легенде, она вернула человеческий облик членам команды Улисса из любви к нему. Но это уже за гранью стихотворения Ивана Бунина.

Читатель, не будучи знаком с мифом, не может понять подтекст бунинского стихотворения. Под поверхностным слоем чувственного описания красоты ощущается затаённый смех автора, намекающего на то, что чувственность свойственна не только мужчинам, но и коварным красавицам, похожим на Цирцею. Используя сведения о древнегреческих мифах, читатель может вместе с автором весело посмеяться над героиней стихотворения, сознавая тщетность её коварных замыслов. Улисс льстит хозяйке острова, а Цирцея намеренно будит чувственность нежданных гостей, желая их наказать, превратив в свиней. Герой и героиня друг друга стоят в глазах ироничного виртуозного лирика Ивана Бунина, автора стихотворения. Истинным смыслом сцены с острым диалогом двух героев античного мифа оказывается не гимн красоте, не восхваление изворотливости ума Улисса, а история об их хитроумной и ожесточённой схватке за власть. При всём блеске таинственного очарования красоты Цирцеи, герои мифа у Бунина, в очень большой степени, погружены в быт и психологию повседневности.

Валерий Брюсов. «Цирцея»

Я — Цирцея, царица; мне заклятья знакомы;
Я владычица духов и воды и огня.
Их восторгом упиться я могу до истомы,
Я могу приказать им обессилить меня.
В полусне сладострастья ослабляю я чары:
Разрастаются дико силы вод и огней.
Словно шум водопадов, словно встали пожары, —
И туманят, и ранят, всё больней, всё страшней.
И так сладко в бессильи неземных содроганий,
Испивая до капли исступленную страсть,
Сохранять свою волю на отмеченной грани
И над дерзостной силой сохранять свою власть.

Стихотворение Валерия Брюсова является монологом, произнесённым Цирцеей. Она не называет себя ни богиней, ни нимфой, указывая на две особенности наиболее значимые в собственной судьбе: «царица» и «владычица

духов и воды и огня». Подобно Бунину, автор отмечает двуединую природу своей героини. Цирцея рассказывает читателю о наслаждении опасной и изысканной игрой со стихиями. Улисса или какого-либо другого мужчины в этом стихотворении вообще нет. Цирцея испытывает чувственное и интеллектуальное наслаждение во взаимоотношениях с духами. Она меряется силой со стихиями, а судьбой смертных вообще не озабочена.

Строчки Брюсова необычайно музыкальны. Поэт использует аллитерацию. Слово свист студеного ветра прокатывается по тексту вихрь бесчисленных звуков «с» и «з». Существительное «царица» и имя «Цирцея» созвучны. Соседство слов «чары» и «владычица» способствуют возникновению атмосферы таинственного очарования. Финальная строчка первой части стихотворения полна внутренних рифм: «И туманят, и ранят», всё «больней, всё страшней». «Туманят» созвучно «ранят», а «больней» рифмуется со «страшной».

Исступление доводится до предела к началу второй части. Она занимает всего четыре строчки. Мотивы сладострастия и исступления противопоставлены воле и силе характера героини, позволяющей сохранить власть над стихиями, побеждая собственную неистовую чувственность. Заглянув в бездну, Цирцея Валерия Брюсова удерживается на самом краю. Не ведомы ли античной героине бессмертные пушкинские строки: «Есть упоение в бою и бездны мрачной на краю, и в разъярѣнном океане, средь грозных волн и бурной тьмы...»? Строфы Пушкина ведомы и вняты во всей красе не Цирцее, а всем русскоязычным людям третий век подряд. Свойственное символистам 20 века воспевание стихий и стихийного начала в человеческой душе, безусловно, связано с пушкинской традицией.

У Пушкина, классика русской литературы девятнадцатого века, водная стихия сочетается с тьмой, что естественно в момент бури на море. В стихотворении Валерия Брюсова, творившего на рубеже 19 и 20 вв., сплетаются огонь и вода, стихии, не сочетаемые в природе. Таким образом, поэт подчёркивает волевое начало в облике владычицы острова Эя, усиливая эффект экзотичной, броской, зачарованной яркости картины, вырисовывающейся перед внутренним взором читателя, по воле автора, оказавшегося в фантастическом пространстве мистического волшебства владычицы острова Эя. Цирцея Брюсова далеко не так естественна как бунинская колдунья. Она «литературна», связана не только с древнегреческим мифом, но и с русской поэтической культурой 19 века, изобилующей античными мотивами и образами.

Творчество символистов, русских поэтов серебряного века, соотносится с идеями русского религиозного философа Владимира Соловьёва. В мистическом учении мыслителя именно женское начало является средоточием всемирной воли и стихийной силы. Никого не заманивая в сети, Цирцея сама идёт на риск, сражаясь с духами воды и огня. Она упивается «их восторгом», приказывая довести себя «до истомы», «обессилить». Героине Брюсова подвластны стихии. Древнегреческие мифические герои, совершавшие подвиги, одерживали верх над царями, подчиняли себе зверей и чудовищ, дерзко бросали вызов богам-олимпийцам, но никогда не диктовали свою волю стихиям. А в стихотворении Валерия Брюсова силы вод и огней «дико разрастаются» с соизволения Цирцеи. Владычица острова Эя борется с самой собой.

Внутренним сюжетом стихотворения оказывается преодоление

исступлённой страсти, победа интеллекта и духовной мощи, способности «сохранять свою волю на отмеченной грани и над дерзостной силой сохранять свою власть». Для героини стихотворения опасность возникает в связи с её жаждой исследовать пределы своих возможностей. Именно духовный риск и переход через опасный рубеж доставляет Цирцее наслаждение. Символисты славили слияние с мировыми стихиями. В их поэзии безволие и воля взаимосвязанные, вытекающие друг из друга и дополняющие друг друга категории. В творчестве символистов идеальный надмирный поединок первичен. Земные дела зависят от его исхода. Приобщение к стихиям опасно и благословенно. Предчувствуя грядущие катаклизмы двадцатого столетия, поэты начала века нагнетали в своём творчестве ощущение катастрофичности бытия.

В стихотворении Валерия Брюсова бытовое начало сведено к минимуму. Читателю предоставляется возможность заглянуть в душу волшебницы, напрямую связанную с борением стихий, определяющих, в соответствии с поэтическим космосом русских стихотворцев-символистов, судьбы России да и всего мира в целом. Душевный мир и вселенский космос оказываются взаимопроницаемыми хронотопами, взаимно объясняющими друг друга пространствами, залитыми чудесным сиянием волшебства. Личное и всемирное начала нераздельно слиты воедино таинственной фигурой Цирцеи.

Драматизм и борьба стихийных начал кажутся нам одной из примет предреволюционного времени в России начала двадцатого века. Конечная победа воли и интеллекта представляется одной из особенностей личности самого Валерия Яковлевича Брюсова, замечательного знатока античности, ректора Литературного института, признанного лидера символистов, открывших новую страницу в истории русской лирики.

Луиза Глюк не описывает прелести физически привлекательной Цирцеи, сосредоточившись на её душе. В версии американской поэтессы богиня, обладающая недюжинной внутренней силой, любит и глубоко страдает. В облике Цирцеи сочетаются печаль, достоинство и сила. Она повелевает временем и пространством, обладая способностью явиться в дом в любом уголке земного шара. Появление Цирцеи на Итаке властно приковывает к себе внимание смертной Пенелопы, жены Одиссея-Улисса.

Луиза Глюк «Circe's Grief»

In the end, I made myself
Known to your wife as
A god would, in her own house, in
Ithaca, a voice
Without a body: she
Paused in her weaving, her head turning
First to the right, then left
Though it was hopeless of course
To trace that sound to any
Objective source: I doubt
She will return to her loom

With what she knows now. When
You see her again, tell her
This is how a god says goodbye:
If I am in her head forever
I am in your life forever.

И. Мизрахи «Тоска Цирцеи», перевод стихотворения Луизы Глюк "Circe's Grief"

В конце концов,
как надлежит богине,
явилась в дом к твоей жене я,
на Итаку: голосом
без тела. И она
на миг оторвалась от прялки, сначала
повернувшись вправо, потом налево,
но быстро поняла, что этот звук
не мог бы исходить ни от одной
реальной вещи. Не думаю,
чтобы она вернулась к прялке, зная
то, что теперь знает. Когда
увидишь, наконец, её, скажи, что
так прощаются богини.
И если я всечасно в её думах, я всегда с тобой.

Цирцея Глюк не в силах забыть Одиссея. Её монолог, обращённый к отплывшему на родную Итаку воителю, начинается со слов «In the end».

В удачном переводе И. Мизрахи текст начинается со слова «Наконец». Это свидетельство тоски и душевного дискомфорта. Дочь Гелиоса, бога солнца, понимает причину своего горя. Она не смогла удержать Улисса на Ээе, своём острове. Драматизм взаимоотношений Цирцеи и Одиссея у Глюк вполне сопоставим со схваткой Улисса и Цирцеи у Бунина. Догадаться об этом можно по силе чувства героини. Улисс присутствует в творении Луизы Глюк не в качестве льстеца и хитроумного соперника, а в качестве адресата. К нему, как к равному, прощаясь, обращается Цирцея в своём послании.

Отметим, что этот стихотворный жанр возник ещё во времена античного Рима. Новатором и изобретателем считается Гораций. Некоторые его стихи написаны в форме частных писем. Порой в них упоминаются вопросы, связанные с общественной жизнью или обсуждаются литературные темы. Знаменитыми считаются горациевы "Epistola ad Pisones" ("Ars Poetica").

В творческом наследии Овидия есть целая серия посланий, написанных от лица влюблённых женщин ("Heroides"), а также послание, в котором поэт обращается к императору Августу, к своей жене и дочери ("Ex Ponto"). Бессмертные "Tristia" Овидия, древнеримского поэта, многие филологи относят к жанру посланий. Название означает «печальные» или «грустные».

Русский поэт двадцатого века Осип Мандельштам свой сборник стихов

назвал «Tristia», предполагая вызвать в памяти читателей мысли об Овидии, его славе и изгнании, бессмертном вдохновении и горестной судьбе. Перед нами аллюзия. Поэты часто используют такой приём. Когда Осип Мандельштам о Пенелопе, жене Улисса, символе верности, много лет дожидавшейся на Итаке возвращения мужа с войны, пишет: «Ты помнишь, как долго она вышивала...», он намеренно меняет искусство ткачества на вышивание. Пенелопа ткала днём, а ночью распускала ткань, потянув за ниточку, чтобы утихомирить наглых женихов, рассчитывавших на то, что её муж так и не вернётся домой. Подобным способом нельзя уничтожить вышивку. Поэт, конечно, знал об этом. Заменяв ткачество на вышивание, Мандельштам применил аллюзию (неточную цитату), желая активизировать читательскую память и вызвать в сознании поклонников своего творчества образы героев древнего мифа. Можно сказать, что неточность аллюзии предполагает наличие некоторого «зазора», мысленного пространства, которое читатель заполняет сам, своим воображением и памятью, как бы включаясь в творческий процесс.

В стихотворении Глюк ничего не сказано о том, что Цирцея травница и колдунья. Она могла бы приворожить греческого воина, но не стала этого делать. Монолог Цирцеи исполнен светлой печали и поистине божественного достоинства. Она не снисходит до упрёков, действуя «как надлежит богине» (“As a god wood” в оригинале). Пламя страстей в прошлом, побеждённое разумом и волей. Героиня стихотворения Луизы Глюк не менее интеллектуальна, чем Цирцея Валерия Брюсова. Филологи отмечают в творениях американской поэтессы следы стройной философской системы, намеренно не выраженной в философских категориях. Глюк сосредоточена на писании стихов и эссе, преподавательской деятельности и эстетических вопросах, связанных с психологическими и философскими аспектами творчества.

В эссе “Against Sincerity”, стремясь быть правильно понятой, Луиза Глюк пишет: “our poems are our fingerprints, which They are not”. Читатели ищут в стихах правду чувств. Они её, несомненно, найдут, прежде всего, в лирике исповедального характера. Но надо помнить о том, что лирическая героиня не является автором в полном смысле слова, а поэтические строки не могут быть поняты как «отпечатки пальцев» или дневниковые записи. В стихах возможна своеобразная «ролевая игра», знакомая русскому читателю по творчеству, например, ранней Анны Ахматовой. Попытка полностью отождествить героиню стихотворения с автором ведёт к неверному и оскорбительному прочтению, в результате которого являются на свет высказывания о великой Ахматовой как о «блуднице» или «монашке». Нельзя читать художественную литературу «буквально», выискивая в биографии автора параллели к сюжетам стихотворений.

Между литературой и жизнью, а также автором и лирической героиней есть зазор, дистанция, которую опытный читатель ясно ощущает. Художественное произведение не «учебник жизни», не «руководство к действию». Авторскую глубину и тонкость отображения реальности следует назвать не копией, а откликом, эхом, отзвуком или предчувствием, порой предупреждением, требующим от читательской мысли ответной деликатности и гибкости.

Цирцея в стихотворении Луизы Глюк, мысленно обращаясь к навсегда потерявшему любовнику Одиссею, рассказывает ему о том, что «явилась в дом» к

его жене Пенелопе, ожидающей возвращения мужа на Итаке, где он царствовал до начала Троянской войны. Цирцея не вошла в дом греческого героя. Встреча состоялась в пространстве воображения. Богиня воплотилась в звук, и этот «голос без тела» услышала Пенелопа, жена Улисса. В оригинале "I made myself known". Точный перевод звучит как «подала о себе весть», «позволила себя обнаружить». Явиться можно в реальности, а также в воображении. Перевод достаточно точен. Но в английском тексте всё же сильнее, чем в переводе Мизрахи, чувствуется волевое начало сильного женского характера, божественная сущность гостьи.

Далее следует описание реакции Пенелопы на прозвучавший голос. Жена Улисса, прервав процесс ткачества, удивлённо поворачивает голову то вправо, то влево. В русском переводе сказано без иронии, что Пенелопа, оторвавшись от прялки «лишь на миг», быстро поняла, что звук этот не издаёт ни один из «реальных» предметов в её жилище. Нам кажется, что в стихотворении Луизы Глюк Цирцея смотрит на Пенелопу иронично. Смертная напрасно вертит головой в поисках источника звука потому, что "It was hopeless of course To trace that sound to any Objective source". Богиня с иронией говорит Одиссею, что искать реальный источник звука было «конечно, безнадежно». Брюсовское стихотворение о Цирцее лишено юмора. Ведь юмор не сочетается с экстазом. В творении Бунина чувствуется юмористическое, смеховое начало. Ироничное отношение Цирцеи к смертной Пенелопе вполне ощутимо в оригинальном тексте стихотворения Луизы Глюк.

Цирцея Глюк "doubt" (сомневается) в том, что Пенелопа могла возобновить свою работу, догадавшись о том, что её соперница – богиня. В обоих текстах о догадке Пенелопы поведано иносказательно "With what she knows now" («зная то, что теперь знает»). По одной из версий одним из прародителей Пенелопы был герой Персей, хитростью с помощью зеркала победивший чудовищную медузу Горгону. Пенелопа могла догадаться, почувствовать божественную природу соперницы. По другой версии Пенелопа – спартанка. Женщины Спарты славились свободолюбием и решительностью. В поэме Гомера Пенелопа умна и умеет владеть собой. В версии Глюк Пенелопа догадлива, осторожна и молчалива. Она не произносит ни одного слова. Первая часть стихотворения заканчивается красноречивым жестом и молчанием. Цирцея не снисходит до словесного выяснения отношений со смертной. В сцене воображаемой встречи звучит лишь один голос. Его тайна и сила всецело принадлежат самой богине.

Вторая часть в оригинале вся укладывается в одно предложение. В переводе Мизрахи там, где у Глюк стоит двоеточие, поставлена точка. Синтаксис упрощён, и вторая часть состоит из двух предложений. В английском слова короче, чем в русском языке. Он позволяет итог послания к Улиссу вместить в одну энергичную мелодично звучащую фразу. Можно обратить внимание на то, что автор перевода на русский язык употребляет слово «наконец», напоминающее читателю о начале послания. Этим повтором подчеркивается завершённость монолога Цирцеи. В оригинале «наконец» звучит только в начале послания. Дважды звучит "forever" («навсегда»), свидетельствующее об окончательности и бесповоротности произошедшего. В переводе Мизрахи повторение слова «forever» (навсегда) в последних перекликающихся друг с другом строчках послания нет. «Всечасно» и «всегда» в его варианте точно передают смысл, но

не в силах выразить энергетическую мощь и музыкальность финальных строк оригинала, соответствующих божественной силе, присущей главной героине Луизы Глюк.

“Forever” звучит завораживающе. Слово состоит из шести звуков, три из которых являются гласными (о - е - э). В тройку согласных входят глухой (ф), сонорный (р) и звонкий (в). Последняя буква не даёт звука, она указывает на долготу предшествующего гласного звука «э...». Повтор звонкого певучего слова с тремя гласными, двумя звонкими согласными звуками и длительно звучащим «э...» на конце придаёт особую мелодичность финальным строчкам стихотворения. Перед нами аллитерация, часто встречающаяся в творчестве русских поэтов любого века. Выше мы отмечали наличие аллитерации в стихотворении Валерия Брюсова «Цирцея». Мелодичность усиливается в оригинале стихотворения Луизы Глюк параллелизмом синтаксической конструкции двух последних фраз Цирцеи: “If I am in her head forever I am in your life forever”. (Если я *навечно* неотделима от её мыслей, то я *навечно* неотделима от твоей жизни). Пленительная музыка, энергия и лаконизм стихотворения Луизы Глюк, свидетельствуя об отточенной виртуозности поэтического мастерства автора, восхитительны как песнь, в изначальной тишине прозвучавшая впервые. Стихотворение воспринимается как голос всего человечества на заре его прихода в мир.

Замкнутые каждый в самом себе, безусловно самостоятельные, явственно отграниченные миры внутренней жизни богини Цирцеи, её смертной соперницы Пенелопы и адресата послания Одиссея-Улисса соприкасаются и влияют друг на друга, не растворяясь друг в друге без остатка. Каждый из трёх героев Глюк сохраняет волю и духовную независимость. Незыблемыми остаются категории личного достоинства и морального долга. Небольшая величина стихотворного текста, а также наличие всего трёх героев могли бы создать впечатление камерности и интимности. Но в стихотворении Луизы Глюк дом Одиссея и Пенелопы назван домом, но не обозначен ни один предмет в нём. Не описан даже станок, на котором работает Пенелопа. Речь идет не о предмете, а о процессе ткачества, развёрнутом во времени. Быт и его приметы практически отсутствуют. Происходящая в доме Улисса встреча пронизана вечностью, а каждый из героев наделён своим собственным жизненным и духовным пространством. Богиня пребывает на Эе. Она мысленно отправляет послание Одиссею, чье местонахождение читателю неизвестно. Возможно, он на корабле, плывущем домой. Не исключено, что Улисс уже достиг Итаки и скрывается в хижине своего верного слуги. Точных сведений на этот счёт в тексте стихотворения нет. Известно из античного мифа об Улиссе, о том, что его подданные вначале не узнали Одиссея. Догадались о возвращении царя Итаки вначале лишь старая няня, верный слуга и собака. Реакция Улисса на послание Цирцеи читателям неизвестна. Встреча Улисса с сыном Телемахом, свидание с женой, изгнание наглых женихов в будущем, за гранью стихотворного текста.

В стихотворении читатель находит рассказ о встрече богини и смертной Пенелопы на Итаке, рассказ о которой, в свою очередь, является своего рода посланием, входящим как часть в послание, адресованное богиней Одиссею. Получается, что послание Цирцеи к Улиссу заключает в себе и обрамляет иное послание, описывающее встречу с Пенелопой, женой Одиссея-Улисса. Такая

композиция (послание в послании) напоминает русскоязычному читателю сложную архитектуру знаменитого лермонтовского стихотворения «Сон», в котором одно видение оказывается вписанным в другое видение. Чуткое восприятие течения времени в равной степени свойственно поэтическим манерам великого русского поэта 19 века и нобелевского лауреата из Соединённых штатов Америки 2020 года. Время в их стихотворениях не равно текущему моменту. Отталкиваясь от сиюминутного переживания, оно впадает в вечность с непринуждённой естественностью реки, впадающей в безбрежный океан.

Отдельные небольшие острова (Эя, Итака), переключаясь в подтексте стихотворения со всплывающими из контекста пространствами удалённой Трояды, откуда возвращается после войны Одиссей, и безбрежного океана, который с трудом, подвергаясь гонениям Посейдона, преодолевает на своём пути упорно стремящийся на Итаку Улисс, заставляют внимательного читателя думать о большом мире, ведомом жителям маленькой Греции. Мир античной Греции и других древних государств человек 21 века невольно сравнивает с безграничностью космоса современного человечества. Получается, что поэтический мир стихотворения Луизы Глюк «Цирцея» одновременно мал, интимен и безграничен во времени и пространстве.

Античный миф был поливариантен. В разных частях Греции по-разному принято было излагать истории одних и тех же персонажей. Пенелопа в Беотии значительно отличалась от Пенелопы, о которой певцы и сказители повествовали на Итаке. Характер героини в античном мифе по значимости не сопоставим с характером персонажа социально-психологического романа. Нередко характер смертной зависел от того, какая богиня более почиталась жителями той или иной местности. На Итаке «сильней» была Афина, богиня мудрости. В Беотии Пенелопа ассоциировалась не с Афиной, а с Деметрой, богиней плодородия. Поэтому она вела себя совсем иначе.

Основываясь на одной из версий древней легенды, той, что любили рассказывать на Итаке, Луиза Глюк творит миф двадцать первого столетия, очень женственный, насыщенный дыханием современности, интимный и беграничный во времени и пространстве, сопоставимый по силе и красоте звучания со сказаниями седой древности, мифами античной Греции.

Среди русских версий встречи Одиссея и команды его корабля с Цирцеей есть и саркастические стихотворения. Например, в произведении Льва Друскина восхваляются прелести Цирцеи от лица мужчины, превращённого в свинью. Лишенный разума, он, по версии Друскина, умудрился сохранить не только чувственность, но и поэтический дар.

Некоторые русские версии мифа о встрече Улисса с Цирцеей могут быть сопоставлены со стихотворением Луизы Глюк лишь в силу того, что в них звучат общие мотивы. В рассказе Юнны Мориц об острове Цирцеи члены команды Одиссея, превращённые в свиней, презрительно названы «поросьями». Автор отбрасывает в сторону уважительное именование дикого кабана «вепрем», а также нейтральное слово «свинья». Читателям «поросья» напоминает о поросёнке, маленьком розовом и глупом. Главным героем в стихотворении Юнны Мориц становится Одиссей, настойчиво стремящийся достать «для

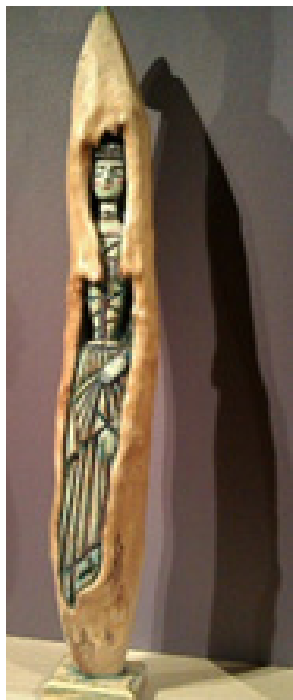
поросей» чудодейственный «напиток-памяти». По мнению автора, утрата памяти ужасна. Если такая хворь охватывает целый народ, неизбежны последствия: нравственное падение, пьянство, «искажение истории», а также полная утрата человеческого самоуважения и национальной гордости. Мориц темпераментно и талантливо, с глубокой горечью пишет об «общем наркозе беспамятства», о «пути в свинарник». Она утверждает, что сказание об острове Цирцеи у Гомера «не имеет срока давности». Эта легенда – «Вечное Теперь».

Мотив памяти, в самом деле, является одним из центральных в поэме Гомера, а также в творении Луизы Глюк. Правда, свиньи в её стихотворении не фигурируют. Речь идёт о взаимопонимании, слиянии внутренних миров Цирцеи и Улисса, о том, что остаётся, в идеале, после затухания неистовства страстей, о взаимном уважении и духовном преодолении неизбежной разлуки. В творчестве Луизы Глюк немало печальных страниц. В них косвенно отразились её тяжёлая болезнь в молодые годы, проблемы родительской семьи, а также два развода американской поэтессы. Можно говорить о мотивах травмы, отчаяния и горечи, а также о преодолении последствий испытанных лирической героиней боли и душевных потрясений. Американская поэтесса мудро советует читателям помнить о том, что «что бы ни произошло в Вашей жизни, если Вы сумели с «этим» что-то «сделать», творчески переработать, то Вы не пережили жизненную катастрофу, не позволили неблагоприятным обстоятельствам сломать Вас. Внутренняя сила автора и её лирических героинь явственно ощутима в стихотворении о Цирцее. Героини её стихотворения «Тоска Цирцеи» отличаются сдержанностью, им свойственна неповторимая грация душевных движений. Богиня никому не угрожает, не мстит сопернице, являясь лишь «голосом без тела». А Пенелопа прерывает работу, чутко уловив присутствие богини. Думается, именно «присутствие» и есть ключевое слово для характеристики поэзии Луизы Глюк. Не зря о творчестве нобелевского лауреата 2020 года литературный критик из США Кэтрин Мур говорит: “Strong presence”. Определение «strong» в нашем контексте непросто перевести на русский язык. Прямой смысл означает «сильное» или «значимое». Нам хотелось бы употребить слово «явственное». Речь идёт о явственном присутствии в поэзии двадцать первого века, а также в реальности нашего времени поистине замечательного по силе и деликатности поэтического голоса, отважно и успешно соединяющего воедино далеко отстоящие друг от друга эпохи античности и современности.

Творения Луизы Глюк и Юнны Мориц резко различаются по тону. Американской поэтессе не свойствен пафос прямой социальной критики. В двадцать первом веке европейцам поневоле нужно расстаться со многими вещами и привычками, какие-то постулаты прошлого переосмысливаются, появляется немало нового в обиходе, взаимоотношениях людей и перспективах человечества. Поэтически выраженный, не лишенный юмора призыв к гармоничному сочетанию нового и старого, новаторства и традиции, а также закреплению баланса отрицания и созидания, по нашему мнению, оказывается весьма актуальным в двадцать первом столетии. Вместо ораторства Луиза Глюк демонстрирует поэтическую силу созидания современного мифа, непринуждённо оживляя у своих читателей память о «бродячих сюжетах» всемирной литературы и античных мифах.

Одним из самых распространённых мотивов мировой литературы является узнавание. Зачастую этому процессу в античной литературе способствовали какие-либо предметы: богатая одежда брошенного дитяти, золотая цепочка, ожерелье из драгоценных камней или заветное кольцо. И вот уже пастушок оказывается знатной персоной, а то и особой царского рода. Выраженная в древнегреческих и древнеримских романах наивная вера в безусловную победу справедливости напоминает об античности как о молодости человеческой культуры.

Аллегория, особенно популярная в поэзии русских акмеистов, а также искусстве постмодернизма, основана на узнавании. В стихотворении «Я изучил науку расставанья...» из сборника «Tristia» Осип Мандельштам писал: «Куда как беден радости язык! Всё было встарь, всё повторится снова, И сладок нам лишь узнаванья миг...».

Во время учёбы в Москве мне довелось побывать на выставке картин и скульптур Александра Тышлера. По воспоминаниям Надежды Мандельштам, жены Осипа Эмильевича Мандельштама, об Александре Григорьевиче Тышлере поэт сказал: «Он то и есть великий художник, гордость своих современников». Высказывание было вызвано посещением выставки работ художника, в самом деле, замечательного, абсолютно ни на кого не похожего. Родился Тышлер в Мелитополе в 1898 году в большой семье потомственного мебельщика, часто работавшего с ольхой. Фамилия «Тышлер» в переводе с немецкого означает «столяр». Тышлер был живописцем и скульптором, способным в области изобразительного искусства сотворить свой собственный миф, насыщенный дыханием древности и, в то же время, пронзительно современный.

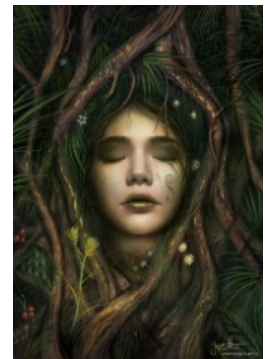

Невозможно забыть пленительную атмосферу грусти и затаённого веселья, нежной и мудрой улыбки, царившую в зале, где были выставлены работы Тышлера. Посетителей окутывала тайна, с детской непосредственностью приглашая поиграть, тешила яркая театральность, успокаивала нота нежной самоиронии. Среди самых поразительных работ была серия друид, древесных духов. Детали человеческого тела (задумчивые лица, прелестные ножки, утончённые длинные руки) сливались с деревом, вырастали из него, передавая изящество, духовность, хрупкость и, одновременно, надёжную силу древесного ствола. В античные времена люди изобрели кариатид, поддерживавших крыши храмов. Стройные тоненькие фигурки Тышлера легко, уверенно несли на миниатюрных головках домики и корабли, ничуть не сгибаясь под их тяжестью.

Верилось, что Александр Тышлер до своего воплощения в гениального художника успел побывать деревом. Его друиды манили, заставляли невольно улыбнуться. Но по спине пробежал холодок. Ведь они жили своей отдельной древесной жизнью, благосклонные к посетителям выставки, но изначально другие, абсолютно не тождественные людям. Дерево, извечный аналог человека со времён зарождения мифов и сказаний северной «Эдды», играло с людьми, притягивало и отталкивало, защищало и само нуждалось в защите со стороны человека.

Соединяя времена, Луиза Глюк не опускается до прямого отождествления. Она чутко улавливает и ясно показывает пределы осознания, ограниченность возможности понять другого человека, дерево или цветок, постичь давно минувшее или предсказать отдалённое будущее.

Из русских поэтов острое ощущение границ возможностей современного человека свойственно Арсению Тарковскому, чьи поэтические строки порой использовал в своих фильмах его сын, знаменитый режиссёр Андрей Тарковский. Арсению Тарковскому свойственно горячее и личностное переживание античных сюжетов. Его лирический герой нередко выражает собственные мысли о жизни и смерти, созидании и творчестве с помощью древнегреческих образов и символов. Излюбленными персонажами стихов Тарковского становятся сатиры, нимфы или героини, бросившие вызов небожителям и пострадавшие в неравной борьбе. Вот как звучит его стихотворение «Дриада».

Я говорю:

Чем стала ты, сестра моя дриада,
В гостеприимном городском раю?
Кто отнял дикую вольность твою?
Где же твои крыла, пленница сада?

Дриада говорит: ножницы в рощу принесла досада,
И зависть выдала, в каком краю
Скрывалась я. Ты видишь - я стою,
Лира немая, музыке не рада.
Не называй меня сестрой своей,
Не выйду я из выгнутых ветвей,
Не перейду в твое хромое тело,
Не обопрись на твои костыли.
Ты не глотнешь от моего удела –
Жить памятью о праздниках земли.
1945-1946

После окончания Второй мировой войны Арсений Тарковский оказался переднеобходимостью всю оставшуюся жизнь ходить на костылях. Поэт разошелся с первой женой и женился на женщине, самоотверженно ухаживавшей за ним в госпитале. Тарковский всю жизнь писал стихи. Но опубликовал их в пожилом возрасте. Поэт зарабатывал, главным образом, переводами. В послевоенные годы экологическое движение в России не имело ещё никакой силы. Но многие русские поэты и писатели любили деревья, чувствуя с ними глубокую связь. По верованиям создателей «Старшей Эдды» в центре мира мощный ясень, дерево священное, у корней которого располагается змей, а вершина уходит в небеса. Древнегерманские народы также ощущали своё родство с деревьями. В традициях еврейского народа отождествление плодоносящего дерева с человеком. Погубить дерево считалось большим грехом. Словом «дриада» древние греки обозначали духов деревьев в целом. Самые известные деревья, по их верованиям, имели собственных духов-покровителей. Например, за яблоневые сады отвечала Мелиада. Дриада же могла говорить от имени всех деревьев.

Стихотворение Тарковского написано в жанре сонета. Оно представляет собой диалог лирического героя и духа деревьев, которую автор называет сестрой. Дерево уцелело в годину бедствий. Оно растёт в городском саду, с иронией названном «раем». Лирический герой чутко улавливает горе нимфы, у которой люди отняли свободу, заперли, обескрылили. Дриада названа «пленницей». В первом четверостишии из четырёх строчек три кончаются вопросительным знаком. Вторая часть, горестная жалоба Дриады, включает в себя десять строк. Четыре из шести начинаются с отрицательной частицы «не». Огорчённая нимфа гневно запрещает называть себя сестрой, отказывается «выйти», показать себя, не желает перейти в хромое тело человека, не хочет «опереться на его костыли». Люди 21 столетия знают, каким жестоким может быть наказание природы. Дриада и лирический герой Тарковского одиноки, но не тождественны, между ними непроходимый рубеж длительного и опасного непонимания. Они не дружелюбны: «Ты не глотнешь от моего удела». Могущественная нимфа владеет богатством, недоступным для человека. Её судьба – «жить памятью о праздниках земли». Тарковский использует параллелизм своеобразно, подчёркивая горькое одиночество лирического героя. Стихотворение звучит как предупреждение.

Античный миф в «Тоске Цирцеи» Луизы Глюк узнаваем и наполнен дыханием современности. Многие воспринимают трагически явления рубежа второго и

Кувшин из
Афинского
национального
археологического
музея. 490-480 гг.
до н. э.

третьего тысячелетий. Тем более удивительна светлая печаль и энергия поэзии Глюк. Павел Полян, переведший «Тоску Цирцеи» на русский язык верлибром, пишет о поэзии Луизы Глюк: «В её голосе — надежда на возможность найти смысл жизни — и это в XXI веке! Для рассказа об этом верлибр с его сбивчивостью, речитативом особенно естественен». В творческом мире Луизы Глюк вообще всё несёт на себе печать естественности и органичности, красоты и гармонии.

Что может человек противопоставить реальности 21 века с её локальными военными столкновениями, угрозой потепления, пандемией? В ответе Луизы Глюк звучит убеждённость в том, что нам стоит признать собственную смертность, смириться с пределами возможностей отдельной личности и человечества в целом, оберегая ценность человечности, воспевая благородство душевных движений, защищая красоту нашей древней культуры и родной природы во имя утверждения неотменимости присутствия человеческого сообщества в космосе третьего тысячелетия.

Внутренняя сила 77-летней седой поэтессы близка сердцам сотен поклонников в Соединённых штатах Америки.

Судя по выражению лица экс-президента США Барака Обамы на фотографии, сделанной во время вручения премии Луизе Глюк, он также в числе её читателей. Присуждение Нобелевской премии свидетельствует о том, что творчество Глюк на рубеже второго и третьего тысячелетий необычайно популярно во всём мире, а чтение, книга и поэзия как символы присутствия человечества во Вселенной незаменимы в 21 столетии.

OGLINDA BAROCULUI MUZICAL - JOHANN SEBASTIAN BACH

JOHANN SEBASTIAN BACH IS THE MIRROR OF BAROQUE

Elena ȚURCAN

Abstract: *The author of this article writes about the exhibition Mirror of Musical Baroque dedicated to the composer Johann Sebastian Bach, on the occasion of the 355th anniversary of his birth. The exhibition presents documents from the collection of the USARB Scientific Library: works in different editions, audiovisual documents, critical monographs in Romanian, Russian and foreign languages, articles from periodicals, appearances in reference sources. The online exhibition illustrates the main stages of his life, career and activity, summarizing the results and achievements of the composer.*

Keywords: *Bach, Johann Sebastian (1685-1750), online exhibition, USARB Scientific Library collection, German composers, Baroque*

Expoziția este un act de valorificare, ce presupune reconstituirea documentală sub formă de cronică evenimentală, portretizarea și punerea în relief a compozitorului german prin fondul Bibliotecii Științifice USARB.

„Imaginea atolului de corali, are - prin Johann Sebastian Bach - deplina împlinire. Pentru că secole de-a rândul s-au suprapus și s-au ramificat corali după corali, sprijinind vederea piscului ce răzbate peste întinsurile mării. Este arta lui Bach, o artă care luminează mereu și mereu universul mistuitor al gânditorilor prin sunete. 21 martie 1685 - se naște la Eisenach (centrul Germaniei) ultimul copil al familiei, Johann Sebastian Bach. Tatăl, Johann Ambrosius Bach, era muzician, iar mama, Maria Elisabeth, născută Lammerhirt, provenea, la rândul ei, dintr-o familie de muzicieni. Generații

întregi înrudite cu familia lui Bach, numărând ca profesii fie profesori, muzicieni, fie clerici sau constructori de instrumente, au lăsat urme notabile în spațiul geografic al Turingiei.” [1]

Expoziția se impune prin date biografice după cum urmează viața și activitatea compozitorului:

1685 - Copilăria, primele lecții de muzică le primește de la tata.

1692 - Învăță la Școala Latină.

1694 - Se bucură puțin de căldura și ambianța muzicală a căminului părintesc. Moare mama. Tatăl se recăsătorește, dar moare la un an.

1695-1700 - Rămas orfan se stabilește la Ohrdruf, la fratele, Johann Christoph, organist. Bazele cântatului la instrumente cu claviatură.

1701-1703 - Datorită frumoasei voci obține bursă la Michaelisschule, contact cu muzica corală a sec. XVII, perfecționează tehnica organistică.

1703 - violonist, curtea Weimar, duce. Vine în contact cu muzica instrumentală italiană.

1703-1707 - organist a Bisericii Noi din Arnstadt. Cântă unei tinere admiratoare! Istoria a avut un final fericit – Maria Barbara i-a devenit soție cu care a avut 7 copii, din care numai 4 au supraviețuit. Compune unele din primele compoziții și celebra „Toccată și Fuga în Re minor”. [2]

1708 - maestru de concerte. Compune celebra Clavecinul bine temperat.

1717 - curtea Anhalt-Cothen. Compune Concertele brandenburgice.

1721 - s-a recăsătorit cu Anna Magdalena Wilcke, o tânără soprană, cu care a avut o lungă căsnicie fericită. Împreună au avut 13 copii.

Toți fiii lui Bach au arătat o deosebită dotare pentru muzică, mulți dintre ei devenind muzicieni consacrați, așa Wilhelm Friedemann Bach, Johann Gottfried Bernhard Bach, Johann Christoph Friedrich Bach, Johann Christian Bach și Carl Philipp Emanuel Bach. Din cei 21 de copii pe care i-a avut, au supraviețuit opt: 4 fete și 4 băieți.

1723 - Cantor, director muzical la biserica St. Thomas.” [3]

1724-1750 - Leipzig, cantor. Numit director muzical al „Collegium musicum”, concerte în aer liber, devine membru al Societății Mizler. În 1749, vederea lui Bach începe să slăbească. Revizuieste fanteziile-coral BWV 651-668 și dictează preludiu-coral „Vor deinen Thron...” [4]

Capodoperele „compozitorului:

VOCAL SIMFONIC: Pasiunea după Ioan, Pasiunea după Matei, Missa în si minor, misse luterane, Oratoriul de Crăciun, Oratoriul de Paști, Magnificat, aproximativ 300 Cantate religioase, 25 de Cantate profane (electorală, cafelei, țărănească, Actus tragicus).

ORGĂ: 144 corale, sonate, concerte, toccate și fugi, Passacaglia.

CLAVECIN: Das wohltemperierte Clavier, șase Suite franceze, Suite engleze, Partite, Invențiuni, Concertul italian, Variațiunile „Goldberg”.

ANSAMBLU INSTRUMENTAL: patru Suite, șase Brandenburgsche Konzerten, Das musicalischer Opfer, șase Sonate pentru vioară solo, Sonate pentru flaut, vioară,

clavecina, Die Kunst der Fuge (17 fugi, patru canoane).” [5]

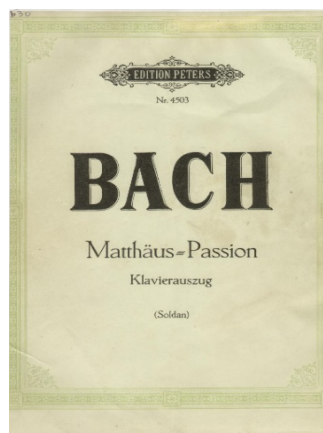
„Operele lui Johann Sebastian Bach au fost clasificate și catalogate în 1950 de muzicologul Wolfgang Schmieder în Catalogul operelor lui Bach: BWV și sunt numerotate ca atare.

Regăsim în expoziție documentele din colecția Bibliotecii Științifice USARB prezente: 11 documente electronice, 21 de documente audiovizuale, 157 documente - opere alese, oratorii, simfonii, cantate, creația pentru orgă, vioară, clavecina (pian), 7 concerte, Clavecina bine temperată : 6 ediții volumul I și 4 ediții volumul II, preludii, partite, fantezii, toccate, suite engleze, suite franceze, repertoriu pentru cor, arii, invențiuni, preludii și fugi, piese pentru baian, acordeon, 8 documente apărute la editura muzicală *Ukraina*.

Bach nu s-a rupt de viața omului și de idealurile sale. Vastitatea și diversitatea temelor bachiene, clocotul mereu viu al muzicii sale îndreptățesc cuvintele lui Beethoven: „Nu pârâu, ci ocean trebuia să se numească” (în germană, *Bach* = pârâu).

„Trăind într-o epocă în care omenirea se afla în pragul noilor împliniri clasice și când aristocrația feudală primea, rând pe rând, lovituri ce-i grăbeau sfârșitul, Bach a asimilat variatele tendințe care se încrucișau în spiritualitatea vremii. Cu uriașa sa forță morală și sevă creatoare, Bach a configurat variate expresii, turnate în perfecte arhitecturi sonore. Ducând la perfecțiune formele plămădite în sec. XVII-lea, Bach exprimă în muzica sa cele mai înalte idei și năzuințe umane.” [6]

„Creația bachiană nu este numai o sinteză artistică a stilurilor muzicale care se încrucișau la începutul secolului al XVIII-lea, ci și o încununare a evoluției muzicii polifonice și un moment de vârf al epocii Barocului. La baza limbajului său muzical stă coralul protestant, cu linii melodice provenite nemijlocit din creația populară. Această rădăcină în arta populară constituie cheia de boltă a expresivității operei sale, în pofida aspectului ei aparent abstract. [3]

„Ca slujitor al bisericii, muzica sa a fost intim legată de serviciile religioase, numeroase pagini fiind mărturii ale profunde sale evlavii. Deși a crezut neștirbit în fericirea vieții veșnice, în creația sa nu a redat omul împăcat, ci omul cu toate îndoielile, cu nesfârșitele sale ispite și căderi. În antiteză, aduce imagini luminoase și înălțătoare, ancorate în neclintita credința a prezenței divine în viața omului.

Fire echilibrată și modestă, el și-a dedicat creația preamăririi lui Dumnezeu și înălțării spirituale a omului. De o smerenie rară, Bach își începea fiecare lucrare cu rugăciunea „lisuse, ajută-mă” și o sfârșea cu inscripția „numai pentru slava lui Dumnezeu”.[7]

77 documente revin sintezei critice: limba română - 33, limbi străine - 7, limba rusă - 37. Compozitorul apare cu 21 prezențe în surse de referință și 17 referințe în publicații periodice.

„Nu-mi lipsește nimic; posed comori întregi! Cum să nu am iluzia atât de liniștitoare a bogăției când, acolo, într-un colț de cameră, se găsește colecția, aproape completă, a operelor lui Bach. Vedeți cât sunt de bogat! Cu câte m-a copleșit soarta! Niciodată Enescu nu-și alcătua un program fără să includă măcar o sonată de Bach sau ceva din aceeași sferă spirituală...” [8]

Sfârșitul omului, după ce își recăpătase brusc, dar pentru scurtă vreme, vederea, se consumă în ziua de 28 iulie, 1750... A fost înmormântat în Johanniskirche în timpul celui de-al Doilea Război Mondial reîngropat în incinta bisericii sf. Toma.

„Prezența artistului Bach în istoria muzicii, culturii universale, o scurtă privire înapoi pune în lumină ideile parcurse. Viața sa a început trist - viață de copil orfan, s-a desfășurat modest și s-a sfârșit tragic, cu totală orbire. Bun soț, bun tată, bun lutheran, bun profesor. Și muzicianul? Cu această calitate începe clocotul mistuitor. Organistul nu-și găsește liniștea decât în fața colosului care-i talmăcește gândirea; ea își caută echilibrul în forma de fugă - condusă de cea mai logică organizare dintre toate câte au existat în evoluția artei polifonice. Fuga devine refugiul salvator, trăiește intens, uitând de tot ce e durere - fizică sau morală, uitând și de menirea muzicii, integrându-se în lumea nemărginită a sunetelor și, poate, făcându-și testamentul pentru a ni-l lăsa nouă, tuturor.” [9]

S-au scurs cei 355 de ani... compozitorul este prezent în sculptură, mărci poștale, internet.

„Ca toate geniile umanității, el se ridică deasupra epocii sale, creația sa fiind atotprezentă, depășind timpul și spațiul, ca orice permanentă a spiritului uman. Plin de fervoare creștină și generozitate umană, trăind în permanentă comuniune cu

divinitatea, Bach și-a închinat viața și opera Creatorului divin și celor mai înălțătoare idealuri întru desăvârșirea umană...[10]

Meritul fundamental al Bibliotecii Științifice e acela de a umple golurile din istoria culturală universală și națională.

Bibliografie:

1. ȘTEFĂNESCU, Ioana. *O istorie a muzicii universale*. București : Ed. Fundației Culturale Române, 1995. Vol. 1 : De la Orfeu la Bach, pp. 407. ISBN 973-9155-54-5.
2. *Ibidem*, pag. 410.
3. *Ibidem*, pag. 411.
4. CONSTANTINESCU, Grigore. *O călătorie prin istoria muzicii*. București : Ed. Didactică și Pedagogică, 2008, pp. 62-64. ISBN 978-973-30-2387-6.
5. PASCU, George. *Carte de istorie a muzicii*. Iași : Vasiliana'98, 2012. 658 p. ISBN 978-973-116-263-8.
6. PETZOLDT, Richard. *Johann Sebastian Bach: viata in imagini*. Bucuresti : Ed. Muzicală a U.C. din R.P.R., 1962. 32 p.
7. RĂDULESCU, Antigona. *Johann Sebastian Bach*. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 2010. 134 p. ISBN 978-973-30-2711-9.
8. DOROȘ, Vasile. *George Enescu în constelația muzicii universale*. București: RAO, 2005, pp. 88-97. ISBN 973-576-810-0.
9. ȘTEFĂNESCU, Ioana. *O istorie a muzicii universale*. București : Ed. Fundației Culturale Române, 1995. Vol. 1 : De la Orfeu la Bach, p. 481. ISBN 973-9155-54-5.
10. CONSTANTINESCU, Grigore. *O călătorie prin istoria muzicii*. București : Ed. Didactică și Pedagogică, 2008, pp. 62-64. ISBN 978-973-30-2387-6.

CZU [821.161.1.09"19"(092)]

РУССКИЙ СФИНКС: КОНСТАНТИН ГЕОРГИЕВИЧ ПАУСТОВСКИЙ

RUSSIAN SPHINX: KONSTANTIN GEORGIEVICH PAUSTOVSKY

Марина ШУЛЬМАН

Abstract: *The article is about Konstantin Paustovsky, a famous Russian writer. Many of his short stories and literary portraits are masterpieces. His name is connected with beauty of Russian landscape and charming Russian language. Paustovsky's interpretation of homeland's nature is equated with „The Pearl” by Vrubel and interpretation of Grieg's musik is compared with Erzya sculpture portrait of Grieg musik.*

Keywords: *literary language, dialectisms, Russian nature, literary portrait, literary landscape, Konstantin Paustovsky, Edvard Grieg, Alexander Grinevsky (Grin), Vrubel Mikhail, Stepan Erzya (Nefedov), short story*

Дело художника – рождать радость Константин Паустовский

Константин Георгиевич Паустовский (1892 - 1968) родился в Москве. В юные годы ему пришлось немало странствовать по России. Он любил природу и считал, что «поэзия странствий», сочетаясь с «неприкрашенной реальностью», способствует творчеству. Особенно нравились писателю леса и реки Мещеры. Константин Паустовский считал, что прелести среднерусской природы он обязан рождением многих своих книг: «Самое большое, простое и бесхитростное счастье я нашёл в лесном Мещерском краю. Счастье близости к своей земле, сосредоточенности и внутренней свободы, любимых дум и напряжённого труда. Средней России – и только ей – я обязан большинством написанных мною вещей».

Проза Константина Георгиевича Паустовского была настолько популярна в России во второй половине двадцатого века, что отдельные его произведения были внесены в школьную программу по русской литературе. Восприятие представителей разных поколений значительно отличается, поэтому почётное включение образцов творчества того или иного писателя в число произведений, обязательных для знакомства, является одновременно своеобразным испытанием качества художественного слова. Подростки нередко скрытны и застенчивы. Не каждый из них склонен публично рассуждать о лирических произведениях. А ведь рассказы Константина Паустовского были введены в программу именно в качестве образцов пейзажной и лирической прозы. Нетрудно представить себе, что какому-либо любителю детективов в новеллах Паустовского не хватает остроты действия, язык кажется слишком правильным,

без вкраплений молодёжного сленга, а общий тон повествования излишне взволнованным и несколько сентиментальным. При всём этом люди самых разных возрастов, искренне увлечённые чтением рассказов и эссе Паустовского, не переводятся не только в России. Они есть во всём мире.

Среди поклонников его творчества, например, Марлен Дитрих, которую никак нельзя назвать женщиной со слабым характером. Вот отрывок из её книги воспоминаний «Размышления» о Паустовском: «Он писал романтично, но просто, без прикрас. Я не уверена, что он известен в Америке, но однажды «его откроют». Он – лучший из тех русских писателей, кого я знаю». Конечно, Марлен Дитрих не познакомилась в 1964 году с Платоновым, которого считали чудачком, не представили Солженицыну или Шаламову, выпущенным из лагеря, не организовали встречу с Василием Гроссманом, чей роман «Жизнь и судьба» деятели КГБ считали уничтоженным. Ошибочно, к счастью. Вероятно, эти писатели и их творения произвели бы впечатление на знаменитую Марлен Дитрих, но, я уверена: её мнение о личности и творчестве Паустовского ничуть не изменилось бы. У Паустовского был свой особенный дар, неповторимый почерк, отличное чувство меры и прекрасное чувство юмора. В его произведениях есть мечта, есть идиллия, но не бывает никогда тупости или приторности. Для того, чтобы писать «романтично, но просто» надо обладать каким-то секретом, быть замечательным стилистом, виртуозом своего дела.

В 2010 году в Одессе, городе, где ценят шутку и романтику, среди скульптур Литературного музея появился сфинкс работы Олега Черноиванова, изображающий в образе персонажа египетской мифологии русского автора Константина Паустовского.

Валерий Добужинский, работавший в качестве литературного секретаря у Паустовского, писал о его общественном облике: Паустовский «ухитрился не вступить в партию, не подписать ни единого письма или обращения, клеймящего кого-нибудь. Он изо всех сил пытался остаться и поэтому остался самим собой». Писатель не был никогда диссидентом, борцом с режимом, но обладал здравым смыслом, а также запасом разумной осторожности. Когда острое политическое чутьё подсказывало ему, что поступок может грозить неприятностями, но не крахом, не потерей свободы, кого-либо или чего-либо очень ценного, Паустовский умел идти на риск. Он вёл себя как порядочный человек. На позорном суде над писателями Даниэлем и Синявским совместно с Корнеем Чуковским Константин Паустовский дал положительные отзывы об их творчестве. В 1965 году он ходатайствовал о предоставлении квартиры в Москве Александру Солженицыну.

В 1950 году вышел в свет литературный альманах. Константин Паустовский входил в редакционный комитет этого издания демократического толка. Он писал: «...впервые мне посчастливилось почувствовать себя человеком, при-

частным к подлинному общественному делу, когда я стал членом редколлегии альманаха «Литературная Москва». Вышли два выпуска. Статьи и материалы были раскритикованы. Выход в свет третьего выпуска альманаха был запрещён.

В 1961 году в Тарусе, где некоторое время жил Паустовский, любивший природу тех мест, решено было выпустить в свет литературно-художественный сборник «Тарусские страницы».

Демократически настроенные представители русской интеллигенции, обрадованные хрущевской «оттепелью», надеялись, что удалённость от центра послужит спасительной страховкой от пристального внимания властей. В сборнике были опубликованы стихи Бориса Слуцкого и Давида Самойлова, Наума Коржавина и погибшего на войне Павла Когана, стихотворения Николая Заболоцкого, вернувшегося из лагеря. Большая подборка стихов Марины Цветаевой, покончившей с собой во время войны в Елабуге, также появилась на страницах сборника. Георгий, сын Марины Ивановны Цветаевой, погиб на фронте, а дочь Ариадна вернулась из лагеря уже после смерти матери. В отдел прозы литературно-художественного сборника «Тарусские страницы» были включены повесть Булата Окуджавы «Будь здоров, школяр!», три рассказа Юрия Казакова, впоследствии награждённого премией во Франции, повесть Бориса Балтера «Трое из нашего города» («До свидания, мальчики»), горькие воспоминания Надежды Мандельштам, жены замечательного поэта Осипа Мандельштама, погибшего в лагере, а также очерк Фриды Вигдоровой «Глаза пустые и глаза волшебные». Из книги «Золотая роза» Паустовского были выбраны именно воспоминания об эмигранте Бунине.

Читатели оценили издание по достоинству, а начальство приступило к «оргвыводам». Директору Калужского книжного издательства был объявлен строгий выговор, Р. Левиту, главного редактора издательства, уволили. Сборник был рассмотрен на заседании Бюро ЦК КПСС, готовилось специальное постановление, отменённое после личной беседы Константина Георгиевича Паустовского с Никитой Сергеевичем Хрущёвым (1884-1971), лидером Советского Союза в те далёкие годы. Константин Григорьевич остро переживал крах надежд, связанных с политической «оттепелью», творческий взлёт и возвращение скванности, несвободы во всех областях жизни родной страны. Наверное, в уме коренного москвича, честного человека и хорошего писателя нежность и горечь нерасторжимо слились в звучании названия небольшого русского городка. По завещанию Константина Георгиевича Паустовского могила его находится в Тарусе, на берегу речки Таруски.

Паустовский не только стремился остаться порядочным человеком. Писатель до самого конца жизни заботился о культурном уровне населения родной страны. Людям моего поколения памятни спектакли знаменитого «Театра на Таганке» в Москве. Юрий Любимов, главный режиссёр этого театра, был талантлив, обладал умением притягивать к себе яркие личности, коих немало было в России в мире театра во второй половине двадцатого столетия. Зрители навсегда запомнили игру Владимира Высоцкого, Николая Губенко, Валерия Золотухина, Ивана Бортника, Леонида Филатова. Любимов нередко проявлял смелость, позволяя себе намёки, звучавшие политически остро и злободневно. Театр неоднократно собирались закрыть.

Узнав о решении снять Юрия Любимого с поста главного режиссёра «Театра на Таганке», Константин Георгиевич Паустовский написал письмо Председателю Совета Министров СССР Алексею Николаевичу Косыгину (1904-1980) в поддержку режиссёра Юрия Любимого. В телефонном разговоре писатель сказал: «С вами говорит умирающий Паустовский. Я умоляю вас не губить культурные ценности нашей страны. Если вы снимете Любимого, распадётся театр, погибнет большое дело». Немногие люди способны незадолго до смерти думать не только о грядущей судьбе своих родичей и наследстве, но и о духовности, культуре, литературе или театральном деле.

Авторитет Паустовского в России был весьма велик. Достаточно сказать, что он заведовал кафедрой литературного мастерства и более десяти лет вёл семинар в Литературном институте имени М. Горького. Талант от бога. Научить ему невозможно, но можно поделиться опытом, помочь талантливому человеку отграничить свой талант, а также сообщить начинающему писателю знания о некоторых приёмах и особенностях литературного творчества. Среди учеников Константина Паустовского были замечательные писатели: Владимир Тендряков, Григорий Бакланов, Юрий Трифонов и др.

Инна Гофф, посещавшая семинар Паустовского, вспоминала: «Он умел создать особую, таинственно-прекрасную атмосферу творчества». Помимо романов и повестей («Кара-Бугаз», «Колхида», «Черное море», «Созвездие гончих псов», «Северная повесть»), а также рассказов («Корзина с еловыми шишками» о Григе, «Наедине с осенью», «Михайловские рощи»)

Паустовский оставил нам целую серию мастерски написанных литературных портретов («Оскар Уайльд», «Эдгар По», «Дядя Гиляй» о Гиляровском), написал немало литературно-критических эссе, создал замечательную книгу, названную «Золотой розой».

Книга о писательском мастерстве глубока, личностна и, в то же время, написана удивительно просто. Она совершенно не похожа на перечень дидактических выкладок и риторических сентенций. Содержание «Золотой розы» Паустовского составляют эссе, написанные очень ярким живым литературным языком. Некоторые из них можно отнести к жанру мемуаров. Другие походят на короткие рассказы с вкраплениями размышлений о литературном мастерстве в целом, а также тонким анализом художественных достижений того или иного писателя, искренне почитаемого автором книги.

«Золотая роза» может помочь читателю подняться на новый уровень глубины понимания художественного произведения, а любому, пытающемуся что-либо написать, предложить бесценные советы, научить работать над текстом. Коротко и доступно говорит Паустовский об особенностях мышления писателя: об умении из разнообразия и мусора жизни вычленивать драгоценные пылинки романтики и доброты, о способности увидеть красоту в обыденном, о «чувстве призвания», которое нельзя заменить ничем, «ни трезвым расчётом, ни литературным опытом», о том, что в любом тексте должно быть ясно выражено

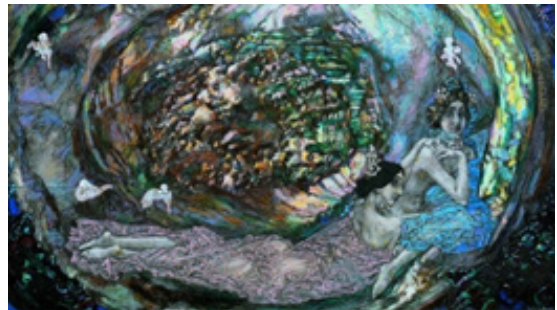

авторское отношение к происходящему.

Писатель щедро делится собственным опытом, рассказывая об упорной работе над своим первым рассказом. Паустовский искренне описывает трудноуловимый момент зарождения замысла, а также историю возникновения повести «Кара-Бугаз», говорит о возможном «бунте героев». Он мудро различает необходимость изучения географических особенностей местности, карт, исторических фактов, введения в текст познавательных моментов и накопление жизненного опыта. О последнем Паустовский говорит, что никогда не собирал, не записывал специально. Он обладал обширным жизненным опытом и умением понимать людей. Писатели «живут, страдают, думают, радуются, участвуют в больших и малых событиях». Пережитое остаётся в их душах как бесценный источник вдохновения. Не зря глава, в которой Паустовский говорит об этом, называется «Зарубки на сердце». Глубина переживания и острота мысли обеспечивают масштаб незаурядной личности творца, придавая вес и неповторимость его творениям.

Огромное значение имеет язык. У Паустовского чувством языка наделены многие герои. Например, лесник обращает внимание на то, что слова «родник», «родина» и «народ» в русском языке однокоренные, родственные. Он говорит: «Родник родит реку, а река льётся, течёт через всю родину, кормит народ». Паустовский хорошо знал природу родной страны и живо ощущал связь между нею и русским языком. Ни у кого я не встречала такого подробного перечня названий дождей. А ведь писатель ещё и объясняет почему именно так, а не иначе называется определённый «вид дождя». Дождик «спорый» отличается быстротой. Он падает с силой, «отвесно». Его капли выбивают на речке углубление «маленькую водяную чашу», в которой происходит настоящее чудо: «Капля блестит» на дне чаши. Она «похожа на жемчуг». Мне вспомнилась картина русского символиста Михаила Врубеля. У истоков замысла художника была раковина, подаренная ему М. Волошиным, поэтом и художником. Раковина была покрыта слоем перламутра. Его завораживающее мерцание Врубелю удалось передать при помощи изысканно прекрасных линий и тщательного отбора оттенков синих, зелёных и сиреневых красок.

На картине в сияющем таинственном многоцветье изображена раковина жемчужины. В её глубине угадываются две утончённо прекрасные женские фигуры. Врубель образно показал единство природы, таинственную взаимосвязь неорганического и живого органического миров, хрупкость и одухотворённость красоты. У Константина Паустовского, при явственной разнице стилей, с той же силой убедительности и удивительной простотой выражения дано через язык единство природного начала и людей, населяющих Русь. А чего стоит «стеклянный» звук дождя, по силе которого можно догадаться, по утверждению автора, «набирает ли дождь силу или стихает». «Сонный» грибной дождь у

Паустовского мелок, тёпл, без звона. Он «шепчет что-то своё, усыпительное, и чуть заметно возится в кустах, будто трогает мягкой лапкой то один лист, то другой». Точно у каждого дождика имеется не только своё название, неповторимое звучание (стеклянный звук или мягкий шелест), но и собственный особенный характер.

Об утренних и вечерних зорях Паустовский пишет замечательно, тонко различая закат солнца и вечернюю зарю, которая после захода солнца «овладевает меркнувшим небом, разликает по нему множество красок – от червонного золота до бирюзы – и медленно переходит в поздние сумерки и в ночь». Язык у Паустовского литературен, чист, но не бесцветен. Он выразителен, полон образов, не чуждается простонародных названий и выражений.

В главе «Случай в магазине Альшванга речь идёт о старом корректоре, спасшем рассказ начинающего писателя. У автора был талант, но текст его произведения казался недоработанным. Молодые члены редколлегии только руками разводили, не желая связываться с писателем, у которого был вспыльчивый характер. Старый корректор исправил текст, не изменив в нём ни одного слова. Старик проработал всю ночь. Паустовский пишет: «Я прочёл рассказ и онемел. Это была прозрачная литая проза... От прежней скомканности и словесного разброда не осталось и тени. При этом действительно не было выброшено или прибавлено ни одного слова». Корректор сказал: «...расставил правильно все знаки препинания... Особенно тщательно я расставил точки. И абзацы. Это великая вещь, милый мой. Ещё Пушкин говорил о знаках препинания. Они существуют, чтобы выделить мысль, привести слова в правильное соотношение и дать фразе лёгкость и правильное звучание. Знаки препинания – это как нотные знаки. Они твёрдо держат текст и не дают ему рассыпаться».

Соотношением и сочетанием слов занимается синтаксис. Знаки препинания изучает пунктуация. Они расставляются по-разному в разных языках, и, в самом деле, значат очень много. Бывает специфическое употребление знаков препинания. Например, в области библиографического описания. Специфическую расстановку знаков препинания знают, главным образом, профессионалы: библиографы, библиотекари, многие преподаватели.

языковые правила расстановки знаков препинания обязан знать каждый носитель языка. Без знания правил расстановки знаков препинания не только рассказ, невозможно написать письмо, составить сообщение или sms, достойно написать диктант.

Виктор Некрасов, эмигрировавший из России во Францию, познакомился с Константином Паустовским в Москве, а по дружились писатели уже во Франции, где Некрасов стал добровольным гидом Константина Георгиевича. В книге «Месяц во Франции» Некрасов писал о том, что уже немолодой Паустовский, болевший астмой, всё ещё сохранил «молодую жажду» новых впечатлений. Оказавшись в Авиньоне, он

часами «бродил среди тесно прижавшихся друг к другу средневековых домов... карабкался по извилистым, в древних булыжниках, крутым подъёмам «кардинальского» Вильнёв-лез-Авиньона». Константин Георгиевич «всё хотел видеть». Писатель «ничего не записывал, не фотографировал...не заглядывал в путеводитель

– просто наслаждался. Красотой, древностью, тишиной». Есть авторы, которых интересуют природа зла, феномен безобразного, абсурд и гротеск. Если бы не очень хороший вкус от природы, не эта чуткость к прекрасному, да ещё умение говорить просто о сложном, книга «Золотая роза», не потерявшая своего значения до сих пор, не появилась бы на свет и не стала бы популярной. Виктор Некрасов, зачинатель так называемой «лейтенантской прозы» с её «окопной правдой» на русской почве, увидел в облике Константина Георгиевича самое главное. Паустовский в природе, архитектуре, в произведениях художественной литературы искал красоту, умел её увидеть и передать свои впечатления читателям кристально чистым русским языком.

Обратим внимание на пронизательное высказывание одного русского писателя о другом мастере художественного слова: «Самое интересное в рассказах Паустовского - это, безусловно, люди. Видел он их, знаменитых и не знаменитых...великое множество и в каждом умел найти что-то своё, особенное... кое-что он даже и придумывал, присочинял, но придумывал это художник, человек талантливый, поэтому получалось хорошо и интересно». Вспомним описание дождей, городов и животных, рассказ из «Золотой розы» о работе старого корректора. Под пером Паустовского, не утрачивая своей общности, узнаваемости, все явления природы, животные и люди становятся особенными, единственными в своём роде. Писатель нередко старался воссоздать облик того или иного литературного классика или своего современника. Один из его литературных портретов повествует об Александре Грине.

Литературный портрет начинается с воспоминания о первой встрече гимназиста Паустовского с творчеством Грина. Константин Паустовский купил дешёвое издание из серии «Универсальной библиотеки». Эти небольшого формата книжки печатались петитом (мелким шрифтом) в жёлтой обложке. Стоили они дёшево. Среди авторов преобладали фамилии иностранных писателей. Паустовский пишет, что русских писателей «Универсальная библиотека» печатала только в виде исключения». Рассказ Грина «Синий каскад

Теллури» и был таким исключением. Паустовский, подобно многим русским читателям, решил, что автор рассказа – иностранец.

Далее следует обширный (20 строк) фрагмент из рассказа «Корабли в Лиссе». Отрывок этот пересказать просто невозможно. В нём говорится о выдуманном Грином портовом городе. Этот порт вырос на скалах и холмах, отличался обилием мостов, лесенок и узких тропинок. Прямых улиц в Лиссе не было. Южный городок полон зелени, разноязычных голосов, пения, отголосков эха и цветочного аромата. В Лиссе есть гавань, рынки и множество лодок. Не только звуки, но и цвета воображаемого города тщательно отобраны Грином: жёлтый камень, синяя тень, зелёная вода. Особый характер Лисса, его нерегулярность, естественность и яркость переданы блеском «пламенных глаз женщин», «яркостью платьев» и «магнетическим пожаром звёзд». В городе всё необычно: «веерообразная тень», «крылатое утро», «смеющиеся голоса лодок». Даже грязная гавань сравнивается с «молодым трубочистом». Без долгих и нудных рассуждений о романтизме и романтике Паустовский заставляет читателя сразу ощутить неповторимый вкус и аромат прозы Грина. Понятна реакция юного гимназиста, будущего писателя: «Я читал... читал, не отрываясь, пока не прочёл до конца эту причудливую, как сон, необыкновенную книгу».

К «исключительности» прозы Грина добавляется её «причудливость». Хороший текст всегда активизирует память. Паустовский высказывает гипотезу: воображаемый Лисс вырос из впечатлений, полученных в общении с людьми и созерцании пейзажей реального города. Гриновский Лисс связан с Севастополем. Узнав о том, что Грин – русский, Паустовский не удивился. В

его сознании этот автор был кровно связан с иными писателями-черноморцами. К ним Паустовский относил Катаева, поэта Багрицкого и многих других. Мне посчастливилось посетить Севастополь. Город был напоён солнцем, населён весёлыми и доброжелательными жителями, прорезан горными узкими улочками с опасными поворотами. Я нигде не ела таких сочных персиков, не видела такого сияющего синевой моря. Самым сильным впечатлением был древний Херсонес. Недаром Грин упоминает «живописные трещины старых стен». Мне хочется думать, что гипотеза Паустовского верна, и «чудесный Лисс», в самом деле, связан с древним Севастополем. Порт Лисс у Грина отличается «бестолковостью». Грин пишет о городе любовно и иронично, точно о своём приятеле. Юный Паустовский нашёл всю «весёлую путаницу Севастополя» на страницах Грина. Он с удовольствием цитирует прелестную матросскую песенку, выдуманную Грином. Сияние звезды (Южный крест), первый ветер, одушевлённый компас, молитва и надежда уместились всего в четырёх строчках:

Южный крест там сияет вдали.
С первым ветром проснётся компас.
Бог, храня корабли,
Да помилует нас!

Слово компас у Грина звучит с ударением на последнем слоге, как это

принято у моряков.

А после песни следует «опьянение». Особое! Рассказы Грина «опьяняли, как душистый воздух, что сбивает нас с ног после чада душных городов». Опьянение писателя того же рода, что у Маяковского: «Я хочу одной отравы – пить и пить стихи». Константин Паустовский упивается красотой гриновской прозы, точно стихами. На этот раз речь идёт не о воспоминаниях юного гимназиста, не о мыслительном усилии хорошего критика, способного представить литературному миру достаточно интересную убедительно звучащую гипотезу. Перед нами драгоценное признание мастера, всецело увлечённого чтением чужого рассказа, не утратившего с годами живости восприятия, способности к чувственному освоению прелестного русского слова, умеющего поэтично выразить своё восхищение сочной яркостью гриновской фразы. И никакой низменной ревности или зависти тут нет. Есть глубина восприятия, радость читательского сотворчества, благодарность творцу за чужой мощный и нежный дар. Объясняя свою мысль, Паустовский перечисляет «причины» опьянения. В одном ряду оказываются конкретные вещи и абстрактные понятия: вино, солнечное сверкание, беззаботная радость, щедрость жизни и, наконец, «чувство высокого». В плане эмоциональном в данной точке текст литературного портрета достигает вершины.

Чувство меры удерживает Паустовского от нагнетания восторженных эпитетов. Психологически верно после высочайшей оценки творчества писателя сказать о тяготах его жизни. Константин Георгиевич пишет, что ему, прошедшему в прошлом нелёгкую жизненную школу, всё же было непонятно «как этот замкнутый и избитый невзгодами человек пронёс через мучительное существование великий дар мощного и чистого воображения, веру в человека и застенчивую улыбку». В рассказах самого Паустовского немало смешных сценок, но он не был комиком, сатириком или мастером гротеска. Именно улыбка, а не приступ безудержного хохота выражает его отношение к русской природе, родному языку, соотечественникам. Упоминание улыбки в описании той или иной личности говорит о том, что автор чувствовал неподдельную душевную близость к писателю, художнику или композитору, о которых он писал в воспоминаниях, рассказах или литературных портретах.

Причисляя Грина к писателям-черноморцам, Паустовский решительно устраняет проблему «нерусскости» Грина, связанную с наличием иностранных имён, названий, таинственных ландшафтов и выдуманных городов в его романах и рассказах. Паустовский высказывает гипотезу о связи Севастополя и Лисса. Проблему соотношения тяжкой жизни автора и совершенства его творческого дара решить невозможно. Паустовский и не пытается это сделать. Он лишь мудро, на уровне подтекста, намекает на один из возможных вариантов решения сложнейшей психологической задачи. Он цитирует самого Грина, говорившего о своей способности видеть «облачный пейзаж над дрянью и мусором невысоких построек». Талантливых людей немало, особенности их дарований бесконечно разнообразны. Одна из особенностей – способность к творческому взлёту, связанная с умением оторваться от мелочей и тягот реальной жизни. В поддержку такого понимания таланта Грина Паустовский приводит цитату Жюль Ренана, французского писателя: «Моя родина – там, где проплывают самые прекрасные

облака». В просторе синевы Чёрного моря, омывающего Крым, белый парус плывущего на удалённой черте горизонта судна, напоминает облако. Роман «Блестящий мир» посвящён небу и полёту, а множество романов, повестей и рассказов Грина связано с морем. Достаточно вспомнить «Бегущую по волнам», «Золотую цепь» и «Алые паруса».

Жанр этого произведения Грин определил как «феерию». Паустовский называет «Алые паруса» поэмой в прозе и утверждает, что одного этого произведения было бы довольно для того, чтобы считать Александра Грина замечательным писателем.

Недаром в двадцать первом веке по инициативе выпускников в Петербурге ориентировочно 18-25 июня отмечается «Праздник «Алых парусов».

Впервые празднование состоялось 27 июня 1968 года. В 1979 году мероприятие отменили. Празднование возобновилось в 2005 году. Для торжества стараются выбрать самую светлую белую ночь. Правительство Петербурга, банк «Россия», а также «Пятый канал» стали организаторами последнего торжества.

Константин Георгиевич Паустовский заканчивает литературный портрет Александра Грина следующей фразой: «Будущее, к которому мы стремимся, родилось из непобедимого человеческого свойства – умения мечтать и любить». В остросюжетной новелле «Синий каскад Теллури», упоминаемой в самом начале литературного портрета, интрига развёртывается как пружина. Там фигурируют устрашающее пари, город, чьи жители поражены чумой и преисполнены страха, погони на суше и на воде, пальба из корабельных орудий и ружейная стрельба. На фоне стремительно разворачивающихся событий происходит переоценка ценностей. Авантюрист, рискующий жизнью ради того, чтобы добыть и вывезти из города карты и материалы о таинственном источнике, встречает девушку. Изотта отважно соглашается за плату вывезти героя новеллы из города, перехитрив судно, осуществляющее карантин. В рискованной ситуации расчётливой и отчаянной борьбы за жизнь мужчина дивится отваге и выносливости юной девушки. Он просит её стать его спутницей, но гордая Изотта напоминает ему о том, что целью приезда были карта и материалы о Теллури, а мысль о ней пришал ему в голову «между прочим». Охваченный неожиданно вспыхнувшей любовью, герой новеллы швыряет в кусты документы, добытые с риском для жизни, чтобы Изотта поверила в искренность и силу его чувства. Грин показывает зарождение любви своеобразно, но очень убедительно. Цепочки следов Изотты и её спутника вначале идут на расстоянии друг от друга. Затем расстояние всё уменьшается. В конце рассказа и в начале общего пути любящих цепочки их следов идут рядом. Грин защищал мечту и верил в любовь. В этом Паустовский, конечно, прав.

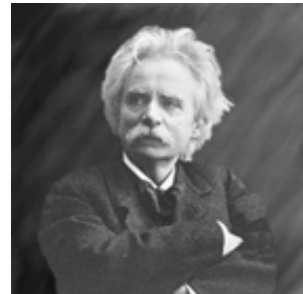
В маленький по размеру литературный портрет (всего 96 строк) автор сумел вместить полемику, гипотезу, три выразительные цитаты, интеллектуальное и чувственное восхищение словом Грина, сожаление о невзгодах и тяготах жизни этого писателя, а также общую оценку творческого дара Грина. На уровне мотивов

композицию текста можно считать колыбельной. Мотивы будущего, мечты и любви, являясь основными мотивами рассказа «Синий каскад Теллури», упомянутого вначале, вновь возвращают мысли внимательного читателя к первым строкам литературного портрета. Язык Паустовского, рассказывающего о Грине, лишен нравоучительной назидательности. Он полон жизни, силы и изящества, выражая глубокую благодарность писателю за создание прекрасных новелл о волшебной стране, которую можно назвать «Гринландией».

Помимо романов, Паустовский и сам писал рассказы. Нередко это были новеллы о знаменитых людях искусства. Причём далеко не только о писателях. Одна из лучших новелл Константина Георгиевича называется «Корзина с еловыми шишками».

Великий норвежский музыкант является и действует на страницах рассказа перед внутренним взором читателя. Первая фраза новеллы звучит просто, но является весьма ёмкой: «Композитор Эдвард Григ проводил осень в лесах около Бергана». Автор называет одного из героев повествования, указывает место действия и время года. Почему же, если перед нами рассказ о Григе, нельзя назвать композитора главным героем произведения? Потому, что такое утверждение нельзя признать верным. Сопоставив содержание четырёх частей новеллы, вслушавшись в ритм прозы Паустовского, вчитавшись в диалоги героев рассказа, мы убедимся в том, что главным героем новеллы является не композитор Эдвард Григ, а его музыка. За внешней простотой повествования скрываются весьма серьёзные размышления писателя о сути творчества, личности творца, музыке как искусстве, проветляющем человеческую душу, а также о восприятии музыкальной пьесы молодой слушательницей, от природы наделённой музыкальным слухом и чувством прекрасного.

Первая сцена новеллы развёртывается в горном лесу, расположенном около моря. В нём много тумана, слышится отдалённый гул моря, и растут пряди зелёного мха. Вся атмосфера напоминает сказку. Упоминается ещё весёлое эхо, похожее на птицу пересмешника, готовое любой звук «подхватить» и «швырнуть... через скалы». В названии птицы на уровне подтекста уже звучит сдержанный смех. Пейзаж завершается рассуждением о хрупкости золотых осиновых листьев, которые «дрожат даже от птичьего свиста».

Гуляя в лесу, Григ встречает маленькую девочку с двумя косичками. Дочку лесника зовут Дагни. Она собирает еловые шишки. Григ сожалеет о том, что ему нечего подарить ребёнку. Дагни доверчиво рассказывает незнакомому человеку о старой маминной кукле и показывает, как кукла закрывает глаза. Старый композитор тронут детской доверчивостью. Он обещает девочке сделать ей подарок через десять лет. Дагни не хочет так долго ждать. Григ досадливо ворчит как обычный взрослый, попавший в неловкое положение в присутствии ребёнка. Он советует Дагни учиться терпению. Композитор помогает девочке донести тяжёлую корзину и спрашивает, как зовут её отца. Предлагая посетить дом лесника, девочка перечисляет нехитрые богатства: «У нас есть вышитая скатерть, рыжий кот и стеклянная лодка». Григ решает, что написав музыку, навеянную этой

встречей, он прикажет напечатать на заглавном листе: «Дагни Педерсен – дочери лесника Хагерупа Педерсена, когда ей исполнится восемнадцать лет».

Никто не знает точно, как зарождается замысел художественного произведения. В новелле Паустовского у истока лежит сложное переживание встречи старого композитора с маленькой девочкой в сказочном приморском горном лесу. Неловкость Грига в финале разговора с Дагни перекликается со смущением девочки при встрече с незнакомым взрослым в начале разговора. Автор пишет, что Дагни не испугалась оттого, что глаза у незнакомца «смеялись». Это замечание развивает мотив смеха в подтексте рассказа, уже прозвучавший в слове «пересмешник». Девочка с косичками мила, она нравится композитору. Творческий импульс рождается из сказочности северного леса, доброты Грига, не умеющего разговаривать с детьми, обоюдного смущения в момент контакта старости и детства, наконец, затаённого смеха, разлитого в природе и осознанного не героями, а автором и читателями, которым Паустовский предлагает поверить именно в его версию встречи Грига и Дагни. Достоверно известно, что посвящение музыкальной пьесы Грига дочери лесника реально существует. Никому не известно, какой была встреча. Паустовский как художник увидел её и показал своим читателям как сказку в сказке.

Вторая часть истории Грига и Дагни переносит читателей в город Берген в дом композитора, о котором говорили, что он «похож на жилище дровосека». В самом деле, Григ очень строг. Он аскетичен в быту. В доме нет ничего лишнего. Композитор убрал мягкую мебель, ковры и портьеры, способные приглушить звучание музыки. Он оставил только диван. Сидя на нём, друзья слушают музыку Грига. Стены в доме выкрашены в белый цвет. Автор новеллы говорит, что человек с воображением мог услышать в этих стенах северную сагу океанского рокота или «песню девочки, баюкающей свою куклу». Больше месяца композитор сочинял музыкальную пьесу для Дагни. В воображении Грига ему навстречу бежит зеленоглазая девушка. Задыхаясь от радости, сияя, она обнимает старика и благодарит его. Композитор говорит то, что не смог сказать при встрече в лесу: «Ты как солнце. Ты – белая ночь с её загадочным светом. Ты – счастье. Ты – блеск зари. От твоего голоса вздрагивает сердце». Григ благословляет молодость, воплощённую в образе Дагни, а также всё, что радует юную девушку. Сознывая приближение старости, он считает себя счастливым оттого, что отдал людям талант, свою музыку. Наигрывая на рояле, Григ сочиняет музыку в одиночестве, но его игру слышат слушатели, которые не могут попасть в концертный зал. Среди них синицы, загулявшие всхлипывающие матросы, прачка, вытирающая ладонью покрасневшие глаза, сверчок, подглядывающий в щелку, снег, замедляющий полёт ради того, чтобы «послушать звон, лившийся ручьями из дома», и босая Золушка, улыбающаяся своим хрустальным туфелькам. Они вздрагивали как сказочные живые существа. Сталкиваясь друг с другом, туфельки издавали тихий звук «в ответ на аккорды, долетавшие из комнаты Грига». Паустовский утверждает, что сердцу старого композитора мнение этих наивных слушателей было дороже оценок нарядных посетителей официальных концертов. Фрагмент представляет собой замечательный образец лирической прозы. С бытовым аскетизмом Грига связано ощущение суровости жизни в северной стране, а с его отношением к маленькой дочке лесника в повествование Паустовского входят нежность,

улыбка, затаённый смех и благословение.

С первой частью отрывок связан многими нитями. Например, рокот океана, слышный в музыке Грига, напоминает о шуме морского прибоя в горном лесу у моря, хрустальные туфельки Золушки заставляют вспомнить стеклянную лодочку отца Дагни, а трепетное внимание снега, остановившегося в воздухе, «чтобы послушать звон музыки» родствен дрожи осинового листвя, «дрожащих даже от птичьего свиста». Сердце композитора вздрагивает от звука голоса юной девушки. Из текста уходит цвет золотых листьев щедрой осенней природы. Белому цвету стен жилища Грига соответствует цвет падающего снега. Настала зима. Могущество воображения Грига таково, что белый становится цветом, который не ассоциируется с обесцвеченностью и ли старостью. Он напоминает о распустившемся на сердце девушки цветке, наполняющим «всё её существо благоуханием весны». Посреди зимы творческое усилие рисует весну и показывает читателям ликующую юность. Музыка Грига пронизана радостным настроением. Оно побеждает горечь, как весна побеждает зиму. Переплетение мотивов в подтексте максимально приближает прозаический фрагмент к звучанию музыкального отрывка. Мотивы объединяют части новеллы, превращая текст в единое целое.

Третья часть рассказа наиболее прозаична. Девушка отправилась в столицу к тётке, театральной портнихе. Дагни живо интересуется театром. Повествовательное начало преобладает над изобразительным. Автор новеллы рассказывает о Дагни, превратившейся в стройную девушку с тяжёлыми золотыми косами. Они роскошны и естественны, как естественны золотистые оттенки осенних листьев. Тётка с мужем уговаривают племянницу посетить концерт.

Последняя часть новеллы повествует о концерте. В честь восемнадцатилетия Дагни тётка с мужем уговорили племянницу надеть строгое чёрное бархатное платье, эффектно подчёркивающее её расцветающую красоту, и отправиться в концертный зал. Нильс, муж тетушки, сказал жене: «Дагни так хороша, будто идёт на первое свидание». Девушка ещё не знала, что её ждёт свидание с музыкальной пьесой Грига, посвящённой ей. Игра симфонического оркестра вызвала в воображении Дагни множество картин, «похожих на сны». Узнав, что знаменитая пьеса посвящена ей, девушка не в силах сдержать слёзы.

Поборов волнение, Дагни услышала песню пастушеского рожка на заре. На этот звук «чуть вздрогнув, откликается струнный оркестр». Пересказать словами классическую музыку невозможно. Паустовский этого и не делает. Он передаёт впечатление от музыки Грига, используя для этого свежесть восприятия юной девушки, чьё волнение усилено узнаванием. В звуках симфонического оркестра Дагни узнаёт родной лес, многократно слышанное незатейливое пение рожка, свист птиц, «ауканье детей», мощный шум морского прибоя. Впечатлительной девушке кажется, что она ощущает порыв свежего северного ветра, видит, как ожили стеклянные кораблики, храбро отправившись в морское путешествие. Она вспоминает встречу с седым человеком, обещавшим ей подарок. Дагни догадывается: «Это был Эдвард Григ, волшебник и великий музыкант!... Так вот тот подарок, что он обещал сделать через десять лет!»

В тексте новеллы вновь появляется мотив солнца. Паустовский сравнива-

ет с ним доброту. Музыка зовёт девушку в чудесную страну, где «солнце горит как корона в волосах сказочной доброй волшебницы». В воображении Дагни звучит знакомый голос. Он говорит: «Ты – счастье! Ты – блеск зари!» Девушке в порыве благодарности хочется прижаться «мокрой от слёз щекой к щеке» стареющего Грига и поблагодарить великого композитора, открывшего перед ней дверь в мир классической музыки за то, что он «не забыл её, за его щедрость». В финале новеллы счастливая Дагни говорит: «Слушай, жизнь, я люблю тебя». Услышав смех племянницы, Нильс думает, что «жизнь Дагни не пройдёт даром».

Новелла Паустовского говорит опреласной музыке Грига, о юном довери к жизни, о радости узнавания родной страны, о долгой жизни детских впечатлений. Текст пронизан мотивами красоты, доброты, трепетной взволнованности. Если действие первой части развёртывается в реальном лесу, то уже во второй части автор уводит читателей в страну воображения. Здесь царствует творчество великого Грига. В последней части рассказа юная Дагни, следуя за музыкой, попадает в творческую лабораторию композитора, вспоминая свою встречу с ним десять лет назад. Старика и ребёнка объединяют чистота помыслов, яркость восприятия, сила воображения, а также великая способность отвечать богу, жизни и людям не бесконечной жадностью и злобной завистью, а искренней благодарностью и душевной щедростью. Музыка норвежского композитора тесно связана с природой родной суровой Норвегии. Само по себе название страны означает «северный путь». Музыка Грига, могучая и трепетная, мужественная и сказочная, наделена неповторимым своеобразием. Вот каким увидел лик григовской музыки

Степан Нефёдов (Эрьзя), замечательный скульптор, работавший по дереву в России, во Франции и Аргентине. В его произведении дух музыки Грига воплощён в строгой красоте женского лица с классически правильными чертами. Неподвижность лица контрастирует с копной волос, раздуваемых ветром. Рокот морского прибоя часто слышится в музыке норвежского композитора. Отзвук его улавливается и в тексте новеллы Паустовского, посвящённой Григу. Для стиля Эрьзи характерно противопоставление гладко отполированных поверхностей и необработанных фрагментов композиции. Гладкость прекрасного женского лица, неожиданно возникающего перед взором зрителей на фоне хаоса раздуваемых ветром волос, отлично передаёт драматизм и музыкальный напор, сочетающиеся с волшебной сказочностью и мелодичностью творений Грига.

Сопоставление литературного портрета Александра Грина и рассказа об Эдварде Григе позволяет осознать принадлежность двух текстов к разным жанрам: литературному портрету и рассказу. Именно этим объясняется то, что Грин не действует на страницах произведения Паустовского, а Эдвард Григ является одним из действующих лиц новеллы. Однако, главным героем рассказа «Корзина с еловыми шишками» я бы назвала не Грига или обаятельную Дагни Педерсен, а музыку норвежского композитора. Встреча с ней потрясает душу

дочери лесника сильнее, чем встреча с самим композитором. В музыке Грига дышит как бы очищенная от тягот обычной жизни, связанных с одиночеством и аскетизмом, высокая душа великого норвежца, открывающая новую страницу в жизни юной Дагни. Язык Паустовского в новелле чист и ярок. Никаких просторечных наименований здесь нет, много эпитетов и поэтических сравнений. В новелле нет гипотез и доказательств какой-либо конкретной точки зрения. Перед нами художественная версия такого развития событий, которое могло привести к появлению дарственной надписи на обложке партитуры симфонической пьесы Грига. Общий тон повествования в литературном портрете несколько более сдержанный. Текст новеллы организован музыкально. Он поэтичен и отличается взволнованной приподнятостью тона, что соответствует юному возрасту героини «Корзины с еловыми шишками», а также тому потрясению, которое испытала Дагни при первом соприкосновении с симфонической музыкой великого Грига.

Как символы прозы и судьбы Паустовского звучат названия «Мещера», «Пра», «Таруса». Единство природы и человека выражено Паустовским через язык с удивительной силой и простотой. Его язык чист, литературен и ярок, с вкраплениями просторечных выражений, поэтических эпитетов и образных выражений. Реки в новеллах Паустовского бегут, каждая в своём ритме, леса дышат, а дождики походят на сказочных живых существ с неповторимым звучанием капель и собственным характером.

Сопоставления литературного портрета Александра Грина и рассказа о музыке Эдварда Грига «Корзина с еловыми шишками» выявило принадлежность текстов к разным жанрам. Поэтому Грин не является литературным персонажем, а Грига можно назвать одним из героев новеллы. Она является художественной версией встречи норвежского композитора с дочерью лесника, в результате которой у Грига зародился замысел его замечательной симфонической пьесы, посвящённой Дагни Педерсен. В новелле нет гипотез и доказательств какой бы то ни было точки зрения. Рассказ о Григе организован музыкально и отличается взволнованностью тона. В небольшой литературный портрет Паустовский включил собственную гипотезу о близости городов Лисса и Севастополя, три цитаты и неподдельное восхищение богатством воображения, а также совершенством языка писателя Александра Грина.

«Золотая роза» - одна из вершин творчества Паустовского. Книга о чувстве призвания, особенностях писательского мышления, а также опыте практической работы прозаика, раскрывающая тайны мастерства, не потеряла своего значения и в двадцать первом веке.

Четыре раза выдвигали Константина Паустовского на получение Нобелевской премии по литературе, но премия так и не была получена писателем. Она была присуждена Михаилу Шолохову в 1965, Мигелю Астуриасу в 1967 году. В 1968 году Паустовский был вновь выдвинут на получение Нобелевской премии. Он умер до принятия окончательного решения. Осмелимся утверждать, что творчество Паустовского было популярно не только в советской России. В литературоведческий обиход была введена телеграмма замечательного стилиста Ивана Бунина. Писатель был так предан родной литературе, что следил за её развитием, находясь в эмиграции. Рассказ Паустовского «Корчма на Брагинке» оценена классиком русской литературы двадцатого века очень высоко. Приведём

текст бунинской телеграммы: «Дорогой брат! Я прочёл ваш рассказ «Корчма на Брагинке» и хочу Вам сказать о той редкой радости, которую испытал я: если исключить последнюю фразу этого рассказа («под занавес»), он принадлежит к наилучшим рассказам русской литературы. Привет, всего доброго! Иван Бунин. 15.IX.1947».

Автору настоящей работы хочется обратить внимание читателей на упоминание «радости». Это слово возвращает нас к эпиграфу: «Дело художника – рождать радость». Автором высказывания является Константин Паустовский, русский писатель, интерес к творчеству которого не угас и в двадцать первом веке.

ВЫВОДЫ:

1. Творчество Константина Паустовского отличается жанровым разнообразием (роман, повесть, рассказ, литературный портрет, воспоминания и др.), а также тонким пониманием особенностей любого из избранных автором жанров.
2. Читателя произведений Паустовского ждёт встреча не только с ясным русским литературным языком, но и с вкраплениями просторечных слов, диалектизмов, а также элементов профессиональных жаргонов. При этом языковое чутье и безупречное чувство меры позволяло писателю создавать тексты, звучавшие удивительно гармонично и выразительно.
3. В деятельности Константина Григорьевича Паустовского много часов и дней было отдано огранке чужих писательских талантов. «Секреты мастерства» раскрываются также в «Золотой розе», чтение которой поможет воспитать в себе вдумчивого читателя или развить природный талант рассказчика.
4. Любовь к Родине у Константина Григорьевича Паустовского выражалась в стремлении сохранить культурное достояние нации, а также в защите того или иного деятеля культуры от преследований. Не будучи по характеру и темпераменту борцом или диссидентом, Паустовский немало сделал для развития культуры родной страны.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА:

1. ДИТРИХ, МАРЛЕН. *Размышления* / Марлен Дитрих. – Москва : Искусство, 138 р.
2. ИЗМАЙЛОВ, АЛЬБЕРТ ФЁДОРОВИЧ. *Наедине с Паустовским*: К. Г. Паустовский – прозаик, публицист, критик, драматург / Альберт Фёдорович Измайлов, Андрей Фёдорович Иезуитов. – Ленинград: Наука, 1990. – 136 р.

CZU [821.135.1.09"19"(092)]

**ROMANUL „MOROMEȚII” DE MARIN PREDA DIN COLECȚIA BIBLIOTECII
ȘTIINȚIFICE USARB LA A 65 ANIVERSARE**

*THE NOVEL „MOROMEȚII”(„THE MOROMETE FAMILY”) BY MARIN PREDA
IN THE USARB SCIENTIFIC LIBRARY COLLECTION*

Natalia LUCHIANCIUC, Olga DASCAL

Abstract: *This article is a tribute to the work of Marin Preda „Morometii”(„The Moromete Family”, 65 years since publication). In the reading room no. 2 Philological Sciences and Mediateque were organized exhibitions with several editions of the novel on this occasion. From the volumes on display we find out about Ilie Moromete, the hero of the novel and his peasant dignity crushed by deep changes brought about by capitalism, industrialization, „the obsessive decade” of the 1950s and finally communism.*

Keywords: *Marin Preda, novel, Moromeții, exhibition, USARB Scientific Library, CD, electronic resource, artistic film*

Motto

*Nu ideile în sine sunt interesante, ci oamenii care le poartă și le trăiesc.”
(Marin Preda)*

Marin Preda (n. 5 august 1922, Siliștea-Gumești, județul Teleorman - d. 16 mai 1980, Mogoșoaia) a fost un nuvelist, romancier, scriitor și director de editură română cu o conștiință călită însoțită de dârzenie, ambiție, care nu și-a trădat niciodată talentul, vocația și, mai cu seama rădăcinile, fiindcă datorită lor a ajuns un scriitor care ne reprezintă.

El a fost acela care a donat literaturii române capodopera „Moromeții”, care anul acesta își sărbătorește aniversarea de 65 de ani de la publicare. Cu acest prilej, în Biblioteca Științifică (sala de lectură nr. 2 Științe Filologice și Mediateca), au fost organizate expoziții tematice, în care au fost expuse documente scrise și electronice acestui roman jubiliar și o gamă largă de documente critice: antologii, albume, publicații periodice, dicționare de critică literară ce reflectă viața, opera și activitatea autorului.

Colecția BȘ USARB dispune de mai multe ediții a romanului „Moromeții” din diferiți ani de publicare, editate la mai multe edituri prestigioase din România (Editura de Stat pentru literatură și artă; Editura Minerva, Editura 100+1 Gramar, Editura Cartea Românească, Editura Albatros, Editura Curtea Veche Publ., Editura Cartex Serv.), începând cu 1955 – (anul în care a văzut

lumina zilei romanul) până la anul 2009 (cel mai nou an de ediție).

„Moromeții” de Marin Preda este un roman postbelic, realist, o specie a genului

epic, cu un număr mare de personaje principale, conflicte și planuri narrative; un roman obiectiv ce se axează pe prezentarea satului românesc din Câmpia Dunării, care trece prin numeroase prefaceri sociale dar și destrămarea familiei tradiționale țărănești și are la bază firul epic al unor schițe precedente: „O adunare liniștită”, „Salcâmul”. Modelul de la care a pornit Preda în vederea constituirii eroului central, Ilie Moromete, a fost chiar tatăl său, autorul mărturisind: „eroul preferat, Moromete, care a existat în realitate, a fost tatăl meu.” Cadrul desfășurării acțiunii este, de asemenea, satul natal al lui Preda, Siliștea-Gumești din județul Teleorman, o locație reală, ridicată la rangul de simbol literar. Titlul redă numele familiei prezentate în roman, ai cărei membri sunt reprezentanții clasei țărănești, surprinși de prefacerile sociale din preajma celui de-al doilea război mondial. Personajele din Moromeții, în frunte cu Ilie Moromete au rămas emblematice pentru literatura română, exact ca replicile lui Preda: „Numai păcatele nu te lasă să dormi,” „Dacă dragoste nu e, nimic nu e”, „Eu îmi caut eul meu!”. Romanul a rămas a fi o operă de excepție, ce seamănă cu o sursă de lumină ce roiesc în jurul ei ca fluturii în jurul felinarelor.

În anul 1988 a apărut și ecranizarea romanului, în regia lui Stere Gulea, imaginile filmului fiind de asemenea de o forță extraordinară. Urmărind reacțiile criticilor după apariția peliculei lui Stere Gulea, se va vedea că mulți dintre ei sunt puțin încurcați în a se exprima despre noua producție. La momentul acela, filme despre țărani existau. Unul dintre prototipurile impuse de literatură era *Ion*, al lui Liviu Rebreanu, ecranizat în 1979. „*Moromeții*” mă emoționează foarte tare. Când zic „*Moromeții*” zic actorie și mi se pare, cantitativ, cel mai important film românesc din acest punct de vedere (Cristi Puiu). Filmul *Moromeții* era însă sec din punct de vedere propagandistic. Faptul că nu sunt folosite de propagandă numeroase realități descrise în roman – că modificările sociale din anii interbelici au afectat țărănimea, că efectele crizei economice din 1929-1933 au

fost resimțite din plin de țăranul care trăia în anii de dinaintea celui de-al doilea război mondial, că evenimentele și transformările politice radicalizau până și viața sătească, ajungând să escaladeze în violențe – denotă o cu totul altă viziune artistică decât cea recomandată de partid și de liderul acestuia. În colecția Mediatecii 10 CD-uri cu filmul „Moromeții” (1987) în regia lui Stere Gulea; director de producție: A. Vasile ; muz.: C. Tăutu; imaginea: V. Drăgan a fost achiziționată din donația impresionantă de documente publicate la editura ICR, Fundația Academia Civică, Fundația Europeană Titulescu, Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului, Poesis oferită de Academicianul Valeriu Matei, Directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău.

Pelicula „Moromeții”(1987), în regia lui Stere Gulea avându-l în rolul principal pe Victor Rebengiuc, ar fi putut deveni un vârf de lance al propagandei comuniste, date fiind o serie de elemente care distrug familia țăărănească tradițională, prezente în romanul lui Marin Preda. În schimb, „proiectul” a eșuat lamentabil pentru sistemul de atunci într-o capodoperă artistică a cinematografului românesc.

Filmul este conceput pentru un public contemporan care nu a trecut prin comunism și care este familiar sau măcar informat corect despre evenimentele desfășurate înainte de 23 august 1944. Din acest motiv, *Moromeții* a fost greu de „criticat” la momentul apariției. Cele două planuri recurente de interpretare critică folosite la acel moment au fost cel spiritual, contemplativ, artistic, și cel epico-elogiativ la adresa lui Marin Preda. Criticul Tudor Caranfil îi oferea o notă aparte lui Ilie Moromete, în interpretarea lui Victor Rebengiuc, „zguduitor în tăcerile sale, deși excesiv de cerebral”.

Firul epic al poveștii lui Marin Preda este respectat de pelicula lui Stere Gulea. Pe fondul unor mutații sociale, care se vor dovedi ireversibile, filmul urmărește destrămarea unei familii țăărănești tradiționale. Încercarea autoritară și disperată a capului familiei, Ilie Moromete, de a ține pe loc această realitate, eșuează. Cu transformarea lui Moromete, începută la finalul filmului, dispare un prototip social care a reprezentat secole de-a rândul societatea românească și, de asemenea, se pierde și o identitate.

Deși multe dintre lucruri ar fi putut să servească bine partidul, ca atacuri indirecte la regimul burghezo-moșieresc, pelicula s-a dorit a fi un film de artă. Din acest motiv s-a apelat la tehnica alb-negru, care impregnează cu atenție jocul de lumini și umbre în mințile spectatorilor. Totuși, filmările nu au fost lipsite de peripeții. Stere Gulea a fost întrebă la puțin timp după lansarea filmului de ce a ales satul Talpa din Teleorman, și nu Siliștea Gumești (localitatea de baștină a lui Ilie Moromete).

Răspunsul regizorului reflectă tocmai acea schimbare, marcată de film: „Pentru simplul fapt că actuala configurație a satului de baștină al scriitorului (pentru romanul **Moromeții**, Marin Preda îl are ca model pe tatăl său, Tudor Călărașu) nu mai are nimic de-a face cu satul descris de el. Chiar Marin Preda spune în **Imposibila întoarcere**: „... ăsta nu e satul meu”. După ce am văzut mai multe sate, am ales – pentru filmare – satul Talpa, tot din Teleorman”.

Problema cea mai mare a fost reprezentată de alegerea actorului care să-l interpreteze pe Ilie Moromete. Inițial, Stere Gulea a vrut să-l distribuie pe Gheorghe Dinică în rolul lui Moromete, iar Victor Rebengiuc trebuia să fie Dumitru al lui Nae. Însă Dinică a refuzat și Gulea a tot căutat o soluție salvatoare. „Poate Gheorghe Dinică l-ar fi abordat altfel pe Ilie Moromete, cu o ironie mai acidă. Însă dramatismul pe care îl are personajul în filmul meu este dramatismul pe care i l-a dat Rebengiuc”, a povestit regizorul. Pe cât de firească pare această alegere pentru spectatori, pe atât de bizară a fost ea

pentru citadinul Victor Rebengiuc, care era pus în situația să întruchipeze arhetipul țăranului român, în condițiile în care prima sa legătură cu țăranii era reprezentată de bunicul actorului: „Bunicul nu era țăran, dar era prima generație venită la oraș, un fel de Paraschiv”. Cum a reușit atunci Victor Rebengiuc să fie Ilie Moromete? A uitat că personajul pe care trebuie să-l interpreteze este țăran: „Am fost sărac de dimineața până seara... Nu știu cum e ăla un țăran, așa că am

uitat că era vorba de un țăran. Am jucat numai un om care are probleme. Necazurile lui Moromete cu familia, cu recolta, cu foncierea, cu Nilă, cu Paraschiv, cu Catrina, cu Bălosu, cu salcâmul sunt problemele unui om și ele trebuiau rezolvate. Am uitat cu desăvârșire că Ilie Moromete este prototipul țăranului român. L-am jucat cum am știut mai bine pe Moromete, un om cu o familie grea și cu probleme”. Sărăcia locuitorilor și problemele lui Ilie Moromete au devenit, astfel, factorii catalizatori care l-au marcat pe actor și și-au pus amprenta asupra imaginii lui Ilie din film. Și, deși la începutul filmărilor Rebengiuc a fugit la București, ulterior, rolul i-a devenit foarte drag. Se pare că Leopoldina Bălănuță a avut o contribuție la întoarcerea actorului la „locul faptei”; ea a fost cea care l-a convins să-și ducă rolul până la capăt.

Prin originalitatea operelor sale și stilul inconfundabil al scriiturii, Preda este considerat de criticii literari un adevărat fenomen. Viața scriitorului a fost la fel de fascinantă ca și opera lăsată moștenire.

Referințe bibliografice:

1. COROIU, Constantin. Un „Țăran enorm rătăcit la oraș”. Tinerețea lui Marin Preda. In: *Convorbiri literare*, 2019, An. 151, nr. 9 (285), pp.114-116.
1. *Pregătire de nota 10 pentru Bacalaureat* [online]. Disponibil: <https://10laromana.ro/morometii-m-preda/>
2. *Replici memorabile din Moromeții, de Marin Preda* [online]. Disponibil: <http://www.anidescoala.ro/divertisment/distractie/citate-celebree/replici-memorabile-din-morometii-de-marin-preda/>
3. SPIRIDON, Monica. *Omul supt vremii*. București: Ed. Cartea Românească, 1993, p. 90.
4. UNGHEANU, M. Argument. In: *Marin Preda*. București: Ed. Eminescu, 1976, pp. 5 – 11.

CZU [025.177]

DOCUMENTE GRAFICE ÎN COLECȚIA MIRCEA FILIP

GRAPHIC DOCUMENTS IN THE MIRCEA FILIP COLLECTION

Elena CRISTIAN

Abstract: *The article aims to inform users about the graphic documents located in Mircea Filip's Collection, integrated in 2016 in the USARB Scientific Library Collection. Graphic documents stand out additionally and include intuitive teaching materials, portraits, reproductions, albums, artistically illustrated where the image takes up more space than the text.*

Keywords: *USARB Scientific Library, graphic documents, plastic art reproductions, albums, graphic arts, "Mircea Filip" collection*

În Biblioteca Științifică USARB, anul 2016, a fost organizată Colecția „Mircea Filip”. Colecția numără peste 1 200 de documente din diverse domenii, cu acces liber la raft, în sala de împrumut nr. 1 Documente științifice/beletristică. Prin Asociația ASTRA, Despărțământul „Mihail Kogălniceanu” Iași, președinte Areta Moșu, în august 2020, Colecția Mircea Filip s-a îmbogățit cu un lot valuros de carte din biblioteca familiei. O contribuție deosebită la completarea colecției au constituit documentele grafice. În documentele grafice imaginea ocupă mai mult spațiu decât textul (reproduceri de artă plastică, stampe, gravuri, fotografii, pictură și grafică). Aceste publicații se impun printr-o prezentare deosebită. Extrem de variate sunt albumele de artă, reproduceri de artă, însumând lucrări din domeniile artelor. Printre ele sunt: albume din seria „Colecția de Artă”, „Comori de artă din România”, „Clasicii Picturii Universale”, „Colecțiile Cotidianul Civilizației”, reproduceri, cărți poștale, cataloage, zilele Patrimoniului, enciclopedii și dicționare de artă.

Deosebit de interesante se dovedesc a fi lucrările:

- Doamnele artelor frumoase românești afirmate interbelic de Cristea Ioana și Aura Popescu, 2004, texte în limba română, franceză și engleză. Monografia cuprinde o imagine a locului pe care femeile-artist l-au ocupat în istoria artelor plastice - pictură, grafică și sculptură. Albumul deține un autograf prețios: *Distinsei noastre colege Cezara Mucenic. Cele mai alese gânduri și constantă prețuire din partea autorilor acestui album. Ioana Cristea, Aura Popescu 09.06.2015.*
- Muzeul Universității Naționale de Arte București, director de proiect, Cătălin Bălescu, 2008. Prezentul volum readuce în atenția cititorului/vizitatorului o realitate culturală prea puțin cunoscută: Muzeul Universității Naționale de Arte din București. Muzeul a fost înființat cu ocazia sărbătoririi celor 100 de ani de la deschiderea primei Școli de Belle Arte din București (1864), prestigios lăcaș de învățământ și important centru de cultură, educație, promovare.
- Civilizații antice : Asia : China – Indonezia / Patrimoniul Cultural Universal UNESCO, 2004. Fascinante mărturii ale marilor civilizații, de la impresionanta armată de teracotă a primului împărat al dinastiei Qin, la gigantul Buddha

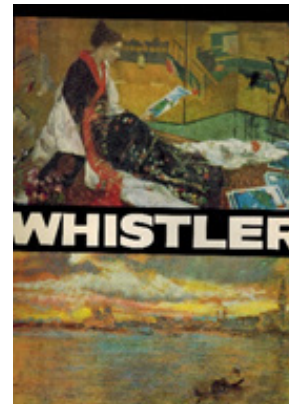
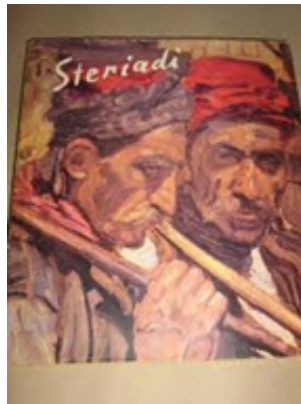

din Leshan (China), de la monumentele din Nara, capitala antică a dinastiei Tang (Japonia) și până la Lumbini (Nepal), acolo unde s-a născut Buddha. 100 de locuri de văzut într-o viață.

- Le Vésinet, modèles français d'urbanisme paysager: 1858-1930,1989. Albumul prezintă orașul Le Vésinet, creat – 1858, care este cu adevărat un peisaj urban de un fel nou, o utopie realizată.

De remarcat sunt albumele din Colecția *Clasicii Picturii Universale*, care informează despre creația marilor măeștri ai picturii universale: Frans Hals / antologie de texte și imagini (1978); Jean Al. Steriadi / note și reproduceri; Whistler / text și picturi.

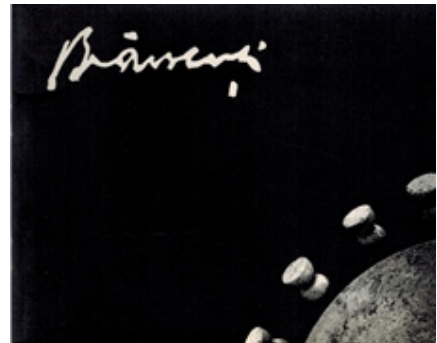
Dintre cele mai importante lucrări menționăm:

- Mănăstirea Probota (denumirea veche Mănăstirea Pobrata) o mănăstire ortodoxă, construită în anul 1530 în satul Probota (în prezent în orașul Dolhasca din județul Suceava) de către domnitorul Petru Rareș cu 80 de ilustrații.
- Arta Brâncovenească. Prima lucrare de acest fel închinată artei brâncovenești, este rodul colaborării dintre istoricul de artă Vasile Drăguț și artistul fotograf Nicolae Săndulescu. Cartea conține autograful: *D-șoarei Cezara! Alături particip la bucuria aniversării Dumneavoastră Nicolae Săndulescu 20-VI-1973.*
- Tratat de sculptură de Constantin Baraschi. Tema lucrării se referă la cei care se apropie de sculptură cu dorința de a pricepe mai adânc marile realizări din trecut și creația sculptorilor actuali cu 325 de sculpturi. Cartea deține și un autograf: *Eminentului profesor Mucenicu, această carte în semn de prețuire pentru strădania și frumoasele rezultate pe care le obține cu copii noștri. Constantin Baraschi 12 ianuarie 1966 București.*

Alte materiale grafice ca:

- Frații Arămescu: Constantin-Emil (Ticu) Arămescu, Georgeta-Gigi Arămescu-Anderson, album cu reproduceri de sculptură, pictură și desen. Frații Arămescu au creat operele peste ocean în SUA, dar s-au inspirat de la izvoarele culturii din piatra de obrăște, niciodată uitată.
- Sibiul vechi: cărți poștale de Hans Hermann, 1957, cu 12 cărți poștale din peisajul de ieri al Sibiului.
- Brâncuși: album, editat de Primăria Municipului Târgu-Jiu și Centrul de Artă și Cultură „Constantin Brâncuși”: fotografii.
- Рилски ставропигиален манастир. Text paralel în limbile bulgară, engleză, rusă, franceză, germană cu frumoase picturi murale din mănăstire.

Un album de arhivă constituie, *Documentele de arhitectură din România 10-11: Ansamblul urbanistic central al oarșului Sibiu*, Institutul de Arhitectură Ion Mincu, o mapă cu 82 componente, alcătuit din cele trei piețe: Piața Grivița (Piața bisericii evanghelice), Piața 6 Martie (Piața Mică) și Piața Republicii (Piața Mare).

Multe dintre cărțile din Colecția „Mircea Filip”, dețin însemnări marginale, ex-librisuri, dedicații și autograf. Studiul dedicațiilor aduce informații că cărțile din colecție au aparținut întregii familii, soția Cezara Mucenic, tatăl ei, Cicerone Mucenic, copiilor.

În acest studiu am prezentat doar unele documente grafice, colecția cuprinzând și altele, care sunt la fel de valoroase, reprezentative și importante în acest domeniu.

CZU [75.03(478)(092)]

**VALENTINA RUSU-CIOBANU, ARTIST PLASTIC BASARABEAN –
100 DE ANI DE LA NAȘTERE**

VALENTINA RUSU-CIOBANU, ARTIST PLASTIC BASARABEAN –
100 DE ANI DE LA NAȘTERE

Angela HĂBĂȘESCU

Abstract: *The article describes the anniversary exhibition, dedicated to the plastic artist and art critic Valentina Rusu-Ciobanu, which was organized in October of this year in the reading room „Psychopedagogical sciences, nature, real. Arts” of the USARB Scientific Library.*

Keywords: *plastic artists, Bessarabian painters, anniversary exhibition, collection*

„Inteligența și nemărginita imaginație a Valentinei Rusu-Ciobanu sunt factorii principali care scot la suprafață bogățiile mirifice ale realului în artă sa, adică un realism poetic de o deosebită spiritualitate.”

S. Bobernaga

În luna octombrie 2020, în sala de lectură *Științe psihopedagogice, naturii, reale*. Arte a Bibliotecii Științifice USARB a fost organizată o expoziție tradițională de carte, dedicată aniversării a 100 de ani de la nașterea artistului plastic basarabeian Valentina

Rusu-Ciobanu. Tot cu acest prilej a fost elaborată și o expoziție online „*O viață dedicată artei*” (<http://www.libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/expozitii-tematice/video/valentina-rusu-ciobanu-100-de-ani-de-la-nastere>), consacrată ei. Au fost expuse lucrările din colecția bibliotecii în care este oglindită viața și creația pictoriței, „... a cărei creație se remarcă atât prin mijloacele expresive, considerate de critici neconvenționale, inovatoare, cât și printr-o profundă notă poetică...” (Dumitru Crudu). Pictorița aparține acelei generații de artiști plastici basarabeni care s-au format încă în ambianța culturală

a României interbelice, dar a căror activitate de creație s-a desfășurat în a doua jumătate a secolului XX, în contextul extrem de contradictoriu al realităților social-politice.

Născută la 28 octombrie 1920 într-o suburbie a Chișinăului, Valentina Rusu-Ciobanu a păstrat pentru toată viața admirația pentru ulicioarele întortocheate și atmosfera ce domina acolo, muzica clasică, care se auzea uneori din casele vecine, armonia culorilor din grădinițele de flori. Toate aceste trăiri estetice s-au transformat mai târziu într-o constantă vocație artistică. Gândul de a fi pictoriță devine o obsesie încă din timpul, când este elevă. În anii 1938-1940 își face studiile la Școala de Arte din Chișinău. A studiat desenul și în clasa sculptorului renumit Al. Plămădeală. Mai târziu susține cu succes examenele de admitere la prestigioasa Academie de Arte Frumoase (Belle-Arte) din Iași. Tânăra studentă a ales clasa de studiu a profesorului Cosmovici, asistentul căruia era Corneliu Baba, viitorul clasic al picturii românești. Dar războiul i-a întrerupt studiile. După război își reia cursul de pictură la Școala de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău.

După terminarea studiilor Valentina Rusu-Ciobanu se consacră în întregime picturii. Își expune lucrările începând cu anul 1946. Din 1947 până în 1988 participă la aproape toate expozițiile Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. Puritatea culorii, valoarea energetică, luminozitatea sunt calitățile pe care pictorița le valorifică și transpune în limbaj modern. Profesează mai toate genurile picturii: portretul, tabloul, peisajul, natura moartă.

S-a afirmat cu compoziția „La joc”. Acest tablou de valoare poate fi considerat drept piatră de temelie a creației sale. Printre primele lucrări, apărute în anii '50 se numără: „Fata cu ulcior”, „Fată la fereastră”, „Fată la porțiță”, „Fată șezând”, „Femeie cu broboadă neagră”, „Fată care se avântă în dans” etc. Pe parcursul carierei artistice, pictorița a avut mereu tendința să experimenteze modalități noi și variate forme de exprimare artistică.

*Fată la fereastră. 1954. Ulei pe pânză. 60 x 50,5 cm
1954. Oil on canvas*

Întrebată odată în cadrul unui interviu: „Ce

este mai important în arta portretului?”, Valentina Rusu-Ciobanu a răspuns: „Important este să găsec „formula” omului”. Culoarea, după părerea pictoriței, vine doar să întregească, să aprofundeze această formulă. Autoarea a creat o serie de portrete ale personalităților culturii și artei moldovenești: A. Busuioc, I. Druță, Gr. Vieru, I. C. Ciobanu, I. Crețu, V. Malev, N. Savostin; regizorii V. Ioviță, V. Druc, E. Loteanu, S. I. Șcurea; pictorul G. Sainciuc; actorul D. Fusu etc. „...Mi-a plăcut să fac aceste portrete... era o plăcere să stai în liniștea atelierului și să-i descoperi pe fiecare în parte...”, spunea pictorița.

Emil Loteanu. 1966-1967. Ulei pe pânză. 119x113 cm.

Portretele create se remarcă prin forța lor conceptuală și concizia expresiei plastice. „În portretistica Valentinei Rusu-Ciobanu urmărim cu claritate evoluția interpretării chipurilor portretizate. Această evoluție pornește de la instantaneu, de la o postură schițată viu și impresionant, dar care nu dezvăluie caractere adânci. Mai târziu pictorița crează chipuri în care sunt scoase în relief trăsăturile specifice ocupațiilor profesionale și doar mai apoi se trece la redarea unor caractere puternic individualizate, intercalând ușor elementul simbolic...”, menționează criticul de artă Sofia Bobernaga în lucrarea sa „Valentina Rusu-Ciobanu” (Chișinău: Literatura artistică, 1979). Această lucrare este prima încercare de a scrie despre creația „cele mai dotate pictorițe ale plaiului nostru” sub aspectul unui studiu monografic. „Creația Valentinei Rusu-Ciobanu îmbrăcată într-un limbaj inteligibil și expresiv, reprezentând o sinteză între linie, culoare și ritm, conferă publicului o realizare fericită în cadrul picturii contemporane moldovenești...O operă de artă prezintă valoarea artistică atunci când emoționează, când trezește un fior în inima spectatorului. Și chiar dacă subiectul este banal, când plasticianul este în stare să-l transpună sub un aspect care poate uimi sau, mai bine zis, poate mișca pe privitor, atunci scopul artistic e atins...”, scrie autoarea. Aceste cuvinte pot fi adresate tuturor lucrărilor pictoriței. Se evidențiază compozițiile: „Ștefan cel Mare după lupta de la Războeni”, „Tinerețe”, „La bal mascat”, „Glăie și oameni” etc.

Valentina Rusu-Ciobanu s-a manifestat nu numai în pictura de gen, ci și în natura statică: „Natură moartă cu țigăncușe”, „Natură moartă cu ulcior”, „Natură moartă. Cană” ș. a.

Compozițiile autoarei vădesc gustul pentru forme plastice și dinamice, pentru culori vii și armonioase. Picturile ei nu lasă indiferent pe nimeni dintre admiratori. Și cei care nu au mari cunoștințe în artă se pot bucura la fiecare lucrare din simpla identificare cu natura. Printre cele mai reprezentative lucrări din perioada de maturitate artistică a pictoriței se numără și o serie de autoportrete.

Alături de pictura de șevalet, Valentina Rusu-Ciobanu practică și scenografia, îmbogățind reciproc ambele domenii cu elemente specifice respective. A realizat decorul la spectacolele „A fost o simplă aventură” de C. Condrea și „Radu Ștefan – întâiul și ultimul” de A. Busuioc (la Teatrul „Lucefărul” din Chișinău), „Păsările tinereții noastre” de I. Druță (Teatrul Mic din Moscova).

Valentina Rusu-Ciobanu este unica pictoriță în viață, lucrările căreia sunt cuprinse în prestigioasa serie „Maeștrii basarabeni din secolul XX” (în 12 albume), alături

de artiștii plastici notorii, care s-au remarcat prin opera sa ca: August Baillayre, Alexandru Plămădeală, Mihai Grecu, Andrei Sîrbu etc. Albumul „Valentina Rusu-Ciobanu” (Chișinău : Editura ARC, s. a.), semnat de criticul de artă Ciobanu Constantin I., reconstituie viața și opera pictoriței „...care la etapa actuală poate fi considerată drept una dintre cele mai reprezentative personalități ale picturii basarabene din ultima jumătate de secol.” Prin această lucrare autorul a încercat să acopere lacuna informativă creată, deoarece cea mai detaliată expunere a operei pictoriței până atunci rămânea lucrarea Sofiei Bobernaga, apărută încă în 1979.

În lucrarea „Mica istorie din albumul de familie” (Chișinău: Editura ARC, 2018), pictorița Valentina Rusu-Ciobanu împreună cu fiul său, artistul plastic Lică Sainciuc, ne oferă o călătorie imaginară în trecutul familiilor Rusu-Ciobanu și Sainciuc. Cartea însumează fotografii și alte imagini, precum artefacte, amintiri și documente, prima imagine fiind datată cu anul 1874, iar ultima cu 1974 (100 de ani).

„Ceea ce ne reține în fața tablourilor Valentinei Rusu-Ciobanu, indiferent de gen – portrete, naturi statice, peisaje, compoziții etc. – este farmecul pe care-l degajă, tușa delicată, vopselele nuanțate, izvorătoare unele din altele, lumina caldă, care le împresoară, finețea detaliilor și petelor de culoare, de rând cu inteligența și bogata imaginație a celei care le semnează...”, susține artistul plastic și graficianul Gheorghe

Vrabie în articolul „Valentina Rusu-Ciobanu: „Viața mea e toată la vedere”, publicat în numărul din martie-aprilie al anului 2013 al revistei de cultură și dialog social „Moldova”.

În colecțiile Bibliotecii Științifice USARB se regăsesc mai multe publicații periodice, în care sunt publicate interviurile pe care le-a acordat pictorița de-a lungul carierei artistice: Revista pentru copii și adolescenți „Noi”, nr. 3 din anul 2006 și nr. 1 din 2020. În aceste interviuri Valentina Rusu-Ciobanu relevă libertatea spiritului în creație și refuză aservirea oricărui stil, direcție sau mișcare artistică.

O succintă informație despre viața și activitatea artistului plastic este redată în enciclopedia „Femei din Moldova” (Chișinău: Museum, 2000). Volumul include 665 de personalități feminine, care și-au adus obolul la prosperitatea culturală, spirituală, socială și materială a ținutului nostru și cuprinde o perioadă istorică destul de vastă, începând cu secolul al XVI-lea și până în zilele noastre. La selectarea personalităților s-a ținut cont de recomandările instituțiilor de stat și particulare, uniunilor de creație și organizațiilor obștești, punând la bază criterii severe de selectare. Lista candidatelor a fost discutată și aprobată de un consiliu redacțional din 13 membri, inclusiv academicienii din diferite domenii de activitate: S.

Berejan, M. Cimpoi, B. Matiencu, P. Soltan, I. Untilă.

Valentina Rusu-Ciobanu ne-a reprezentat peste hotare în Bulgaria, Polonia, Canada, Irak, Siria. În numărul 11-12 al revistei de știință și cultură „Limba Română” din anul 2010 apare articolul „Valentina Rusu-Ciobanu. Precusoare a postmodernității”, semnat de criticul de artă moldovean Tudor Braga, care ne oferă pe lângă secvențele din viața pictoriței, o analiză a realizărilor de vârf ale artistului plastic. Autorul menționează: „Valentina Rusu-Ciobanu, prin discursul plastic și proba capacității creatoare susținute în viața culturală, ocupă o treaptă importantă în evoluția artei, ca precursor cert a ceea ce astăzi numim postmodernitate.”

În ciuda presiunilor ideologice cărora era supusă în cea mai importantă perioadă a creației sale, pictorița și-a păstrat individualitatea, învrednicindu-se apoi de înalte distincții precum: Premiul de Stat al Republicii Moldova (1984), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova pentru întreaga activitate și pentru prosperarea artelor plastice (1998), i s-a conferit titlul onorific de „Artist plastic al poporului” (1985) și titlul de Cavaler al Ordinului Republicii (1996), titlul de Cetățean de onoare al municipiului Chișinău (2010), i-au fost decernate Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei (2009) și Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Mare Ofițer, Categoria C - „Artele plastice” din partea României (2020).

*„Chiar dacă aș fi dorit să ascund ceva de oamenii acestui plai,
nu aș fi reușit din simplul motiv că i-am iubit exemplar.*

Țara și poporul sunt cele două lumini, care mi-au călăuzit viața.

Și eu am trăit deschis și onest, dăruindu-mă culorilor și amestecându-mă cu ele.”

Valentina Rusu-Ciobanu

Referințe bibliografice:

1. BOBERNAGA, Sofia. *Valentina Rusu-Ciobanu*. Chișinău : Literatura Artistică, 1979. pp. 10, 14.
2. BRAGA, Tudor. Valentina Rusu-Ciobanu. Precursoare a postmodernității. In: *Limba română*. 2010, nr. 11-12 (185-186), pp. 158-163. ISSN 0235-9111.
3. *Calendar Național 2000*. Chișinău : Litera, 1999. p. 272. ISSN 1857-1549.
4. *Calendar Național 2010*. Chișinău : S. n., 2009. p. 214. ISSN 1857-1549.
5. *Calendar Național 2020*. Chișinău : BNRM, 2019, pp. 327-329. ISSN 1857-1549.
6. CIOBANU, Constantin I. *Valentina Rusu-Ciobanu*. Chișinău: ARC, S. a. 151 p. ISBN 9975-61-304-7.
7. RUSU-CIOBANU, Valentina, SAINCIUC, Lică. *Mica istorie din albumul de familie*. Chișinău: Arc, 2018. 212 p.
8. VRABIE, Gheorghe. Valentina Rusu-Ciobanu: „Viața mea e toată la vedere”. In: *Moldova*. 2013, nr. 3-4, pp.14-17.

PARTICULARITĂȚI ALE MANAGEMENTULUI CALITĂȚII ÎN DEZVOLTAREA COLECȚIILOR

PARTICULARITIES OF QUALITY MANAGEMENT IN COLLECTION DEVELOPMENT

Elena CRISTIAN

Abstract: *The approach to quality management as a process involves research and development, evaluation based on a system of performance indicators, control, having as main vector the orientation towards satisfying the requirements of customers and other stakeholders. Continuous improvement of all systems and processes for the development of collections, using various methods, tools and techniques in order to ensure access to information.*

Keywords: *USARB Scientific Library, collections, quality, quality management, users, collections development policy, services, SWOT analysis*

Managementul calității are ca scop principal orientarea instituției spre performanță pe toate dimensiunile activității acesteia. El se constituie și funcționează ca sistem de organizare internă, corelat cu un sistem extern de asigurare a calității. Acest sistem cuprinde activități de planificare, coordonare, organizare, control și asigurarea calității, așa precizează promotorul acestui sistem, Vladimir Guțu, dr. habilitat, profesor universitar.

Principiile managementului calității în învățământul universitar:

- Orientarea spre satisfacerea cerințelor și așteptărilor utilizatorilor.
- Atitudinea proactivă a conducerii instituției în problema calității.
- Îmbunătățirea continuă a proceselor și activităților informaționale, implicarea și conștientizarea personalului.
- Identificarea unor indicatori relevanți ai calității și introducerea mecanismelor de evaluare internă a acestora.
- Documentarea sistemului în vederea furnizării dovezilor obiective, care să stimuleze crearea încrederii.
- Îmbunătățirea continuă a performanței bibliotecii.
- Analiza datelor și a informațiilor obținute de bibliotecă.
- Relațiile reciproc avantajoase cu cadrele didactice și partenerii.

Activitățile de asigurare a calității învățământului la nivel local:

- Planificarea calității
- Evaluarea calității
- Asigurarea calității
- Îmbunătățirea calității

Biblioteca Științifică USARB - centru informațional modern pentru educație și cercetare, oferă servicii și produse informaționale moderne de înaltă calitate tuturor categoriilor de utilizatori pentru o dezvoltare profesională continuă. *Biblioteca Științifică USARB – Bibliotecă Inovatoare – planificare și politici, calitate și relevanță, parteneriate, astfel se poate vorbi astăzi de managementul bibliotecii universitare bălțene.*

Instrumentele și tehnicile managementului calității utilizate de către Biblioteca Științifică USARB sunt stipulate în Planul de dezvoltare strategică instituțională a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți pentru perioada 2019-2023.

Asigurarea calității și managementul universitar prin *Oferirea unor servicii de instruire și de cercetare de calitate reprezintă o preocupare majoră a comunității academice bălțene. Activitatea instituțiilor de învățământ superior în Republica Moldova se desfășoară în condiții de autonomie universitară, într-un mediu concurențial tot mai accentuat. Din aceste considerente este necesar ca USARB să ofere absolvenților competențe necesare pentru integrarea rapidă în profesie. Pentru realizarea acestui obiectiv sunt necesare acțiuni sistematice în vederea asigurării calității sub aspect structural și funcțional. În luna septembrie 2011, a fost format Departamentul de management al calității. La 5 decembrie 2011, USARB a fost certificată de organisme de certificare a sistemelor de management IQNet (The International Certification Network) și SRAC (Societatea Română pentru Asigurarea Calității) în domeniile activității de învățământ universitar și pregătirea cadrelor universitare și academice. Certificatul confirmă că USARB are implementat și menține un sistem de management al calității conform condițiilor standardului internațional ISO 9001:2008, se indică în Planul de dezvoltare strategică instituțională a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți pentru perioada 2019-2023.*

Potrivit Politicii de dezvoltare a colecțiilor Bibliotecii Științifice USARB, *Biblioteca Științifică USARB prin dezvoltarea și organizarea colecțiilor răspunde cerințelor complexe și diverse de informare, studiu și cercetare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale din învățământ. Colecțiile BȘ USARB au un conținut enciclopedic, asigurând o bază pluridisciplinară pentru studiile universitare și cercetare, specializate pe profilul facultăților și domeniilor adiacente. Colecția Bibliotecii la 01.01.2020 constituie 1 008 074 u.m. în 311 649 titluri, valoarea totală fiind de 13 830 585,29 lei.*

Politica de dezvoltare a colecțiilor reprezintă un set de parametri ce reglementează responsabilitățile privind criteriile și elementele de dezvoltare a colecțiilor, este politică care susține sarcina principală a bibliotecii de selecție, menținere și asigurare a accesului la resursele informaționale și documentare pentru toți utilizatorii, se menționează în *Guidelines for a Collection Development Policy using the conspectus model. International Federation of Library Associations and Institutions Section on Acquisition and Collection Development 2001.*

Analiza SWOT – viziune de ansamblu privind managementul calității la BȘ USARB.

Puncte forte:

- Biblioteca deține poziția de lider în zona de Nord a Republicii Moldova și prin colecțiile sale satisface nevoile de informare a utilizatorilor.
- Un corp unic de bibliotecă, așezat pe 4 niveluri și situat în centrul campusului universitar, cu condiții, spații funcționale și program de lucru comod.
- Are integrate structuri și colecții internaționale ce măresc și diversifică oportunitățile utilizatorilor.
- BȘ USARB asigură colecții bogate și variate în raport cu alte biblioteci similare din R. Moldova; achiziții anuale (prin cumpărare, donații, proiecte, depozit legal, schimb interbibliotecar) coerente și diverse.

Puncte slabe:

- Alocarea de resurse financiare insuficiente pentru dezvoltarea colecțiilor și accesul la baze de date.

- Scăderea numărului de abonamente la publicații periodice din motivul creșterii prețului lor; schimbul interbibliotecar doar cu bibliotecile mari din Republică din lipsa finanțelor pentru achitarea serviciilor poștale.
- Achiziția dezechilibrată a resurselor informaționale în format tipărit și electronic.
- Îmbătrânirea colecțiilor, imposibilitatea de a procura mai multe exemplare la titlu.

Managementul colecțiilor se raportează la resursele de care dispune biblioteca: fonduri, spațiu, echipament, personal. Se stabilește ce fel de documente se vor achiziționa, câte și ce fel de documente se vor elimina, regularitatea accesului și utilizării, pentru a decide dacă este necesară obținerea mai multor exemplare, împrumutul interbibliotecar, spațiul de depozitare, cataloagele, care asigură gestionarea intelectuală a colecțiilor – relevanța și coerența achizițiilor și eliminărilor, gestionarea administrativă a documentelor – în operațiunile de inventariere, în circulația documentelor, exploatarea și punerea în valoare a colecțiilor, schimbul și cooperarea – cataloagele colective, politicile de achiziție și de eliminare partajate, și mai presus de orice, utilizatorii pe care biblioteca îi deservește. Managementul colecțiilor prezintă importanța colecțiilor în structura bibliotecii, complexitatea, diversificarea colecțiilor sporesc calitatea. Colecțiile BȘ USARB constituie un adevărat tezaur științific și didactic, se diversifică în corespundere cu programul procesului de învățământ, planurile de studii și interesele utilizatorilor.

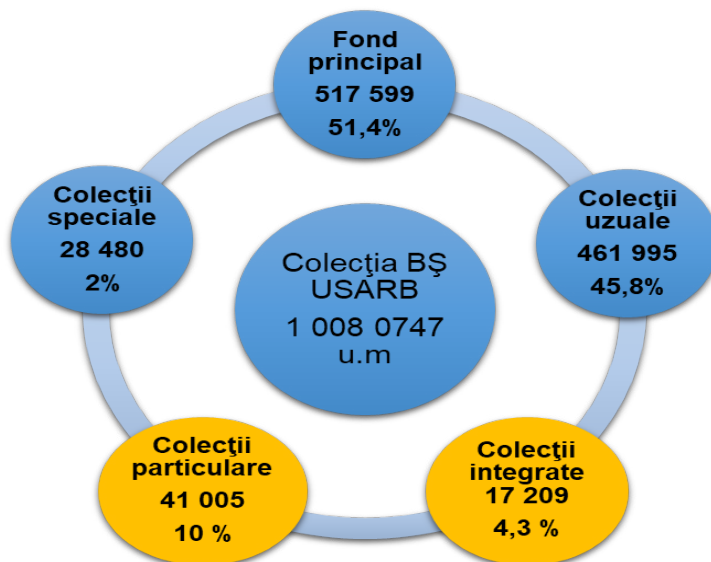

Figura1. Organizarea colecțiilor

Depozitul Obligatoriu UNIVERSITARIA reprezintă o colecție constituită din documentele editate de cadrele didactice, studenți și bibliotecari ai Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Principalul scop este de a valorifica și promova patrimoniul științific universitar, de a facilita accesul utilizatorilor actuali/potențiali la colecție, de a prezenta rolul bibliotecii în constituirea și conservarea patrimoniului intelectual creat. Anual colecția se îmbogățește cu peste 300 documente, care sunt comunicate,

valorificate, promovate pe întreg parcursul anului în cadrul activităților de studiu și cercetare (conferințe, ședințe profesionale, ore de informare etc.).

Publicații produse în rezultatul activității editoriale proprii, bibliotecarii au editat peste 170 de lucrări bibliografice și 2 reviste de specialitate, în colecțiile Bibliographia Universitas, Facultas Biography – USARB, IN HONOREM, Personalități universitare bălțene, Scriitori și Universitari bălțeni, Doctori Honoris Causa ai USARB, Vestigia Semper Adora, Cultura Informației, Profesionalizare, Centrul Biblioteconomic Departamental.

Tipografia *Presa universitară bălțeană* donează anual peste 100-120 exemplare (cărți și reviste).

Colecțiile speciale cuprind documente destinate conservării și valorificării prin studii și cercetări, iar consultarea lor se face în spații special amenajate în sălile de lectură.

Colecțiile speciale cuprind 28 480 (2,8%) de documente cu valoare bibliofilă, științifică, documentară, literară, artistică, cărora li se acordă o atenție deosebită și li se asigură condiții de grupare și protejare.

Carte rară 5 705	Carte cu autograf 1 364	Colecția Ioan Nicatori 750
Autoreferare 5 836	DOU 3 202	Teze de licență 8 845
	Teze master 2 744	Teze de doctor 35

În colecțiile Bibliotecii Științifice USARB sunt integrate 11 colecții particulare ce poartă numele donatorilor și cuprind peste 40 000 volume, colecționate de-a lungul timpului, unele din documente având statut de unicat, organizate în acces liber în serviciul Comunicarea colecțiilor. Programe infodocumentare. Marketing. Cărțile din colecțiile particulare vin din cele mai diferite domenii ale cunoașterii umane: începând cu cărți de beletristică, trecând în volume de știință, tehnică, istorie, suflet și șănătate, prezentând un interes deosebit pentru utilizatori.

- ◆ Colecția „Radu Moțoc” – 33 000 ex. în 30 250 titluri
- ◆ Colecția „Mircea Druc” – 285 ex. în 267 titluri
- ◆ Colecția „Mircea Ioniță” – 438 ex. în 270 titluri
- ◆ Colecția „Iulius Popa” – 384 ex. în 380 titluri
- ◆ Colecția „Ioan Călin Dimitriu” – 397 ex. în 393 titluri
- ◆ Colecția „Dr. Leonid Gheorghian” – 280 ex. în 271 titluri

- ◆ Colecția „Pavel Proca” – 463 ex. în 456 titluri
- ◆ Colecția „Daniela Gifu” – 96 ex. în 62 titluri
- ◆ Colecția „Dan-George Dimitrescu” – 2 608 ex. în 2 578 titluri
- ◆ Colecția „Nicolae Varnay” – 852 ex. în 848 titluri
- ◆ Colecția „Mircea Filip” – 1 018 ex în 966 titluri

Utilizatorii BŞ USARB au acces liber la 11 colecții naționale și internaționale integrate în structura Bibliotecii, ca una din sursele principale în asigurarea accesului la documentele bibliotecilor din țară și din alte țări ale lumii. Pe parcursul anului colecțiile se completează peste 500-700 documente provenite din donații. Diversitatea colecțiilor servește drept bază documentară pentru cercetările cadrelor didactice, licențiaților, masteranzilor, doctoranzilor în diverse domenii de activitate. Colecțiile integrate numără 17 209 documente localizate în acces liber la raft.

- ◆ Centrul Documentare și Informare al ONU, EUI – 5 747 u. m.
- ◆ Punctul de Informare Documentare NATO – 134 u.m.
- ◆ Biblioteca Depozitară Regională a Băncii Mondiale – 1 347 u.m.
- ◆ Colecția Institutului Cultural Român – 573 u. m.
- ◆ Colecția Centrul de Informare al României – 864 u.m.
- ◆ Colecția AGEPI – 603 u.m.
- ◆ Colecția DAAD (Universitatea din Landshut, Germania, în cadrul Proiectului USARB Parteneriatul cu Moldova în cooperare cu Serviciul German de Schimb Academic și Compania Draxelmaier) – 940 u.m.
- ◆ **Colecția WILHELMI – 1 831 u.m.**
- ◆ **Colecția Goethe – 243 u.m.**
- ◆ Colecția JDP – 4 843 u.m.
- ◆ Colecția Lituania – 84 u.m.

Repozitoriul Instituțional Open Research Archive (ORA) USARB <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/> este o arhivă electronică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, cu acces deschis, ce conține articole, cărți (monografii, studii, materiale ale conferințelor, publicații didactice, lucrări de referință), materiale multimedia, publicații seriale ș.a., semnate de cadrele didactice și bibliotecarii USARB. Documentele prezentate în ORA USARB sunt indexate în Google Scholar, ZENODO, OpenAire, DataCite și incluse automat în profilul cercetătorului, fiind vizibile în Web of Science, Scopus, Publish or Perich. RI ORA USARB este inclusă în modulele BASE, DuraSpace, OpenDOAR și Registry of Repository Access Open (ROAR), Politica – în ROARMAP, ceea ce contribuie la sporirea vizibilității și creșterea ratingului USARB în clasamentele internaționale. La 01.01.2020 arhiva conținea 3 396 titluri ale 1 111 autori - cadre didactice și bibliotecari

USARB.

Biblioteca Digitală USARB <http://tinread.usarb.md:8888/jspui/> este un serviciu online care arhivează curriculum-urile universitare și conținuturi create de autori din afara instituției, organizată în baza de date și prelucrată în acord cu criteriile de regăsire.

Buletinul informativ bibliografic *Achiziții recente* de pe pagina WEB http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/achizitii_recente, structurat pe 11 domenii, anual se completează cu peste 1 600 înregistrări bibliografice.

Expoziția tradițională *Achiziții recente* funcționează în spațiul Oficiului de informare și cercetare bibliografică. În 2019 a fost actualizată de 5 ori, oferind utilizatorului 1 490 titluri de documente din toate domeniile cunoașterii, ceea ce constituie circa 61% din numărul total al achizițiilor.

Salonul editorial Universitaria „*Contribuții științifico-didactice (Ediția a 10-a, anul 2019)*” a prezentat peste 300 de documente editate pe parcursul anului: monogra-fii, materialele conferințelor științifice, dicționare, manuale, ghiduri, curriculumuri, anu-are, articole științifice, publicații periodice semnate de profesori și colaboratorii USARB.

Activitatea Expozițională. Programele Infodocumentare sunt direct implicate în procesul educațional și de formare, folosind diverse expoziții. Anual se organizează peste 550 de expoziții, informative, tematice, online (de promovare a patrimoniului).

Promovarea colecțiilor și serviciilor Bibliotecii prin mass-media: interviuri la emi-siunea TV Bălți, www.stiripozitive.eu; Accent TV, canalul YouTube TV USARB, TVNord, radio Actualități, Literatură și Arta, Făclia etc.

Asigurarea calității potențialului documentar tradițional și modern pentru utili-zatori este o preocupare principală a universității și bibliotecii. Anual se prospectează produsul editorial, pentru Ofertă, se transmite prin email la 13 șef de catedre, (Pro-puneri Oferta de carte), în susținerea procesului de studii. Acoperirea bibliografică a disciplinelor în corespundere cu necesitățile utilizatorilor, analiza rapoartelor privind dotarea lectoratelor, depistarea resurselor informaționale didactice pentru discipli-nele noi.

În conformitate cu misiunea, solicitările și necesitățile comunității universitare BȘ USARB deține următoarele colecții:

- *după destinație*: colecția principală, colecții uzuale - destinate comunicării prin sălile de lectură și sălile de împrumut la domiciliu; colecții speciale, colecția de Carte Rară, inclusiv cu autograf; documente de muzică tipărită, fond de schimb;
- *după conținut informațional*: colecții de publicații seriale, de referință, de autoreferate, colecții particulare;
- *după conținut tematic*: colecții naționale și internaționale integrate în structura Bibliotecii;
- *după tipul de suport*: *colecții tipărite*; colecții electronice - Biblioteca digitală, ORA USARB - Repozitoriul Instituțional, colecții de materiale audio-vizuale, colecții CD/DVD, baze de date proprii: Catalog electronic; SumarScanat; Înregistrări Muzicale în MP3 etc. baze de date abonate pe profilul universității;
- *după modul de consultare*: colecții cu acces liber la raft, cu acces indirect la raft, împrumut la domiciliu, pentru consultare în săli de lectură.
- Nivelurile de construcție a colecțiilor:
- *Nivel de bază*. Colecție de lucrări generale care servesc la introducerea și

definirea unei discipline/subiect, cât și la indicarea diverselor documente disponibile în altă parte și asigurarea informațională a nevoilor utilizatorilor bibliotecii în primii doi ani de studiu. Acest nivel include colecții limitate de: monografii și lucrări de referință generale; periodice reprezentative cu caracter general.

- *Nivel de studiu*. Nivelul de studiu este adecvat conținutului programelor de învățământ și constituie un nivel de intensitate mai mică decât cel de cercetare. Acest nivel include o gamă largă de: monografii și lucrări de referințe de bază și de specialitate; periodice reprezentative cu caracter general și de specialitate (acoperire completă); instrumente bibliografice esențiale pe disciplinele de studiu; materiale adecvate în alte limbi decât limba primară, cum ar fi publicațiile în ajutorul studierii unei limbi străine (acoperire limitată); lucrări ale autorilor importanți și selecții din lucrările autorilor mai puțin cunoscuți (acoperire completă).
- *Nivel de cercetare*. Colecție care cuprinde publicații în subiecte speciale sau generale ce necesită cercetări aprofundate pentru studii de doctorat și de cercetare în proiecte. Nivelul acesta include colecții extinse de: monografii specializate; teze de autor și rezumate; lucrări ce conțin rapoarte de cercetare, noi descoperiri, rezultate științifice și alte informații utile cercetătorilor; periodice specializate; reviste de referate specializate; materiale adecvate în alte limbi de circulație internațională, cât și o colecție de documente vechi conservate pentru a servi nevoilor de cercetare istorică, studii comparative.
- *Nivel comprehensiv (global)*. Colecție care reunește în măsura posibilului toate lucrările importante dintr-un domeniu specific-colecție specializată care vizează integralitatea.

Constituirea și dezvoltarea colecțiilor este una din cele mai importante activități bibliotecare direct proporționale cu creșterea și diversificarea lor pe diverse suporturi informaționale. Colecțiile constituie temelia funcționării oricărei biblioteci, fără colecții biblioteca ca instituție socială nu poate să existe. Colecția BȘ USARB este foarte importantă din perspectiva informațională și în calitate de resurse materiale.

Referințe bibliologice:

1. GUȚU, V. Concepția managementului calității în învățământul general. In: *Revistă Științifică a Universității de Stat din Moldova* [online]. 2013, nr.5 (65) [accesat 06.09.2019] Disponibil: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/01.-p.03-101.pdf>
2. HARCONIȚA E., MIHALUȚA, A. Managementul bibliotecii universitare. În: *Biblio-universitas@ABRM* [online]. 2019, nr. 1 [accesat 11.09.2019] Disponibil: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/buniv.html
3. *Planul de dezvoltare strategică instituțională a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți pentru perioada 2019-2023*. [online] [accesat 03.10.2019] Disponibil: http://usarb.md/wp-content/uploads/2019/02/Plan_Dezv_strat_08_noi_2018.pdf
4. *Politica de dezvoltare a colecțiilor Bibliotecii Științifice USARB*. [online] [accesat 06.10.2019] Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/strategii_politici/Politica_DC-USARB.pdf

PROGRAME DE CATALOGARE ONLINE ÎN BȘ USARB

ONLINE CATALOGING PROGRAMS IN SLUSARB

Varvara GANEA

Abstract: *It is a small study related to the presentation of the library software that the USARB Scientific Library has implemented for the creation of the online catalog.*

Keywords: *cataloging, online catalog, library software, information technologies*

1. **Catalogare** – procesul de elaborare a descrierilor catalografice ale documentelor și orânduirea lor conform unor principii standardizate, la care se adaugă administrarea catalogului. (Regneală, M. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării*. Vol. 1, 2001, p. 107)
2. **Catalog online** – baza de date de înregistrări bibliografice care descrie de obicei colecția unei biblioteci sau a unei rețele de biblioteci. (*Standard Moldovean SM ISO 2789:2015. Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă : Aprobate prin hotărârea INS nr.470 din 26.01.2015. Înlocuiește SM ISO 2789:2014*. Chișinău, 2015, p. 12)

Repere istorice

Cataloagele de bibliotecă au apărut odată cu primele încercări de constituire a instrumentelor de organizare și regăsire a datelor cu caracter bibliografic.

Sistemele de catalogare biblioteconomică inventate și folosite de-a lungul timpului, demonstrează interesul pentru construcția unor instrumente de stocare, organizare a informațiilor referitoare la colecțiile bibliotecilor. Aceste încercări au trecut printr-un proces constant de revizuire și actualizare, de la primele norme stabilite de Sir Anthony Panizzi (1839) sau Charles Ami Cutter (1876) etc.

Ulterior, Regulile de catalogare au trecut Declarația de Principii – cunoscută sub numele Principiile de la Paris, aprobată de Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare din 1961. Scopul acesteia a fost acela de a servi drept bază pentru standardizarea internațională a catalogării. Cele mai multe coduri de catalogare elaborate în lume au urmat strict Principiile, sau cel puțin în mare măsură.

Mai apoi, IFLA a făcut efortul de a adapta Principiile de la Paris la obiectivele aplicabile în cataloagele online de bibliotecă. Noile principii înlocuiesc și largesc sfera Principiilor de la Paris de la simple lucrări textuale la toate tipurile de materiale și de la simpla alegere și formă a intrării la toate aspectele datelor bibliografice și de autoritate utilizate în cataloagele de bibliotecă.

În 2009 IFLA a realizat o nouă Declarație de principii bazate pe modelele conceptual ale FRBR și FRAD, aplicabile cataloagelor online de bibliotecă și nu numai acestora. Versiunea curentă a fost revizuită și actualizată în 2014 și 2015 și aprobată în 2016: *Ediția din 2016 ia în considerare noi categorii de utilizatori, mediul cu acces deschis, interoperabilitatea și accesibilitatea datelor, caracteristicile instrumentelor de regăsire și schimbarea semnificativă a comportamentului utilizatorului în general.*

În biblioteci au fost automatizate în special operațiile bazate pe catalogare și împrumut, constituind principalele centre de experimentare a noilor tehnologii. Încercările de catalogare automată au debutat în anul 1952 la Biblioteca Publică din Los Angeles (catalogoagele obținute prezentând unele neajunsuri), iar cea dintâi bibliografie națională curentă a fost întocmită cu ajutorul calculatorului în 1966. Ulterior, timp de câteva decenii, calculatorul s-a introdus treptat, bibliotecarii dobândind o anumită experiență la mânuirea lui. În deceniile șapte și opt numărul bibliotecilor care au preluat calculatorul a crescut simțitor, la ora actuală aproximativ toate țările din lume îl folosesc. România îl folosește din 1976, la Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești, iar Biblioteca Națională din București, din anul 1979, Biblioteca Națională din Chișinău din anul 1989.

La Biblioteca Științifică USARB asigurarea accesului la resursele informaționale naționale și internaționale a devenit posibilă grație Fundației SOROS – Moldova. Astfel, în 1989, începe procesul de informatizare prin procurarea sistemului AIBS MARC. Acest format a apărut în 1967, odată cu elaborarea formatului de tip MARC (Machine-Readable Cataloging) de către Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii (Library of Congress). În traducere liberă, MARC înseamnă format pentru catalogarea pe suporturi citibile pe calculator. Aici se stabilesc etichetele câmpurilor, indicatori și indentificatorii ce descriu o înregistrare bibliografică.

La începutul anilor '90, Catalogul electronic a existat în formatul MARC și tot atunci au fost create premisele desfășurării viitorului proiect de informatizare a bibliotecii. La finele anului 1999 urmează informatizarea Bibliotecii cu implementarea Soft-ului integrat de Bibliotecă TINLIB-280. Ulterior a fost implementată versiunea soft-ului TINLIB 380. Evoluția informatizării Bibliotecii Științifice a început prin testarea/aplicarea versiunii - 410 TINLIB, prin elaborarea a mai multe programe aplicative (OPAC, achiziție, circulație, controlul serialelor, modul specializat pentru birouri de documentare...) și desigur - expunerea Catalogului electronic online. Implementarea acestei versiunii a programului TinLib este o versiune stabilă, cu un program de asistență efectiv mai avansat, cu autoadministrare și îmbunătățiri ale modulelor Publicații Seriale și Circulație - catalogarea publicațiilor AV în volume, legarea pentru publicațiile seriale; obținerea fișei topografice (tastarea Nr. de inventar). A fost început lucrul cu atașare a documentelor full text Biblioteca Digitală la baza de date TINLIB cu posibilitatea căutării și citirii în Web Opac.

O nouă generație a Bibliotecii a fost implementarea și dezvoltarea modulului TinRead (The Information for Navigator for Readers). În 2005 - Biblioteca Științifică achiziționează modulul de program TinRead (catalog online a bazei de date locală importat în Postges SQL). Programul asigură deschiderea catalogului cu browserul Internet Explorer, acces nelimitat WebOpac, posibilități de conectare la elemente ale bazelor de date multimedia.

În 2006 sunt expuse bazele de date full-text a Patrimoniului USARB cu genericul Universitaria (cursuri, prelegeri, programe etc.) în Catalogul online TinRead. Scopul

sistemului TinREAD era de a permite bibliotecii să-și servească cât mai eficient utilizatorii.

Avantajele TinRead:

- viteză de reacție a bibliotecii, comparativ cu ceilalți actori ai societății informaționale
- este o componentă importantă a imaginii instituției bibliotecare
- este un sistem complet, care are implementate toate componentele tradiționale necesare susținerii unei activități de bibliotecă bazată pe suport tehnologic informațional
- are o bază funcțională solidă și stabilă

În 2007 are loc relansarea Paginii Web: <http://libruniv.usarb.md/> într-o nouă versiune, care continua să insereze diverse informații, asigură accesul la Catalogul online al Bibliotecii.

Catalogul online nu este doar o tendință nouă în lumea biblioteconomiei, ci mai mult o necesitate, cerința acestuia făcându-se simțită odată cu avansarea tehnologiei informaționale. Tocmai împletirea acestor trei domenii diferite: calculator (domeniul IT), internet și biblioteconomia fac posibilă realizarea catalogului online. Catalogul online este o realizare, o adevărată provocare de abordat pentru specialiști.

În 2013 a fost inițiat Proiectul MISISQ (Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor), coordonat de partenerii de la Biblioteca Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania. Obiectivul principal al acestui proiect era crearea catalogului unic partajat prin implementarea softului ALEPH.

Programul ALEPH este un sistem online, complet integrat, foarte flexibil și care poate fi adaptat ușor cerințelor specifice bibliotecii ce utilizează sistemul. Suportă standarde bibliografice MARC și are posibilități de gestiune a mai multor baze de date independente. Programul oferă toate modelele necesare activității din bibliotecă. Bazele de date sunt foarte bine protejate și se poate afla cu ușurință cine și când a făcut vreo modificare. Din modulele programului fac parte: OPAC, Catalogare, Modulul de căutare, Întreținerea fișierelor de autoritate, Achiziție, Circulație, Seriale etc. Toate modulele sunt accesibile și pot fi utilizate în funcție de capacitatea de adaptare și eforturile fiecărei biblioteci. De exemplu:

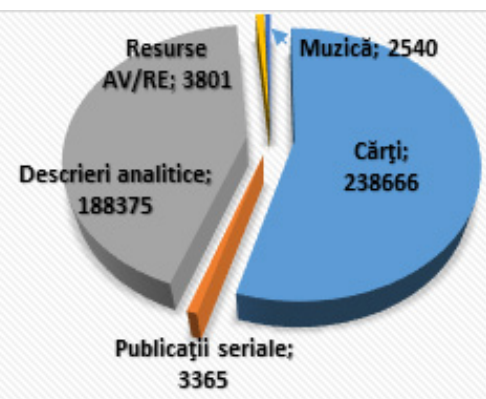
- Modulul flexibil de *Catalogare* oferă instituțiilor posibilitatea de a alege machete standard de catalogare oferite de ALEPH sau de a crea propriile versiuni, adaptate nevoilor instituției.
- Ușor de utilizat, sofisticatul *OPAC* (Open Public Access Catalog) - catalogul cu acces public deschis accesibil prin web - este poarta de acces a utilizatorilor la sistemul Aleph. Interfața web poate fi ușor adaptată, fără efort, de către bibliotecă, după nevoile sale și pentru a reflecta imaginea acesteia.
- Modulul de *Achiziție/Seriale* face ca operațiile de comandă, facturare, reclamare și recepție a materialelor să fie ușoare și eficiente. Funcția *Seriale* oferă bibliotecarilor acces atât la datele bibliografice și de stoc, cât și la informațiile despre comenzi, fonduri și furnizori.
- Modulul de *Circulație* al Aleph-ului, flexibil și comprehensiv suportă o gamă nesfârșită de profile ale politicii de circulație.

Catalogul electronic al Bibliotecii Științifice USARB conține 436 747 (ALEPH) de înregistrări bibliografice. <http://primo.libuniv.md/>

Furnizarea informației documentelor tipărite, electronice, digitale, locale și globale se efectuează cu ajutorul platformei PRIMO Ex Libris.

PRIMO oferă un spectru larg de puncte de acces ori de câte ori o doresc utilizatorii și de oriunde se află. Prin încorporarea serviciilor Primo în platformele instituționale, precum site-urile web și sistemele e-learning, bibliotecile cresc accesibilitatea colecțiilor și utilizarea lor. PRIMO poate fi integrat în infrastructura de informații existentă a instituțiilor academice pentru a le permite acestora să deservească cât mai bine comunitățile lor de utilizatori.

În PRIMO sunt integrate cataloagele electronice a șapte biblioteci universitare parteneri în proiect, precum și o gamă largă de resurse externe, printre care menționăm: bazele de date EBSCO, SpringerLink.

Trăsăturile esențiale ale cataloagelor online:

- **Operabilitatea** - Aceasta înseamnă că, funcționând în mediul virtual, cataloagele de bibliotecă trebuie să fie:
- **Flexibile**: componentele adaptabile la orice tip sau mărime de instituție bibliotecară;
- **Ușor de utilizat**: modul de lucru și interfața cresc eficiența personalului și extind experiența utilizatorilor;
- **Deschise**: se bazează pe ultimele standarde din domeniu, oferind ce e mai nou în partajarea resurselor, conectivitatea completă, interacțiunea cu alte sisteme și baze de date;
- **Multilingve**: utilizatorul poate comunica cu sistemul prin interfețe în limba dorită, bibliotecile pot crea interfețe în noi limbi.
- **Integrabilitatea** - cataloage care au capacitatea de a se integra în sisteme de date diferite, de a face schimb de informații și date fără prea mare efort din partea fiecărui sistem.

Concluzii

Secolul XXI este secolul creativității și inovării. Este greu de imaginat o bibliotecă lucrând eficient fără a utiliza tehnologiile de informare și comunicare. Integrându-se aceste două, oferă

mari posibilități de a etala utilizatorilor servicii noi pe căi inovatoare. Biblioteca este într-un proces continuu de a acumula, stoca, organiza și de a furniza informații, servicii modernizate utilizatorilor săi. Biblioteca are o misiune specială în servirea unei societăți digitale. Pentru a contribui la dezvoltarea învățământului universitar prin satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale studenților, cadrelor

didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori, Biblioteca Științifică USARB trebuie să facă eforturi considerabile pentru a propune utilizatorilor resurse și servicii care să-i impresioneze și, în același timp, să nu afecteze misiunea și valorile esențiale ale bibliotecii.

Biblioteca dispune de instrumente performante pentru ordonarea și organizarea informațiilor în spiritul noilor tehnologii informaționale. Acestea sunt soft-urile integrate de bibliotecă ce permit realizarea tuturor proceselor tradiționale de bibliotecă în regim automatizat, prin exploatarea modulelor diverse, destinate executării tuturor activităților unei instituții bibliotecare, soft-urile de bibliotecă ce permit integrarea mai multor biblioteci în sisteme informaționale unitare după modelul cataloagelor colective tradiționale, doar că primele au avantajul unui regim de acces informatizat pentru un spectru larg de utilizatori.

Reacția rapidă și flexibilă la tendințele de dezvoltare a societății, selectarea și studierea celor mai promițătoare tendințe, studierea necesităților diferitor categorii de beneficiari ai Bibliotecii, analiza cererii de noi servicii și produse pentru utilizatori – toate acestea permit Bibliotecii să păstreze poziția de lider în domeniul de activitate.

Referințe bibliografice:

1. *Declarația de Principii Internaționale de Catalogare(ICP) = IFLA Cataloguing Principles: Statement of International Cataloguing Principles (ICP)* (traducere) [online] [citat 02.11.2020]. Disponibil: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-ro.pdf.
2. BANCIU, Doina, MICHEL, Jean. *Sisteme de automatizare și documentare*. București, Editura Tehnică, 1997, pp. 2-7.
3. CURTA, Olimpia. *Tehnologiile informării și comunicării. Suport de curs*. Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2000, p. 84.
4. AGACHE, Catinca. *Biblioteconomie– valori tradiționale și moderne*. Iași, Editura Vasiliana '98, 2007, p. 115.
5. CORAVU, Robert, REGNEALĂ, Mircea. *Ghid de informatizare a bibliotecilor mici și mijlocii, traducere și adaptare din limba franceză*. București: Editura Ex Ponto, 2000, p. 6.
6. GOIAN, Natalia, TULBURE, Olga. Softuri de bibliotecă utilizate în bibliotecile din Republica Moldova. In: *Biblio Polis* [online]. 2013, Vol. 49, nr. 3 [citat 24.10.2020]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/?bpa=2244>.
7. MIHALUȚA, Lina. Catalogarea în contextul integrării bibliotecilor moderne. În: *Magazin bibliologic*. 2005, nr.3/4, pp. 70-72. ISSN 1857-1476.
8. MIHALUȚA, Lina, CUCU, Adela. Catalogarea de la TINLIB la ALEPH. In: *Magazin bibliologic*, 2016, nr 1-4, pp. 36-40. ISSN 1857-1476.
9. MOLDOVAN, Liliana. *Cataloagele de bibliotecă: surse de informare și studiu pentru comunicare on line* [citat 30.10.2020]. Disponibil: www.researchgate.net/publication/312585291
10. RETIȘAN, Claudiu. Software pentru biblioteci (II). In: *Biblioteca* [online]. 2000, nr.1, pp. 14-15.
11. *Software de bibliotecă*. [citat 30.10.2020]. Disponibil: <https://www.rasfoiesc.com/educatie/literatura/SOFTWARE-DE-BIBLIOTECA28.php>.

DONATORII ȘI DONAȚIILE ANULUI 2019

DONORS AND DONATIONS IN 2019

Lilia UCRAINEȚ

Abstract: *In this article, the most representative donations of 2019 received by the USARB Scientific Library from teachers, students, institutions, libraries and other individuals are reviewed. During 2019, the USARB Scientific Library enriched its collections in different fields of science: philosophy, law, history, language, literature, art, architecture, fiction, etc. The publications are written in several languages: Romanian, Russian, English, French and German, thus becoming a useful scientific and informational support for academic staff, master students, students of the institution.*

Keywords: *donations, libraries, collections, donors*

Valoarea unei cărți rezidă nu doar în tendințele timpului, ci și în subiectele pe care le abordează, astfel, odată cu editarea ei, se ivesc și cititorii ai căror necesități informaționale sunt satisfăcute de către diverși autori. Și astăzi, bunăoară, cea de a doua și a treia lege a lui Ranganathan - *Fiecărei cărți – cititorul său și Fiecărui cititor-carte sa*, sunt ca o ilustrare ce confirmă ideea că lectura unei cărți ține cont de nivelul de dezvoltare și preferințele fiecăruia.

Cartea informează, crește, distrează și, mai ales, promovează persoane care sunt mereu în căutare de sine. În acest sens, misiunea bibliotecarului este de a fi la curent cu cerințele informaționale ale utilizatorilor, analizându-le prin interviu sau observație interesele, hobby-urile, punctele vulnerabile, sau cele forte pentru ca în momentul oportun să vină cu o recomandare de carte.

Biblioteca Științifică USARB participă, în bună parte, la procesul de instruire universitară, astfel, oferind spații pentru meditații, recreere, studiu, cercetare prin satisfacerea deplină a cerințelor informaționale tuturor utilizatorilor. Colecția Bibliotecii Științifice USARB este completată prin mai multe surse: achiziționare, abonare, transfer, schimb interbibliotecar național și internațional, precum și prin donații, depozit legal și digitizare. Donațiile de carte reprezintă o cale importantă de îmbogățire a colecției, biblioteca acceptând cu recunoștință documente ce posedă o valoare informațională și de patrimoniu a acestora.

În anul 2019 colecția Bibliotecii Științifice USARB a fost completată cu 3 451 unități materiale în format tradițional și 164 unități materiale în format electronic (cu precădere donate de către cadrele didactice). Donațiile au parvenit de la diferite organizații nonguvernamentale, instituții, fundații, precum și persoane particulare și juridice, atât din Republica Moldova, cât și peste hotarele ei. Limba

documentelor donate este variată: română, rusă, franceză, engleză și germană. Printre donatori putem trece în revistă: *Academia Română*, *Biblioteca Institutului de Istorie „Nicolae Iorga” din București* care a oferit trei numere ale revistei „Studii și materiale de istorie modernă”, volumele 29-31, editate la Editura Academiei Române, 2018. Revistele prezintă informații despre scriitori și cititori în timpul războiului pentru independența României, maximalism și minimalism în revoluțiile ruse din 1917, biserica ortodoxă în modernitate, economie și politică în sud-estul Europei, identificarea socială și identificarea imaginară a poporului român. O altă donație a venit de la *Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale din Chișinău* care a oferit lucrarea „Știința deschisă în Republica Moldova : Studiu = Open Science in the Republic of Moldova : Study”, apărută la Chișinău : Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2018. Studiul a fost realizat în cadrul proiectelor „Platforma pilot pentru asigurarea evaluării calității și vizualizarea conținutului științific digital din RM-SCIFORM” (2015-1018) și „Elaborarea cadrului conceptual și metodologic pentru e-infrastructura de date în sfera CDI din Republica Moldova – E-IDSM” (2018-2019).

Institutul de Științe ale Educației a oferit o donație constituită din 4 titluri în 12 exemplare din domeniul educației, în limbile română și rusă. Publicațiile tratează subiecte ce țin de: evaluare criterială prin descriptori în învățământul primar, demersul științific și metodologic de asigurare a continuității în implementarea evaluării criteriale prin descriptori și note la nivelul claselor a IV-a și a V-a, evaluarea sumativă și calificativele, procesarea și interpretarea datelor evaluării.

Biblioteca Științifică a beneficiat de donații reprezentative de la Biblioteca Națională a Republicii Moldova: „Marea Unire a românilor de la 1918 : Contribuții bibliografice”, editată la Chișinău : BNRM, 2018, alcătuitor Maria Sargun, ediție îngrijită de Elena Pintilei, „Calendar Național 2019”, editat la Chișinău, 2019 și publicația în serie „Magazin bibliologic”, nr. 3-4, 2018. Printre filele revistei distingem interviul doamnei Ludmila Corghenci, șef al Centrului de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării a *Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova* cu doamna Elena Harconița, directorul Bibliotecii Științifice USARB „Lider prin activitate și influență...”

în care este „reliefață activitatea prodigioasă a managerului bălțean” și descris marele eveniment de decernare al Premiului național „Ion Madam” în domeniul biblioteconomic și bibliografic pentru anul 2018 doamnei Elena Harconița.

În aceeași ordine de idei, putem menționa și resursa

informațională „Moșteniri comune = Common Heritage = Общие наследие”, editată la Chișinău : BNRM, 2019. Această publicație include comunicările din cadrul Conferinței Științifice Internaționale: „2018 – anul European al Patrimoniului Cultural: Multiculturalismul și Tradiția Austriei”.

Prezentul volum este structurat conform programului conferinței: mesajul de salut al Elenei Pintilei, director general BNRM și Cristinei Freiling, ambasador extraordinar și plenipotențial al Austriei în Republica Moldova, urmat de comunicările participanților a căror subiecte reflectă: 100 de ani de la destrămarea imperiului Habsburgic: reculegere istorică și evaluarea moștenirii culturale austriece în spațiul Central-European, patrimoniul cultural Austriac pe teritoriul Basarabiei istorice și al Republicii Moldova, Franz Kafka și contemporanii săi, în timpul său și al nostru. *Consulatul General al României în Bălți* a oferit Bibliotecii Științifice 3 lucrări: *100 de eseuri pentru 100 de ani*, în 3 exemplare, editată la București, 2018.

Volumul include 100 de eseuri ale copiilor cu vârste cuprinse între 8 și 18 ani, participanți la *Programul de tabere ARC - 2018 pentru românii de pretutindeni*, proiect inițiat de Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, care și-au exprimat viziunile privind România, cu ocazia aniversării Centenarului (1918-2018), *Limbă și politică în Republica Moldova*, autor Klaus Heitmann, Iași : Polirom, 2014, în 29 exemplare și 4 exemplare ale albumului de fotografii publicat cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților *Zâmbetul împărăției = The smile of the kingdom*, fotografii: Dragoș Lumpan, texte: Constantin Necula, apărut la Editura Mănăstirea Sihăstria Putnei, 2017.

Cea de a doua carte include cele mai reprezentative lucrări ale filologului german Klaus Heitmann referitoare la istoria limbii și literaturii române, situației sociolingvistice și panoramei literare în fosta Moldovă Sovietică, denumită actualmente Republica Moldova, iar a treia publicație ilustrează, în fotografii, *Mănăstirea Sihăstria Putnei* din pădurile Bucovinei, situată în vecinătatea *Mănăstirii Putna*. Imaginile reliefează rostul monahului în această lume după tradiția creștin-ortodoxă, slujbele săvârșite în acest locaș sfânt și relațiile dintre monahi și creștinii care vin să găsească liniște interioară.

O nouă donație, în acest an, constituită din 500 exemplare cărți și 400 exemplare publicații în serie, venită de la *Camera Națională a Cărții*, a completat colecția Bibliotecii Științifice. Publicațiile vor oferi utilizatorilor posibilități de informare, studiu și cercetare în toate domeniile cunoașterii: politică, educație, limbă și literatură, economie, știință, istorie, drept, muzică, inginerie, medicină, religie, telecomunicații, în limbile română, rusă, găgăuză, engleză, germană. Cărțile sunt prezentate sub diverse forme: cursuri universitare, manuale școlare, acte normative, arii curriculare, monografii, conferințe.

Editura Tracus Arte, București, în 2019, a oferit 2 exemplare ale plachetei de poezii Poetică metafizică = Poetica metafisica, autor Dumitru Găleşanu ; traducere din limba italiană de Celesta Popa, București : Tracus Arte, 2019. Poeziile incluse în volum sfidează limitele poeticului cu predilecția pentru cuvinte mari, rezonante și abstracte, cărora autorul le insuflă un dinamism patetic. Motivele literare antice interferează înlăuntrul aceluiași poem cu teme postmoderne, evidențiindu-se comunicarea între poezie și filosofie.

Membrii *Consulatului Ucrainei în Bălți* au adus în dar BŞ USARB 5 exemplare ale lucrării *Юний дослідник : Збірник дослідницьких робіт молоді Республіки Молдова*, editată la Bălți, 2019. Publicația cuprinde comunicările elevilor din gimnazii, ale liceenilor, studenților și cadrelor didactice USARB de la concursul *Юний дослідник*, dedicate *Zilei limbii ucrainene*.

Lucrarea prezintă un excelent instrument de cunoaștere a istoriei, etnografiei, culturii și tradițiilor ucrainenilor în Republica Moldova, fiind, în același timp, un suport educațional pentru cadrele didactice, masteranzii și studenții de la Catedra de slavistică.

Colecția BŞ USARB a fost îmbogățită cu 5 exemplare ale publicației *Primul jurnal misionar al cuviosului Anatolie Tihai*, un apostol român pe ogorul ortodoxiei japoneze, editată la Chișinău : Editura Episcopiei de Bălți, 2018, oferite în dar BŞ USARB de *Episcopia de Bălți*. Titlul și textul cărții este scris în limba română și japoneză, versiunea română: Vlad Cubreacov, versiunea niponă: Petre Takaschi și Ruxandra Mărginean-Kohno.

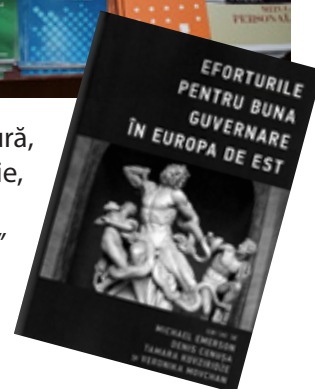

Această carte îl prezintă pe cuviosul Anatolie Tihai ca un foarte bun predicător în limba niponă, remarcându-se și ca un traducător de texte în limba țării sale de adopție, dar și ca un bun și harnic mânăitor de condei, corespondând cu diverse publicații bisericești din Rusia, Basarabia și România.

Un set de carte ce include 139 exemplare a fost oferit în dar de *Biblioteca Științifică Andrei Lupan (Institut)*, din domeniile: drept, medicină, sociologie, arheologie, limbă, lingvistică, literatură, sport, etnografie, biologie, știință, psihologie, sociologie, arhitectură, istorie, editate în limbile: română, rusă și engleză.

Membrii *Centrului Analitic Independent „Expert-Grup” din Chișinău* au donat Bibliotecii Științifice 3 exemplare ale lucrării *Eforturile pentru buna guvernare în Europa de Est*, editori: Michael Emerson, Denis Cenușă, Tamara Kovziridze,

Veronica Movchan, apărută de sub tipar la Londra, 2018. Acest volum face parte dintr-un proiect mai larg privind Acordurile de Asociere (AA) ale Uniunii Europene și Zonele de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC) cu Georgia, Republica Moldova și Ucraina.

Bineînțeles, că și cadrele didactice universitare contribuie la dezvoltarea colecției Bibliotecii Științifice. În acest context, vom remarca faptul că donațiile oferite reprezintă suporturi didactice, științifice, informaționale pentru studenții, masteranzii și doctoranzii Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Boris Boincean, doctor habilitat, profesor, cercetător a donat lucrările: „Global Soil Proverbs: Cultural Language of the Soil, Stuttgart : Catena Soil Sciences”, 2018, care include 32 articole ce prezintă și comentează proverbe despre sol folosite în vorbire în întreaga lume și „Farming the Black Earth: Sustainable and Climate-Smart Management of Chernozem Soils”, editată în Cham : Springer, 2019, autori Boris Boincean și David Dent. Cea de a doua carte, apărută la prestigioasa editură Springer, pune în lumină reformele din domeniul agriculturii, evidențiind importanța solului cernoziom care reprezintă principalul mijloc în asigurarea culturilor profitabile. Autorii reliefează problemele stringente care afectează solul: arșița, temperaturile suboptimale, erodarea solurilor, introducerea în sol a îngrășămintelor minerale și organice, dar și a pesticidelor, pledând pentru sustenabilitate în agricultură și managementul utilizării lui.

Larisa Zorilo, conferențiar universitar, doctor a oferit în dar mai multe publicații: „Соціальна та життєва практика в структурі професійної підготовки: теорія і практика”, Всеукраїнська науково-практична конференція (2018 ; Запоріжжя), Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2018, „Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții”, conferință științifico-practică internațională (4 ; 2018 ; Chișinău), comitetul științific: Valentina Prițcan [et al.] ; comitetul de organizare: Larisa Zorilo [et al.], Bălți, 2018, a fost elaborată în cadrul proiectului de manifestări științifice „Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții” înscris în registrul de Stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul 18.00059.08.20A/MS implementat în cadrul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Facultatea de Științe ale educației, Psihologie și Arte, Catedra de Științe ale educației.

Elvira Guranda, doctor în filologie, lector universitar a dăruit 3 exemplare ale monografiei „Indicatorii lexicali ai actualității în limba germană”, recenzenti: Iraida Condrea, Ana Pomelnicova, editată la Chișinău : Tehnica-Info, 2018. În studiul de față, autoarea prezintă categoria actualității care e concepută ca o categorie complexă și include nu numai categoria gramaticală a aspectului, dar și alte mijloace ale limbii (morfologice, sintactice, de derivare, lexicale, lexico-sintactice), capabile să exprime sensuri aspectuale.

Pavel Topala, profesor universitar, doctor habilitat a completat colecția Bibliotecii Științifice cu lucrările: „Tehnologii moderne și inovații în inginerie : Note de curs”, autori: Pavel Topală, Vitalie Beșliu, Alexandr Ojegov, Petru Stoicev, Bălți : Indigou Color, 2017. Notele de curs sunt destinate studenților, masteranzilor și doctoranzilor ce studiază tehnologii clasice și neconvenționale de prelucrare a materialelor la specialitățile ingineresti precum și specialiștilor din domeniul transferului de tehnologie. Monografia „Research and Innovation in Advanced Engineering Materials, editată la Iași : ModTech”, 2019, structurată în 10 capitole și include articole ale autorilor de la Universitățile din Polonia, România și Republica Moldova, la fel a fost donată bibliotecii pentru a servi suport științific pentru utilizatori.

Diana Vrabie, doctor în filologie, conferențiar universitar, Facultatea de Litere, Catedra de literatură română și universală a completat colecția Bibliotecii Științifice cu un set de documente alcătuit din publicații în serie și cărți din domeniile: literatură, istorie, știință, politică, religie. Lucrările prezintă interes prin descrierea amănunțită a evenimentelor, trecând în revistă informații ce țin de istoria orașului Chișinău, intelectualitatea basarabiei distrusă de regimul criminal stalinist de ocupație, comunizarea învățământului românesc, detașamentele de muncă forțată.

Victoria Țarălungă, doctor, conferențiar universitar, Ina Odinokaia, doctor, conferențiar universitar, și Mariana Spataru, doctor, conferențiar universitar au oferit Bibliotecii Științifice 10 exemplare ale lucrării „Ghid metodic privind elaborarea și susținerea tezelor de master”, Bălți : [s. n.], 2019. Prezentul ghid este redactat în conformitate cu prevederile normative din domeniu, fiind adresat masteranzilor, conducătorilor științifici și membrilor comisiilor pentru evaluarea tezelor de master, stabilind regulile unificate privind elaborarea și susținerea tezei de master la programele de master.

Elena Gupalova, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar a îmbogățit colecția de documente muzicale cu publicația „Изучение Романтической сюиты в форме вариаций для фортепиано А. Стырчи в классе профессора Л. Ваверко : Методическая работа”, autor Elena Gupalova, Chișinău : Pontos, 2019, însoțită de un 1 CD. În lucrare se acordă o atenție deosebită simțului ritmic, interpretării muzicale și metodelor tehnice de

interpretare la pian care se bazează pe tradițiile de performanță și pe prioritățile de gen ale lăutarilor moldoveni.

Valeriu Capcelea, doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar a oferit mai multe lucrări: „Filosofia juridică : Introducere în istoria filosofiei juridice și în studiul principalelor domenii ale ei”, autor Valeriu Capcelea, București : Universul Juridic, 2019. Cursul universitar reprezintă o tentativă de a lichida anumite lacune în pregătirea specialiștilor din domeniul dreptului și de a acorda posibilitate studenților de a însuși filosofia juridică în conformitate cu experiența acumulată la predarea acestui obiect. O altă publicație scrisă în colaborare cu Luis Serdeșniuc, doctorand, „Criza iconoclastă din secolele VIII-IX în Imperiul Bizantin și influența ei asupra societății contemporane”, editată la Bălți : Indigou Color, 2019, în 2 exemplare, a completat colecția Bibliotecii Științifice. Studiul tratează problemele crizei iconoclaste care a avut loc în Imperiul Bizantin în a doua jumătate a primului mileniu după Hristos și implicațiile ei asupra contemporanității. „Filozofie socială : Manual pentru instituțiile de învățământ superior cu profil economic”, autori: Valeriu Capcelea, Pavel Movileanu, Mihai Braga, editată la Chișinău, 2019, a fost, la fel, donată bibliotecii.

Biblioteca Științifică a intrat în posesia a 30 de exemplare de carte oferite de domnul Andrei Balinschi, doctor, conferențiar universitar. Publicațiile tratează domeniile: literatură, economie, business, religie, agricultură, antreprenoriat, contribuind, astfel, la completarea fondului bibliotecii cu ediții în limbile română, engleză, franceză și rusă.

Vitalie Rusu, doctor, conferențiar universitar a donat BȘ USARB 2 lucrări din domeniul dreptului vamal și a dreptului bancar și valutar: „Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova”, autori: Viorel Sîrghii, Alexandru Armeanic, și „Drept bancar și valutar : Note de curs”, autor Alexandru Armeanic. Aceste resurse informaționale au fost editate la Chișinău : [s. n.], 2019. Prima

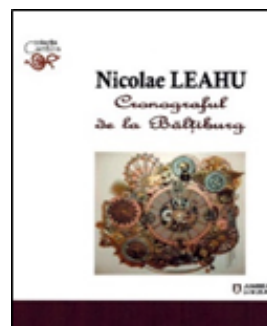
lucrare reliefează oportunitatea perfecționării normelor juridico-aplicative a valorii în vamă utilizate în Republica Moldova la importul mărfurilor. Cea de a doua, este un suport didactic care descrie tendințele științei bancare și abordează reglementarea juridică financiar-bancară din Republica Moldova.

Oxana Chira, doctor în filologie, Aurelia Codreanu, licențiată în filologie și Artur Chira, licențiat și magistru în filologie au donat Bibliotecii Științifice 2 exemplare ale „Dicționarului român-german de frazeologisme = Rumänisch-deutsches Wörterbuch der somatischen Phraseologismen”, editat la Beau Bassin : AV Akademikerverlag, 2019. Dicționarul român-german de frazeologisme somatice este original prin modul de prezentare internă a corpusului, respectiv stratificarea alfabetică a locuțiunilor și expresiilor frazeologice somatice, posedând un scop dublu: selectarea frazeologismelor din limba română, utilizate în România și Republica Moldova, dezvoltate pe elementul somatic și traducerea acestora în limba germană. Este conceput, în primul rând, ca o lucrare practică și utilă, fiind constituit din 71 cuvinte-cheie și peste 3 000 de expresii și locuțiuni.

Lucrarea reprezintă un admirabil instrument de promovare a resurselor expresive ale limbii române în limba germană și se adresează, deopotrivă, profesorilor, masteranzilor, studenților, elevilor, oricărui vorbitor al celor două limbi, dornic să cunoască tezaurul de expresivitate și înțelepciune al limbii române.

Colecția Bibliotecii Științifice a fost îmbogățită cu donația reprezentabilă a autorului Nicolae Leahu, doctor în filologie, conferențiar universitar „Cronograful de la Bălțiburg”, cuvânt însoțitor de Lucia Țurcanu, apărută în Colecția Cantos, editată la Iași : Editura Junimea, 2019. „Poeziile impresionează prin limbajul postmodern, noutate, reprezentând, în același timp, „un labirint al sentimentelor intelectualizate, aruncându-l pe cititor în banalul cotidian, ca ulterior, să-l ducă pe crestele fluxurilor intertextualiz(n)ate, lăsându-l să rătăcească prin infinitul univers al semnelor culturale”. (Lucia Țurcanu)

Victor Capcelea, doctor în științe geonomice a donat Bibliotecii Științifice două lucrări: „Evaluarea regională a impactului antropoc: cazul Podișului Moldovei de Nord”, editată la Bălți : Indigou Color, 2019, în 2 exemplare și „Impactul antropoc asupra mediului din Podișul Moldovei de Nord (începând cu anul 1990) : Autoreferatul tezei de doctor în științe geonomice : 166.02 – Protecția mediului ambiant și folosirea rațională a resurselor naturale”, apărută de sub tipat la Chișinău : [s. n.], 2019, în 2 exemplare. Publicațiile reliefează fundamentarea complexă și sistemică a evaluării regionale a impactului antropoc și dinamicii calității mediului, având ca studiu de caz Podișul Moldovei de Nord.

Ana Pomelnicova, doctor în filologie, conferențiar universitar a donat BȘ USARB trei lucrări ale conferinței științifice „Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice”, (Ediția a 3-a), Bălți, 2017, (Ediția a 4-a), Bălți, 2018 (Ediția a 5-a), Bălți, 2019, coordonate de Ana Pomelnicova. Articolele înserate în aceste volume abordează temele: elemente

ale livrescului în proza pașoptistă, motivarea lingvoculturală a frazeologismelor, exotismele în sistemul limbii, predarea limbii străine pentru studenții economiști, integrarea multimedia în procesul de instruire la limba străină, dialectica atitudinii față de greșelile elevilor în procesul de învățare a limbilor străine și sunt scrise în limbile rusă, română, engleză, franceză și ucraineană.

Efim Mohorea, dr. hab., prof. univ. a donat BȘ USARB trei exemplare ale lucrării „Comunicarea: aspecte teoretice : Monografie”, autor Efim Mohorea, redactor Ion Buzinschi, editată la Bălți, 2019. Monografia reprezintă o continuare a cercetărilor întreprinse de autor în domeniul comunicării semiotice, având drept scop evidențierea esenței comunicării, care se manifestă prin variate tipuri și forme de procese semiotice și particularitățile, specificul acestor procese în actele de comunicare umană.

Donațiile remarcabile venite din alte țări cum ar fi: România, Ucraina, Elveția sunt puse, de fiecare dată, la dispoziția utilizatorilor, ajutându-l la formarea și creșterea intelectuală.

De peste Prut, menționăm contribuția domnului Radu Moțoc, secretar al Asociației Pro Basarabia și Bucovina (Galați, România), care, de fiecare dată, face donații prețioase Bibliotecii Științifice USARB.

Ne bucură faptul că în acest an, Colecția Mircea Filip, localizată în sala de împrumut nr.1 Documente științifice și beletristică a fost completată cu 111 exemplare cărți și 32 exemplare publicații în serie donate de către prof. Mircea Filip (Asociația „Astra”), Iași. Lucrările abordează teme ce țin de literatura română și universală (poezie, proză, memorii, jurnale de călătorie), biologie, filosofie, estetică, geografie și posedă o reală valoare științifică și literară.

Biblioteca Științifică USARB a intrat în posesia a 240 de exemplare de carte din colecția doamnei Nadejda Talpă Neculaev-Teodora, protagonista romanului biografic *Victima își iartă călăul. Partea 1: Duhul Siberiei, Partea 2: Moartea procurorului*, autor Vasile Filip, editată la Iași : Pim, 2005, oferite de doamna Veronica Botez, prin intermediul doamnei Doina Chirila din Iași.

Lucrările abordează mai multe domenii: sociologie, psihologie, filosofie, limbă și literatură, pedagogie, agricultură, călătorii și sunt scrise în limbile: română, rusă și franceză.

Setul de documente include câteva cărți ce vor face parte din *Colecția de Documente Rare* a BȘ USARB: „Les rosiers : Encyclopedie horticoles”, autori Cochet-

Cochet și S. Mottet, 1909, „Grammaire française à l'usage des étrangers”, autor N. Serban, 1933, „Pedagogie agricolă : Cu privire specială asupra educației agricole” a poporului român, autor Ștefan Bărsănescu, Iași : Tipografia „Lupta Moldovei”, 1946, „Избранные биологические произведения”, autor И. И. Мечников, Москва : Изд. Академии Наук, 1950, „Le russe : Manuel de la langue russe à l'usage des français”, autor Nina Potarova, Paris : Edition sociales, 1951 și „Открытие Индии : перевод с английского”, autor Djavaharlal Neru, Москва : Изд. Иностранной лит., 1955.

Tomas Wilhelmi, doctor, profesor la Universitatea din Haidelberg, Elveția a donat Bibliotecii Științifice lucrarea Schwein gehabt! Redewendungen des Mittelalters, apărută de sub tipar la Rheinbach : Regionalia, 2017, care reliefează limbajul german din Evul Mediu și un set de 9 CD-uri în care sunt înserate poezii, povestiri, ese, selectate de scriitorul german Michael Ende.

Doanții sunt oferite și de către persoane particulare: Elena Culic, magistrul în drept, jurnalistă, compozitoare, interpretă de muzică ușoară din municipiul Bălți, Oleg Pantea, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de drept, Catedra drept public, USEM, Iulius Popa, publicist, bibliofil, Bălți, Bogdan Boreschievici, director al Direcției Colecția Națională, Informatică, Servicii din cadrul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci din România (OSIM), Tamara Savelieva, conferențiar universitar interimar, Maestru în Artă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău, Georgeta Stepanov, doctor habilitat în științe ale comunicării, conferențiar universitar, Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, Departamentul Teoria și Practica Jurnalismului, Mariana Pasincovski, cercetător, Victor Ghilaș, cercetător prolific în domeniul muzicii naționale, doctor habilitat, directorul Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM, Iulia Macariuc, studenta anului III, Facultatea de Științe Reale, Economice și

ale Mediului USARB, Ana Marian, specialist în domeniul istoriei și criticii de artă, doctor în studiul artelor, cercetător științific superior la Institutul Patrimoniului Cultural al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Anatol Lența, doctor în filologie, conferențiar universitar, Catedra de Filologie Franceză „Grigore Cincilei”, Facultatea Limbi și Literaturi Străine, USM (1966-2016), Nadejda Brînzan, medic-infecționist din Republica Moldova, deputat al Parlamentului în Legislatura 1990-1994, Lilia Bicec-Zanardelli, scriitoare, Chișinău, Gheorghe Mustea, flautist, naist, pedagog, compozitor, dirijor, academician, care vin să completeze colecția bibliotecii cu resurse informaționale cu tematică diversă, dar și cu documente pe domeniile de profil ale universității.

Sunt prețioase resursele informaționale cu autograf, or, odată cu trecerea timpului, va rămâne posterității amprenta autorului și mesajele deosebite adresate utilizatorilor BȘ USARB.

Biblioteca Științifică USARB mulțumește tuturor donatorilor pentru aceste documente importante, unele având o însemnătate deosebită pentru identitatea noastră națională și culturală. Resursele informaționale donate vor constitui un util și valoros suport de studiu pentru utilizatorii Bibliotecii Științifice USARB.

Bibliografie:

1. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2019*. Bălți, 2020, pp. 20-26.
2. LÎSÎI Ala, RĂILEANU, Ludmila. Donatori și donații (ianuarie-iunie, 2015). In: *Confluente bibliologice* [online]. 2015, nr 1-2, pp. 42-45. Disponibil: <http://www.libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/confbib.html>
3. STAVER, Mihaela. Donatorii și donațiile anului 2016. In: *Confluente bibliologice* [online]. 2017, nr 1-2, pp. 108-112. Disponibil: <http://www.libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/confbib.html>

Elena Harconița - *Liderul Schimbării.*

Omagiu la **65** de ani

*M*ult stimată Doamnă ELENA HARCONIȚA,

*I*n această zi de primăvară, când sărbătoriți frumoasa aniversare, echipa Bibliotecii Științifice USARB Vă este alături cu cele mai calde gânduri de sănătate, fericire, bucurii și împliniri sufletești.

*P*erseverența, tenacitatea, curiozitatea profesională sporită, Vă sunt sintagma proprie în căutarea permanentă a perfecțiunii, excelenței în orice lucru pe care îl faceți, dominată de frământări lăuntrice, în dorința de a organiza, implementa, schimba, configura, perfecționa, inova și realiza lucruri importante pentru Bibliotecă și Oamenii ei, pentru Cititori și pentru domeniu în general.

*A*ți contribuit mult la activitatea prestigioasă profesională, prin aportul considerabil la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare, realizări remarcabile în asigurarea educației și științei, consecvența cu care urmăriți schimbările din domeniu, materializându-le în realizările Bibliotecii Științifice al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

*R*ezultatele remarcabile pe care le-ați demonstrat pe parcursul activității în Biblioteca Științifică USARB denotă talentul organizatoric de excepție, profesionalismul, principialitatea deosebită, omenia și grija permanentă față de echipa pe care o conduceți timp de 19 ani – calități care vă caracterizează pe deplin.

Vă dorim ca toate lucrurile minunate pe care le-ați realizat să cunoască o continuitate frumoasă, care să ofere mari perspective pentru viitorul luminat de realizările copiilor și de liniștea familiei care, de fapt, este generatorul tuturor faptelor extraordinare pe care le lăsați în urmă, ca un ecou pentru toți cei care vă cunosc.

Să Vă înconjoare întotdeauna dragostea apropiaților, respectul, fidelitatea colegilor și recunoștința partenerilor – pentru binele căruia depuneți și în continuare atât de multe forțe sufletești.

La finalul acestor gânduri, Vă dorim să aveți parte de viață lungă, de putere de muncă și tinerețe spirituală, dar și tăria morală de a ignora nedreptățile care însoțesc ființa noastră călătoare.

La Mulți Ani!

Cu înaltă considerațiune, Echipa BȘ USARB

50

ANGELA HĂBĂȘESCU

Pasiune și perseverență

Mult stimată Doamnă Angela Hăbășescu,
Cu prilejul împlinirii frumoasei vârste de 50 ani
Echipa Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
Vă aduce un omagiu de înaltă apreciere,
urări de sănătate, fericire, realizări profesionale și un sincer LA MULȚI ANI!!!

Doamna Angela Hăbășescu, absolventă a Facultății Filologie, Universitatea de Stat „Alec Russo”, mun. Bălți, în anul 1992 și-a unit destinul cu Biblioteca noastră, integrându-se cu multă responsabilitate în noua activitate, manifestând temeinice cunoștințe și capacități pedagogice, creativitate, consecvență, comunicabilitate. Activează cu multă pasiune, inspirație, devotament în sala de lectură nr.3 Științe psihopedagogice, naturale, reale, artă, Serviciul Comunicarea colecțiilor.

Circa 28 ani Angela Hăbășescu a promovat cărțile cu o deosebită afecțiune, altruism și competență, fiind un bun și talentat ghid, mediator și formator pentru utilizatorii universitari în cadrul programelor: *Noul Utilizator*, *Zilele Bibliotecii la Facultăți*, *Zilele Informării*, *Lunarul licențiatului*, *Achiziții noi* etc.

Este Formator național, Centrul de Formare continuă USM, cursurile de formare continuă de scurtă durată, *Bazele Biblioteconomiei și Științelor Informării*, tema: *Utilizatori de informație*, în cadrul CBD pentru formarea bibliotecarilor din învățământul preuniversitar cele 15 raioane din Nordul Moldovei și mun. Bălți, asistent universitar USARB, pentru promovarea cursului *Bazele Culturii Informației*, tema *Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare*; din (2016 - prezent) tema *PRIMO ExLibris - Catalogul Partajat a 7 biblioteci universitare din RM*, *platforma ALEPH*, *Catalogul electronic BȘ USARB*, *componentă specifică a softului ALEPH*, formator în cadrul Programului de formare profesională continuă a personalului BȘ USARB, Școlii Noului angajat, etc.

A participat la realizarea sondajelor publicând studii de anvergură. Se implică la elaborarea și promovarea programelor bibliotecare: *Noul Utilizator* vizând integrarea studenților în comunitatea utilizatorilor; *Bibliotecar - Responsabil de Relații cu Facultatea* de Științe Reale, Economice și ale Mediului, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte; Grupul *Promotorii resurselor info-documentare* privind promovarea revistelor bibliografice ale achizițiilor recente pentru bibliotecari, profesori și studenți (domeniile: științe exacte, naturale, artă, sport); Grupul *Virtualizarea serviciilor info-documentare/actualizarea informațiilor pe pagina web a BȘ USARB*; *Monitorizarea edițiilor periodice*; *Fișarea analitică / extinderea bazei de date analitice* prin descrierea publicațiilor periodice pe diverse domenii, *Zilele Bibliotecii la Facultăți*, *Zilele Informării*, *Lunarul licențiatului*.

Este coautor al manualului *Bazele Culturii informației* (capitolul 3: *Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare*), participă la elaborarea instrucțiunilor și

hărților tehnologice, planurilor, rapoartelor anuale privind activitatea serviciului, valorifică / diseminează colecția de documente a sălii de lectură prin organizarea expozițiilor tematice și informative.

În anul 2015 absolveste cu succes Programul de recalificare la Specialitatea – 344.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova cu susținerea tezei de recalificare.

Dovedind capacități deosebite în anul 2016 agenda profesională a sporit cu conferirea categoriei de calificare superioară, Ministerul Culturii al Republicii Moldova;

Portofoliul de cercetare include articole și studii comparative, cercetări bibliometrice, evoluția colecției de reviste științifice *în domeniile: învățământ, educație, psihologie, științe reale, Artă*, instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare, etc.

Doamna Angela Hăbășescu s-a implicat activ în promovarea activităților culturale în Clubul BiblioSpiritus.

A participat la peste 55 de reuniuni profesionale naționale și internaționale (conferințe, workshop-uri, traininguri, seminarii, ateliere profesionale etc.) cu comunicări în domeniu.

Și-a construit un stil inconfundabil, propria imagine care este cunoscută în spațiul academic, grație participării sale cu prezentări la diverse seminare și ateliere la Facultate.

Munca, talentul și meritele sunt recunoscute și menționate prin frumoasele distincții: Diploma de excelență în cadrul Concursului Național Cel mai bun bibliotecar al anului, ediția a XXV-a, pentru implementarea inițiativelor de bune practici și modelelor inovatoare; Diploma Ministerului Educației al RM pentru performanțe deosebite în activitatea profesională, contribuție substanțială la implementarea serviciilor inovative bazate pe lectură, merite deosebite în cultivarea dragostei de carte și cu prilejul Zilei Bibliotecarului; Diploma Bibliotecii Științifice USARB pentru contribuții esențiale în procesul de instruire și cercetare, promovarea imaginii Bibliotecii și câștigătoare a concursului „Cel mai bun bibliotecar al anului 2016” în BȘ USARB; Diploma de mențiune a Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova cu prilejul Zilei Bibliotecarului 2013 pentru contribuții de excepție, fidelitate profesiei, activitate de aleasă dăruire, desfășurată de-a lungul anilor, conferind prestanță, prestigiu și noblețe muncii de bibliotecă; Diploma BȘ USARB de merit pentru activitatea profesională și performanțe remarcabile în acordarea serviciilor infobibliotecare de calitate, menținerea unui climat armonios pentru utilizatori și cu prilejul Zilei Cărții și a Dreptului de Autor, Zilei Bibliotecarului în Republica Moldova, Zilei Naționale de Sensibilizare privind bibliotecile; Diploma de mențiune FȘEPA USARB pentru o bună organizare și desfășurare a activităților în cadrul Zilelor Psihologiei, Ediția a IX-a, Psihologia și Arta de a iubi Viața; Diploma LTR „I. Creangă” din Bălți pentru participare eficientă la seminarul municipal „Evaluarea cu ajutorul Tehnologiilor Informaționale în cadrul procesului educațional la disciplina Limba franceză”.

Distinsă Doamnă Angela Hăbășescu, ne bucurăm de realizările Dvs, de râvna cu care munciți, de faptul că Vă avem în preajmă și Vă urăm succese mari în viitor.

La acest important jubileu vă dorim ca steaua norocului și a înțelepciunii să vă însoțească pretutindeni. Să fiți înconjurată de căldura celor dragi, iar buna dispoziție să nu vă părăsească nicicând. Fie ca prioritățile profesionale să vă lumineze viața personală și să vă dea Dumnezeu multă fericire, iubire de la cei ce vă înconjoară, să vă bucurați de stima colegilor și recunoștința cititorilor.

La Multi Ani! Echipa Bibliotecii Științifice USARB

IRINA ZALÎGAEVA

MULT STIMATĂ DOAMNĂ,

La acest mic popas pe care îl faceți la un hotar între decenii, echipa Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți Vă aduce un omagiu de înaltă apreciere, urări de sănătate, fericire personală și împliniri în nobila activitate pe care o desfășurați pe tărâmul biblioteconomiei și un sincer
LA MULȚI ANI!!!

În acest mijloc de toamnă aurie, când frunzele ruginii cad una câte una și se face bilanțul unui an, o frunză galbenă-aurie se adaugă la buchetul multicolor al dnei Irina Zalîgaeva.

Profesor de formație, absolventă a Facultății de Muzică și Pedagogie Muzicală, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, și-a legat destinul profesional de Bibliotecă.

În anul 2001 își încearcă capacitățile la Biblioteca universității bălțene, activând cu fidelitate și consacrare timp de 19 de ani.

Irina Zalîgaeva își începe cariera profesională mai întâi în Serviciul Organizarea/Conservarea Colecțiilor, apoi în Serviciul „Partituri Muzicale”, fiind responsabilă de redactarea informației din retroconversie (domeniu muzică) și barcodarea literaturii muzicale, iar în anul 2002 activează în unul din cel mai important serviciu - Serviciul Catalogare și Clasificare.

În acest parcurs de experiență profesională a îndeplinit funcțiile de bibliograf, redactor baze de date, șef serviciu Catalogare Indexare, în perioada 2009 – 2013, șef oficiu Catalogare Indexare. Din anul 2013 activează ca bibliotecar Serviciul Dezvoltarea și prelucrarea resurselor informaționale. Oficiul Catalogare. Indexare a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Prin munca asiduă contribuie la dezvoltarea/configurarea bazei de date locală: Catalogul Electronic pe platforma ALEPH, extinderea bazei de date locale prin redactarea datelor din retroconversie, redactarea

fișierului de autoritate: vedete de subiect, autori, la elaborarea Buletinul informativ Achiziții recente, elaborarea informațiilor privind asigurarea cu literatură științifică, didactică și metodică în baza Catalogului electronic a lectoratelor. Formator în cadrul Programului de instruire continuă a personalului BȘ USARB.

Competențele profesionale au fost apreciate de Comisia de Atestare, a cadrelor bibliotecare, prin confirmarea categoriei de calificare I, Ministerul Culturii al Republicii Moldova. În anul 2019 absolveste cu succes Programul de recalificare la Specialitatea – 344.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova cu susținerea tezei de recalificare.

Dovedind capacități deosebite în anul 2017 se învrednicește de Diploma Rectoratului Universității de Stat „Alec Russo”, pentru performanțe deosebite în activitatea profesională și cu prilejul Zilei Bibliotecarului și a Zilei Naționale de Sensibilizare privind Bibliotecile.

Portofoliul de cercetare include articole și studii comparative *în domeniul: Indexarea publicațiilor USARB în Biblioteca deschisă Open Library, Experiențe de catalogare a publicațiilor în serie, Tendințe și tehnologii moderne în catalogarea secolului 21.*

Succesele obținute pe plan profesional sunt adunate în articole, comunicări, în culegeri și reviste de specialitate: Confluente Bibliologice, Bibliouniversitas@abrm.md și pe www.slideshare.net.

Este vârsta împlinirilor și a rezultatelor care pentru Irina Zalișeva s-au întruchipat într-o căsnicie frumoasă alături de soț, fiice și nepoței, de care este foarte mândră și fericită.

50 de ani – este vârsta pentru a face primul bilanț al vieții. Este perioada în care poți respira și face o retrospectivă la cele trăite.

Fie ca experiența anilor să vă aducă în viitor doar alegeri înțelepte, oameni de calitate alături, momente superbe, sănătate, înțelegere și armonie în relațiile cu cei din jur, realizări frumoase în continuare și prosperitate.

**Din partea Colectivului Bibliotecii Științifice USARB
LA MULȚI ANI!!!**

Margarita IULIC

Allegro di molto a Bibliotecii

Ajunsă la frumosul jubileu, doamna Margarita Iulic se poate bucura de succese frumoase atât în cariera profesională cât și în viața personală!

Născută în mun. Bălți, la 24 decembrie 1960. În anul 1981 absolvește Facultatea de Muzică și Pedagogie Muzicală a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu calificativul învățător de muzică și cânt.

La Biblioteca Științifică USARB activează din anul 2005, unde s-a remarcat prin responsabilitate, sârguință, inițiativă. Activează cu succes în funcție de bibliotecar Serviciul Comunicarea colecțiilor, sala de lectură nr. 3 „Științe reale, naturale, pedagogie, psihologie, artă”, unde participă la implementarea accesului liber la raft. Între anii 2011–2013, activează ca bibliotecar în sala de lectură nr. 4 „Literatură în limbi străine”, implicându-se activ în programele bibliotecare: Zilele Bibliotecii la Facultăți (Facultatea de Limbi și literaturi străine); Zilele Francofoniei; Zilele Tineretului; Promotorii cărții.

În 2014, grație aptitudinilor muzicale și experienței acumulate, Margarita Iulic este promovată în funcția de șef oficiu, responsabil de activitatea sălii de împrumut nr. 3 „Documente muzicale”, sălii de lectură nr. 5 „Audiție și interpretare pian”. În acest segment de activitate este bibliotecar responsabil de relații cu Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte. Din anul 2015 până în prezent este bibliotecar în sala de lectură nr. 4 „Documente în limbi străine”, sala de lectură nr. 6 pentru cadrele didactice. Aici s-a dedicat cu mult har și profesionalism deservirii utilizatorilor, monitorizării, menținerii și actualizării colecției sălilor de lectură, gestionarea și promovarea colecției Institutului Goethe, București (2001); Colecției Fondul WILHELMI (2004); Colecția Nicolae VARNAY (2015); extinderii bazei de date SumarScanat (BDSS), etc.

Dna Margarita Iulic este o persoană modestă, insistentă și muncitoare, care a studiat cu precădere muzica, pianul, considerat cel mai complex instrument și se dedică activității biblioteconomice, implicându-se adesea în promovarea activităților culturale din Clubul BiblioSpiritus.

În anul 2009 Comisia de Atestare Republicană apreciază înalt competențele profesionale, conferindu-i gradul de calificare II, apoi gradul de calificare I în anul 2018.

Activitatea științifică înserează lucrări publicate în culegeri și reviste de specialitate: Materialele Confe-rinței Științifice Internaționale, revistelor Confluente bibliologice și Bibliouniversitas@abrm.md, www.slideshare.net.

Personalitatea Margaritei Iulic și-a atins împlinirea profesională, este apreciată pentru hărnicie și activism, receptivitate la nou, consecvență și calitate în activitatea profesională. În anul 2013 i s-a decernat Diploma Administrației Bibliotecii – Pentru realizarea proiectului „Prin blogurile Bibliotecii mai aproape de utilizator” și cu prilejul Zilei Bibliotecarului. Este deținătoare a Premiul II în cadrul concursului național „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științelor informării” din anul 2011, pentru publicația: Iulic, Margarita. Biblioteca Științifică și transferul de informație către utilizator: studiu comparativ 2010 – 2011. În 2017 se învrednicește de Diploma de mulțumire a Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți.

Se spune că succesul depinde în mare măsură de condițiile prielnice care converg spre a stimula actul de creație. Din această categorie face parte și atmosfera din familie, cu precădere armonia și devotamentul soțului care din fericire lucrează în același domeniu, al muzicii.

Vă adresăm cordiale felicitări, însoțite de cele mai sincere și calde urări de sănătate, bunăstare și noi realizări frumoase în continuare. Și fie ca culmile succesului să fie accesibile pentru Dumneavoastră oricând. Vă dorim viață îndelungată, să aveți parte de clipe frumoase trăite în deplină armonie spirituală, alături de cei dragi inimii. Șaizeci este începutul cu multe înălțimi creative!

LA MULȚI ANI!

Autorii

CANȚÎR LILIA - șef serviciu, filiala „Ștefan cel Mare” a BM „B.P. Hasdeu”
e-mail: lya.cantir@gmail.com

CRISTIAN ELENA - șef serviciu Dezvoltarea resurselor informaționale
e-mail: elena.cristian12@gmail.com

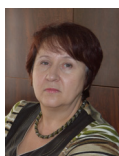
DASCĂL OLGA - bibliotecar, Mediateca
e-mail: dascal.olga@gmail.com

HĂBĂȘESCU ANGELA - bibliotecar, Serviciul Comunicarea colecțiilor
e-mail: angelahabasescu@gmail.com

IULIC MARGARITA - bibliotecar, Serviciul Comunicarea colecțiilor
e-mail: rita.iulic@gmail.com

GANEA VARVARA - bibliotecar, Serviciul Dezvoltarea resurselor informaționale
e-mail: ganea.varvara@gmail.com

LUCHIANCIUC NATALIA - bibliotecar, Serviciul Comunicarea colecțiilor
e-mail: nataaxenti@mail.ru

MIHALUȚA LINA - director adjunct, Biblioteca Științifică USARB
e-mail: aculina12@mail.ru

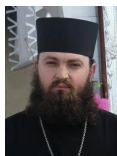

MOTOC RADU – inginer, secretarul Asociației Pro Basaradia și Bucovina, Filiala Galați, România, e-mail: motoc.radu@yahoo.com

Autorii

NAGHERNEAC ANA - bibliotecar principal, Centrul de Informare și cercetare bibliografică
e-mail: anita_ray@freemail.ru

SECRIERU VASILE - Preot

STAVER MIHAELA - bibliotecar principal, Centrul de Cercetare și activitate metodologică
e-mail: stavstar@mail.ru

ŢULMAN MARINA – bibliotecar, Serviciul Comunicarea colecțiilor
e-mail: raysablumina@gmail.com

ŢURCAN ELENA - bibliotecar, Serviciul Comunicarea colecțiilor
e-mail: elturcan@gmail.com

VACARCIUC VALENTINA - bibliotecar, Serviciul Comunicarea colecțiilor
e-mail: valentina.vacarciuc62@gmail.com

ZADAINOVA SNEJANA – bibliotecar, Serviciul Comunicarea colecțiilor
e-mail: snejanazadainova@gmail.com

UCRAINET LILIA - bibliotecar, Serviciul Dezvoltarea resurselor informaționale
e-mail: liliaucrainet@gmail.com